

เตียง ดิเรกพันธ์

ស័ក្តិ ព្រាហ្ម

ลับสุดยอด

★★★★★★★★★★★★

เมื่อข้าพเจ้า เป็นเสรีไทย กับขุนพลภูพาน เตี้ยง ศิริขันธ์

จากขวาไปซ้าย สวาท ตราชู สนิท ประสิทธิ์พันธ์ และสวัสต์ ตราชู

สวัสต์ ตราชู

ลับสุดยอด เมื่อข้าพเจ้าเป็นเสรีไทย กับขุนพลภูพาน เทียง ศิริจันทร์

โดย
สวัสดิ์ ตราชู

จัดพิมพ์
เพื่อหาทุนสร้างอนุสาวรีย์ เทียง ศิริจันทร์
ณ ค่ายใหญ่เสรีไทย ภูพาน

จัดจำหน่ายโดย
สายส่งสุขภาพใจ

14/349-350 หมู่ 10 พระราม 2 บางมด จอมทอง 10150

โทรศัพท์ 415-6797, 415-6507, 415-2621

โทรสาร 415-7744

คอมพิวเตอร์กราฟิก/พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทรศัพท์ 224-8214, 221-8892, 623-6417

โทรสาร 623-6417

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พูนสุข พนณรงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

© 2013 เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike
by-nc-sa 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาขึ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อ
การค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่ผลงานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

คำนำ

ในการพิมพ์ครั้งที่ 2

หลังจาก ฯพณฯ ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ถึงอสัญกรรม ข้าพเจ้าได้เขียนเล่าถึงประสบการณ์ในขบวนการเสรีไทยพอเป็นสังเขป ลงในคอลัมน์ ตำนานการเมือง ของ มติชนสุดสัปดาห์ เพื่อฟื้นฟูเกียรติประวัติ เกียรติคุณ แต่ ฯพณฯ ท่าน ที่ได้ก่อตั้งขบวนการใต้ดิน (เสรีไทย) ขึ้นกับภูมิลำเนาไทยในสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ประเทศไทยได้คืนสู่เอกราช อธิปไตย สมบูรณ์ หลังสงครามยุติ

ต่อมา เมื่อต้นปี 2527 มติชนได้ตีพิมพ์เป็นเล่ม จำนวน 4,000 เล่ม ให้ชื่อว่า “ลับสุดยอด เมื่อข้าพเจ้าเป็นเสรีไทยกับขุนพลภูพาน เดียง ศิริจันทร์” ออกวางตลาด ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากประชาชนพอสมควร หนังสือขาดตลาดภายในเวลาอันเร็ววัน หลังจากหนังสือขาดตลาดแล้ว มีผู้มาติดต่อขอร้องให้ข้าพเจ้าจัดพิมพ์ขึ้นอีกหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อดีตพลพรรคเสรีไทย จังหวัดสกลนคร ที่เคยร่วมปฏิบัติงานใกล้ชิดกับเดียง ศิริจันทร์ ซึ่งพวกเขามีความปิติภาคภูมิใจที่สุดในชีวิตของเขา ที่ได้มีโอกาสรับใช้ชาติในการกู้ชาติในครั้งนั้น อยากจะได้หนังสือไว้เป็นอนุสรณ์ให้ลูกหลานอนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา ข้าฯ จึงได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายถนอม ขาณมลาย) ดังสำเนาที่แนบมาพร้อมนี้ แต่ก็มีได้รับตอบเลย

อนึ่ง ในการจัดทำหนังสือครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ตั้งปณิธานไว้ว่า รายได้จากการจำหน่ายหนังสือส่วนหนึ่ง จะตั้งสมทบเป็นกองทุนในการก่อสร้าง “ศาลเจ้าพ่อขุนพลภูพาน เดียง ศิริจันทร์” ไว้บนเทือกเขาภูพานแห่งใดแห่งหนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสม เนื่องจากเทือกเขาภูพานเป็นสถานที่ตั้งของกองทัพพลเรือนที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกร โดย

การนำของเตียง คีร์ซัน แม่ทัพกองทัพพลเรือน (ท.พ.ร.) เป็นที่ยอมรับของฝ่ายพันธมิตรทำให้ประเทศไทยได้คืนสู่เอกราชอธิปไตย สมบูรณ์ หลังสงครามยุติ เพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน และเป็นสถานที่สักการะของผู้ที่มีจิตเลื่อมใสศรัทธาต่อขุนพลภูพาน เตียง คีร์ซัน สืบไปชั่วกาลนาน

ด้วยความขอบคุณ

สวัสดี ตราบา

(สำเนา)

40/937 ประชาชนเวศน์ 3
ส่วนที่ 2 นนทบุรี

วันที่ 2 พฤษภาคม 2533

เรื่อง ขอความร่วมมือหาผู้ทางสร้างอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ เพื่อเชิดชู
เกียรติประวัติชาวสกลนคร และเพื่อเป็นแรงจูงใจ ดึงดูดการท่องเที่ยว
มาสู่เมืองสกลนครให้มากขึ้น

กราบเรียน ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ที่เคารพอย่างสูง

เนื่องจากจังหวัดสกลนครมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ในระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างใหญ่หลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนเทือกเขาภูพาน เป็น
แหล่งกำเนิดของโจรภูเขาคี ราษฎรผู้รักชาติ ชาวสกลนครได้เข้าร่วมฝึกวิชากอง
โจรอย่างล้นหลาม จนกองโจรกลายเป็นกองทัพลาวที่เข้มแข็งยิ่งใหญ่ เกือบเกร
เทียบพร้อมด้วยอาวุธยุทธภัณฑ์อันทันสมัย พร้อมทั้งจะบดขยี้ศัตรูได้ทุกเมื่อ
รอดคอยแต่วันดีเดี๋ยวจะมาถึงเท่านั้น โดยการนำของขุนพลภูพาน เตียง ศิริพันธ์
แม่ทัพกองทัพลาว เป็นที่ยอมรับของฝ่ายพันธมิตร อังกฤษ อเมริกา ซึ่งเป็น
หลักฐานสำคัญประกอบการเจรจาทางการทูตของขบวนการเสรีไทย ยังผลให้
ฯพณฯ ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
หัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย ได้ประกาศสันติภาพ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม
พ.ศ. 2488 ไทยจึงรอดพ้นจากการพ่ายแพ้สงครามร่วมกับอักษะประเทศ รอดพ้น
จากการخذไ้ค่าปฏิกรรมสงคราม รอดพ้นจากการถูกแบ่งแยกเป็นไทยเหนือ-ไทยใต้
รอดพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติ เอกราชอธิปไตย สมบูรณ์ และ

สันติภาพ จึงกลับคืนสู่สยามประเทศ ตั้งแต่บัดนั้นมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

เตียง ศิริขันธ์ มีความสำคัญไม่เฉพาะแต่การกู้ชาติไทยเท่านั้น เขายังมีความสำคัญต่อการกู้ชาติของประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย เพราะเขาเป็นผู้ให้กำเนิดกองโจรภูขัติลาว กองโจรภูขัติเขมร และกองโจรภูขัติญวน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487 จนกระทั่ง ลาว เขมร และญวน ได้เอกราช อธิปไตย คืนจากฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2492

ด้วยความสำคัญดังกราบเรียนมาแล้วนี้ กระผมเห็นว่าสมควรอย่างยิ่งที่จะสร้างอนุสรณ์สถานไว้เป็นที่รำลึก ดังนี้

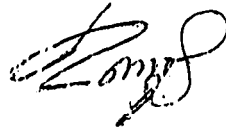
1. สร้างศาลเจ้าพ่อ ขุนพลภูพาน เตียง ศิริขันธ์ ไว้บนเทือกเขาภูพาน ณ เชื่อนอ่างเก็บน้ำห้วยหวด (เพราะบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยหวดนั้น เป็นสนามฝึกอาวุธ ของกองทัพพลเรือนในอดีต) เพื่อเป็นสถานที่สักการบูชา ของผู้ที่เลื่อมใสศรัทธา ต่อ เตียง ศิริขันธ์

2. สร้างอนุสาวรีย์ สันติภาพ ขึ้นในเมืองสกลนคร แห่งใดแห่งหนึ่ง ที่เห็นว่าเหมาะสม (โดยจำลองมาจากอนุสาวรีย์สันติภาพที่วัดพนมยงค์ ซึ่งมูลนิธิปริดี จัดสร้างขึ้น) เพื่อชาวสกลนครจะได้จัดงานเทศกาลรำลึกประจำปีขึ้นหารายได้จากการจัดงานพัฒนาเมืองสกลนครให้เจริญยิ่งขึ้น

ในการดำริสร้างอนุสรณ์สถานนี้ กระผมได้เตรียมเอกสารหลักฐานคุณูปการสำคัญต่างๆ ของขบวนการเสรีไทย เพื่อทำหนังสือประกอบ พิมพ์ออกจำหน่ายหารายได้เป็นทุนดำเนินการต่อไป ขณะนี้ได้จัดทำต้นฉบับหนังสือไว้เรียบร้อยแล้ว แต่ไม่สามารถจัดพิมพ์ได้ เนื่องจากขาดปัจจัยอำนวยความสะดวก ประกอบกับกระผมไม่กว้างขวางพอที่จะหาสปอนเซอร์มาสนับสนุนได้ จึงได้นำเรื่องปรึกษาหารือกับ คุณบุญนาถ เจริญศรี ผู้ซึ่งเคยสร้างอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล แห่งเมืองชัยภูมิมาแล้ว ก็ได้รับคำแนะนำให้ติดต่อขอความร่วมมือมายังท่านผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าของห้องที่ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่และียบพร้อมด้วยปัจจัยอำนวยความสะดวกต่างๆ พร้อมมูลอยู่แล้ว กระผมจึงได้ทำหนังสือขอความร่วมมือนี้มา พร้อมทั้งได้แนบร่างคำนำหนังสือประกอบ และสารบาญเรื่องมาเพื่อพิจารณา ถ้าหากท่านมีความเห็นดีเห็นชอบด้วย และยินดีให้ความร่วมมือ กระผมกับ คุณบุญนาถ เจริญศรี จะได้มากกราบคารวะ ขอบพระคุณท่าน พร้อมทั้งมอบเอกสารต้นฉบับหนังสือให้ท่านจัดพิมพ์ออกจำหน่ายหาทุนดำเนินการต่อไป

เท่าที่ทราบเรียนมานี้ ท่านมีความเห็นประการใด ขอได้โปรดกรุณา
ตอบให้กระผมทราบด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายสวัสดิ์ トラบ)

คำนำ

ในการพิมพ์ครั้งที่ 1

เนื่องจากข้าพเจ้าเห็นว่า “ขบวนการเสรีไทย” ซึ่งนำโดย ฯพณฯ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้สร้างเกียรติประวัติเกียรติคุณไว้แก่ประเทศชาติราชฎรไทยอย่างใหญ่หลวง ระหว่างที่ไทยไร้อิสรภาพสูญเสียเอกราชอธิปไตยแก่ผู้รุกรานในสงครามโลกครั้งที่ 2 “ขบวนการเสรีไทย” อันประกอบด้วยคนไทยผู้รักชาติที่อยู่ภายในประเทศจำนวนหนึ่ง และคนไทยผู้รักชาติที่อยู่ต่างประเทศจำนวนหนึ่ง ได้ร่วมกันกอบกู้ให้ไทยได้คืนสู่อิสรภาพเอกราชอธิปไตยสืบต่อมาจนปัจจุบันนี้ เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งที่กลุ่มการเมืองที่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน ใช้เล่ห์เพทุบายใส่ร้ายป้ายสี สร้างสถานการณ์ขึ้นทำการรัฐประหาร ช่วงชิงอำนาจดุจโจร กวาดล้างเบ่นฆ่าชนชั้นนำของขบวนการเสรีไทยหมดสิ้น ไม่มีหลงเหลืออยู่บนผืนแผ่นดินไทยแม้แต่ผู้เดียว ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ผู้นำขบวนการเสรีไทย เล็ดลอดหนีจากการกวาดล้างได้ แต่ก็ไร้แผ่นดินไทยอยู่อาศัย ต้องหลบหลีกหนีภัยพเนจรอยู่ต่างแดนถึง 36 ปีจนอสังกรรมในต่างแดน เกียรติประวัติ เกียรติคุณของขบวนการเสรีไทยก็ถูกเหยียบย่ำทับถมกลบเกลื่อนครอบงำปิดบังจนตกเวทีประวัติศาสตร์ไปในยุคหมิ่นนี้ แม้กระทั่งเหรียญพิทักษ์สันติมาลาสรางขึ้นเพื่อแจกให้เหล่าพลพรรคเสรีไทยไว้เป็นเกียรติ ที่ได้สร้างคุณงามความดีต่อประเทศชาติ ถูกทำลายหมดสิ้น จนอนุชนรุ่นหลังในปัจจุบันนี้ไม่ทราบเลยว่า เสรีไทยคืออะไร? มีความสำคัญอย่างไร?

หลังจาก ฯพณฯ ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ผู้นำขบวนการ

เสรีไทย ถึงอสังกรรม บรรดาผู้จงรักภักดีต่อท่านได้จัดงานรำลึกถึงบุญคุณของท่าน จะเป็นการอภิปราย การจัดนิทรรศการ การเขียน การประพันธ์ก็ดี ได้กล่าวฟื้นฟูถึงเกียรติประวัติของขบวนการเสรีไทย ก็ล้วนแล้วแต่บรรดาท่านที่ปฏิบัติงานในแนวหลังของขบวนการเสรีไทยจัดทำขึ้นทั้งสิ้น ส่วนผู้ปฏิบัติงานในแนวหน้ากล้าตาย หนอด หนอยาก หนทุกข์ทรมานอยู่ตามป่าตามเขา เอาชีวิตเข้าเสี่ยงผจญต่อภัยอันตรายนานาประการ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดจัดทำจดเขียนขึ้นเลย ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถพอที่จะจัดทำจดเขียนขึ้นได้ อาทิ : นายเตียง ศิริขันธ์ นายถวิล อุดล นายจำลอง ดาวเรือง นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ซึ่งเป็นชนชั้นนำแนวหน้าของขบวนการเสรีไทยภาคอีสาน ก็ได้สูญเสียชีวิตลงในการกวาดล้างอันทรุโทดของกลุ่มโจรการเมืองหมดสิ้นแล้ว ที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่ก็ล้วนแล้วแต่สมุนแนวหน้ากล้าตายที่ต่อการศึกษาทั้งสิ้น ไม่สามารถที่จะจัดทำจดเขียนขึ้นได้

ข้าพเจ้าในฐานะที่ได้มีโอกาสร่วมขบวนการเสรีไทยชั้นแนวหน้ากล้าตาย ตั้งแต่เริ่มบุกเบิกจนอวสานผู้หนึ่ง ที่เล็ดลอดหนีจากการกวาดล้างมาได้ ได้เก็บความระทมขมขื่นอัดอั้นตันใจมาเป็นเวลายาวนานถึง 36 ปีแล้ว จนสังขารร่วงโรยอยู่ในวัยชราแล้ว ถึงแม้จะเขียนไม่เป็นก็ได้พยายามรำลึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาเท่าที่ยังหลงเหลืออยู่ในความทรงจำ มาลำดับการณีก่อนหลัง เรียบเรียงขึ้นเท่าที่สามารถทำได้พอเป็นสังเขป เพื่อเป็นการรำลึกนึกถึง ขณฯ ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ผู้นำขบวนการเสรีไทย และเป็นการฟื้นฟูเกียรติประวัติเกียรติคุณของขบวนการเสรีไทย และเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบไว้บ้าง จะเป็นการดีกว่าที่จะให้ประสบการณ์ดับสูญไปตามสังขารโดยเปล่าประโยชน์

ในการเรียบเรียงนี้ ข้าพเจ้าเรียบเรียงขึ้นตามประสบการณ์ที่หลงเหลืออยู่ในความทรงจำอย่างเดียวเท่านั้น เพราะการปฏิบัติการในครั้งนั้นถือว่าเป็นความลับอันสุดยอด เพื่อความปลอดภัยของขบวนการ จึงไม่ยอมให้มีการบันทึกเพื่อเตือนความทรงจำใดๆ ทั้งสิ้น ข้าพเจ้าจึงไม่มีหลักฐานใดๆ มาอ้างอิง ทั้งกาลเวลาก็ได้ผ่านพ้นมาถึง 40 ปีแล้ว สนใจโปรดติดตาม “ลับสุดยอดเมื่อข้าพเจ้าเป็นเสรีไทย กับ ขุนพลภูพาน เตียง ศิริขันธ์” ถ้าหากท่านผู้อ่านท่านใดที่เคยร่วมประสบการณ์มา เห็นว่าช่วงหนึ่งตอนใดผิดพลาดคลาดเคลื่อน ขอได้โปรดกรุณา

แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบด้วยจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง เพื่อจะได้แก้ไขให้เป็นจริง
สมบุญยิ่งขึ้น

ด้วยความเคารพอย่างสูง

จาก สวัสดิ์ ตราชู
40/937 ประชานิเวศน์ 3 ส่วนที่ 2
ถนนงามวงศ์วาน
นนทบุรี

น้อมรำลึกไว้อาลัย

ผู้มีพระคุณต่อประเทศชาติที่ล่วงลับไปแล้ว

- ★ ขอน้อมรำลึกไว้อาลัยแด่ ฯพณฯ ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
ผู้นำการกู้ชาติสร้างชาติ
- ★ ขอน้อมรำลึกไว้อาลัยแด่ ดร.จำกัฏ ปลายทางกูร ผู้สูญเสียชีวิตระหว่าง
การบุกเบิกเดินทางไปติดต่อฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นคนแรก
- ★ ขอน้อมรำลึกไว้อาลัยแด่ คุณการะเวก ศรีวิจารณ์ กับ คุณสมพงษ์
ศัลยพงศ์ ผู้ที่ถูกใจในเครื่องบินขับไล่ขีปนาวุธขณะที่ปฏิบัติงานกู้ชาติ
- ★ ขอน้อมรำลึกไว้อาลัยแด่ ดร.ทวี ตะเวทิกุล พ.ต.โผน อินทรทัต
ดร.ทองเปลว ชลภูมิ นายทองอินทร์ ฐริพัฒน์ นายถวิล อุดล
นายจำลอง ดาวเรือง นายเตียง ศิริขันธ์ นายสง่า ประจักษ์วงศ์
นายชาญ บุนนาค กับพวก ฯลฯ ที่สูญเสียชีวิตในการกวาดล้าง
ของกลุ่มโจรการเมืองที่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว

ขอเดชะคุณพระศรีรัตนตรัย และอาณิสสส์ที่ท่านได้เสียสละทำ
คุณประโยชน์ต่อประเทศชาติและราษฎรไทยอย่างเหลือล้น จงดลบันดาล
ให้ดวงวิญญาณของทุกท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพ พร้อมด้วยเกียรติประวัติ
เกียรติคุณ ปรากฏเกริกก้องทั่วจักรวาลชั่วนิรันดระเทอญ.

จากซ้ายไปขวา แถวนั่ง พ.ต.สโมเลย์ เตียง คิริจันท์ แถวยืน ส.อ.กันเนอร์ (ช่างวิทยุ) ร.อ.ฤกษ์ โตษะยานนท์ *พ.ต.แคมป์* ส.อ.ผู้ติดตาม (*มาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น)

จากพ่อค้าพริกมาเป็น “เสรีไทย”

สาย เตียง คิริขันธ์

ข้าพเจ้าบังเอิญได้มีโอกาสร่วมขบวนการเสรีไทยตั้งแต่เริ่มบุกเบิกจน
อวสานผู้หนึ่ง ที่ว่าบังเอิญเพราะว่าเมื่อก่อนญี่ปุ่นบุกrukประเทศไทย ข้าพเจ้า
ประกอบอาชีพค้าข้าวเปลือกร่วมกับบิดาและพี่น้องที่จังหวัดอุดรธานี เป็นตัวแทน
รับซื้อข้าวเปลือก ส่งขายให้บริษัทข้าวไทยจำกัดเป็นประจำเดือนละ 2 ขบวนการไฟ
ซึ่งมีฐานะรายได้ดีพอสมควร

ครั้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ญี่ปุ่นได้บุกrukประเทศไทย ทหารหาญ
และตำรวจไทยตามชายแดน ได้ลุกขึ้นต่อสู้เพื่อปกป้องรักษาเอกราชอธิปไตยอย่าง
พีระอาจหาญ จนตัวตายในสมรภูมิดังปรากฏมีอนุสาวรีย์ “จำดำ” (เจ้าพ่อดำ)
ที่ท่าแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช

แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่มีการต่อสู้กันได้เพียง 6 ชั่วโมงเท่า
นั้น รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้ประกาศหยุดยิงยอมจำนนต่อญี่ปุ่น
ผู้รุกราน เห็นสัญญาณร่วมรบร่วมรุกเคียงบ่าเคียงไหล่กับญี่ปุ่น ทั้งได้ประกาศสงคราม
ต่อมหาอำนาจอังกฤษ อเมริกา ฝ่ายพันธมิตรอีกด้วย

ญี่ปุ่นได้เคลื่อนพลเข้าสู่ประเทศไทยทั่วทุกภาคของไทย แสดงความ
ต้องการทหาร ต้องการยุวดยานพาหนะ ต้องการเครื่องอุปโภคบริโภค ต้องการ
สถานที่พักอาศัย ต้องการนางบำเรอ (เมียเช่า) รัฐบาลไทยก็ต้องยินยอมสนอง
ความต้องการแก่ญี่ปุ่นทั้งสิ้น นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังได้พิมพ์ธนบัตรไทยใบละ 100
บาทมาจากญี่ปุ่น ให้ทหารญี่ปุ่นใช้จ่ายในไทยโดยผลการอย่างไม่มีมีการจำกัดจำนวน
เป็นการบ่อนทำลายเศรษฐกิจไทยอย่างย่อยยับ

เป็นอันว่าไทยได้สูญเสียเอกราชอธิปไตย ไร้อิสรภาพโดยสิ้นเชิง

สงครามกระเทือนธุรกิจต้องหันค้าพริกแทนข้าว

กิจการค้าข้าวเปลือกของพวกข้าพเจ้าก็พลอยสิ้นสุดไปด้วย เนื่องจากญี่ปุ่นได้ยึดเอาขบวนรถสินค้าไปใช้ในราชการสงคราม ข้าพเจ้าจำเป็นต้องแสวงหาคำขายอย่างอื่น

วันหนึ่ง ในราวกลางเดือนธันวาคม 2484 นั้น ข้าพเจ้าได้ไปซื้อพริกแห้งจากจังหวัดหนองคาย จำนวน 120 หาบ ราคาหาบละ 35 บาท บรรทุกรถยนต์ลำเลียงมาขึ้นรถไฟที่จังหวัดอุดรธานี (เพราะขณะนั้นรถไฟเดินถึงแค่จังหวัดอุดรธานีเท่านั้น) ส่งถึงบริษัทค้าพืชไทย เชียงสะพานทอง กรุงเทพฯ สิ้นเงินทุนทั้งหมดรวม 5,000 บาท

คิดว่าจะขายได้กำไรงาม เพราะบริษัทค้าพืชผลไทยส่งรายการราคาสินค้าไปให้ข้าพเจ้าเป็นประจำทุกเที่ยวเมล เห็นราคาพริกแห้งหาบละ 75 บาท ยืนพื้นมาหลายเที่ยวเมลแล้ว

แต่ที่ไหนได้ พอข้าพเจ้านำพริกแห้งถึงบริษัทค้าพืชผลไทยแล้ว ผู้จัดการบริษัทแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบฯ ทางบริษัทไม่ได้เป็นผู้รับซื้อเอง เป็นแต่เพียงนายหน้าติดต่อขายให้เท่านั้น ว่าแล้วก็โทรศัพท์เรียกพ่อค้าจีนแถวหัวลำโพงมาดูและตีราคาให้ พ่อพ่อค้าจีน 2-3 คนมาดูเห็นพริกมีจำนวนมากเขาก็รวมหัวกันกดราคา ตีราคาให้เพียงหาบละ 20 บาทเท่านั้น

ข้าพเจ้าจะขายได้อย่างไร ขาดทุนเกือบเท่าตัว จึงห่อเอาพริกเป็นตัวอย่างออกเดินตระเวนถามขายตามห้างร้านใหญ่ๆ แทบทั่วพระนคร ก็ไม่มีผู้ใดสนใจเข้าไปร้านไหนก็มีแต่พูดว่าตัวเหี้ยตีราคาไว้หาบละ 20 บาท จะซื้อราคาเกินนั้นไม่ได้ และบางร้านยังพูดเยาะเย้ยด้วยว่าต้อบะคอလာดมาเลี้ยว (หมูโคราขมาแล้ว) เป็นอันว่าตระเวนขายพริกอยู่ร่วมเดือนก็ขายไม่ได้

ผิดหวังจากพริกจะซื้อที่สะพานควาย

ขณะที่ตระเวนขายพริกอยู่นั้น ข้าพเจ้าได้พักอยู่บ้านนายเตียง ศิริขันธ์ ส.ส.สกลนคร ซึ่งคุ้นเคยสนิทสนมกันมาก เพราะเมื่อครั้งที่นายเตียงเรียนชั้นมัธยมฯ อยู่จังหวัดอุดรธานี ได้พักอาศัยอยู่บ้านบิดาข้าพเจ้า จึงรักใคร่ดูถูกพี่น้องร่วมสาย

โลहितเดียวกัน

วันหนึ่งมีแขกบาบูมาหานายเตียง ให้ช่วยบอกขายที่ดินเลหลังให้ ที่ดินจำนวน 12 ไร่เศษ จะขายในราคาเพียง 2,000 บาทเท่านั้น ข้าพเจ้าสนใจจึงชวนนายเตียงตามไปดูที่ดิน เห็นเป็นทุ่งนา ปักเสาล้อมรอบเป็นที่พักควายส่งลงเรือไปนอก อยู่ตรงมุมถนนพหลโยธินกับถนนประดิพัทธ์ เชื่อมกันด้วยสะพานไม้ มีควายนอนในคลองใต้สะพานเป็นจำนวนมาก จนชาวบ้านขนานนามว่า “สะพานควาย” มาจนปัจจุบันนี้

ข้าพเจ้าเห็นที่แล้วพอใจ ตกลงว่าจะซื้อแน่นอน บอกกับแขกบาบูว่า อีกสองสามวันจะมาทำสัญญาซื้อขายชำระเงินโอนกันเลย ครั้นแล้วนายเตียงกับข้าพเจ้าก็พากันกลับบ้าน

เริ่มจากแผนที่โลกจึงถึงขบวนการไต่ดิน

ในเย็นวันนั้นนายเตียงได้ชวนข้าพเจ้าไปคุยกันที่สะพานหน้าบ้านแล้วเอาแผนที่โลกมากางชี้ให้ดูว่า ทางยุโรป, เยอรมันกับอิตาลีได้ประเทศนั้นๆ มากหลาย และทางเอเชีย, ญี่ปุ่นก็ได้ประเทศนั้นๆ เมืองนั้นเมืองนี้เช่นเดียวกัน แล้วถามข้าพเจ้าว่า ลองทายดูซิว่าฝ่ายอักษะกับฝ่ายพันธมิตรฝ่ายไหนจะชนะสงครามในที่สุด

ข้าพเจ้าตอบโดยไม่ลังเลว่า ฝ่ายพันธมิตรจะชนะในที่สุดโดยให้เหตุผลว่าฝ่ายอักษะโหมกำลังโจมตีแบบสายฟ้าแลบได้เมืองขึ้นมากมายก็จริง แต่ผลที่สุดกำลังจะอ่อนแอลง เพราะจะต้องเอากำลังทหารไปคุ้มครองเมืองที่ได้มากมาย อักษะมีเพียง 3 ประเทศเท่านั้น จะเอากำลังทหารที่ไหนไปคุ้มครอง เมื่อขาดกำลังทหารก็จะตกเป็นเป้าโจมตีของพันธมิตรเท่านั้น เช่นเดียวกับนักมวยที่โหมกำลังชกแต่ยกแรกๆ พอถึงยกหลังๆ กำลังตกก็มีแต่จะถูกน็อกเท่านั้น

นายเตียงพูดว่า เออ มีความคิดตรงกัน

และพูดว่า สมมติว่าฝ่ายอักษะแพ้สงคราม เราก็ร่วมแพ้กับญี่ปุ่นด้วยขณะนี้เราก็ตกเป็นทาสญี่ปุ่นอยู่แล้ว เมื่อแพ้ฝ่ายพันธมิตรเราก็จะตกเป็นทาสพันธมิตรต่อไปอีก ไม่รู้ว่าที่ร้อยปร้อยชาติจึงจะได้เอกราชอธิปไตยกลับคืนมา มีอยู่ทางเดียวเท่านั้นคือ เราจำเป็นต้องหักหลังญี่ปุ่นร่วมกับฝ่ายพันธมิตรโจมตีให้ญี่ปุ่นราบไปเท่านั้น จึงจะได้เอกราชอธิปไตยกลับคืนมา

และถามข้าพเจ้าว่า ถ้ามีคนคิดกู้ชาติจะยินดีร่วมด้วยไหม ?
ข้าพเจ้าตอบว่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง ยอมพลีชีพเพื่อชาติได้ทุกเมื่อ

องค์กรกู้ชาติใต้ดินภารกิจจำกัด พลาญกูร

นายเตียงจึงเล่าให้ฟังว่า พวกเราได้จัดตั้งองค์กรใต้ดินเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น ขึ้นมาแล้ว โดยท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้า มีสมาชิกร่วมใจกันยังไม่ถึง 10 คน ขณะนี้กำลังหาเงินค่าเดินทางให้นายจำกัด พลาญกูร ไปติดต่อกับฝ่ายพันธมิตร

ที่ส่งนายจำกัด พลาญกูร ไป เพราะแกเป็นนักเรียนอังกฤษ มีเพื่อนฝูงที่เป็นใหญ่อยู่หลายคนในอังกฤษ

เมื่อครั้งนายจำกัดเรียนอยู่อังกฤษ ได้เขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษโจมตีการปกครองของหลวงพิบูลสงคราม ว่าเป็นเผด็จการ จนหลวงพิบูลสงครามโกรธสั่งห้ามไม่ให้ ก.พ. รับเข้าราชการเมื่อกลับมาเมืองไทย

นายจำกัดจึงได้ประกอบอาชีพส่วนตัว โดยได้ตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นให้ชื่อว่าโรงเรียนดรุณยานที่เชิงสะพานหัวช้าง ซึ่งปัจจุบันก็ยังมียุ

เงินที่รวบรวมได้ยังไม่พอ เพราะพวกเราล้วนแต่อดตัดเงินทั้งนั้น ตอนนั้นสมาชิกบางท่านได้เสียสละขายเรือกลไฟเดินทางระหว่าง กรุงเทพฯ-อยุธยา ได้เงินราว 8,000 บาท ยังไม่พอเป็นค่าเดินทาง เพราะการเดินทางครั้งนี้เป็นการเอาชีวิตเข้าเสี่ยงเป็นเดิมพัน ต้องเดินทางด้วยเท้า เนื่องจากการคมนาคม การสื่อสารถูกตัดขาดหมดแล้ว ไม่ทราบว่ากี่เดือนจะถึงจุดหมาย จำเป็นต้องพกเงินไปให้เพียงพอ

ตัดสินใจขายพริกร่วมทุนเพื่อการกู้ชาติ

ในคืนนั้นข้าพเจ้าตื่นเต้นดีใจที่จะได้ร่วมการกู้ชาติจนนอนไม่หลับทั้งคืน รุ่งขึ้นจึงรีบไปบริษัทค้าพืชผลไทย ขอร้องให้ผู้จัดการขายพริกให้สุดแล้วแต่จะสามารถขายได้ราคาเท่าไร ข้าพเจ้าไม่ได้คำนึงถึงกำไรหรือขาดทุนอีกแล้ว ขอให้ได้เงินมาร่วมสมทบทุนให้นายจำกัดเดินทางก็พอใจแล้ว

ครั้นถึงบริษัทค้าพืชผลไทยบอกผู้จัดการบริษัทว่า ช่วยขายพริกให้ผมด้วยจะขายราคาเท่าไรสุดแล้วแต่ท่านจะทำราคาได้

ผู้จัดการว่า ถ้าอย่างนั้นก็ตกลง พรุ่งนี้มารับเงินได้

เมื่อถึงกำหนดข้าพเจ้าก็ไปรับเงินตามนัด ท่านจ่ายให้ข้าพเจ้า 2,400 บาท เหลือจากหักค่าเช่าที่เก็บและค่าบริการเข้าบริษัทแล้ว เป็นอันว่าขายพริกคราวนี้ขาดทุนไปรวม 3,000 บาท

เมื่อรับเงินจากผู้จัดการบริษัทแล้ว ข้าพเจ้าก็รีบกลับบ้านเอาเงินมอบให้นายเตียง 2,000 บาทเพื่อสมทบทุนให้นายจำกัลดเดินทาง

โกหกครั้งแรกและสุดท้ายเพื่อการกู้ชาติบ้านเมือง

นายเตียงถามข้าพเจ้าว่า เรื่องซื้อที่ดินแกลงนั้นจะเอาเงินที่ไหนไปซื้อเขาเล่า

ข้าพเจ้าตอบว่า เรื่องนั้นเอาไว้ทีหลัง ชาติสำคัญเหนือกว่าสิ่งใดๆ ต้องเอาเรื่องชาติก่อน

นายเตียงยังถามต่อไปว่า แล้วคุณพ่อจะไม่ว่าหรือ

ข้าพเจ้าตอบว่า ท่านจะด่าว่าอย่างไรผมก็ยอมให้ว่าให้ด่าทั้งสิ้น

นายเตียงก็ว่า ถ้าอย่างนั้นขอให้ถือเป็นความลับสุดยอด และการร่วมงานกันในครั้งนี้เราไม่หวังผลตอบแทนเป็นการส่วนตัวใดๆ ทั้งสิ้น หวังแต่เพียงให้ได้เอกราชอธิปไตยกลับคืนมาเท่านั้นเป็นเป้าหมาย

หลังจากนั้น ข้าพเจ้าก็กลับไปจังหวัดอุดรธานี พอถึงบ้านก็หาทางออกโดยการโกหกคุณพ่อ ทั่วๆ ที่ไม่เคยโกหกท่านมาก่อนเลยในชีวิต คราวนี้เป็นครั้งแรก และครั้งสุดท้ายด้วย โกหกท่านว่าไปขายพริกคราวนี้ถูกพ่อค้ารวมหัวกันกดราคาขายได้เพียงหาบละ 20 บาทเท่านั้น ขาดทุนไปรวม 3,000 บาท เงินที่ขายได้ผมได้ฝากพี่เตียงไว้เพื่อซื้อจอบในราคาที่จำหน่ายในราคาต้นทุนอันละ 3.50 บาท ขณะที่ตลาดมีดขายถึงอันละ 25 บาท

คุณพ่อกถามว่าเมื่อไรจะได้จอบมาล่ะ

ข้าพเจ้าบอกว่า การซื้อเช่นนี้จะต้องทำหนังสือขอซื้อเป็นทางการ กว่าจะได้คงกินเวลาหลายเดือน

ท่านก็ว่า ไม่เป็นไร เมื่อค้าขายขาดทุนแล้ว มีทางแก้ตัวอย่างนี้ก็ดีแล้ว

จำกั๊ด พลางกูร เดินทางผ่านลาว ไปเสี้ยสละ ณ คุณหมิง

ส่งนายจำกั๊ดไปจีน อำลาแสนอาลัย

หลังจากนั้นข้าพเจ้าตาเจ๊บ อันเนื่องมาจากละอองพริกแห้งเข้าตาเป็นตาอักเสบปวดแสบปวดร้อนจนต้องนอนพักให้ ร.ต.ท. ประเสริฐ นายแพทย์ประจำกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดรฯ รักษาให้ร่วมเดือนจึงหาย

ขณะที่ข้าพเจ้านอนรักษาตาอยู่นั้น ทราบว่า นายจำกั๊ดออกเดินทางไปแล้ว โดยนายเตียง, พี่นิวาส (ภรรยานายเตียง) และคุณฉลบลักษณ์ (ภรรยา นายจำกั๊ด) ร่วมเดินทางไปถึงท่าแขกฝั่งตรงข้ามจังหวัดนครพนม ก่อนจะจากกันได้ร่ำลากันด้วยความอาลัยยิ่ง นายเตียงได้ถอดแหวนนามสกุลศิริพันธ์ออกจากนิ้วมือ และถอดเสื้อกุดเต๋อจากคอพี่นิวาสมอบให้นายจำกั๊ดไปเป็นที่ระลึก และแก้ไขในคราวจำเป็น

ในการเดินทางของนายจำกั๊ดคราวนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณสงวน เกษมทรัพย์ ผู้จัดการห้างไพบูลย์รับซื้อของป่าอยู่ที่บ้านไผ่ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่กว้างขวางติดต่อร้านค้าจีนทางฝั่งลาวให้ช่วยจัดคนนำทางส่งนายจำกั๊ดไปเป็นช่วงๆ จนถึงเมืองจีน

เมื่อนายจำกั๊ดออกเดินทางไปแล้ว ทางองค์กรของเราก็เร่งรีบขยายสมาชิกโดยวิธีการขยายเซลล์ คือ จาก 1 เป็น 3 จาก 3 เป็น 9 จาก 9 เป็น 27 ไปเรื่อยๆ แต่ละช่วงแต่ละตอนของสมาชิกจะไม่ให้รู้จักกันเลยว่าใครอยู่ในองค์กรติดต่อกันก็ใช้จดหมายเขียนด้วยหมึกกลับทั้งสิ้น เมื่ออ่านแล้วจะต้องเผาทั้งทันที

นับแต่นายจำกัออกเดินทางไปแล้วประมาณ 5 เดือนก็ไม่ได้ข่าววี่แววอะไรกลับมาเลย ทางองค์กรของเราก็มีความห่วงใยอยากได้ข่าวนายจำกัจะเป็นตายร้ายดีอย่างไร

ต่อมาท่านอาจารย์ปริัติจึงให้หาคนอาสาสมัครไปติดตามสืบดู นายจำกัก็ได้อาสาสมัครคนหนึ่งคือนายสนธิ ประสิทธิ์พันธ์ คนขับรถบรรทุกโดยสารของนายสวัสดิ์ ทรายู พี่ชายใหญ่ของข้าพเจ้า

นายสนธิผู้นี้ ตามที่ทราบประวัติมา ท่านเป็นชาวนครราชสีมา เป็นอดีตทหารเกณฑ์ หลังจากพ้นเกณฑ์แล้วได้ออกตระเวนขกมวยตามต่างจังหวัดในภาคอีสาน นับว่าเป็นนักมวยเอก ยากที่จะหาตัวจับได้ในภาคอีสาน เพราะขกมาไม่รู้กี่ครั้ง ไม่เคยแพ้ มีแต่ชนะและเสมอในบางครั้งเท่านั้น จนในที่สุดไม่มีใครกล้าขกด้วย แกจึงเลิกอาชีพขกมวยหันมายึดอาชีพขับรถยนต์ให้คุณพ่อ ข้าพเจ้าตั้งแต่ พ.ศ. 2476

วีรชนเสียสละจากรักชื่อเป็นเกียรติ

เมื่อนายสนธิออกเดินทางตามไปสืบหานายจำกัประมาณ 4 เดือนเศษ นายสนธิได้เดินทางกลับมาในสภาพโซซัดโซเซอย่างอิดโรยแรง ถึงอุตรฯ ข้าพเจ้าแทบจำไม่ได้ เพราะชูปนมอมเหลือแต่กระดูกติดหนัง น้ำหนักตัวลดลงหลายสิบกิโลกรัม เนื่องจากไข้มาลาเรียกินเสียอมพระรามไปเลย ต้องมารักษาพักฟื้นอยู่ร่วมปีจึงหายเป็นปกติ และได้ความว่านายจำกัได้เสียชีวิตที่เมืองคุนหมิง โดยเจ้าหน้าที่จีนแจ้งว่า นายจำกัเสียชีวิตเพราะโรคกระเพาะ ทั้งได้มอบอัฐิและแหวนนามสกุลศิริพันธ์และล็อกเกตกลับคืนมาเป็นสักขีพยาน ท่านอาจารย์ปริัติทราบว่านายสนธิกลับมาแล้วก็ดีใจถึงกับขอตัวนายสนธิ พวกเราต่างก็เศร้าสลดใจอาลัยต่อการจากไปของนายจำกัเป็นอย่างยิ่ง

และเพื่อความปลอดภัยขององค์กร ท่านอาจารย์ปริัติก็ได้กำชับว่าอย่าได้แจ้งข่าวการตายของนายจำกัให้คุณผลบุญล้นทราบเป็นอันขาด เมื่อสงครามยุติแล้วจึงได้แจ้งให้ทราบภายหลัง พร้อมทั้งจากรักชื่อเป็นวีรชนในอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิรวมด้วยกัน 3 คน คือ นายจำกั คุณการะเวก ศรีวิจารณ์ และคุณสมพงษ์ ศัลยพงศ์ เป็นวีรชนที่เสียชีวิตในขณะปฏิบัติงาน

จอมพล ป. ประกาศกร้าว จีนส่งอุปกรณ์ช่วยเหลือ

เมื่อนายจำกั๊ดไปเสียชีวิตกลางทาง ยังไม่ถึงเมืองหลวงของจีนด้วยซ้ำ จึงส่งชุดบุกเบิกที่ 3 ไปอีก คราวนี้ส่งไปรวม 8 คนในคราวเดียวกัน มีนายกระจาง ตูลารักษ์ นายแดง คุณะดิลก และอีก 6 คนข้าพเจ้าจำชื่อไม่ได้

เมื่อ 8 คนนี้ออกไปแล้ว รัฐบาลจอมพล ป. ทราบ จึงได้ประกาศเป็น ขนชาติศัตรูทั้ง 8 คน เป็นเวลาร่วมปีจึงได้ข่าวว่า นายกระจางได้มาตั้งสถานี รับข่าวสารอยู่ที่เวียงจันทน์ และสถานีย่อยตามรายทางเป็นตอนๆ จากจีนมา จนถึงเวียงจันทน์ เมื่อนายกระจางมาอยู่เวียงจันทน์แล้ว ข้าพเจ้าเป็นผู้รับหน้าที่ เป็นผู้ถือสารลับระหว่างกรุงเทพฯ - หนองคาย นายสนธิรับหน้าที่ช่วงต่อจาก ข้าพเจ้าระหว่างหนองคาย-เวียงจันทน์ ข่าวสารโต้ตอบกันกว่าจะได้รับแต่ละฉบับ ก็กินเวลาดังเดือน ข้าพเจ้าจะต้องเดินทางขึ้นลงกรุงเทพฯ-หนองคาย เดือนละ 2 เที่ยวไปกลับเพื่อข่าวสารรวดเร็วยิ่งขึ้น รัฐบาลจีนได้ส่งเครื่องวิทยุรับส่งมาให้ เป็นวิทยุรับส่งแบบรหัสเหมือนการโทรเลข ซึ่งมีประสิทธิภาพรับส่งได้เพียงแค่ รัดมี 40 กม.เท่านั้น (สมัยนั้นยังไม่มีเครื่องรับส่งสนามที่มีขีดความสามารถเกินกว่านั้น)

ก่อนที่จะรับวิทยุเข้ามาในประเทศไทย ก็จำเป็นที่จะต้องนำพนักงาน วิทยุเข้ามาก่อน ข้าพเจ้าได้รับนายกุล พนักงานวิทยุจากเวียงจันทน์เข้ามาใน กรุงเทพฯ เข้าบ้านให้อยู่ในสวนแถวตลาดพลู ธนบุรี แล้วกลับไปรับวิทยุเครื่องแรกที่เข้ามาในเมืองไทย ข้าพเจ้าไปถึงหนองคาย นายสนธิได้พาข้าพเจ้าถีบ จักรยานเลียบไปตามฝั่งโขงถึงห้วยโงง เห็นเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมลับตาคนดี จึงหมายตาเอาปากห้วยโงงนั้นเป็นที่เอาเครื่องรับส่งวิทยุขึ้นบก แล้วข้าพเจ้ากับ นายสนธิก็ถีบจักรยานเข้าเมืองหนองคาย นายสนธิหลงเรือข้ามฟากไปเวียงจันทน์ นัดหมายให้ข้าพเจ้าไปรอคอยที่ห้วยโงงในตอนเย็นวันนั้น

ลำเลียงวิทยุเข้ากรุงเกือบเอาชีวิตไม่รอด

พอถึงเวลานัดหมายข้าพเจ้าก็ถีบจักรยานไปนั่งคอยอยู่พักหนึ่ง เห็น นายสนธิพายเรือล่องเข้ามาที่ปากห้วย ข้าพเจ้าก็ลงไปรับเอากระเป๋าทนบรรจุ เครื่องวิทยุขึ้นมาผูกติดท้ายรถจักรยานถีบเข้าเมืองขึ้นรถยนต์โดยสารกลับเข้า เมืองอุดรฯ ทันที ถึงอุดรฯ ประมาณ 18.00 น. ข้าพเจ้าลงจากรถยนต์ขึ้นรถ

สามล้อไปสถานีรถไฟอุดรฯ ถึงสถานีก็มอบกระเป๋าคอมพิวเตอร์ให้คุณประทีป ตุงคะเดชะ เก็บไว้และส่งให้น้าขึ้นไปวางไว้บนหิ้งตุ๊กตาดูโดยสาร ก่อนที่ขบวนรถไฟอุดรฯ - นครราชสีมาจะออกเดินทางรุ่งขึ้น ข้าพเจ้าติดตัวรถไฟแล้วขึ้นไปนั่งท้ายขบวนเพื่อดูแลกระเป๋าคอมพิวเตอร์มาถึงนครราชสีมาต้องค้างคืนที่โรงแรมฟ้าสว่าง โดยให้เด็กนำกระเป๋ามาเก็บไว้ในห้องผู้จัดการ

ในวันรุ่งขึ้นได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยขบวนรถไฟและนำกระเป๋าวางไว้บนหิ้งตอนหน้าตู้โดยสารและข้าพเจ้านั่งดูแลเช่นเคย ครั้นรถไฟไปถึงสถานีปากช่อง ปรากฏว่ามีทหารสารวัตร 2 คนขึ้นมาตรวจค้นของผิดกฎหมายตั้งแต่ท้ายขบวนมาถึงหัวขบวน ในที่สุดได้มาตรวจค้นกระเป๋าใบดังกล่าว โดยถามผู้โดยสารซึ่งนั่งอยู่ใกล้กระเป๋าคือใคร แต่ไม่มีใครรู้ ทหารสารวัตรจึงเปิดออกดูและได้ออกถามหาเจ้าของ แต่ไม่มีใครตอบ จึงนำกระเป๋ามาเก็บไว้ในห้องพนักงานรักษารถ พอถึงสถานีสระบุรี ข้าพเจ้าเห็นทหารหิ้วกระเป๋าลงจากรถไปฝากไว้ที่นายสถานีแล้วจึงกลับมาขึ้นรถ ข้าพเจ้าสงสัยใจอยู่พักหนึ่งว่าจะรับเป็นเจ้าของดีหรือไม่ ถ้าไม่รับเกรงว่าเครื่องวิทยุจะสูญหายหรือตกไปเป็นเครื่องมือของฝ่ายศัตรู (เพราะนายถวิล อุดล ได้กำชับว่าจะต้องเอาชีวิตเข้าแลก อย่าให้ตกเป็นเครื่องมือของศัตรูเป็นอันขาด) ถ้าจะรับก็เป็นการเอาชีวิตเข้าเสี่ยง

แต่มานึกขึ้นได้ว่าขณะนั้นเพิ่งเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ๆ และเป็นรัฐบาลพลเรือนด้วย (นายควง อภัยวงศ์ ซึ่งรับช่วงจากรัฐบาลทหาร จอมพล ป.) คิดว่าคงไม่โหดร้ายทารุณเหมือนรัฐบาลทหาร จึงได้ตกลงใจรับเป็นเจ้าของ เมื่อทหารทั้ง 2 คนเดินผ่านมา ข้าพเจ้าจึงถามว่า เอากระเป๋ามาขึ้นลงสถานีสระบุรีทำไม ทหารจึงถามว่าของคุณหรือ ข้าพเจ้าตอบว่าใช่ ทหารสารวัตรจึงถามอีกว่าในกระเป๋ามีอะไรบ้าง ข้าพเจ้าจึงตอบไปว่าจะทำอะไรไม่รู้แต่มีเสื้อยืด 2 ตัวที่ยัดไว้กับกระเทือน ทหารทั้งสองคนได้ยืนดั่งนั้นจึงซักดาบที่เอว ซึ่งเป็นดาบทหารม้ายาวเท่าแขน เจ็อนั้นทำท่าจะฟันพร้อมตะโกนว่าจับแล้วที่ 5 ได้แล้ว และให้ทหารอีกคนเอาถุงมือมาสวมที่ข้อมือข้าพเจ้า ขณะนั้นปรากฏว่าสายตาของผู้โดยสารจ้องมาที่ข้าพเจ้าทุกคน หลังจากนั้นได้บอกไปว่าเก็บดาบเข้าฝักได้แล้วมันหวาดเสียว เขาได้สติจึงเก็บดาบเข้าฝัก พร้อมกับนำข้าพเจ้าเดินไปที่ตู้พนักงานรักษารถ

ถูกข้อหาแนวที่ 5 หวิดถูกประหารชีวิต

ข้าพเจ้านั่งอยู่บนลังไม้ผ่านไปทุกสถานี มีผู้โดยสารมาอุดูข้าพเจ้าตลอดจนรถไฟเข้าสถานีหัวลำโพง ซึ่งผู้คนทราบข่าวว่าจับแนวที่ 5 ได้แล้วต่างก็เข้ามามุงดูข้าพเจ้าแออัดไปหมด บางคนก็ฮือเข้ามาเพื่อจะประหารชีวิต เจ้าหน้าที่ต้องช่วยกันข้าพเจ้าออกไปอย่างโกลาหล บางคนเข้าไม่ถึงก็ตะโกนร้องให้นำตัวไปยิงเป้า “ไอ้คนขายชาติ เอาไว้หนักแผ่นดิน” เสียงเช่นนี้ดังขึ้นตลอดเวลา

ต่อจากนั้นทหารสารวัตรได้นำข้าพเจ้าแหวกวงล้อมนำตัวออกมาที่หน้าสถานี แล้วนำตัวไปส่งที่โรงพักกลาง (สถานีตำรวจพลับพลาไชย) ซึ่งขณะนั้น พ.ต.อ.พระพิณจวนคดี เป็นผู้บังคับการ นั่งทำงานอยู่

สารวัตรทหารจึงเข้าไปเจรจาเพื่อขอฝากขังข้าพเจ้า ซึ่งท่านก็รับไว้และเรียกร้อยเวรมารับตัวไปทำการตรวจค้นตัวและกระเป๋าเดินทาง พร้อมกับยึดเงินจำนวน 165 บาท และเข็มจักรซิงเกอร์ในกระเป๋าเดินทางจำนวน 35 โหล (นายกระจางให้อามาขายในกรุงเทพฯ เพราะขณะนั้นเมืองไทยขาดแคลนขายกันอย่างต่ำเล่มละ 5 บาท เพื่อหาเงินเป็นค่าเดินทางในการปฏิบัติงาน) แล้วนำข้าพเจ้าไปยังพร้อมกำชับว่า “อย่าซื้ออาหารให้มันกิน ทรมานมันให้ตาย คนขายชาติอย่างนี้”

ทรมานในคุกห้ามกินข้าว 3 วัน

ข้าพเจ้าถูกขังเดี่ยวในห้องขังผู้ต้องหาติดอุกฉกรรจ์ มีล๊ามและก๊อกน้ำพร้อม แต่ไม่มีขันมีแต่กระป๋องสำหรับล้างล๊าม และน้ำก๊อกก็ไม่ไหล เปิดเติมน้ำแล้วน้ำไหลออกมาที่สละหยดเท่านั้น กว่าจะได้ถังมือหนึ่งเพื่อมาดื่มต้องใช้เวลาถึงครึ่งชั่วโมง เรียกว่าหิวน้ำก็กินน้ำ หิวข้าวก็กินน้ำ ทรมานอยู่อย่างนั้น 3 วัน 3 คืน หลังจากนั้นมียทหารยศสิบตรี (ทราบชื่อภายหลังว่าทวี) ได้นำตัวออกจากที่คุมขังพร้อมกับใส่กุญแจมือไปเซ็นชื่อ แล้วคุมตัวจากโรงพักกลางเดินไปจนถึงสวนมิสกวัน (กรมสารวัตร)

ครั้งไปถึงก็เอาโซ่ตรวนขนาด 6 หุน ยาวประมาณ 3 เมตร โดยเอาปลายข้างหนึ่งมาผูกคอข้าพเจ้าใส่กุญแจส่วนปลาย อีกข้างหนึ่งไปพันไว้กับเสากลาง กองรักษาการ แล้วเอาปลายโซ่มาผูกข้อเท้าพร้อมกับใส่กุญแจให้ข้าพเจ้านั่งพิงเสา แล้วซื้อข้าวแกงมาให้กินพร้อมกับน้ำหนึ่งแก้ว ซึ่งเป็นอาหารมือ

แรกนับจากการที่ต้องสูญเสียอิสรภาพ นั่งฟังเส้าไปตบยุงไปตลอดทั้งคืน ส่วนโซ่ที่ผูกคือนั่นนานๆ เขาก็ยังหนักหน่วงมากขึ้น จะนอนก็นอนไม่ได้ เพราะโซ่ที่พาดคอหายใจไม่ออก ต้องคอยพุงไม่ให้มันกดบ่ามากนัก พุงนานๆ เข้าเมื่อยมือต้องปล่อยให้กดบ่าไปบ้างสลับกันไปตลอดคืน นับว่าทรมานจิตใจและร่างกายสาสมกับที่เป็นแนวที่ 5 เสียจริง ๆ

คำขู่จากท่านขุนขอให้การขึ้นศาล

เช้าวันรุ่งขึ้นทหารนำข้าวแกง 1 จานมาให้กิน หลังจากนั้น พลตรีขุนปลดปรปักษ์ เจ้ากรมสารวัตรก็เดินขึ้นมาถามข้าพเจ้าว่ากินข้าวหรือยัง ซึ่งก็ตอบไปว่ากินแล้ว แล้วเดินไปในห้องทำงานสักครู่เดินออกมาพร้อมสมุดดินสอ ขณะเดียวกันที่ทหารสารวัตรจำนวน 12 นายถือปืนติดดาบปลายปืนเดินขึ้นมาบนกองรักษาการ เดินแถวหน้ากระดานมายังข้าพเจ้าแล้วหยุดพักในท่าเตรียมแทง ฝ่ายขุนปลดปรปักษ์ได้ถามข้าพเจ้าว่า ชื่ออะไร ซึ่งก็บอกไปตามความจริง และให้เห็นชื่อลงในสมุดพร้อมกับกล่าวว่า “เอา...ที่นี่แกต้องให้การตามความจริง ถ้าไม่อย่างนั้น ตาย” ข้าพเจ้าจึงพูดว่าขอให้การขึ้นศาล แกก็พูดว่า ทำไม กล่าวว่าจะไม่ให้เป็นเกียรติหรือ หรือว่าอยากตาย ข้าพเจ้าตอบไปว่า การตายนั้นพร้อมที่จะพลีชีพเพื่อชาติได้ทุกเมื่อ ท่านมีความรักชาติ ผมก็มีความรักชาติ เป้าหมายอันเดียวกัน แต่เราเดินคนละทาง ใครจะถูกจะผิดนั้นอนาคตเป็นเครื่องชี้

หลังจากนั้นขุนปลดฯ ได้ถามอีกว่า ใครอยู่เบื้องหลัง ข้าพเจ้าตอบไปว่าผมเรียนให้ทราบแล้วว่าจะให้การขึ้นศาล เล่นเอาแกยืงงอยู่พักหนึ่งแล้วจึงเข้าห้องทำงานไป ต่อมาได้เรียกนายทหารคนหนึ่งมาพร้อมทั้งส่งหนังสือให้ฉบับหนึ่ง โดยสั่งให้นำไปส่งที่กองบัญชาการทหารสูงสุด หลังจากนั้นก็มีรถบรรทุก 6 ล้อมาจอดรอ มีนายทหารยกเก้าอี้ขึ้นไปบนรถแล้วนำข้าพเจ้าขึ้นไปนั่งบนรถ มีทหารติดดาบปลายปืน 12 นาย นำไปยังสวนจิตรลดา ซึ่งเป็นกองบัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น เมื่อไปถึงทหารที่ไปด้วยก็นำหนังสือขึ้นไปยังกองบัญชาการ สักครู่มีนายทหารยศพลโทเดินมาดูข้าพเจ้าและกล่าวว่า ยังหนุ่มยังแน่นคิดเล่นการบ้านการเมืองไม่กลัวคอขาดหรือ ข้าพเจ้าก็ได้แต่นั่งฟังเงียบๆ ไม่ได้โต้ตอบ สักครู่มีนายทหารนำของหนังสือออกมาจากกองบัญชาการและพูดว่า นำส่งตำรวจสนามซึ่งมี พ.ต.อ. หลวงอดุลเดชจรัส เป็นอธิบดีกรมตำรวจและ

ผู้บัญชาการสนาม เมื่อรถไปถึงวังปารุสกวัน พ.ต.อ. หลวงอดุลเดชจรัสได้สั่งการให้หน้าตัวไปขังที่สันติบาลปทุมวัน

เสียชีวิตในคุก มท. ช่วยไว้ทัน

หลังจากถูกนำตัวไปยังสันติบาล ขุนศรีศรากร ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ได้รับตัวไว้ โดยให้ผู้กำกับการกอง 1 พร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจมาควบคุมตัว ถอดกุญแจถอดโซ่แล้วถักกันส่งเข้าไปในห้องขังพร้อมกับพูดว่า ห้องนี้แหละนายวณิช ปานะนันท์ ตายไปเมื่อ 2 วันที่แล้ว เล่นเอาใจไม่ดี คิดว่าคงต้องตายในห้องนี้แน่ อยู่ในห้องขังก็จับเจ้าคิดอะไรไปเรื่อยเปื่อย กินข้าวเสร็จก็นั่งบ้าง นอนบ้างด้วยความกระวนกระวายใจ แต่ในคืนนั้น ได้ยินเสียงวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อ่านประกาศของกระทรวงมหาดไทย ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ซ่อมผู้ต้องหาโดยเด็ดขาด ถ้าหากใครฝ่าฝืนจะได้รับโทษอย่างหนัก พอได้ยินเสียงที่เล็ดลอดเข้ามาอย่างนั้นก็รู้สึกดีใจขึ้นบ้าง คิดว่าเจ้านายคงรู้ว่าข้าพเจ้าถูกจับแล้ว และคงเกรงว่าข้าพเจ้าจะถูกซ่อมหนักอาจรักษาความลับไม่อยู่

หลังจากที่คำสั่งฉบับนั้นออกมา เป็นผลให้ผู้ต้องหาทั่วราชอาณาจักร พลอยรอดพ้นจากการถูกซ่อมไปด้วย อยู่ต่อมาอีก 2 วัน ได้ข่าวว่ากระทรวงกลาโหมได้มีคำสั่งย้ายพลตรีขุนพลดปรปักษ์เข้ามาประจำกองทัพบก และให้ย้าย พลเรือตรี สังวรณ สุวรรณชีพ มาเป็นเจ้ากรมสารวัตรแทน ข้าพเจ้าจึงแน่ใจว่าคราวนี้คงไม่ตายแน่ ทั้งนี้เพราะเหตุที่ว่าการย้ายครั้งนี้เพื่อระงับเรื่องข้าพเจ้าและติดตามเอาเครื่องวิทยุ

วันรุ่งขึ้นได้ถูกย้ายห้องขังไปอยู่แถวเดียวกับผู้ต้องหาหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งเป็นห้องขังเดี่ยวติดกัน 6 ห้อง ห้องข้าพเจ้าติดกับห้องนายบุญมา (ร.อ. การุณ เก่งระดมยิง) และอีกด้านเป็นห้องนายไทย รักไทย (พ.ต.โผน อินทรทัต) ส่วนห้องอื่นๆ เป็นคนจีน (ในจำนวนนั้นมีลูกคนจีนในไทยซึ่งไปเรียนที่เมืองจีนและเป็นเสรีไทยสายจีน) ต่อมาวันหนึ่งมีเสียงหวอสัญญาณเตือนภัยทางอากาศดังขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มาเปิดห้องขังพาไปหลบที่วัดสระปทุม ทำให้ได้เห็นผู้ต้องหามากหน้าหลายตา มีทั้งสายจีน อังกฤษ อเมริกา และได้มีโอกาสนพบกับนายบุญมา จึงทราบว่าเป็นพวกภูชาติด้วยกัน ซึ่งเขาถามข้าพเจ้าว่า รู้จักคนๆ หนึ่งไหม มีตำหนิหูปิดข้างหนึ่ง ข้าพเจ้าตอบว่าไม่ทราบ แต่เคย

เห็นรูป ซึ่งนายเตียงเอามาให้ดูและสั่งว่า ถ้าคนนี้มาให้ทำการช่วยเหลือ แต่ก็ไม่เห็นมาสักที มาทราบภายหลังว่าออกไปแล้ว

นายบุญมากก็ว่าคนนี้แหละบิดาของเขา และถามว่านายเตียงอยู่ที่ไหน ก็บอกไปว่าอยู่แถวสะพานแดง เขาก็ถามอีกว่าแถวๆ นี้มีบ้านใครอยู่บ้าง ข้าพเจ้าตอบไปว่า มีบ้านนายถวิลและนายทองอินทร์ ภูมิพัฒน์ ★

ร่วมทุกข์กับ การุณ เก่งระดมยิง บทบาท “เสรีลาว” ของ ท้าวอุ่น ชนะนิกร

หลบคุกหาถวิล อุดล เกือบได้ไปเมืองจีน

หลังจากที่รู้จักมักคุ้นกับนายบุญมาทำให้รักใคร่กันมากขึ้น นายบุญมาถึงกับสอนวิชาถอดรหัสต่างๆ ตามที่เขาศึกษามาจากอเมริกา นอกจากนั้นแทบทุกครั้งที่หวอดังขึ้นก็จะทำความสนิทสนมกับตำรวจจนเป็นที่วางใจกันแล้ว วันหนึ่งหวอดังขึ้นประมาณ 20.00 น. ของคืนวันหนึ่ง ข้าพเจ้ากับนายบุญมาก็ขออนุญาตเจ้าหน้าที่ไปทำธุระส่วนตัวสัก 2 ชั่วโมง ด้วยความเกรงใจเจ้าหน้าที่ก็อนุญาต จึงได้ออกมากับนายบุญมา ตั้งใจว่าจะพากันไปหานายถวิล อุดล แต่นายบุญมาบอกว่าคิดถึงบ้านจึงขอตัวไป

เมื่อแยกกันแล้วข้าพเจ้าก็วิ่งขึ้นรถรางไปลงที่แยกแม่น้ำศรี แล้วเดินไปสี่แยกหลานหลวงเพื่อไปบ้านนายถวิล พบนายถวิลกำลังนั่งเขียนหนังสือ เขาตกใจนึกว่าข้าพเจ้าหนีห้องขังออกมา รีบปิดประตูคุ้ยกัน ซึ่งข้าพเจ้าก็เล่าความจริงให้ฟัง นายถวิลบอกว่าที่ตั้งใจพาไปเมืองจีนในเร็วๆ นี้เพื่อให้ไปฝึกหัดการใช้วิทยุสื่อสารจะได้กลับมาปฏิบัติงาน

เรื่องนี้ข้าพเจ้าเล่าให้นายถวิลฟังว่า ผู้ต้องหาผู้หนึ่งชื่อนายบุญมาเขามีความรู้ทางด้านวิทยุสื่อสาร เพราะไปเรียนจากอเมริกาโดยตรงอีกทั้งภาษาต่างประเทศก็ชำนาญ ขอให้คนนี้ไปด้วยได้ไหม นายถวิลบอกว่าไป 3 ไม่ได้

เพราะมีงบประมาณแค่ 2 คนเท่านั้น ข้าพเจ้าเลยบอกว่าเพื่อเห็นแก่ส่วนรวม การงานจะได้รวดเร็วขอสละสิทธิ์ให้เอาเพื่อนไปก่อนก็แล้วกัน นายถวิลก็ว่าเออดี เหมือนกัน และว่าจะให้มาได้เมื่อไร ข้าพเจ้าเลยบอกว่าถ้าวันไหนมีหวอดตอนกลางคืนให้อยู่บ้าน แล้วจะให้เขาไปพบ

ครั้นกลับถึงสันติบาล เพื่อนผู้ต้องหากลับเข้าห้องหมดแล้ว เพราะหวอดปลอดภัยตั้งขึ้นนานแล้ว เดินผ่านยามรักษาการณ์ชั้นล่าง เขานึกว่าข้าพเจ้าเป็นนายตำรวจจึงทำวันทยาหัตต์ ข้าพเจ้าจึงเดินเข้าห้องขัง รุ่งขึ้นก็เล่าที่ไปพบ นายถวิลให้นายบุญมาฟัง นายบุญมาก็ว่าเออดีจริง จะได้มีโอกาสพบบิดาบ้าง แล้วก็หากระดาชดินสอมาให้ข้าพเจ้าเขียนแผนที่ จึงจัดการให้เรียบร้อย ต่อมาหวอดตั้งขึ้น นายบุญมาก็มีโอกาสนำนายถวิลและกลับมาบอกข้าพเจ้าว่าตกลงกันเรียบร้อย อยู่มา 2-3 วันข้าพเจ้าเห็นนายบุญมาหายไป ก็เข้าใจในทันทีว่าต้องไปหาพี่ถวิลแล้ว

ที่เด็ดนายไทย รักไทย สันติบาลยังเกรง

เมื่อนายบุญมาไปแล้ว ข้าพเจ้าก็เหลือเพื่อนคุยที่สนิทอยู่คนเดียว คือ นายไทย รักไทย เขาเป็นคนสำราญ ไม่มีทุกข์มีร้อน ใจคอมุทะลุไม่กลัวใคร วันหนึ่งน้ำข้างบนไม่ไหล นายไทยเดินร้องเพลงฝรั่งลงมากับข้าพเจ้าเพื่อจะไปอาบน้ำข้างล่าง เดินสวนกับ พ.ต.ท. ชุนประสงค์ ผู้กำกับกอง 2 สันติบาล ซึ่งตะโกนด่าลึบเวอร์ว่า ทำไมปล่อยผู้ต้องหาเดินเล่นพ่วน

นายไทยจึงตะโกนสวนขึ้นทันทีว่า “ไอ้ห...มึงมียศแค่พันโทเท่านั้น เห็นผู้ต้องหาไม่ใช่คนเสียแล้ว อ้าย...แม่มึงจะเอาอย่างไรกับกูเจิญเลย กูไม่หนีแม้แต่ก้าวเดียว” เสียงคงได้ยินไปถึง พ.ต.ท. จำรัส มั่นชุกานนท์ ผู้กำกับกอง 2 จึงออกมาดู เห็นนายไทยทะเลาะกับ พ.ต.ท. ชุนประสงค์ จึงเข้าไปจูงแขน พ.ต.ท. ชุนประสงค์ เข้าไปในห้อง เรื่องจึงสงบ

ตั้งแต่นั้นมานายไทยจะร้องเพลงเด่นร่าอย่างสนุกสนานครั้นเครง ซึ่งไม่มีใครกล้ามาต่อว่า ต่อมาอยู่ในห้องขังประมาณ 2 เดือน เจ้าหน้าที่ได้ย้ายให้ไปนอนที่กองกำกับการ 1 พร้อมทั้งแจกถุงหมอนและเสื้อผ้าให้คนละชุด จ่ายเบี้ยเลี้ยงคนละ 5 บาท บุหรี่เกล็ดทองคนละ 1 ของต่อวัน กลายเป็นผู้ต้องหาบรรดาศักดิ์เรียกว่าใช้ตำรวจได้สบาย โดยเฉพาะนายห้างตงฮั่วหลงแกเป็นหัวง

ลูกชายที่อยู่ข้างนอก แอบฝากเงินให้ลูกชายใช้เดือนละ 1,000 บาท เมื่อมีหาว
ดั่งขึ้นก็พาตำรวจไปเที่ยวแถวหน้าโรงแรมโลกใต้สบาย

ลูกเล่น จอมพล ป. ถูกประหารระนา

หลังจากออกมานอนห้องกองกำกับการ 1 นายป่วย อังภากรณ์ หัวหน้า
สายอังกฤษ ซึ่งพักอยู่ที่สโมสรสันติบาล ขึ้นมาคุยเล่าสถานการณ์สงครามให้ฟัง
เป็นประจำอาทิตย์ละครั้ง 2 ครั้ง เมื่ออยู่ว่างๆ ก็เล่นหมากรุกกันบ้าง อ่าน
หนังสือบ้าง หรือไม่กี่คืนเอกสารต่างๆ ของผู้ต้องหาบกฏ รุ่นต่างๆ มาอ่านบ้าง
อาทิ เอกสารของผู้ต้องหาบกฏ พ.ศ. 2480-2481 มาวิเคราะห์ว่าเขาเป็นบกฏ
จริงหรือไม่

เช่น บันทึกรของ ร.ท. ณ เณร ตาละรักษ์ ร.ท. เผ่าพงษ์ เทพหัสดินฯ
ร.ท. ผดุงพันธ์ เทพหัสดินฯ ร.ท. จงกล ไกรฤกษ์ นายสอ เศรษฐบุตร ดร.โชติ
คุ้มพันธ์ พระยาเทพหัสดิน เป็นต้น ซึ่งทุกคนต่างปฏิเสธข้อหาของเจ้าหน้าที่
และไม่เคยมีใครรู้จักกับ นายสี บุญตา มาก่อน

ข้าพเจ้าได้วิเคราะห์ออกมาว่า เป็นแผนของรัฐบาลสมัยนั้นที่จะขจัด
นักการเมืองฝ่ายตรงข้าม เพราะขณะนั้นยังไม่มีพรรคการเมือง ร.ท. ณ เณร
ส.ส. เป็นผู้ที่มีบทบาทคัดค้านการกระทำของรัฐบาลอย่างเข้มแข็งผู้หนึ่ง จน
จอมพล ป. ใช้อุบายให้ พลทหารสี บุญตา ทำที่โล่งจอมพล ป. นายกรัฐมนตรี
แล้วจับพลทหารสีเป็นพยาน อ้างว่ารับสินบนจากนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม แล้ว
ทำการจับนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกราวรู้ดในข้อหาบกฏ แล้วตัดสินประหารชีวิต
18 คน

ซึ่งก่อนที่จะถูกประหาร นักโทษได้มีโอกาสดู พลทหารสีว่า รู้จักกัน
ตั้งแต่เมื่อใดจึงมาปรักปรำ ซึ่ง พลทหารสี กล่าวว่า ไม่เคยรู้จัก ไม่ได้ปรักปรำ
ใคร อ่านหนังสือไม่ออก เจ้าหน้าที่เรียกไปสอบก็ไม่ได้พูดอะไร มีแต่พิมพ์ลาย
นิ้วมือเท่านั้น

นี่ก็แสดงว่าเป็นกลอุบายยอมเสียเบี้ยตัวเดียวเพื่อล้มกระดานฝ่ายตรงข้าม
เมื่อ 18 คนถูกประหารชีวิต พวกที่เหลือถูกพิพากษาจำคุกและเนรเทศไปอยู่
เกาะตะรุเตา สตูล เช่น พระยาเทพหัสดิน ดร.โชติ นายสอ เศรษฐบุตร ซึ่ง
ความจริงแล้วเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของคุณธรรม แต่ในยุคนั้นกลายเป็น

เรื่องเล่าหายไปเสียแล้ว เพราะความอยากเป็นใหญ่ในแผ่นดินของมนุษย์ที่ไม่ยอมให้ใครขวางทางเดิน ซึ่งเรื่องนี้นายจำกัดได้เขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ใน นิตยสารภาษาอังกฤษจน จอมพล ป. ห้ามไม่ให้ ก.พ. รับเข้าเป็นข้าราชการ

พันศุภอย่างสดใส พบท้าวอุ่น ชนะนิกร

ข้าพเจ้าถูกปล่อยตัวเป็นอิสระเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2488 รวมเวลาที่ ถูกจับกุม 8 เดือน ในวันนี้ ร.ต.อ. โปยม จันทรักชะ ผู้บังคับการกอง 1 ได้ เรียกไปพบ แจ้งว่า นายเตียงมาคอยรับตัวให้ไปปฏิบัติงานต่อ ให้ไปพบคน เดียวที่โรงเรียนครูโณทยาน เชียงสะพานหัวช้าง พร้อมทั้งมอบเงินให้ 50 บาท และสั่งด้วยว่าถ้ามีโอกาสส่งข่าวมาให้ทราบบ้าง

ข้าพเจ้าจึงเดินทางไปพบนายเตียง ซึ่งพอเห็นข้าพเจ้าก็ตะโกนขึ้นว่า “อ้ายคนคุกมาแล้วโว้ย เป็นอย่างไรบ้างอยู่ในคุก” ข้าพเจ้าจึงตอบไปว่าไม่ตาย ค่อยเห็นหน้ากัน แล้วนายเตียงก็บอกว่าให้เวลา 2 ชั่วโมง ข้าพเจ้าเข้าไปใน ห้องพบภรรยามาคอยอยู่ ก็ถามข่าวคราวกันตามสมควร ทราบว่าเขาไปอยู่กับ แม่ทางปักษ์ใต้ขึ้นมาซื้อของไปขาย

หลังจากนั้นนายเตียงได้พาขึ้นรถยนต์ตรวจการของกรมทางฯ โดย นายสนิท ประสิทธิ์พันธ์ เป็นคนขับรถ โดยไปกัน 3 คน ออกจากกรุงเทพฯ ไปถึง ลพบุรีเมื่อเวลา 17.00 น. เข้าพักโรงเรียนทหารบกหน้าศาลพระกาฬ แล้วไปเชิญ พ.ท. ท้าวอุ่น ชนะนิกร มาพบ เมื่อมาแล้วนายเตียงได้แจ้งวัตถุประสงค์และคุยกั นอยู่จนดึก ท้าวอุ่นถือโอกาสนอนคุยกับพวกเรา รุ่งขึ้นก็ไม่ยอมกลับบ้านโดยร่วม เดินทางไปกับพวกเราด้วย

ประวัติโลดโผน หน.หน่วยเสรีลาว

พ.ท.ท้าวอุ่น ชนะนิกร เป็นคนลาว สัญชาติลาว รับราชการเป็นสัตว- แพทย์ในสมัยลาวอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ได้หลบหนีเข้ามาร่วมกับ รัฐบาลจอมพล ป. ในระหว่างไทยเกิดสงครามอินโดจีนกับฝรั่งเศส พ.ศ. 2483 โดย รับราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม ได้ถูกส่งไปทำงานแผนกต่างประเทศ กรมโฆษณาการ และเป็นทหารในกองจเรทหารม้า ประจำกองประสานงานไทย- ญี่ปุ่น และทำหน้าที่หน่วยเสรีไทยประจำภาคอีสาน เป็นผู้นำคนสำคัญในการ

ตั้งหน่วยเสรีลาว ปฏิบัติการอีกด้วยการได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายสัมพันธมิตรต่อสู้กับญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ท้าวอุ่น ขนะนิกร เป็นนักชาตินิยมคนสำคัญของลาว ที่ต่อสู้เพื่อเอกราชของลาว ตำแหน่งสำคัญเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็น ส.ส. แขวงบริคันของลาว เป็นประธานสภาหอการค้า สุดท้ายได้เป็นประธานสภาแห่งชาติลาวก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐ

หลบหนีภัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้ามาอยู่ในไทยแล้วเดินทางไปรักษาตัวที่ฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2520 ได้เสียชีวิตด้วยโรคตับและไต รวมอายุ 70 ปี

ตรวจหน่วยจัดตั้งสร้างสนามบินลับ

ในการเดินทางโดยรถยนต์เพื่อไปตรวจหน่วยจัดตั้งที่สกลนคร เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะสมัยนั้นถนนลาดยางยังไม่มี มีแต่ถนนลูกรัง กว่า จะถึงกินเวลา 3 วัน 3 คืน เสร็จแล้วออกไปดูหน่วยต่างๆ ที่จัดตั้งไว้ เช่น หน่วยสายอังกฤษที่บ้านโนนหอม ซึ่งมีคุณอัมพร (ฤๅษ โปษยานนท์) เป็นหัวหน้า ส.ท.กันเนอร์ และพลทหารอังกฤษเป็นพนักงานวิทยุ หน่วยสายจีนที่บ้านโพนก้างปลา มี คุณกระจ่าง ตูลารักษ์ เป็นหัวหน้า นายสว่าง ตราขู นายสัมฤทธิ์ ตราขู เป็นผู้ช่วย หน่วยสายอเมริกา ที่บ้านหนองหลวง มี พันตรีบาทหลวงฮอลีเดย์ เป็นหัวหน้า คุณกัลป์ (อำนวย) เป็นพนักงานวิทยุ นายสวาสดี ตราขู นายครอง จันดาวงศ์ เป็นผู้ดูแล โดยอยู่ในความอุปการะของกำนันหมา (ทนง) เมื่อตรวจดูวิธีการต่างๆ เสร็จแล้วเดินทางกลับ และส่งท้าวอุ่นที่ลพบุรี จากนั้นเดินทางเข้ากรุงเทพฯ

หลังจากเดินทางทำธุระที่กรุงเทพฯ เสร็จก็เดินทางขึ้นไปสกลนคร คราวนี้ได้ไประดมทัพพลเรือน (ท.พ.ร.) ที่บ้านห้วยหีบ บ้านโนนหอม บ้านโคก บ้านเต่างอย และบ้านข้างเคียง ขึ้นภูพาน เพื่อสร้างค่ายใหญ่และสนามบิน ซึ่งบริเวณนี้ภายหลังมีเครื่องบินสัมพันธมิตรมาทิ้งสัมภาระต่างๆ แทบทุกวัน ไม้ว่าจะเป็นอาวุธยุทโธปกรณ์ เสบียงอาหารเป็นจำนวนมาก เพื่อเก็บไว้ในค่ายใหญ่

ขณะเดียวกันได้ฝึกอาวุธจริงแก่ ท.พ.ร. ของจังหวัดเป็นรุ่นๆ ละ 2-3 ร้อยคน เสร็จแล้วปล่อยกลับบ้านเพื่อให้ไปรักษาหมู่บ้าน และขยายวงกว้างไป

ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วภาคอีสาน นายเตียงได้พาข้าพเจ้าไปจังหวัดต่างๆ เพื่อมอบหมายให้จังหวัดอื่นทำ เช่น นครพนม มอบหมายให้นายถวิล สุนทรสารทูล ข้าหลวง เป็นหัวหน้า อุดรฯ ให้นายมี ศรีทองสุข เป็นหัวหน้า หนองคาย ให้นายแพทย์อ้วน นาครทรรพ และ นายชัยชนะ เป็นหัวหน้า ขอนแก่น ฝ่ายพลเรือนให้นายสุวรรณ รื่นยศ ข้าหลวงและนายคเชนทร์ เดชบุญขร ศึกษาธิการจังหวัด เป็นหัวหน้า ฝ่ายตำรวจมอบให้ พ.ต.ท.สมาน รูปคุปต์ ผู้กำกับฯ ไปตั้งหน่วยอยู่บนภูกระตัง มหาสารคาม นายจำลอง ดาวเรือง จัดการสร้างสนามบินใหญ่ที่บ้านขาดนาคู ทำให้เครื่องบินดาโกตา 2 เครื่องยนต์ลงได้

พวกที่ไปฝึกกระโดดร่มและงานรบต่างๆ ในอินเดียมาขึ้นเครื่องบินที่สนามบินแห่งนี้ เช่น นายจารุบุตร เรืองสุวรรณ นายแปลง นายเสรี นาคมนี นายสุรศักดิ์ นายเสรี นวลมณี นายรำไพ เหมะธูรินทร์ เรืออากาศโทพีระ ศิริขันธ์ ร.ศ.วิสุทธิ บุษยกุล เป็นต้น ร้อยเอ็ด นายถวิลจัดการเอง อุบลฯ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ จัดการเอง โดยมี นายการุณ เก่งระดมยิง เป็นพนักงานวิทยุ นครราชสีมา มี นายอวน จากแขวงทางทางเป็นผู้รับมอบหมาย พร้อมกันนั้นได้ระดมอาสาสมัครจากอำเภอต่างๆ อำเภอละ 15 คน แบ่งเป็นชุดๆ ละ 60 คน ไปฝึกที่ค่ายใหญ่ที่เต่างอย โดยหมุนเวียนกันไปชุดละ 15 วัน ในการขนส่งเป็นหน้าที่ของ นายสวัสดี ทราย เจ้าของรถยนต์ที่ไม่คิดค่าโดยสาร แถมยังเลี้ยงอาหารกลางทางด้วยนับว่าเป็นผู้เสียสละจนสิ้นเนื้อประดาตัว ปัจจุบันก็ยังไม่แพ้ ★

จำตัดใจกำจัดสายลับ ก่อนสงครามสงบ

ญี่ปุ่นรู้แผนลับ ประหารสพาย

ครั้นฝึกรบมาสาสมัครอำเภอดังๆ เสร็จเรียบร้อย นายเตียงพร้อมด้วยนายสนิท นายสวัสดิ์ ร.ท.พีระ ศิริจันทร์ จำเือกกันกอง โคตรวิชย และข้าพเจ้า ได้ออกตระเวนตามจังหวัดต่างๆ เพื่อสำรวจจุดยุทธศาสตร์ที่ตั้งกองโจรเตรียมพร้อมโจมตีญี่ปุ่น รวมทั้งการวางแผนเพื่อจะตัดเส้นทางคมนาคมไม่ให้ญี่ปุ่นติดต่อระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคอีสาน โดยยึดสระบุรีเอาไว้ให้ได้ ร.ท.พีระและจำเือกกันกอง สองเสืออากาศ จะได้ขโมยเครื่องบินจากกองทัพอากาศไปลงที่สนามบินบ้านแพะ สระบุรี แล้วกลับไปเที่ยวเตร่ร่อนนัยกพลขึ้นบกของพันธมิตร

ขณะที่รอคอยอยู่นั้นทหารญี่ปุ่นระแคะระคายจากผู้ไม่หวังดีต่อชาติส่วนมากเป็นพวกสิงห์ห้อมคว้นซึ่งทำตัวเป็นสายลับให้ญี่ปุ่นเพื่อแลกกับเงินมาซื้อฝิ่นเพื่อสูบ นับว่าเป็นภัยร้ายแรงของพวกเราอย่างมาก ทั้งนี้เราก็ได้เตรียมการด้วยการตั้งหน่วยนักสืบขึ้น 3 ชุดเป็นทหาร ตำรวจ พลเรือน คอยติดตามความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิด โดยให้นายจ้อย จุลพงศ์ คอยล้วงความลับจากสิงห์ห้อมคว้นทั้งหลาย

และวันหนึ่งนายจ้อยก็มารายงานให้นายเตียงทราบว่า นายอนันต์ เป็นสายลับของญี่ปุ่นแน่นอน ขณะเดียวกันสายของเราก็รายงานตรงกันหมด จึงวางแผนที่จะเก็บนายอนันต์ โดยให้นายครอง จันดาวงศ์ ไปคอยข่มที่หน้าโรงยาฝิ่น ครั้นเห็นนายอนันต์ออกมา นายครองจึงตะครุบตัว แต่นายอนันต์สะบัดหลุดหลบหนีเข้าไปในโรงยาฝิ่นและบอกนายจ้อยว่าอยู่ไม่ได้แล้ว เพราะมีคนปองร้ายและ

บอกว่าจะไปอยู่อุดรฯ นายจ้อยจึงบอกว่าวันนี้ไม่สิริถแล้วพรุ่งนี้จะเอารถไปอุดรฯ ให้ไปรอที่ตลาด

ครั้นถึงเวลานัด นายจ้อยได้ขึ้นรถไปด้วย ครั้นถึง อ.สว่างแดนดิน จึงแยกเข้าบ้านหนองหลวง และควบคุมนายอนันต์ไว้ หลังจากรับประทานอาหารเสร็จเวลาประมาณ 20.00 น. นายเตียงได้เรียกพวกเรามาทั้งหมดพร้อมอาวุธครบมือ แล้วอ่านพฤติกรรมต่างๆ ให้นายอนันต์ฟังพร้อมกับตัดสินประหารชีวิตนายอนันต์ทันที และได้แสดงความเคารพขอโทษกรรมว่า เราไม่เคยมีเรื่องผิดพ้องหมองใจกันมาก่อน การกระทำครั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของชาติ

ต่อจากนั้นได้นำนายอนันต์เข้าหลักประหารมัดติดกับต้นยาง แล้วนายเตียงก็ชักปืนขนาด 11 มม. ลั่นไกยิงเข้าที่หน้าอกตัดชั่วหัวใจและหน้าผากแล้วนำศพไปเผา นับเป็นครั้งแรกในชีวิตที่ข้าพเจ้าได้เห็นการสังหารคนอย่างใกล้ชิด

ต่อมาได้ย้ายค่ายจากบ้านหนองหลวงไปอยู่วาริชภูมิ ส่วนข้าพเจ้า นายเตียง นายสนธิและนายประจวบ ได้เดินทางกลับค่ายใหญ่ที่ด่านนกยูง ต.เต่างอย เพื่อปฏิบัติงานปกติ วันหนึ่ง ท.พ.ร. บ้านห้วยทีบ ได้คุมตัวนายลำภูและนายลองเข้ามาในค่าย เพราะจับได้ว่าทั้งสองรับจ้างญี่ปุ่นมาสืบข่าว หลังจากควบคุมตัวไว้ประมาณ 2 เดือน ทั้งสองก็ไม่ยอมรับสารภาพ นายเตียงจึงสั่งประหารนายลำภู ส่วนนายลองเป็นเพียงลูกหาบของนายลำภู และเป็นน้องของนายวันข้างประจำอยู่ซ่อมรถ จึงปล่อยตัวให้อยู่รับใช้ในค่าย

จับญี่ปุ่นพลาดถอนค่ายหนี

หลังจากประหารนายลำภูแล้ว ได้ข่าวว่าทหารญี่ปุ่น 12 นาย ออกจากตัวเมืองสกลนครเดินทางทำแผนที่ไปทาง อ.นาแก แล้ววกเข้ามาแถวบ้านโคกตองโขบ ห้วยทีบ และดงหลวง โดยหยุดพักหุงหาอาหารกินในป่าห่างจากบ้านดงหลวงประมาณ 1 ก.ม. นายเตียงจึงสั่งให้พลพรรคจำนวน 1 กองพัน มอบให้นายอัมพรเป็นหัวหน้า ข้าพเจ้าเป็นรองหัวหน้าเพื่อจับญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นจับเป็นหรือจับตายไม่ให้เหลือแม้แต่คนเดียว เมื่อไปถึงบ้านดงหลวงก็แยกเป็นชุดละ 2 คน คลานเข้าไปในบริเวณ จะด้วยเหตุใดก็ไม่ทราบ ปรากฏว่าข้าพเจ้าหอบเข้าไปคนเดียวไม่มีใครตามเข้าไป เมื่อเข้าไปใกล้ๆ ได้ยินเสียงดังโป๊กๆ เข้าใจว่าคงกินอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงย่องเข้าไปจนเห็นทหารญี่ปุ่นกำลังพักผ่อน

ได้ต้นไม้ใหญ่ มีกอไผ่หนาทึบล้อมรอบ หลังจากนั้นข้าพเจ้าจึงวิ่งกลับออกมา

ครั้นออกมาได้เล็กน้อยเห็น ท.พ.ร. 12 คน นั่งสูบบุหรี่พักผ่อนอยู่ จึงถามว่าไปไหนกันหมด ได้รับคำตอบว่านายอัมพรสั่งให้กลับบ้านดงหลวงหมดแล้ว ข้าพเจ้าจึงเล่าให้ฟังว่าเห็นทหารญี่ปุ่นแล้ว แต่เรามีกำลังเพียง 13 คน คงจะจับเป็นไม่ได้ต้องจับตาย ข้าพเจ้าจึงเขียนแผนที่และวางแผนนัดหมายไปชุมนุมอยู่ข้างทางเกวียนห่างกันช่วงละ 5 ม. ข้าพเจ้าสั่งไว้ว่าเมื่อญี่ปุ่นออกมาแล้วข้าพเจ้าจะเป็นคนยิงคนที่ออกมาหลังสุดก่อน

ขณะที่ชุมนุมอยู่ ญี่ปุ่นเดินออกมาทีละ 2 คน พวก ท.พ.ร. เห็นเข้าก็แตกสั้ววิ่งหนีกันอย่างไม่คิดชีวิตเหยียบไปไม้แห้งเสียงดังเหมือนฝูงควายตื่นเสียเหลือข้าพเจ้าหมอบอยู่หลังจอมปลวกคอยทำที่ญี่ปุ่นอยู่เพียงคนเดียว เมื่อญี่ปุ่นออกมาถึงทางเกวียนหมดทุกคนแล้ว ข้าพเจ้าจึงวิ่งกลับไปที่ตั้งหลวงรายงานให้นายอัมพรทราบ นายอัมพรพูดว่าให้น้ำพรคพวก 1 กองพันไปดูที่สถานที่ที่ญี่ปุ่นพักผ่อน ขณะที่กำลังเดินไปต่างก็คุยกันเสียงดังขรมไปหมด

ครั้นถึงบริเวณสถานที่พักของญี่ปุ่นต่างคน ต่างก็ถึงไล่ต้อนเข้าไปถึงโพรงเข้าไปถึงโดยไม่ทราบว่าเป็นที่ญี่ปุ่นได้กลับเข้าไปในที่นั้นแล้ว พอเห็นเข้าก็ร้องฮือไล่ ทางเรานายอัมพรสั่งให้ทุกคนหาที่กำบัง ฝ่ายญี่ปุ่นเองก็วิ่งหนีตายเหมือนกัน ขนกันโกสาลไปหมด พวกเราจะยิงก็ไม่ได้เพราะเกรงว่าจะถูกพวกเดียวกันเอง ในที่สุดญี่ปุ่นก็วิ่งหนีไปได้หมดทุกคน และไปรวมกันที่บ้านดงหลวงมุ่งหน้าเข้าจังหวัดสกลนคร เป็นอันว่าคนนับพันไม่สามารถจับญี่ปุ่น 12 คนได้ ต่างก็มานั่งหัวเราะถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น และมาเล่าให้นายเตียงฟัง ซึ่งแกก็อดหัวเราะไม่ได้

หลังจากนั้นต่อมามีเครื่องบินของญี่ปุ่นมาบินวนเวียนอยู่เหนือค่ายติดต่อกัน 4-5 วัน เข้าใจว่ามันคงถ่ายภาพค่ายของเราไว้ และมีวิทยุจากกรุงเทพฯ แจ้งให้ทราบว่าเป็นไปได้ขอกำลังทหารไทยให้ร่วมกับทหารญี่ปุ่นออกตรวจค้นค่ายใน 2-3 วันนี้ และได้มีคำสั่งให้ย้ายค่ายเพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะ เมื่อได้รับคำสั่งแล้วนายเตียงได้จัดแบ่งกำลังขนอาวุธนำไปซ่อนไว้ในถ้ำผาแดงและผานางไก่อีกพวกขนเสบียงอาหาร ส่วนผู้หญิงมีนางนิเวศ นางมัน นางประไพ และเด็กๆ โดยมอบให้ปลัดสุพรรณเป็นคนคุม เคลื่อนย้ายเป็นกองคาราวานหลบมาทางทุ่งราบแถบหนองหาน เมื่ออพยพเรียบร้อยแล้วนายเตียงได้สั่งเผาค่ายเพื่อทำลายหลักฐาน

รูสเวลล์เสียชีวิต ญี่ปุ่นยกธงขาว

ขณะที่หลบการปะทะกับญี่ปุ่นอยู่นั้น ทราบข่าวจากวิทยุท่านประธานาธิบดีรูสเวลล์ของอเมริกาถึงอสัญกรรม พวกเราต่างแสดงความเสียใจ อาลัย และสลดใจยิ่ง และก็ไม่มีใครว่าแผนการของประธานาธิบดีคนใหม่จะเป็นอย่างไร วันต่อมาได้ทราบว่านายทรูแมนได้เป็นประธานาธิบดีสืบแทน และต่อมาไม่นานก็ได้รับทราบข่าวว่าญี่ปุ่นถูกระเบิดปรมาณู 2 ลูก ผู้คนเสียชีวิตหลายแสนคน จักรพรรดิอิโรชิโตของญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม

พวกเราต่างดีใจ แล้วนายเตียงได้สั่งการให้ยกขบวนเข้าไปในเมืองสกลนคร ซึ่งนายเตียงและข้าพเจ้าได้ขึ้นเครื่องบิน ซึ่งกองทัพอากาศจัดส่งมารับไปอุดรฯ และนั่งรถยนต์เดินทางไปอุบลฯ เพื่อคอยรับทหารสัมพันธมิตรที่กระโดดร่มมาลงที่กรมทหารวารินชำราบ ทหารที่กระโดดร่มลงมา มี 3 นาย คือ พ.ต.เข้ม และสิบเอก 2 นาย

ต่อจากนั้นได้ทำการปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น และปลดปล่อยเชลยศึกชาวออสเตรเลียซึ่งถูกญี่ปุ่นกักกันไว้ในค่ายจำนวนพันกว่าคน เสร็จแล้วมอบหมายให้ผู้ว่าฯ ผู้การตำรวจ ทหาร เป็นภาระกับทหารญี่ปุ่นและเชลยศึกและเดินทางไปสกลนคร

ขึ้นชมชัยชนะเข้าพบปรีดี

นายเตียงได้กล่าวคำปราศรัยแก่ประชาชน โดยเล่าถึงการปฏิบัติการของขบวนการเสรีไทยตั้งแต่ต้นจนจบ และกล่าวว่าพวกเราได้เสียสละพลีชีพเพื่อชาติด้วยความยากลำบาก และกล่าวขอบคุณทุกๆ คนที่ร่วมกันเสียสละ หลังจากนั้นได้สั่งให้ทุกคนเดินทางไปอุดรฯ เพื่อขึ้นรถไฟเข้ากรุงเทพฯ ต่อมา นายเตียง นายสนิท นายประจวบ และข้าพเจ้านำทหารสัมพันธมิตรขึ้นรถยนต์ไป อ.พรรณานิคม พักค้างคืนที่นั่น

ในคืนนั้น นายเตียงได้กล่าวคำปราศรัยต่อประชาชน และเรียกข้าพเจ้าออกไปปรากฏตัว ทำให้ข้าพเจ้าได้รับเกียรติจากชาวพรรณานิคมให้เป็นวีรชน คืนนั้นได้จัดอาหารมาเลี้ยงดู กินเหล้า เกณฑ์ครูสาวมาร่วมร่ายกันอย่างสนุกสนานตลอดทั้งคืน รุ่งเช้าเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเดินสวนสนามแสดงแสนยานุภาพ

ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ได้จัดพิธียิ่งใหญ่ โดยมี ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย เป็นประธาน และมีคณะทูตานุทูตและผู้นำของ ขบวนการ โดยมีการสวนสนามจากท้องสนามหลวงผ่านอนุสาวรีย์ไปถึงสะพานผ่านฟ้า ซึ่งมีประชาชนมาร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นได้เดินทางมาฟัง คำปราศรัยของนายปรีดี พนมยงค์ หลังเสร็จพิธีพวกเราได้พักผ่อนในกรุงเทพฯ 8 วัน แล้วแยกย้ายกันกลับภูมิลำเนาเดิม เพื่อประกอบอาชีพต่อไป เป็นอันว่าภารกิจของข้าพเจ้าในขบวนการเสรีไทยสิ้นสุดลงเพียงเท่านี้ ★

ผลงานของเตียง

ถึงแม้เตียงจะมีอายุสั้นเพียงแค่ 43 ปีเท่านั้น แต่เขาก็ได้ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติและราษฎรจังหวัดสกลนครมากมาย เหลือที่จะนำมากล่าวโดยละเอียดครบถ้วนได้ ในที่นี้จึงขอกล่าวแต่เพียงคร่าวๆ ย่อๆ พอเป็นสังเขปดังนี้

1. ผลงานในช่วงเป็นครู

เตียง เมื่อสำเร็จการศึกษาได้วุฒิ ป.ม. จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ได้เข้ารับราชการเป็นครูสอนอยู่ ร.ร.หอวัง ระหว่างที่เป็นครูอยู่ ร.ร.หอวังนี้ เตียงร่วมกับ อาจารย์สหัส ได้แต่งตำราวิชาชุดครู ป.ป. และ ป.ม. เรียนด้วยตนเองออกจำหน่ายในราคาถูกๆ เพื่อให้ผู้รักการเรียนรู้ รักการก้าวหน้า ที่ด้อยโอกาส ได้ศึกษาในกรุงเทพฯ ได้ศึกษาด้วยตนเอง (เพราะสมัยนั้น การศึกษาของชาติชั้นมัธยมปลายและชั้นอุดมศึกษามีอยู่เฉพาะในกรุงเทพฯ แห่งเดียวเท่านั้น น้อยคนนักที่จะมีโอกาสได้เข้าไปศึกษาในกรุงเทพฯ เพราะความยากจน ประกอบกับการคมนาคมทุรกันดารมาก จะเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ได้ ก็เฉพาะลูกหลานข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือลูกหลานคหบดีผู้มั่งคั่งบางคนเท่านั้น จึงจะสามารถส่งเข้ามาเรียนได้) ปรากฏว่าผู้ที่เรียนจากตำราชุดครูของ เตียง สอบได้ชุด ป.ป. และ ป.ม. เพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้การศึกษาของชาติมีคุณภาพเจริญขึ้นระดับหนึ่ง เตียงเป็นครูอยู่ ร.ร.หอวัง ประมาณ 2 ปีก็ถูกย้ายไปเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ร.ร.อุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี อยู่ได้เพียงแค่นี้เดียวอาชีพครูก็ดับวูบลง เนื่องจากถูกจับข้อหาคอมมิวนิสต์ ใน ปี 2478 ต่อสู้คดีอยู่ร่วมปีจึงพ้นมลทิน

2. เป็นผู้แทนราษฎร

เตียง เมื่อพ้นมลทินในข้อหาคอมมิวนิสต์แล้ว เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไป

พ.ศ. 2480 เขาได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร บ้านเกิดเมืองนอนของตน และได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรตลอดมาทุกสมัยที่มีการเลือกตั้ง จนถึงเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2495 ขณะที่ประชุมอยู่ในพรรค ก็ถูกอัครวินแหวน เพ็ชรเชิญตัวออกไปพบอริบตีเผ่า ศรียานนท์ ก็เลยสาบสูญไปเลยจนบัดนี้

3. ผลงานทางด้านรัฐสภา

เดียง ร่วมกับทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ถวิล อุดล และ จำลอง ดาวเรือง ซึ่งเป็นเพื่อน ส.ส. อีสานด้วยกัน ที่มีคุณวุฒิ วัยวุฒิ ตลอดทั้งมีอุดมการณ์ อันเดียวกัน ปฏิบัติการในสภาเป็นทีมเวิร์ค คล้ายกับว่าเป็นพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง โดยแบ่งหน้าที่กันปฏิบัติงานดังนี้

ทองอินทร์	ภูริพัฒน์	ทำหน้าที่	หัวหน้าทีม
ถวิล	อุดล	ทำหน้าที่เป็น	เลขานุ
จำลอง	ดาวเรือง	ทำหน้าที่เป็น	ปฏิคม (ประชาสัมพันธ์)
เดียง	ศิริชัย	ทำหน้าที่เป็นผู้วางแผน	(เสนาธิการ)

ถ้าหากท่านผู้อ่านมีโอกาสดูรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2480 มาจนถึง พ.ศ. 2492 ก็จะเห็นได้ว่า มีการประชุมสภาฯ ครั้งใด ที่ทีมงานของเดียงจะต้องได้พูดได้อภิปรายทุกครั้ง การพูดการอภิปรายก็เป็นไปในทางปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมทั้งสิ้น ทั้งลีลาการพูด การอภิปราย ก็ล้วนแล้วแต่นุ่มนวลแหลมคม น่าอ่านน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะทุกท่านในทีมล้วนแล้วแต่เป็นทั้งนักพูด นักเขียน และนักกฎหมายด้วยกันทั้งสิ้น นับว่าเป็นทีมงานที่ทำงานให้คุณประโยชน์แก่ส่วนรวมมาก สมศักดิ์ศรีของการเป็นผู้แทนปวงชนเป็นอย่างยิ่ง

4. งานด้านมวลชน

เดียง เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง คบคนได้ทุกชั้นวรรณะ ประกอบกับเป็นคนกินง่ายนอนง่าย จึงเข้ากับราษฎรได้สนิทสนมยิ่งนัก เดียงเป็นคนขยันขันแข็ง ทั้งทรหดอดทนต่อการทำงาน เขาไม่เคยปล่อยเวลาให้หมดไปโดยเปล่าประโยชน์ เมื่อรัฐสภาปิดสมัยการประชุมทุกครั้ง เดียงจะต้องรีบเดินทางกลับสกลนครทันที ออกสู่ชนบทนำราษฎรสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ขึ้นในท้องถิ่นต่างๆ

เป็นต้นว่า สร้างถนนหนทาง บ่อน้ำ สระน้ำ คู คลอง เหมือง ฝาย ตลอดจนทั้ง การชลประทาน ในระหว่างที่ผู้เขียนติดสอยห้อยตามปฏิบัติงานได้ดินร่วมกันกับ เตียงนั้น ไม่ว่าจะย่างกรายไปแห่งหนตำบลใด ในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร มักจะได้ยินชาวบ้านขนานนามสิ่งสาธารณประโยชน์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ว่าเป็นของ นายเตียงทั้งสิ้น เป็นต้นว่า ถนนนายเตียง คูคลองนายเตียง เหมืองฝายนายเตียง บ่อน้ำนายเตียง ศาลานายเตียง ชลประทานนายเตียง ฯลฯ ประชาชนชาว สกลนครจึงรักใคร่ชอบพอศรัทธาต่อนายเตียงมาก เลือกตั้งครั้งใดๆ แทบไม่ต้องออกหาเสียงด้วยซ้ำแต่คะแนนมาอย่างท่วมท้นทุกครั้ง

เมื่อทำงานได้ดิน เตียงเรียกอาสาสมัครเข้าฝึกวิชากองโจรบนเทือกเขา ภูพาน จึงมีผู้อาสาสมัครอย่างล้นหลาม ฝึกกองโจรอยู่แค่ 2 - 3 เดือนเท่านั้น ก็ ขยายจากกองโจรเล็ก กลายเป็นกองทัพลเรืออันยิ่งใหญ่เกรียงไกร โดย เตียง ศิริขันธ์ เป็นแม่ทัพกองทัพลเรือ (ท.พ.ร.) เป็นที่ยอมรับของพันธมิตรอังกฤษ อเมริกา ซึ่งเป็นหลักฐานอ้างอิงในการเจรจาทางการทูตของขบวนการเสรีไทย ยัง ผลทำให้ ฯพณฯ ท่านปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย ได้ประกาศ สันติภาพเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488 เพื่อสลับคำประกาศสงครามต่อ อังกฤษ อเมริกา ของ จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2485 ให้เป็นโมฆะ ตามคำแนะนำของพันธมิตรอังกฤษ อเมริกา ไทยจึงรอดพ้นจากการพ่ายแพ้สงครามร่วมกับญี่ปุ่น รอดพ้นจากการกดขี่ค่าปฏิกรรมสงคราม รอดพ้นจากการถูกแบ่งแยกเป็นไทยเหนือ ไทยใต้ เชียงเกาหลี่เหนือ เกาหลี่ใต้ และเวียดนามเหนือ เวียดนามใต้ รอดพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติ เอกราช อธิปไตยสมบูรณ์ และสันติภาพจึงคืนสู่สยามประเทศมาแต่บัดนั้นจน トラบเท่าทุกวันนี้

นอกจากนั้น เตียงยังทำคุณประโยชน์ต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างใหญ่ หลวง โดยให้กำเนิดกองโจรภูขาคีลาว กองโจรภูขาคีเขมร และกองโจรภูขาคีญวน เมื่อต้นเดือน เมษายน 2487 เตียงได้ส่ง ท้าวอุ่น ขนะนิกร ท้าวบง ศรีรัตนกุล และ ท้าวธรรม ขัยสิทธิเสนา เล็ดลอดเข้าไปในประเทศลาว

ส่ง นายสวน นายทัน อดีต ส.ส. เสียมราช พระตะบอง เล็ดลอดเข้าไปในประเทศเขมร

และส่ง องค์กรัน องขวาง องค์ิก เล็ดลอดเข้าไปในประเทศญวน

บุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นนักต่อสู้ที่รักชาติ รักถิ่นกำเนิดของตน ที่หลบหนีการปกครองของจักรพรรดินิยมฝรั่งเศส เข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภารในไทยตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เข้าไปในประเทศของตน เพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งกองโจรกู้ชาติ ทำการต่อสู้ขับไล่จักรพรรดินิยมให้ออกไปให้พ้นอาณาเขตประเทศของตน จนลาว เขมร และญวนได้คืนสู่เอกราชอธิปไตย จากฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา

การปลดปล่อยเชลยศึกและปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น

หลังจากเมืองอีโรชิมากูกอบอมบ์ด้วยระเบิดปรมาณู เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2488 และเมืองนางาซากิก็ถูกบอมบ์ด้วยระเบิดปรมาณูอีก เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2488 ยังผลให้ตึกกรมบ้านช่องและสิ่งก่อสร้างและชีวิตมนุษย์หลายแสนคนต้องพังพินาศไปในพริบตาเดียว

เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2488 จักรพรรดิฮิโรฮิโตะ จึงได้ประกาศยอมจำนนต่อฝ่ายพันธมิตรอย่างไม่มีเงื่อนไข สงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้ยุติลงในวันนั้น

เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ฯพณฯ ท่านปรีดี พนมยงค์หัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จึงได้ประกาศสันติภาพเพื่อสลายล้างคำประกาศสงครามของ จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2485 ให้เป็นโมฆะ ตามคำแนะนำของพันธมิตร

วันที่ 1 กันยายน 2488 ประธานาธิบดีรูธเวน ได้ออกคำสั่งให้กองบัญชาการทหารสูงสุดฝ่ายพันธมิตรที่เมืองแคนดี เกาะลังกา ซึ่ง ลอร์ดหลุยส์ แม็คแบดแทน เป็นผู้บัญชาการปลดปล่อยเชลยศึกและปลดอาวุธยุทธภัณฑ์ทหารญี่ปุ่นในประเทศไทย และให้กองบัญชาการทหารสูงสุดพันธมิตรที่ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมี นายพลเอก แม็กอาร์เธอร์ เป็นผู้บัญชาการ ทำการปลดอาวุธยุทธภัณฑ์ญี่ปุ่นในอินโดจีน

เติง ศิริจันทร์ ในฐานะแม่ทัพกองทัพลเรือหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทยภาคอีสาน แลเป็นผู้ให้กำเนิดกองโจรกู้ชาติลาว กองโจรกู้ชาติเขมร กองโจรกู้ชาติญวน

เติง กับ นายสนิท ประสิทธิ์พันธ์ และ ข้าพเจ้า (ผู้เขียน) ได้ไปคอยรับนายทหารพันธมิตรอังกฤษ ซึ่งมี พ.ต. แคมป์ และผู้ติดตามคนหนึ่งกระโดดร่มลง

ที่กรมทหารวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี นำพาไปปลดอาวุธยุทธภัณฑ์ ทหารญี่ปุ่น และปลดปล่อยเชลยศึกที่ค่ายกักขังเชลยศึกที่จังหวัดอุบลฯ เชลยศึก ในค่ายนี้มีแต่ชาวออสเตรเลียเป็นส่วนใหญ่ และปลดอาวุธยุทธภัณฑ์ทหารญี่ปุ่น ในจังหวัดอุบลฯ เสร็จแล้วก็ร่วมกันเดินทางด้วยรถยนต์ไปจังหวัดสกลนคร และ อุดรฯ ส่ง พ.ต. แคมป์ ขึ้นเครื่องบินกลับกรุงเทพฯ ส่วนนายเตียงก็ได้รับ มิสเตอร์ จิมมี่ ทอมสัน พันธมิตรอเมริกาเดินทางเข้าอินโดจีน ทำการปลดอาวุธยุทธภัณฑ์ ทหารญี่ปุ่นในอินโดจีน เสร็จแล้วเตียงนำมิสเตอร์จิมมี่ ทอมสัน ลงเรือกลไฟ ล่องรอนแรมไปตามน้ำโขง ตั้งแต่เวียงจันทน์จนถึงนครพนม เป็นการพักผ่อนไปในตัว ระหว่างที่รอนแรมในเรือกลไฟเป็นเวลาเดินทางถึง 3 วัน 3 คืน จึงถึง จังหวัดนครพนม ขณะที่อยู่ในเรือก็มีการกินเลี้ยงดื่มสุราสมยี่ห้อ “ประเสริฐ” (ซึ่ง ขุนประเสริฐ คุมาตรา เป็นเจ้าตำรับผู้ผสม ผลิตโดยโรงงานสุราบางยี่ขัน) ซึ่งมีรสชาติกลมกล่อมเป็นที่ถูกอกถูกใจมิสเตอร์จิมมี่ ทอมสัน เป็นอย่างมาก ขมวิทาศน์สองฝั่งโขงเป็นที่สບอารมณ์สุนทรีย์ติดหูติดตาอยู่มิรู้ลืม เมื่อถึง นครพนมก็นั่งรถยนต์ย้อนต่อไปสกลนคร ที่บ้านเตียงมีการทอผ้าไหมครบวงจร ตั้งแต่ปลูกหม่อนที่บ้านพราน เก็บใบหม่อนเลี้ยงไหม เก็นรังไหมมาต้มกรอเส้นไหม แล้วย้อมสีไหมและทอเป็นผ้าไหม มิสเตอร์จิมมี่ ทอมสัน มีความสนใจและ หลงใหลในความวิจิตรพิศดารในผ้าไหมมาก ให้เตียงจัดหาให้ เพื่อนำไปเผยแพร่ ในอเมริกาเป็นจำนวนมากพอสมควร เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ ก็ให้เตียงติดต่อจัดซื้อ สุราประเสริฐจากโรงงานบางยี่ขันหลายลัง แต่ต้องให้โรงงานเปลี่ยนยี่ห้อประเสริฐ เป็นยี่ห้อ “แม่โขง” เสียก่อน เพราะเขายังฝังอกฝังใจอยู่กับทัศนียภาพของสอง ฝั่งโขงอยู่อย่างมิรู้ลืม ทางโรงงานบางยี่ขันไม่ขัดข้อง ยินดีเปลี่ยนชื่อยี่ห้อให้ ตามต้องการ นี่แหละคือที่มาของสุรา “แม่โขง” ซึ่งเป็นที่นิยมชมชอบของนักดื่ม มาจนปัจจุบันนี้

เมื่อ มิสเตอร์จิมมี่ ทอมสัน นำสุราแม่โขงและผ้าไหมไปเผยแพร่ยัง อเมริกา แล้ว เมื่อเขากลับมารับตำแหน่งหัวหน้า โอ.เอส.เอส.* ประจำประเทศไทย

* องค์การ โอ.เอส.เอส. เป็นองค์การไฝหาสันติภาพ แต่พอมาเปลี่ยนเป็นองค์การ ซี.ไอ.เอ. ซึ่งเป็น องค์การลับทำสงครามเย็นหรือสงครามขานเชื่อเพื่อแสวงหายุทธภูมิด้านเศรษฐกิจ มิสเตอร์จิมมี่ ทอมสัน ก็ต้องสาบสูญไปโดยไม่มีร่องรอยใดๆ ในมาเลเซียเมื่อปี พ.ศ. 2510

เขาเล่าว่าได้รับความนิยมจากชาวอเมริกันอย่างสูง เขาจึงชักชวนเพียง ศิริจันทร์ และท้าวอุ่น ชนะนิกร รวมกันตั้งร้านใหม่ไทยจำหน่ายผ้าไหมต้อนรับชาวต่างชาติ อยู่ที่ถนนสีลม (โดยให้ท้าวแพง ชนะนิกร น้องชายท้าวอุ่น ชนะนิกร เป็นผู้จัดการตั้งแต่ พ.ศ. 2490 จนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังเห็นมีร้านใหม่ไทยอยู่ที่เดิม)

เพียง ศิริจันทร์ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ รัฐบาล ควง อภัยวงศ์ ซึ่งเป็นรัฐบาล ในระหว่างสงคราม เป็นฝ่ายแพ้สงครามร่วมกับญี่ปุ่น จึงต้องลาออก เพื่อหลีกเลี่ยงให้คณะเสรีไทยฝ่ายชนะสงครามร่วมกับฝ่ายพันธมิตร จัดตั้งรัฐบาลบริหาร ประเทศชาติสืบแทน

ฯพณฯ ท่าน ปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หัวหน้า ใหญ่ขบวนการเสรีไทย เห็นว่าสมควรแต่งตั้ง ม.ร.ว. เสनीย์ ปราโมช ผู้ประกาศ ตนเป็นเสรีไทยคนแรกเป็นนายกรัฐมนตรี บริหารประเทศชาติสืบไป แต่ในระหว่าง ม.ร.ว. เสनीย์ ปราโมช ยังเดินทางกลับมาไม่ถึงเมืองไทยนี้ จึงได้แต่งตั้งนายทวี บุญยเกตุ เลขาธิการขบวนการเสรีไทย เป็นนายกรัฐมนตรี บริหารประเทศชาติ ไปพลางก่อน จนกว่า ม.ร.ว. เสनीย์ ปราโมช จะเดินทางมาถึงเมืองไทย

จึงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายทวี บุญยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2488 และมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ขึ้นอีกจำนวน 22 คน เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2488

4 ส.ส. แกนนำขบวนการเสรีไทยภาคอีสาน อันได้แก่ นายเพียง ศิริจันทร์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง ก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีร่วมคณะด้วย และเป็นรัฐมนตรีติดต่อกันเรื่อยมาตั้งแต่ รัฐบาลทวี บุญยเกตุ รัฐบาลเสनीย์ ปราโมช รัฐบาลปรีดี พนมยงค์ 1, 2, 3 และรัฐบาลถวัลย์ อารังคินาวาสวัสดิ์ 1, 2, 3, 4 จนถึง วันที่ 8 พ.ย. 2490 เกิด การรัฐประหารแย่งชิงอำนาจล้มล้างรัฐบาล ถวัลย์ อารังคินาวาสวัสดิ์ ตำแหน่ง ร.ม.ต. และตำแหน่ง ส.ส.ก็สิ้นสุดลง

เกิดการรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490

ในคืนวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 เพียงพอทราบข่าว หลวงอารังค์-

นาวาสวัสดิ์ ถูกจับโดยคณะรัฐประหาร เตียงหาได้รื้อไม่ รีบออกเดินทางบึ่งไป
 ทั้งกลางวันกลางคืนมุ่งสู่สันเขากุพานเป็นที่ตั้งหลัก เมื่อถึงกุพาน เตียงก็ได้
 ระดมเหล่าพลพรรคในท้องถิ่นนั้นเข้าอบรม เพื่อจะให้เรีรุดอดเข้ากรุงเทพฯ ทำ
 การลอบโจมตีคณะรัฐประหารแย่งชิงอำนาจการปกครองกลับคืนมา ขณะที่กำลัง
 อบรมพลพรรคอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียง ฆนฆ ท่านปรีดี พนมยงค์ ออกอากาศทาง
 วิทยุมาจากสิงคโปร์ ห้ามมิให้พลพรรคทำการต่อสู้กับคณะรัฐประหาร โดย
 อ้างว่าประวัติศาสตร์จะต่างพร้อย เพราะคนไทยฆ่ากันเอง เตียงเป็นผู้ที่เคารพ
 และศรัทธาต่อ อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นอย่างยิ่ง จึงได้ระงับการต่อสู้และได้
 ตั้งหลักคอยฟังข่าวอยู่บนเทือกเขากุพานนั่นเอง แล้วส่งข่าวให้นายสนธิ ประ-
 สนิธิพันธ์ อดีตรองแม่ทัพกองทัพลเรือและข้าพเจ้า (ผู้เขียน) ขึ้นไปพบที่
 ลาดกะเขอ เปลี่ยนแผนการต่อสู้ใหม่ โดยมอบหมายให้ข้าพเจ้าไปลักลอบ ก่อ
 วินาศกรรมของทางราชการพอให้เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อให้นานาชาติ
 รู้ว่ามีการต่อต้านการรัฐประหารอยู่ นานาชาติจะไม่ได้รับรองรัฐบาลที่มาจาก
 รัฐประหาร (ข้าพเจ้าได้ไปลักลอบถอดสกรูเหล็กประกับรางรถไฟที่ป้ายหยุดรถ
 บ้านหนองขอนขว้างออก แล้วคัดรางรถไฟให้แยกออกจากกัน และเอากระสอบป่าน
 ขุนน้ำมันก๊าดจุดไฟเผาไม้หมอนคอสะพานเหล็กข้ามห้วยไชยพอเป็นพิธี ไม่ให้
 เสียหายมาก รู้สึกว่าได้ผลดีเหมือนกัน หนังสือพิมพ์ลงข่าวรู้ไปทั่ว ทำให้นานาชาติ
 ไม่ได้รับรองรัฐบาลคณะรัฐประหารในทันทีทันใด และผลการรัฐประหารครั้งนั้น
 ในที่สุดได้นำพาประเทศชาติไปผูกพันกับมหาอำนาจเข้าร่วมทำสงครามเย็นใน
 ภูมิภาคเอเชียอย่างเต็มตัว อาทิ ส่งทหารไทยไปช่วยรบในเกาหลี ไปช่วยรบใน
 ลาว ในเวียดนาม ตลอดทั้งอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย
 ล้วนแล้วแต่เป็นการทำลายเกียรติภูมิศักดิ์ศรีทหารไทย กลายเป็นทหารรับจ้าง
 ไปโดยอัตโนมัติ

เตียงได้สมญาจากสื่อมวลชนว่าเป็นขุนพลกุพาน

ฝ่ายคณะรัฐประหารทราบว่เตียงตั้งหลักกะสมกำลังอยู่บนเทือกเขากุพาน
 จึงได้ส่ง พ.ต.อ. หลวงพิชิตธุระการ ไปเป็นผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด
 อุดรธานี วางแผนการตามล่าเตียง พ.ต.อ. หลวงพิชิตฯ ได้ใช้กำลังทหารห้ำ
 กองพันจากจังหวัดต่างๆ ในอีสานร่วมกับกองบังคับการตำรวจอุดรธานี ขึ้น

ตามล่านายเตียง อยู่ 2 เดือนเศษก็ไม่ทราบข่าววี่แววใดๆ ที่เตียงหลบซ่อนอยู่ เพราะชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ยอมบอกสถานที่หลบซ่อนของเตียง ถึงจะถูกข่มขู่ทำร้ายจนแทบตายก็ไม่มีผู้ใดยอมบอก พ.ต.อ.หลวงพิชิตฯ จึงใช้นโยบาย อันป่าเถื่อนทำการเบียดเบียนชาวบ้านต่างๆ นานา อาทิ จับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาซ้อมบ้าง ทำการข่มขืนลูกเมียชาวบ้านบ้าง เผาทุ่งข้าวบ้าง ยิงสัตว์เลี้ยง ของชาวบ้านเป็นต้นว่า หมู เป็ด ไก่ วัว ควาย ของชาวบ้านมาประกอบอาหาร โดยผลการบ้าง จนเตียงอดทนดูพฤติกรรมการเบียดเบียนชาวบ้านไม่ไหว จึงติดต่อรัฐบาลให้ส่ง นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ไปรับตัวเข้ามอบตัวต่อผู้คดีในศาล การติดตามล่าจึงได้ยุติลง สื่อมวลชนจึงได้ให้สมญานามว่า “ขุนพลภูพาน เตียง ศิริขันธ” ดังกระฉ่อนไปทั่วไทยและอินโดจีน ผลการต่อสู้คดี ศาลยกฟ้อง พ้นมลทิน

เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 เตียงก็ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. สกลนครอีก โดยสังกัดอยู่ในพรรคมนังคศิลา จนกระทั่งถึง วันที่ 12 ธันวาคม 2495 ขณะที่เตียงกำลังร่วมประชุมพรรคอยู่บ้านมนังคศิลา ก็มีนายพันตำรวจเอกอรอนพ พุกประยูร อัศวินแหวนเพชร เข้ามาเชิญตัวให้ไป พบอธิบดีเผ่า ศรียานนท์ ด่วน เตียงได้ออกตามไปพร้อมด้วยบริวาร 4 คน คือ 1. นายชาญ บุณนาค 2. นายเล็ก บุณนาค 3. นายผ่อง เขียววิจิตร 4. นายสง่า ประจักษ์วงศ์ รวมเป็น 5 คนทั้งนายเตียง ก็ได้สาบสูญหายไปตั้งแต่วันนั้น ไม่มีใครทราบเลยว่าบุคคลทั้ง 5 คนนั้นไปอยู่แห่งหนตำบลใด จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2501 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการรัฐประหารขับไล่ จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม และนายพลตำรวจเอก เผ่าศรียานนท์ ออกนอกประเทศแล้ว จึงได้ทำการรื้อฟื้น คดีการเมืองขึ้นมาสะสาง ความจริงจึงได้ปรากฏขึ้น ดังคำพิพากษาของ ศาลสถิตยุติธรรม ลงไว้ให้อ่านข้างท้ายนี้ ★

ชีวประวัติย่อ สวาสดี トラซู

เกิดเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2455

เป็นบุตรคนหัวปีของ จำนายสิบตำรวจตรี เกิด トラซู (หมื่นรักษนิกร หรือ ร.ต.อ.ขุนรักษนิกร) กับนางมีม トラซู (สิงห์สุวรรณ) มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกันรวม 5 คน คือ

- สวาสดี トラซู
- ส่วน ณรงค์ (หญิง)
- สว่าง トラซู
- สวัสดิ์ トラซู
- ไสว สารผล (หญิง) ถึงแก่กรรมแล้ว

การศึกษา

สวาสดี トラซู ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดอุดร อุดร-พิทยานุกุล เพียงจบชั้นมัธยมปีที่ 3 เท่านั้น เนื่องจากขณะนั้นฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี ประกอบกับมีน้องๆ ยังเล็กอยู่อีกหลายคน คุณพ่อเห็นว่าเรียนจบเพียงชั้น ม.3 แล้วก็มีความรู้พอที่จะประกอบอาชีพได้แล้วในสมัยนั้น จึงให้สวาสดีออกจากโรงเรียนมาประกอบอาชีพช่วยพ่อแม่

ประกอบอาชีพ

สวาสดี เริ่มประกอบอาชีพตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยทำการรับเหมาเลี้ยง

อาหาร อนาคต (ในสมัยราชาธิปไตย ขยายอายุบรรลุนิติภาวะแล้วต้องเสียภาษี (รัฐประการ) ให้หลวงคนละ 4 บาท ต่อปี ถ้าผู้ใดไม่เสียภาษีจะต้องถูกจับมา ใช้งานโยธาคนละ 15 วัน เป็นการทดแทน เรียกว่า “อนาคต” และหลวงจ่าย เบี้ยเลี้ยงให้คนละ 3 สตางค์ต่อวัน) และรับประมูลซื้อข้าวเปลือกส่งเรือนจำ เลี้ยงนักโทษด้วย

การขนส่ง

สมัยนั้น เมืองอุดรยังไม่มีรถยนต์ตกเข้ามาเลย การขนส่ง การคมนาคม ก็ใช้แต่เกวียนเป็นยานพาหนะขนส่งเป็นพื้นตลอดมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2474 จึง มีรถยนต์ 4 ลูบตกเข้ามาเมืองอุดร

เปลี่ยนพาหนะขนส่ง

เมื่อมีรถยนต์ตกเข้ามาเมืองอุดรครั้งแรก สวาสดิ์ ก็ได้ซื้อรถยนต์ 4 ลูบ มาคันหนึ่ง ใช้เป็นพาหนะแทนการใช้เกวียน รู้สึกว่าทำงานได้รวดเร็วทันใจ เมื่อ ว่างจากการขนข้าวส่งเรือนจำแล้วก็ออกทำการรับจ้างบรรทุกโดยสาร

เปลี่ยนอาชีพเป็นการเดินรถ

จากการรับจ้างบรรทุกโดยสารนี้ เห็นว่ามีรายได้ดีกว่าการรับเหมา เลี้ยงอาหาร อนาคต และส่งข้าวเรือนจำ จึงเลิกรับเหมาหันมายึดอาชีพด้วยการเดินรถ รุ่งประจำทางสายอุดร-ขอนแก่น บางครั้งก็วิ่งถึงนครราชสีมา รุ่ง รดเรื่อยมาจนกระทั่งถึง พ.ศ. 2476 มีรถยนต์หกลูบตกเข้ามาใหม่ สวาสดิ์ก็ได้ ซื้อรถยนต์ 6 ลูบเพิ่มขึ้นอีก 1 คัน ให้นายสนธิ ประสิทธิ์พันธ์ เป็นคนขับ ทำ การรับจ้างบรรทุกโดยสารสายอุดร-ขอนแก่น กิจการก็เจริญขึ้นเป็นลำดับ แล้ว สวาสดิ์ก็ปลีกตัวไปรับเหมาการก่อสร้างบ้าง เป็นต้นว่า รับเหมาสร้างสนามบิน สร้างทาง สร้างโรงเรียน สร้างสะพาน ฯลฯ จากการรับเหมาก่อสร้างนี้แหละ ได้เงินเป็นก้อนเป็นกอบเป็นกำ ส่งให้คุณพ่อเป็นผู้เก็บรักษา ในสมัยนั้นยังไม่มี ธนาคารที่จะฝากรักษา คุณพ่อก็ฝากไว้กับที่ดินโดยซื้อที่ดินคราวละแปลง สองแปลงเรื่อยมาจน พ.ศ. 2483 ปรากฏว่าคุณพ่อกลายเป็นราชาที่ดินแห่ง เมืองอุดรฯ ผู้หนึ่ง

คู่ชีวิต

สวาสดีได้ทำการสมรสกับ นางสาวอวบ ฉิมณรงค์ เมื่อ พ.ศ. 2482 มีบุตรธิดาร่วมกัน 6 คน คือ

1. นายบัญชา ตราชู
2. นางสาวสุภาพ ตราชู
3. นางสาวสุภรณ์ ตราชู
4. นายเอกพจน์ ตราชู
5. นายวงศ์ประชา ตราชู (ถึงแก่กรรมแล้ว)
6. นายสุทธิพันธ์ ตราชู

แยกตัวเป็นอิสระ

เมื่อสวาสดีแต่งงานกับนางอวบแล้ว ก็ได้แยกตัวออกจากคุณพ่อเป็นอิสระ ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างและเดินรถยนต์โดยสาร โดยสนิท ประสิทธิ์พันธ์ ควบคุมการเดินรถ สวาสดีควบคุมการรับเหมา กิจการก็เจริญขึ้นเรื่อยๆ จนถึง พ.ศ. 2484 ปรากฏว่าสวาสดีมีรถยนต์ 6 สูบเพิ่มขึ้นถึง 7 คัน ซึ่งในเมืองอุดรฯ ขณะนั้นมีรถยนต์ 6 สูบเพียง 10 คันเท่านั้น เป็นของนายสวาสดีเสีย 7 คัน อีก 3 คันก็เป็นของนายบุญเพ็ง นายบุญจันทร์ และนายจาก คนละ 1 คัน นับว่า สวาสดีเป็นผู้ที่มั่งคั่งผู้หนึ่งของเมืองอุดรสมัยนั้น

อุปนิสัย

สวาสดี เป็นคนโอบอ้อมอารี คบคนทุกชั้นวรรณะ รักความเป็นธรรมชาติ มีความเมตตาต่อผู้ตกทุกข์ได้ยาก ชอบช่วยเหลือคนทุกข์คนยาก จะเห็นได้ว่า สวาสดีเทียวเก็บเด็กกำพร้า เด็กพเนจร เด็กไร้ที่พึ่งมาชุบเลี้ยงอยู่ติดบ้านคราวละ 4-5 คน เป็นประจำไม่เคยขาด เมื่อโตขึ้นก็ประกอบอาชีพตั้งตัวได้หลายคน เช่น เป็นคนขับรถ เป็นช่างเครื่องยนต์ เป็นผู้รับเหมา เป็นพ่อค้า ฯลฯ สวาสดีจึงมีผู้ที่รักใคร่นับถือและมีบริวารจงรักภักดีมาก เป็นผู้ที่กว้างขวางของเมืองอุดรฯ ในยุคนั้นผู้หนึ่ง และดูเหมือนว่าในช่วงนั้นเป็นช่วงที่สวาสดีรุ่งเรืองที่สุดแห่งชีวิตของเขาทีเดียว

สละชีพเพื่อชาติ

หลังจากญี่ปุ่นบุกประเทศไทย สวาสดีทราบแผนการกู้ชาติจากเตียง ศิริขันธ์ แล้ว เขาทำได้นั่งนอนใจไม่ รับประทานการเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานตามแผนการนี้ 3 ประการคือ :

1. เคลียร์ตนเอง โดยได้ส่งลูกเมียไปอยู่กับพ่อตา-แม่ยายที่อำเภอปากธงชัย จังหวัดนครราชสีมา (ซึ่งขณะนั้นเมียเพิ่งคลอดบุตรคนหัวปีใหม่ๆ) เพื่อความปลอดภัยจากสงคราม และเพื่อตนเองจะได้ปฏิบัติงานได้สะดวกเต็มภาคภูมิ มีต้องห่วงหน้าห่วงหลัง พร้อมทั้งจะพลีชีพเพื่อชาติได้ทุกโอกาส

2. เตรียมรถยนต์บรรทุกโดยสารไว้ใช้ในการนี้ 2 คัน (เขียนชื่อข้างรถว่า “ศิริจันทร์ 1” และ “ศิริจันทร์ 2”)

3. สวาสดีได้เช่าห้องแถว 2 ชั้นของพระยาอุดรที่ 5 แยก 1 หลัง เปิดเป็นโรงแรม “ตราขู” เป็นการอำพราง เพื่อไว้เป็นสถานที่พบปะและเป็นที่พักแรมต้อนรับบรรดาผู้ร่วมงาน

ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานครั้งนั้น ไม่มีงบประมาณในการใช้จ่าย ผู้ร่วมปฏิบัติงานก็ไม่มีเงินเดือนเป็นการตอบแทน การใช้จ่าย ผู้ร่วมปฏิบัติการต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวเองทั้งสิ้น ดูเหมือนสวาสดีจะเป็นผู้เสียสละมากกว่าเพื่อน เพราะสวาสดีเป็นเจ้าของ (สปอนด์เซอร์) ของเตียง เนื่องจากสวาสดีมีรายได้จากการเดินรถ จากการรับเหมา ทั้งมีเครดิตกู้หนี้ยืมสินได้ดีกว่าเพื่อน เตียงขยายกำลังพลพรรคมากขึ้นๆ อย่างไม่หยุดยั้งการใช้จ่ายก็มากขึ้นๆ เป็นเงาตามตัว สวาสดีก็สามารถหมุนเงินมาป้อนได้ไม่หยุดยั้งเช่นเดียวกัน จนสิ้นสุดสงครามปรากฏว่าสวาสดีมีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อรักษาเครดิตไว้ประกอบการทำมาหากินต่อไป สวาสดีจำเป็นต้องเคลียร์หนี้สินด้วยทรัพย์สินที่มีอยู่ขณะนั้นจนสิ้นเนื้อประดาตัว หนี้บางส่วนก็ยังไม่หมด สวาสดีจะสิ้นเปลืองไปกับการกู้ชาติครั้งนั้นเป็นมูลค่าเท่าใด ตนเองก็หาคำนวณได้ไม่ ที่รู้แน่ๆ ก็คือ : รถยนต์ 7 คัน อยู่ซ่อมรถยนต์ 1 อยู่ ที่บ้านหนองบัวบาน 1 แปลง ต้องสูญสลายละลายไปจนหมดสิ้น

ถึงแม้สวาสดีจะสูญเสียทรัพย์สินจนสิ้นเนื้อประดาตัว เขาก็หาได้เสียตายหรือเสียใจแต่อย่างใดไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับที่ได้มาซึ่งเอกราชอธิปไตย

ของชาติไทยแล้ว มันมีมูลค่าต่างกันราวฟ้ากับดิน ยังความบิตบลิ้มใจ ภูมิใจ บังเกิดขึ้นแก่ตัวเขาไปจนตลอดชีวิต ที่เกิดมาชาตินี้ไม่เสียชาติเกิด ได้มีโอกาส รับใช้ประเทศชาติอย่างเต็มภาคภูมิ

สวาสดี ไม่เพียงแต่เป็นเจ้ามือ (สปอนด์เซอร์) ของเตียงเท่านั้น เขายัง เอาชีวิตเข้าเสี่ยงเข้าสู่ผจญต่ออันตรายนานาประการ หวิดตายมาหลายครั้ง หลายหน แต่ก็ไม่หวาดเสียวเท่าครั้งที่เขาเดินพลัดหลงจากเพื่อนฝูงเข้าไปในดง เสือตลอดทั้งคืน คือครั้งนั้น เตียงได้นำพลพรรคไปรับอาวุธยุทธภัณฑ์ที่พันธมิตร มาทิ้งร่มลงที่ลาดกะเขอในเวลากลางคืน ประมาณ 3 ทุ่มเศษ เมื่อรับร่มเสร็จ แล้ว สำนวญพลพรรค ขาดหายไปคนหนึ่งคือ นายสวาสดี นั่นเอง พรรคพวก ตะโกนเรียกทั้งยี่ป็นให้เสียงเป็นอาณัติสัญญาณเท่าไรก็ได้ยินเสียงขานตอบ ทุกคนเข้าใจว่า เสือคงคาบไปกินเสียแล้ว จึงตกลงกันว่ารุ่งขึ้นสว่างหูสว่างตาแล้ว จึงจะระดมกันออกค้นหาจากศพ แต่พอรุ่งขึ้นพรรคพวกกำลังจะออกตามหา ก็ พอดีสวาสดีเดินมา ถามได้ความว่า เมื่อคืนนี้เขาเดินหลงทิศทาง ไม่รู้ว่าทิศเหนือ ใต้อยู่ทางไหน เดินวนเวียนอยู่ในป่าไปๆ มาๆ ก็เจอแต่โขดหินอันเดิมจนอ่อนนอก อ่อนใจจึงเข้านั่งๆ นอนๆ อยู่ในซอกหินจนสว่างจึงจำทิศทางได้ ก็เดินออกมานี้ แลละ และเขาเล่าว่า “ขณะที่เครื่องบินมาถึงร่มนั้น เสียงลั่นสะท้านสะเทือนไปทั้งป่า เมื่อเสียงเครื่องบินเงียบไปแล้วก็ได้ยินแต่เสียงหรีงเรไร้องระงมขมแขว เสียงกู่ ตะโกนและเสียงป็นไม่ได้ยินเลย ที่ว่าในดงนี้มีเสือข่มขู่หมาป่าไม่เห็นมากล้ากลาย เลย หรือว่ามันตื่นตกใจเสียงเครื่องบินหนีเตลิดเปิดเปิงไปหมดก็ไม่รู้”

สนามบินลับกลายเป็นทุ่งนา

สวาสดี ยังเป็นผู้ที่มีไหวพริบปฏิภาณไว พลิกแพลงแก้ไขสถานการณ์ได้ รวดเร็วผู้หนึ่ง เช่น ตั้งโรงเลื่อย ทำไร่ หม่อน ทำไร่อ้อย เป็นการอำพราง การขยายตัวสมาชิกก็เป็นความคิดเห็นของเขาทั้งสิ้น หลังสุดเขาทำสนามบินลับ ให้กลายเป็นทุ่งนาภายในครั้งคืนเท่านั้น คือว่า

วันหนึ่ง เตียงได้รับวิทยุจากกองบัญชาการกรุงเทพฯ แจ้งมาว่า พรุ้งนี้ เป็ปูนร่วมทหารไทยจะขึ้นตรวจค้นสนามบินลับตาตดภูว ท้องที่ อ.วาริชภูมิ ให้ รับแก้ปัญหาด่วน นายเตียงกับนายจำลอง ดาวเรือง ก็คิดไม่ออกว่าจะแก้ไขอย่างไร เพราะสนามบินใหญ่โตกว้างขวางมาก เครื่องบินดาโกต้า 2 เครื่องยนต์ขึ้นลง

ได้สบาย ทั้งเวลาก็กระชั้นชิดเหลือเกิน สวาสดิ์จึงอาสาแก้ไขโดยขอกำลังพลพรรค 500 คน ให้ไปหากล้ามาคนละ 5 มัด แล้วแหลมไม้ไผ่คนละท่อนหุ้มดินให้เป็นรูป หอกกล้างปักปลูกได้ ทำการปลูกข้าวในสนามบินเพียงครึ่งคืนเท่านั้น สนามบิน ก็กลายเป็นทุ่งนาไป รุ่งขึ้นญี่ปุ่นขึ้นคันหาสนามบินก็เจอแต่ทุ่งนา ไม่มีร่องรอย ว่าเป็นสนามบินเลย ทำให้เตี้ยงและจำลองโล่งออกไป

เมื่อไม่นานมานี้อดีตครูประจำบาลจังหวัดมหาสารคามผู้หนึ่งเข้าไปอุดรฯ เจอสวาสดิ์แล้วเดินตรงเข้ามาทักทายว่า “อาจารย์สบายดีหรือ” ทำให้สวาสดิ์ง เข้าใจว่าเขาทักคนผิด และตอบว่า “คุณคงทักคนผิดแล้วกระมัง ผมไม่เคยเป็น ครูบาอาจารย์เลยในชีวิต” ครูคนนั้นจึงว่า “ก็อาจารย์พาดำนากลางคืนไงเล่า” สวาสดิ์นึกขึ้นได้จึงถึงบางอ้อ “เท่านั้นก็เรียกเป็นอาจารย์หรือ”

ชีวิตหลังสงครามยุติ

เมื่อสงครามยุติ ประเทศไทยได้คืนสู่เอกราชอธิปไตย ขบวนการ “เสรีไทย” ได้ทำการเดินขบวนสวนสนาม แสดงแสนยานุภาพฉลองชัยชนะ ต่อหน้าพระพักตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 พร้อมข้าราชการบริพาร ตลอดทั้งทูตานุทูต เป็นสักขีประจักษ์พยานเสร็จแล้ว ขบวนการเสรีไทยก็สิ้นสุด ภารกิจและประกาศสลายตัว หลังจากขบวนการเสรีไทยสลายตัวแล้ว สวาสดิ์ก็ได้กลับไปปลูกเมียที่อำเภอปทุมธานี กลับไปอยู่ที่อุดรฯ ตามเดิม ประกอบอาชีพ โดยการรับเหมาขุดลูกรังซ่อมบำรุงทางสายบ้านไผ่-ร้อยเอ็ด และขุดดินทำถนน สายร้อยเอ็ด-เกษตรสมบูรณ์ ทำอยู่ได้ประมาณปีเศษๆ ก็เกิดการก่อกำเนิดไปด้วยดี ก็บังเกิดการรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490

ชีวิตหลังรัฐประหาร

หลังรัฐประหาร การดำเนินกิจการมีแต่ทรุดกับทรุด เนื่องจากคณะ รัฐประหารถือว่าอดีตเสรีไทยเป็นศัตรู สวาสดิ์ก็ถูกสันติบาลประกบตัวตลอดเวลา จะทำอะไรก็ลำบากด้วยนานาประการ แม้แต่หาคนงานไปขุดหินขุดดิน ก็ถูกตั้งข้อสงสัยว่าล่องลุ่มกำลังเพื่อต่อต้านรัฐบาล ที่สุดก็ต้องเลิกกิจการ กลับไป นอนอยู่บ้านเฉยๆ ไม่ต้องประกอบกิจการใดๆ รายได้ก็ไม่มี ความยากจนข้นแค้น ผิดเคืองเข้า ถึงกับให้ลูกเมียหาบข้าวแกงขายตามโรงเรียน พอมีรายได้ประทั้งชีวิต

และสงฆ์ให้ลูกเรียนตลอดมา จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ทำการปฏิวัติล้มล้างรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม และนายพล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ แล้วสันติบาลจึงเลิกประคบตัว

ชีวิตหลังปฏิวัติ

หลังจากจอมพลสฤษดิ์ ปฏิวัติล้มล้างอำนาจรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลย์-สงคราม และ นายพล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ แล้ว สวาสดิ์ จึงพ้นจากการติดตามประคบตัวของสันติบาล เมื่อพ้นจากการติดตามแล้วคิดจะประกอบธุรกิจตามเดิมก็ไม่มีทุนเพียงพอ ทั้งเครดิตก็เสื่อมสลายหมด เนื่องจากเลิกกิจการมานาน จึงได้เข้าป่าถางป่าทำไร่มันไร่อ้อย ร่วมกับนายสนิท ประสิทธิ์พันธ์ เพื่อนคู่ทุกข์คู่ยาก กิจการก็ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2520 สังขารไม่อำนวยที่จะหุ้ชื้อต่อไป เนื่องจากความชราภาพ จึงเลิกกิจการ ปัจจุบันนี้อยู่บ้านเฉยๆ ไม่มีกิจการและรายได้ใดๆ อาศัยความกตัญญูจากลูกๆ จนเจือพอได้ประทังชีวิตไปวันๆ คินๆ รอวาระสุดท้ายแห่งชีวิตจะมาถึงเท่านั้น

เขาจึงทำสัญญายกศพให้คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อการศึกษาทางการแพทย์ เป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป และเขาได้จบชีวิตลงด้วยโรคถุงลมโป่งพอง เมื่อวันที่ 16 พ.ค. 2537 ทำพิธีทางศาสนาเสร็จวันที่ 19 พ.ค. 2537 เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงนำศพสวาสดิ์ไปขอนแก่นในเย็นวันนั้น เป็นอันว่าสวาสดิ์กลายเป็นอาจารย์สวาสดิ์ไปแล้ว

ขอเดชะคุณพระศรีรัตนตรัย และอานิสงส์ที่พี่สวาสดิ์ได้เสียสละทำคุณประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติมาอย่างสิ้นเหลือ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของพี่สวาสดิ์ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ ขวั้นรัตนร เทอญ ★

ชีวประวัติย่อ สนิท ประสิทธิ์พันธ์

ถือกำเนิดจากลูกชานาแห่งเมืองย่าโม (นครราชสีมา) เป็นบุตรคนที่ 2 ของคุณพ่อทองดี คุณแม่หุ่น ประสิทธิ์พันธ์ มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน 7 คน คือ :-

1. นางล้อม
2. นายสนิท
3. นางแป้น
4. นายน้อย
5. นางหนู
6. นางละม่อม
7. นางละมุน

ชีวิตในเยาว์วัย

สนิทเกิดเมื่อ พ.ศ. 2453

สนิท มีความเป็นอยู่ตามประสาลูกชานาทั่วไป เมื่อเจริญวัยพอเข้าโรงเรียนก็เข้าโรงเรียนวัด จบแค่ชั้นประถมปีที่ 3 เท่านั้นก็ออกจากโรงเรียน ช่วยบิดา-มารดาทำนา ครั้นโตเป็นหนุ่ม อายุเข้าเกณฑ์ทหาร ก็เข้ารับเกณฑ์ทหารรับใช้ชาติอยู่ 2 ปี ในระหว่างเป็นทหารประจำการนี้สังกัดอยู่กรมพาหนะทหารบก นครราชสีมา ได้มีโอกาสหัดขับรถทางราชการ เป็นทหารขับรถ เมื่อว่างๆ ตอนเย็นก็หัดซ่อมมวยเป็นประจำ

ประกอบอาชีพ

ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2473 รับใช้ชาติครบกำหนด 2 ปีแล้วถูกปลดออกเป็นทหารกองหนุนแล้ว ได้ออกตระเวนหางานทำไปขับรถรับจ้างอยู่ขอนแก่น และหารายได้พิเศษกับการขกมวยตามงานเทศกาลและงานวัดต่างๆ เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีเวทีมวยเป็นประจำเหมือนสมัยนี้ ผลของการขกมวยปรากฏว่ามีแต่ชนะเป็นส่วนมาก คำว่าแพ้มันเคยมี อย่างดีก็เสมอกันเป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น จนในที่สุดกลายเป็นยอดนักมวยไม่มีใครกล้าจับคู่ชกด้วย จำเป็นต้องเลิกขกมวยไปโดยปริยาย หันไปเอาดีทางขับรถอย่างเดียว

ย้ายที่อยู่

พ.ศ. 2476 ได้ย้ายจากขอนแก่นไปอยู่กับนายสวาสดี ทราย ที่อุดรฯ โดยนายสวาสดีได้ซื้อรถยนต์ 6 สูบคันหนึ่งให้นายสนิทเป็นคนขับ ช่วยกันทำมาหากินด้วยการรับจ้างบรรทุกและโดยสาร ตลอดทั้งการรับเหมาก่อสร้างต่างๆ กิจการค่อยเจริญขึ้นเป็นลำดับ จน พ.ศ. 2484 ก่อนญี่ปุ่นบุกกรุงเทพฯ สวาสดีมีรถยนต์เพิ่มขึ้นถึง 7 คัน และมีอยู่ซ่อมเป็นของตนเองด้วย สวาสดีไม่ได้ถือว่าสนิทเป็นลูกจ้าง เขาถือเสมือนพี่น้องร่วมสายโลหิตเดียวกัน ร่วมเป็นร่วมตายร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกัน สนิทจึงได้อยู่ร่วมตระกูลทรายมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

พลีชีพเพื่อชาติ

หลังจากญี่ปุ่นบุกกรุงเทพฯ 8 ธ.ค. 2484 ได้มีผู้รักชาติได้ร่วมกันตั้งองค์กรลับต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น ซึ่งมีเตียง ศิริขันธ์ ผู้หนึ่งอยู่ในคณะก่อการองค์กรลับต่อต้านญี่ปุ่นได้มาหาเพื่อนร่วมตายปฏิบัติการตามแผนการทันที เพื่อนร่วมตายของเขาก็คือ สวาสดี สนิท และสวัสดิ์ ซึ่งเป็นทีมเริ่มแรกปฏิบัติการของสายเตียง ศิริขันธ์

ในการปฏิบัติการใต้ดินนี้ ได้ปฏิบัติการพร้อมกันสองด้าน คือ :

1. จัดตั้งกองกำลังทำการต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นภายในประเทศในลักษณะเป็นกองโจร
2. ปฏิบัติการติดต่อกับฝ่ายพันธมิตร เพื่อให้พันธมิตรรับรู้ ว่า องค์กรต่อต้านญี่ปุ่นนี้ไม่เป็นศัตรูต่อพันธมิตร และยินดีร่วมกับพันธมิตร ทำการต่อต้าน

ญี่ปุ่นด้วย

ในการที่จะติดต่อกับพันธมิตรนี้แสนที่จะยากลำบากเป็นที่สุด เนื่องจาก การสื่อสารการคมนาคม ถูกกองทัพญี่ปุ่นตัดขาดหมดทุกทาง การติดต่อกับโลก ภายนอกไม่ได้เลย มียูทางเดียวคือ การเอาชีวิตเสี่ยงเดินทางด้วยเท้าผ่านประเทศ ลาว ประเทศญวน เข้าสู่ประเทศจีน แล้วจึงจะมีการสื่อสารการคมนาคมต่อไป ยังประเทศพันธมิตรได้ เมื่อประมาณต้นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2486 ทางองค์กร ของเราได้ให้ ดร.จำกัต์ พलगูร เป็นตัวแทนองค์กร เอาชีวิตเข้าเสี่ยงเดินทาง ด้วยเท้าไปติดต่อฝ่ายพันธมิตรเป็นคนแรก

เดินทางไปต่างประเทศเป็นคนที่ 2

หลังจาก ดร.จำกัต์ ออกเดินทางไปแล้วประมาณ 4 เดือนเศษ ไม่ได้ ข่าวคราวหรือรู้แว่วใดๆ มาจาก ดร.จำกัต์ เลย ทางองค์กรมีความห่วงใย ไม่ ทราบว่า ดร.จำกัต์ จะเป็นตายร้ายดีอย่างไร ทางองค์กรจึงได้ให้นายสนิท ประสิทธิ์พันธ์ ออกเดินทางไปสืบดู ดร.จำกัต์ ประมาณเดือนกันยายน พ.ศ. 2486 นายสนิทได้ออกเดินทางไปถึงเมืองคุนหมิง ก็ได้ทราบข่าวจากเจ้าหน้าที่จีนว่า ดร.จำกัต์ เดินทางถึงคุนหมิง ก็ล้มป่วยลงและเสียชีวิตที่เมืองนี้ นายสนิทจึงได้ เดินทางกลับ แล้วทางองค์กรจึงได้มอบหมายให้ชุดที่ 3 เป็นตัวแทนองค์กร เดินทางออกไปอีก ในชุดที่ 3 นี้ ซึ่งออกไปพร้อมกัน 8 คนด้วยกัน ในจำนวน 8 คนนี้ ผู้เขียนจำชื่อได้เพียง 2 ท่าน คือ 1. นายแดง คุณะดิลก และ 2. นาย กระจำง ตุลารักษ์ ส่วนอีก 6 คนนั้นผู้เขียนจำไม่ได้ (เมื่อชุดที่ 3 นี้ เดินทาง ออกไปแล้ว ทางฝ่ายรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม ได้ประกาศเป็นชนชาติ ศัตรูทั้ง 8 ท่าน) และปรากฏว่าชุดที่ 3 นี้แหละสามารถเดินทางไปติดต่อ พันธมิตรเป็นผลสำเร็จ และมีตัวแทนชุดที่ 4-5 ออกไปต่อๆ กันเรื่อย ๆ

ขยายกองกำลัง

เมื่อกลับจากประเทศจีนแล้ว สนิทได้ร่วมกับสวาสดิ์และสวัสดิ์ ขยาย กองกำลัง โดยการนำของ เตียง ศิริจันทร์ เริ่มตั้งแต่กองโจรเล็กๆ จนกลายเป็น กองทัพพลเรือน (ท.พ.ร.)

ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองแม่ทัพพลเรือน (ท.พ.ร.)

เมื่อกองกำลังขยายกลายเป็นกองทัพพลเรือนแล้ว เตียง ศิริขันธ์ หัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทยภาคอีสาน เป็นแม่ทัพกองทัพพลเรือน ได้แต่งตั้งให้สนิท ประสิทธิ์พันธ์ เป็นรองแม่ทัพกองทัพพลเรือน และเป็นรองหัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทยภาคอีสาน ปฏิบัติงานมาจนกระทั่งสงครามยุติ

ประกอบอาชีพโรงแรม

หลังจากสงครามยุติ ขบวนการเสรีไทยได้ทำการเดินขบวนสวนสนาม แสดงแสนยานุภาพฉลองชัยชนะ ต่อหน้าพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล (ร. 8) ข้าราชการบริพารชั้นผู้ใหญ่ตลอดทั้งทูตานุทูต เป็นประจักษ์สักขีพยานแล้ว ขบวนการเสรีไทยก็ประกาศสลายตัว เหล่าพลพรรคต่างก็กลับภูมิลำเนา สนิทก็กลับไปอยู่อุดรฯ ประกอบอาชีพโดยรับจ้างโรงแรมสหายไทยต่อจากคุณสุรินทร์ ยงใจยุทธ ทำโรงแรมและขายอาหารเป็นอาชีพตลอดมาจนกระทั่งเกิดการรัฐประหาร

ชีวิตหลังรัฐประหาร

หลังจากรัฐประหารแล้ว สนิท ก็ถูกจับกุมคุมขังแล้วขังเล่าไม่รู้วาก็ครั้งก็ทนจำไม่ได้ จนกระทั่ง เตียง ศิริขันธ์ สาบสูญไปแล้ว สนิท จึงปลอดจากการถูกจับกุมคุมขัง

ขับรถรับจ้างโดยสาร

ในระยะที่ถูกจับกุมคุมขังนั้น กิจการโรงแรมก็มีแต่ทรุดลงเรื่อยๆ จนไม่สามารถดำเนินกิจการไปได้ จึงเลิกกิจการหันไปทำการขับรถรับจ้างโดยสารเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2515

ทำไร่มันและไร่อ้อย

เมื่อสังขารเข้าสู่วัยชรา ไม่เหมาะสมที่จะขับรถโดยสารแล้ว จึงรวมกันกับสวัสดิ์เข้าบุกป่าทำไร่มันและไร่อ้อย ล้มลุกคลุกคลานเรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2525 สังขารร่วงโรยทำงานหนักไม่ไหวแล้วจึงเลิกกิจการ

ชีวิตปัจจุบัน

ขณะนี้สนิท ฟำนักอยู่ในไร่ บ้านคำบง อ.น้ำพอง ปัจจุบันนี้ สนิท ไม่มีกิจการและไม่มีรายได้ใดๆ เลี้ยงอัตภาพ อาศัยความกตัญญูจากลูกๆ เจือจุนพอประทังชีวิตไปวันๆ รอคอยมัจจุราชมายมาถึงเท่านั้น

คู่ชีวิต

สนิท ประสิทธิ์พันธ์ ได้ทำการสมรสกับนางหนูหมั้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2484 มีบุตรธิดาร่วมกัน 9 คน คือ

1. นางสาวลย์
2. นายเสมา
3. นางนฤมล
4. นายสมุทร
5. นายเนรมิตร
6. นางสาวจิตรา
7. นางสิทธิพร
8. นางศิริพันธ์
9. นางกระต่าย

ปัจจุบันมีหลานแล้ว ไม่ต่ำกว่า 40 คน ★

ชีวประวัติย่อ สวัสดิ์ トラชู

เกิดเมื่อ 20 ธ.ค. 2461 ที่บ้านพักหลังกองบังคับการตำรวจภูธร จังหวัด
อุดรธานี เป็นบุตรคนที่ 4 ของจ่านายสิบตำรวจตรี หมื่นรักษนิกร (เกิด トラชู)
กับนางมี้ม トラชู (สิงห์สุวรรณ) มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน 5 คน คือ

1. นายสวัสดิ์ トラชู
2. นางสาวน ณรงค์
3. นายสว่าง トラชู
4. นายสวัสดิ์ トラชู
5. นางไสว สารผล (ถึงแก่กรรมแล้ว)

ชีวิตในเยาว์วัย

เมื่ออายุได้ 3 ขวบ คุณพ่อกับคุณแม่เลิกร้างกัน เนื่องจากคุณพ่อ
แต่งงานใหม่ คุณแม่จึงพาข้าพเจ้าและสาวกลับไปอยู่กับคุณตา ขุนศรีธนานนท์
(เลี่ยม สิงห์สุวรรณ) และคุณยายสังขหา ที่เมืองขอนแก่น เมื่ออายุได้ 7 ขวบ
คุณตาทำให้เลี้ยงวัวเลี้ยงควายทำไร่ทำนาไปตามประสาลูกชาวนา

เริ่มการศึกษา

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2471 คุณน้าทรงศิริ ตุงคะเตชะ (เข็ง สิงห์สุวรรณ)
นำสาวข้าพเจ้าได้พาลูกๆ ของท่านกลับจากนครพนม หลังจาก ร.ต.อ. หลวง-

ตะลบลเวหา (ขู ตุงคะเตชะ) สามีของท่านถึงแก่กรรม มาอยู่กับคุณตาคุณยายที่ขอนแก่น ท่านเห็นข้าพเจ้าโตอายุตั้ง 10 ขวบแล้วยังไม่ได้เข้าโรงเรียน ท่านจึงนำข้าพเจ้าไปฝากเข้าโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน พร้อมกับลูกๆ ของท่าน

ย้ายไปเข้าโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

เมื่อข้าพเจ้าจบชั้นมัธยมปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน พ.ศ. 2476 พอดีกับคุณอวาร์จันทร์ ตรีราช จบจาก จปร. เดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านที่อุดรฯ ผ่านมาขอนแก่น เห็นข้าพเจ้าอายุตั้ง 15 ปีแล้วเพิ่งจบมัธยมปีที่ 2 ท่านจึงพาข้าพเจ้าเดินทางไปอุดรฯ ด้วย เพื่อให้ไปเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ 3 อยู่กับคุณพ่อที่อุดรฯ คุณพ่อคำนวณไล่ดูอายุข้าพเจ้า เห็นว่าเมื่อจบชั้น ม. 8 แล้วอายุข้าพเจ้าจะเกินที่มีสิทธิ์สมัครสอบเข้า ร.ร.จปร. ไปตั้ง 2 ปี ท่านจึงได้ยื่นอายุข้าพเจ้าลงอีก 2 ปี เป็น เกิด 20 ธ.ค. 2463 (ซึ่งการยื่นอายุสมัยนั้นทำได้ง่ายมาก เพราะเมืองอุดรฯ ยังไม่มีทะเบียนราษฎร) แล้วฝากเข้าเรียนต่อชั้น ม. 3 ที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลในปี พ.ศ. 2477-2480

เข้ากรุงครั้งแรกในชีวิต

เมื่อจบมัธยมบริบูรณ์ปีที่ 6 ร.ร.อุดรพิทยานุกูล ในปีการศึกษา พ.ศ. 2480 แล้ว ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ สมัครสอบเข้า ร.ร.เตรียมทหาร ปรากฏว่าสอบติดในจำนวน 150 คน ตามที่ทางการต้องการ แต่กระทรวงกลาโหมแจ้งว่า มีงบประมาณไม่เพียงพอ รับ น.ร.เตรียมได้แค่ 120 คนเท่านั้น ให้ตัดออกไปเรียนนายร้อยสำรองที่ลพบุรี 30 คน ข้าพเจ้าก็มีชื่ออยู่ในจำนวน 30 คนนั้นด้วย แต่ข้าพเจ้าขอสละสิทธิ์ เพื่อหวังเรียนควบชั้น ม.7-8 ในปีการศึกษา พ.ศ. 2481 นั้นแล้วสมัครสอบเข้า จปร. ในปี พ.ศ. 2482 เลย

เป็นเด็กวัด

ขณะที่ข้าพเจ้าสมัครสอบเข้า ร.ร.เตรียมทหารนั้น ข้าพเจ้าพักอาศัยอยู่บ้าน พ.ต.อ.หลวงราชจบแดน ที่ถนนราชดำเนินกลาง ซึ่งท่านเคยเป็นผู้บังคับการตำรวจภูธรอุดรฯ คุณพ่อจึงฝากให้มาพักอาศัยอยู่กับท่านชั่วคราวระหว่างสอบเข้า ร.ร.เตรียมทหาร เมื่อพลาดจากการเข้า ร.ร.เตรียมทหารแล้ว ข้าพเจ้า

ได้ย้ายไปอาศัยวัดเทพศิรินทร์ อยู่กับ พระมหาสละ ตาปจาโค และสมัครเข้าเรียนพิเศษควบ ม. 7-8 ที่ ร.ร.เทพศิรินทร์ ซึ่งดำเนินการสอนโดย ดร.บุญถิ่น อัตถากร เรียนอยู่ได้เดือนเศษก็ได้รับ จม. จากคุณพ่อให้หางานทำ โดยอ้างว่าไม่มีเงินส่งเสียให้เรียนได้อีกต่อไปแล้ว เพราะน้องๆ ยังเรียนอยู่อีกหลายคน ข้าพเจ้าจึงจำใจต้องลาออกและหางานทำ

รับราชการรถไฟ

พ.ศ. 2481 สมัครสอบเข้าทำงานกรมรถไฟได้ และถูกส่งไปเป็นเสมียนประจำสถานีรถไฟชุมทางเขามุงทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ปี พ.ศ. 2481

พบคู่ชีวิต

เมื่อ พ.ศ. 2483 ได้ทำการสมรสกับ น.ส.ประไพ แซ่ถ้ง ลูกสาวร้านขุนเฮง ตลาดเขามุงทอง อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตลอด จนปัจจุบันนี้มีบุตรธิดาร่วมกัน 9 คน คือ

1. ด.ช. สุรศักดิ์ ธรอาว (เสียชีวิตแต่เยาว์วัย)
2. พ.อ.พลพรรค ธรอาว
3. นายพงศ์ศักดิ์ ธรอาว (เสียชีวิต เมื่อ 4 ธ.ค. 2525)
4. ด.ช. แอ้ว ธรอาว (เสียชีวิต แต่เยาว์วัย)
5. นายพันธุรักษ ธรอาว
6. นางพนพรพร มหาราชเสนา
7. นายพูนลาม ธรอาว
8. นายพีระพจน์ ธรอาว
9. นางภาวิณี ชูเชาว์

ปัจจุบัน เหลือลูกชาย 4 คน หญิง 2 คน และหลานอีก 10 คน (พ.ศ.

2542)

เป็นพ่อค้าข้าวเปลือก

เมื่อปลายปี 2483 หลังจากแต่งงานแล้ว 3-4 เดือน ข้าพเจ้าก็ต้องลาออกจากราชการรถไฟ เนื่องจากข้าพเจ้าบังอาจจกรถไฟขบวนพิเศษของ

พล.ต. หลวงพิบูลย์สงคราม (ยศขณะนั้น) นายกรัฐมนตรี ไว้ที่สถานีโคกคราม ให้ขบวนรถด่วนออกตามเวลาไปก่อน เป็นเหตุให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกรมรถไฟที่ติดตามขบวนรถพิเศษไป ไม่พอใจ เกิดโต้เถียงกับข้าพเจ้าอย่างรุนแรง ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับของกรมรถไฟ เมื่อเกิดโต้เถียงผู้บังคับบัญชาชั้นสูงแล้วเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าอนาคตคงมีดมนเสียแล้ว จึงตัดสินใจลาออกจากราชการรถไฟในปลายปี พ.ศ. 2483 นั้นเอง แล้วเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ร่วมกับคุณพ่อทำการค้าข้าวเปลือก โดยเป็นตัวแทนซื้อข้าวเปลือกส่งขายให้บริษัทข้าวไทยกรุงเทพฯ เป็นประจำ เดือนละ 2 ขบวนรถไฟ บรรทุกข้าวเปลือก ปรากฏว่ากิจการดำเนินไปด้วยดี มีกำไรสุทธิเดือนละหลายพันบาท เมื่อเปรียบเทียบกับเป็นเสมียนรถไฟ เงินเดือนเดือนละ 24 บาท แล้วต่างกันราวฟ้ากับดิน แต่ก็ดำเนินการอยู่ได้ไม่เท่าไรก็ต้องยุติ เนื่องจากญี่ปุ่นบุกประเทศไทย แล้วยึดเอารถขบวนบรรทุกข้าวเปลือกไปใช้ในราชการสงคราม ไม่มีพาหนะใดๆ ที่จะบรรทุกข้าวเปลือกเข้ากรุงเทพฯ ได้ จำเป็นต้องหยุดกิจการไปโดยปริยาย ทั้งๆ ที่ข้าวเปลือกยังเหลือตกค้างอยู่อีก 7-8 ร้อยเกวียน

เป็นพ่อค้าพริกแห้ง

เมื่อการค้าข้าวเปลือกยุติลง จึงหันไปซื้อพริกแห้งจากหนองคายนำไปขาย กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยในสายของนายเตียง คิริขันธ์ ได้ปฏิบัติงานร่วมกับนายสวาสดี ตราชู และนายสนธิ ประสิทธิ์พันธ์ เป็นทีมงานบุกเบิกของสาย เตียง คิริขันธ์ เอาชีวิตเข้าเสี่ยงต่อความตายด้วยการเสียสละ ทรหด อดทน ต่อความทุกข์ยากลำบาก ผจญต่อภัยอันตรายนานาประการ ตลอดระยะสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นผลสำเร็จตามแผนการกู้ชาติของ ฯพณฯ ท่าน ปรีดี พนมยงค์ จากกองโจรเล็กๆ กลายเป็นกองทัพลเรืออันยิ่งใหญ่เกรียงไกร โดยการนำของ เตียง คิริขันธ์ เป็นที่ยอมรับของพันธมิตร อังกฤษ อเมริกา ทำให้ไทยได้คืนสู่เอกราชอธิปไตย สมบูรณ์ และสันติภาพ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ

เป็นผู้ประสานงานให้การช่วยเหลือ เสรีลาว เสรีญวน เสรีเขมร

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ ขบวนการเสรีไทยได้ทำการสวนสนาม

แสดงแสนยานุภาพ ฉลองชัยชนะเสร็จแล้วมอบอาวุธยุทธภัณฑ์ให้รัฐบาลแล้ว ประกาศสลายตัวปลดปล่อยพลพรรคกลับภูมิลำเนาเดิม แต่ข้าพเจ้าคนเดียวหาได้กลับภูมิลำเนาเดิมดูเพื่อน ๆ ไม่ เนื่องจากเตียง ศิริขันธ์ รังตัวไว้ โดยอ้างว่าภารกิจยังไม่เสร็จสิ้น ข้าพเจ้าจำเป็นต้องอยู่ขับรดารับใช้ เตียง ศิริขันธ์ ระยะเวลาหนึ่ง

ขณะนั้น เสรีลาว เสรีญวน เสรีเขมร กำลังสู้รบขับเขี้ยวกับฝรั่งเศสอยู่ นายเตียง ศิริขันธ์ ก็กำลังติดการประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจหลังสงคราม และแก้ปัญหาสัญญาสมบูรณแบบ 21 ข้อของอังกฤษ ซึ่งรัฐบาล ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ยินยอมตกลงเซ็นนามไปแล้ว เพื่อแลกกับการยกเลิกสถานะสงครามต่อกัน เตียง ศิริขันธ์ ไม่มีเวลาที่จะไปทำการให้ความช่วยเหลือเสรีลาว เสรีญวน เสรีเขมร ตามพันธสัญญา “สหพันธ์อินโดจีน” ซึ่งตกลงกันไว้ก่อนที่จะส่งพวกเขาไปก่อตั้งกองโจรกู้ชาติในอินโดจีนได้ จึงได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ติดต่อประสานงานให้ความช่วยเหลือพวกเขาแทน ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามคำสั่งและตามความเห็นชอบของเตียง ศิริขันธ์ ตลอดมา จนกระทั่งเสรีลาว ยึดนครเวียงจันทน์ได้ เจ้าเพชรราชได้จัดตั้งรัฐบาลลาวอิสระครอบครองประเทศลาวแล้ว ข้าพเจ้าจึงกลับไปกรุงเทพฯ ขับรดารับใช้เตียงอีก จนกระทั่งเตียงขอร้องมิสเตอร์จิมมี ทอมสัน หัวหน้า โอ.เอส.เอส ประจำประเทศไทย ซึ่งมีความสนิทสนมกันเป็นการส่วนตัว ที่ได้นำเขาเข้าไปรับมอบอาวุธยุทธภัณฑ์จากญี่ปุ่นในอินโดจีน ให้เขาช่วยหาทางยับยั้งอย่าให้อังกฤษนำสัญญาทาสสมบูรณ 21 ข้อนั้นมาบังคับใช้กับไทยเป็นผลสำเร็จ และได้ทำสัญญาไตรภาคีระหว่างไทย อังกฤษ และอเมริกาขึ้นมาแทน สัญญาทาสฉบับนั้นจึงกลายเป็นหมันไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขออนุญาตกลับไปอุดรฯ เพื่อประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพต่อไป ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติการร่วมกับเตียง ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสได้ประกอบอาชีพและไม่มีรายได้ใดๆ เลย ทรัพย์สินเงินทองพอมืออยู่บ้าง เมื่อก่อนสงครามก็เสียสละในการร่วมกู้ชาติจนสิ้นเนื้อประดาตัวแล้ว คิดจะประกอบอาชีพเดิม ก็ไม่มีทุนประกอบการ

ผูกขาดการขนส่งนอกเขตสถานีรถไฟอุดร

ข้าพเจ้าถือโอกาสไปลากเอาชากรดยี่ห่อนิสันคันหนึ่งซึ่งนายเตียง ศิริขันธ์

ยึดมาจากทหารญี่ปุ่น เอามาให้นายสมัคร ศีรีวงศ์ กับ นายทวี ลี้บำรุง ช่างประจำ อู่รถยนต์ นายสวาสดี ให้ช่วยซ่อมให้เพื่อจะได้วิ่งรับจ้างบรรทุกโดยสารต่อไป เมื่อซ่อมเสร็จแล้วจะวิ่งทางไกลไปต่างจังหวัดไม่ได้ เพราะขณะนั้นเครื่องอะไหล่รถยนต์ญี่ปุ่นยังไม่มีขายในเมืองไทย อะไหล่ที่ซ่อมขึ้นนายสมัคร กับนายทวี ก็ประดิษฐ์ดัดแปลงทำเองเป็นส่วนมาก เป็นอันว่าวิ่งได้ในตัวเมืองอุดรฯ ใกล้อู่ซ่อมเท่านั้น บังเอิญปีนั้นอาเสียสำรวย ลูกชายเฒ่าแก่เขียะ เจ้าของโรงสีไฟอุดรฯ ซึ่งเขาทำการขนส่งนอกเขตสถานีรถไฟอุดรฯ อยู่ก่อน เขาได้เลิกกิจการเนื่องจากเขาขายโรงสีได้แล้ว อพยพกลับภูมิลำเนาเดิมกรุงเทพฯ ข้าพเจ้าจึงได้ทำการผูกขาดการขนส่งนอกเขตสถานีรถไฟอุดรฯ แทนคุณสำรวย

นครเวียงจันทน์แตก

ขณะประกอบกิจการขนส่งไปด้วยดี 2 เดือนแรก มีรายได้เดือนละ 5-6 พันบาท พอเข้าเดือนที่ 3 ก็มีเหตุการณ์ทางนครเวียงจันทน์ถูกฝรั่งเศสคุมกองทัพแบกมอร์ริอกโคมาโจมตีอย่างมิดฟ้ามัวดิน ลาวอิสระด้านทานไม่ไหว ได้อพยพพลเมืองข้ามโขงมาอาศัยอยู่ฝั่งไทย ตั้งแต่ศรีเชียงใหม่ ท่าบ่อ เชียงราย ไปถึงตัวเมืองหนองคาย ทั้งนครเวียงจันทน์ให้เป็นเมืองร้าง ให้ฝรั่งเศสเข้าครอบครอง เมื่อฝรั่งเศสเข้าครอบครองนครเวียงจันทน์แล้ว เขาประกาศให้พลเมืองข้ามโขงกลับไปอยู่บ้านเรือนของตนตามเดิม ปรากฏว่า คนลาวส่วนใหญ่กลับไปอยู่ในการครอบครองของฝรั่งเศสจนหมดสิ้น ยังเหลือแต่ทหารลาวอิสระ 40-50 คน และคนญวนประมาณ 3 หมื่นคนเศษไม่ยอมกลับแม้แต่คนเดียว ขณะนั้นไทยอยู่ในระหว่างสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ เกรงว่า ลาวอิสระและญวนจะลักลอบข้ามโขงไปก่อความสงบฝรั่งเศส จะทำให้ฝรั่งเศสขัดขวางไม่สนับสนุนให้ไทยได้เป็นสมาชิกสหประชาชาติ จึงจำเป็นต้องขนย้ายญวนและลาวอิสระให้ออกห่างจากชายแดน

ช่วยเหลือญวนอพยพ

ในการขนย้ายญวนและลาวอพยพครั้งนั้นไม่มีงบประมาณทางราชการช่วยเหลือ นายเตียงมอบหมายให้นายสวาสดี นายสนธิ และข้าพเจ้าจัดการขนย้ายและหาที่พักและทำกินให้พวกญวน ข้าพเจ้าจึงได้ไปขอความช่วยเหลือจาก

คุณพระศุภอรธ ฤกษ์สุด อดีตนายอำเภอเมืองอุดร ท่านมีที่ดินยังรกร้างอยู่ประมาณ 300 ไร่ ซึ่งท่านจับจองไว้ตั้งแต่ข้าพเจ้ายังไม่เกิด ขออนุญาตจากท่านให้ชาวญวนอาศัยทำมาหากินอยู่ชั่วคราว ท่านก็อนุญาตทันที เพราะท่านไม่ต้องเสียเงินค่าจ้างถางป่าในที่ดินของท่าน ข้าพเจ้าก็ได้จัดการซื้อหญ้าแฝกสำหรับมุงหลังคา และไม้ไผ่ และมีดจอบเตรียมไว้ให้เขาปลูกที่พักอาศัยภายในอาทิตย์เดียวเท่านั้น ที่ป่า 300 ไร่ก็กลายเป็นที่พักอาศัยและที่ทำกินของญวนอพยพ 2 หมื่นกว่าคน เหลืออีกร่วมหมื่นคน ข้าพเจ้าก็ส่งต่อไปให้นายครอง จันดาวงศ์ ที่อ.สว่างแดนดิน จัดการหาที่อยู่ที่ทำกินให้ต่อไป

ให้ญวนแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารออกขาย

ขณะนั้นบิดาข้าพเจ้ายังมีข้าวเปลือกที่เตรียมไว้ส่งบริษัทข้าวไทยเหลืออยู่ 7-800 เกวียน ข้าพเจ้าจึงได้เอาข้าวเปลือกนั้นแหละเป็นทุนหมุนเวียนให้การช่วยเหลือ โดยคิดราคาข้าวเปลือกในราคาต้นทุน ให้ญวนเอาไปแปรสภาพเป็นข้าวสารออกขาย เอาต้นทุนส่งบิดาข้าพเจ้าเหลือเป็นกำไรของพวกเขา ทำอยู่ 2-3 เดือนเท่านั้น พวกเขา ก็ตั้งตัวได้ เพราะพวกเขาขันขันแข็งและประหยัดการใช้จ่ายมาก ขนาดไม่ยอมกินข้าวสารกินแต่ปลายข้าว กับข้าวก็หาเอาหอย ปู ปลา ตามท้องไร่ท้องนามากิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อสุนัขเป็นของโปรดของเขา จะเห็นได้ว่า สุนัขจรจัดที่วิ่งเพ่นพ่านตามถนนหนทางไม่เหลือให้เห็นอีกเลยในระยะนั้น

เสนอโครงการขนส่งทางบก

ในช่วงที่ข้าพเจ้าประกอบอาชีพรับทำการขนส่งนอกเขตสถานีอุดรฯ อยู่กับนายถวิล อุดล ได้เรียกข้าพเจ้าไปพบที่อาคาร 2 กรุงเทพฯ เมื่อข้าพเจ้าไปพบแล้วนายถวิล ได้พูดขึ้นว่า เวลานี้การคอร์ปชั่นกำลังระบาดในกรมรถไฟมาก ทำให้เจ้าของขึ้นราคาทำความเดือดร้อนให้กับประชาชนมาก พยายามให้ไปเป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมรถไฟ ช่วยคุณเจริญ สืบแสง อธิบดีกรมรถไฟขณะนั้นช่วยควบคุมปราบปรามการคอร์ปชั่น จะเอาไหม ข้าพเจ้าปฏิเสธ โดยให้เหตุผลว่า

1. ข้าพเจ้าด้อยการศึกษา เกรงว่าจะถูกรังเกียจ ดูถูกเหยียดหยามจากผู้ได้บังคับบัญชา

2. การปราบปราม ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการสร้างศัตรู ข้าพเจ้าไม่โหดเหี้ยมพอที่จะทำได้

3. ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะปลีกตัวไปเสกสุบโดยลำพังตัวคนเดียวได้ ในเมื่อเพื่อนร่วมเป็นร่วมตายยังว่างงานอยู่เป็นร้อยเป็นพันคน

แล้วนายถวิล ก็ย้อนถามข้าพเจ้าว่า แล้วสวัสดีมีโครงการอะไรที่จะช่วยคนว่างงานที่ว่ำนั่นได้ ข้าพเจ้าจึงเล่าถึงวิธีการที่ข้าพเจ้าทำการขนส่งนอกเขตสถานีรถไฟอุดร ซึ่งข้าพเจ้าทำอยู่นั้นให้ฟังว่า ข้าพเจ้าใช้รถยนต์คันเดียวกรรมกร 50 คนทำการขนส่ง รายได้ข้าพเจ้าตกในราวเดือนละ 4-5 พันบาท และการกรรมกรก็ได้ประมาณคนละ 20-30 บาท ต่อวัน ซึ่งผมแบ่งรายได้การขนส่งดังนี้

แบ่งให้กรรมกรไฟ 10%

เป็นค่ายานยนต์พาหนะ 30%

เป็นค่าแรงกรรมกร 60%

ถ้าเอาวิธีการที่ผมทำอยู่นี้ยกขึ้นเป็นองค์การขนส่งของรัฐบาลทำการขนส่งทั่วประเทศ ผมคิดว่ารัฐบาลจะมีรายได้ปีละหลายร้อยล้านบาท ทั้งเพื่อนร่วมตายจำนวนพันๆ คนก็เอามาบรรจุเป็นพนักงาน เป็นกรรมกรขององค์การได้หมดทุกคน นายถวิล พูดว่า เออ เข้าที่ตีเหมือนกัน ถ้าอย่างนั้นให้สวัสดีเขียนโครงการมา พี่จะนำเสนอนายกรัฐมนตรี ถวัลย์ อารังคณาว่าสวัสดี ข้าพเจ้าพูดว่าผมเขียนโครงการไม่เป็น ให้พี่ถวิลเขียนก็แล้วกัน สงสัยอะไรผมจะให้ข้อมูล นายถวิลก็รับปากว่าจะเขียนเอง เมื่อเขียนเสร็จนายถวิลนำเสนอท่านนายกรัฐมนตรีถวัลย์ฯ เห็นดีด้วย แต่เวลานี้ยังไม่มีเงินพอ เพราะเพิ่งอนุมัติจ่ายให้โครงการสรรพอาหารของ ดร. ทองเปลว ไปเมื่อวันก่อนนี้ 8 ล้านบาท เอาไว้ให้มีเงินก่อน

นายถวิล จึงนำโครงการกลับไปปรึกษา ฯพณฯ ท่านปรีดี พนมยงค์ ท่านปรีดี จึงเรียกนายหลุย พนมยงค์ น้องชายของท่าน ซึ่งเป็นผู้อำนวยการธนาคารกรุงศรีอยุธยา ขณะนั้นมาพิจารณา ดู ท่านเห็นดีด้วย จึงอนุมัติให้ธนาคารกรุงศรีอยุธยา เปิดเครดิตให้โครงการนี้ 10 ล้านบาท ส่วนโครงการขนส่งทางน้ำ นายถวิลได้มอบหมายให้คุณหลวงสังวรณ สุวรรณชีพ กับนายชาญ บุนนาค ไปหาข้อมูลมาเขียนโครงการขนส่งทางน้ำให้เชื่อมกันกับโครงการทางบก

เมื่อได้รับอนุมัติจากธนาคารกรุงศรีอยุธยาแล้ว นายถวิลพาข้าพเจ้าไปบริษัทนครธนบุรี ซึ่งเป็นเอเยนต์ จำหน่ายรถยนต์ฮอนด้า และ ฟาร์โก้ แล้วนายถวิลถามคุณแดง ผู้จัดการบริษัทนครธนฯ ว่ารถยนต์ 6 ล้อ ยี่ห้อฮอนด้าและฟาร์โก้คันละเท่าใด คุณแดงบอกว่า ราคาต้องและฟาร์โกราคาเท่ากัน คันละ 2,000 บาทเท่านั้น แล้วนายถวิล ถามข้าพเจ้าว่าจะเอากี่คัน ข้าพเจ้าตอบว่า ในขั้นต้นนี้อามาทดลองดูก่อนสัก 50 คัน คงจะพอ เพราะเราจะใช้ในหัวเมืองใหญ่ๆ ก่อน ถ้าไม่พอก็ยืมอีกภายหลัง นายถวิลจึงให้คุณแดงสั่งทันที 50 คัน หลังจากนั้นประมาณ 2 เดือน นายถวิลกับข้าพเจ้าได้ไปถามข่าวคุณแดงดู ได้ความว่ารถยนต์ลงเรือเดินทางมาหลายวันแล้ว ขณะนี้มาถึงท่าเรือโกเบแล้ว อีกไม่กี่วันก็จะมาถึงเมืองไทย หลังจากนั้นข้าพเจ้าก็เดินทางกลับอุดรฯ และนายถวิลสั่งข้าพเจ้าว่าเรื่องนี้อ่าเพ่งให้ใครรู้เป็นอันขาด เพราะราคาคุณแดงแถมกันมาของานทำ เอาไว้ให้เราจัดการเรียบร้อยเสียก่อน จึงเรียกเขามาทำเมื่อข้าพเจ้ากลับไปถึงอุดรฯ ได้ไม่ถึงอาทิตย์ ก็เกิดการรัฐประหารขึ้น ธนาคารกรุงศรีอยุธยาก็ถูกยึด แต่งคุณหลุย พนมยงค์ หลุดพ้นจากตำแหน่งผู้อำนวยการธนาคารกรุงศรีอยุธยา เอนายเลื่อน บัวสุวรรณ มาเป็นผู้อำนวยการแทน ตรวจสอบบัญชีไม่ปรากฏว่าเงินขาดบัญชี จึงเปิดดำเนินการต่อไป โครงการขนส่งทางบกก็ต้องระงับไปโดยปริยาย

โครงการ บริษัท มหาชน ซึ่งเป็นแผนการที่จะยกฐานะประชาชนให้มีรายได้ขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกันทุกเพศทุกวัยทุกชนชั้นวรรณะของฯพณฯ ท่าน ปรีดี พนมยงค์ ได้มอบหมายให้ 4 ส.ส. ยอดนักเสียสละ แกนนำขบวนการเสรีไทย อันได้แก่ นายเตียง ศิริขันธ์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง ร่วมกันจัดตั้ง บริษัท มหาชน ขึ้น ซึ่งเป็นโครงการที่ประทับใจข้าพเจ้ามาอย่างมีวิสัย ใครนำมาเล่าสู่ฟัง เพื่อเป็นแนวทางเพิ่มเติม เสริมสติปัญญา คิดหาช่องทางแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของชาติให้บรรเทาเบาบางลงบ้าง กล่าวคือ

หลังจากการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ 2489 ส.ส. 4 สหาย แกนนำขบวนการเสรีไทยภาคอีสาน ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลตลอดมาทุกรัฐบาล ตั้งแต่รัฐบาลทวี รัฐบาลเสนีย์ รัฐบาลปรีดี รัฐบาลถวัลย์ อารังค-นาวาสวัสดิ์

1. ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีอุตสาหกรรม
2. จำลอง ดาวเรือง ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยพาณิชย์
3. เติง ศิริขันธ์ ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยมหาดไทย
4. ถวิล อุดล ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีกลาโหม

4 สหายได้เข้าชั้น 2 ทั้งหมดของอาคาร 2 ราชดำเนิน ซึ่งสร้างเสร็จใหม่ๆ ข้าพเจ้าสงสัยจึงถามนายถวิล อุดล ว่ามีโครงการอะไรจึงเข้าสถานที่ใหญ่โตมโหฬารขนาดนี้ ก็ได้รับคำตอบว่ามีโครงการตั้งบริษัทมหาชน ทำ Export Import สินค้าทุกชนิด ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าสงสัยมากขึ้นว่าจะได้เงินทุนจากที่ไหนมาเพียงพอที่จะซื้อสินค้าทุกชนิดได้ เพราะสินค้าแต่ละชนิดก็มีราคาที่เหมาะสมมิได้ นายถวิลจึงอธิบายให้ฟังว่า บริษัทมหาชนนี้เป็นบริษัทอภิสิทธิ์ โดยอาศัยอำนาจรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการทำ Export Import ไม่ต้องลงทุน ไม่มีค่าว่ากำไรหรือขาดทุน มีแต่รายได้สุทธิล้วนเดียว คือบริษัท ห้างร้าน เอกชนใดจะทำเอ็กสพอร์ท จะต้องมาผ่านบริษัทมหาชนนี้ จึงจะได้รับการพิจารณาอนุญาต และบริษัทมหาชนนี้จะคิดค่าบริการแค่ 5% ของราคาสินค้าตามอินวอยซ์ ปีหนึ่งเก็บเงินได้เท่าไรเหลือจากการใช้จ่ายของบริษัทแล้ว เงินที่เหลือก็ตั้งเป็นกองทุนประกันความผาสุกของประชาชนคนไทยทั่วประเทศ ใครตายจะด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม กองทุนประกันสังคมจะจ่ายให้ทายาทผู้ตาย ศพละ 100 บาท (เงินในสมัยนั้นก็จะสมารถให้แก่ทายาทผู้ตายเพียงพอที่จะประกอบการทำมาหากินเลี้ยงชีพได้ตลอดไป) เงินก็จะสะพัดไปทั่วประเทศ ความยากจนก็จะบรรเทาเบาบางลงทันตาเห็น

เป็นที่น่าเสียดายและเสียใจอย่างยิ่ง โครงการนี้กำลังลงมือปฏิบัติก็ถูกโจรการเมืองปล้นอำนาจไป เมื่อ 8 พ.ย. 2490 โครงการต้องล้มไปโดยปริยาย

ครั้นต่อมา หลังการอภิวัฒน์ 26 กุมภาพันธ์ 2492 (กบฏวังหลวง) ล้มเหลว 4 อดีตรัฐมนตรี นายถวิล อุดล ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ จำลอง ดาวเรือง ทองเปลว ชลภูมิ ถูกจับ และถูกยึดเอกสารต่างๆ ไป แล้วนำไปสังหารโหดในคืนวันที่ 2 มีนาคม 2492 เอกสารโครงการต่างๆ จึงตกไปสู่มือโจรการเมือง นำไปแก้ไขตัดแปลงให้เป็นประโยชน์ส่วนตนและพรรคพวก สร้างความร่ำรวยสืบทอดกันมาจนปัจจุบันนี้ อาทิ

โครงการบริษัทมหาชน ก็เอามาเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท สามัคคี 4 เหล่าทัพ ตั้งทำการอยู่ติดแดง สามยอด (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งโรงแรมบูรพา) ร่ำรวยกันคนละ 100 ล้าน 1,000 ล้าน (ดังเป็นข่าวที่ปรากฏขึ้นเมื่อสิ้นอำนาจ) ครั้นต่อมาถูกบรรดาพ่อค้าและสื่อมวลชนขนานนามว่า เป็น บริษัทเลื่อนอนกินบ้าง บริษัทดักไซแห่งบ้าง เกิดความละอายแก่ใจจึงพากันเลิกกิจการ แยกย้ายกันไปทำธุรกิจอย่างอื่นฯ สุดแท้แต่ใครจะถนัดทางไหน บริษัทห้างร้านต่างๆ จึงเกิดขึ้นเป็นเห็ดหน้าฝนในช่วงนั้น อาทิ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันภัย บริษัทรับเหมาก่อสร้าง ฯลฯ

โครงการขนส่งทางบก ก็เอามาเปลี่ยนชื่อเป็นองค์การรับส่งพัสดุภัณฑ์ (รสพ.ในปัจจุบัน) ดำเนินการโดยทหารผ่านศึกเกาหลี ขาดทุนปีแล้วปีเล่าจนปัจจุบันนี้ แต่ผู้บริหารร่ำรวยไปตามๆ กัน

เอกสารว่าความ จำเลย คดีกรณีสวรรคต ก็นำไปแก้ไขตัดแปลง ใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นจนจำเลยทั้ง 3 ต้องตกเป็นแพะรับบาปถูกสั่งเวรชีวิตไป ในที่สุดความกระฉ่างกรณีสวรรคตจึงไม่บังเกิดขึ้นจนบัดนี้

หลังจากการอภิวัตน์ประชาธิปไตย 26 กุมภาพันธ์ 2492 (กบฏวังหลวง) ล้มเหลว 4 อดีตรัฐมนตรี ทองอินทร์ ภูมิพัฒน์ นายถวิล อุดล จ่าลอง ดาวเรือง และ ทองเปลว ชลภูมิ ถูกจับและถูกฆ่าอย่างเหี้ยมโหดแล้ว ข้าพเจ้าก็เร่ร่อนหลบหนีหนีภัยไปอยู่แถวภาคใต้ ดำรงชีวิตด้วยการเป็นกรรมกรโรงสี กรรมกรโรงเลื่อย กรรมกรขั้บรดสองแถว กรรมกรขั้บรดขง กรรมกรขั้บรดแท็กซี่ ล้มลุกคู้คลานตลอดมาจนกระทั่งถึง พ.ศ. 2524 บุตรคนโต 2 คนเรียนสำเร็จมีงานทำแล้ว เขาเห็นพ่อลำบากตรากตรำมาจนเข้าสู่วัยชราแล้ว เขาจึงร่วมกันเช่าซื้อทาวน์เฮ้าส์ห้องหนึ่งที่ปรานิเวศน์ 3 นนทบุรี ให้พ่อแม่และน้องๆ อาศัยอยู่ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 จนถึงบัดนี้ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความกตัญญูของลูกๆ เจือจุนเท่านั้น ★

ครูเตี้ยงที่ข้าพเจ้ารู้จัก

โดย...อ.วิสุทธิ์ บุชยกุล

นายเตี้ยง คิริขันธ์ เป็นชาวสกลนครโดยกำเนิด เกิด พ.ศ. 2452 บิดาชื่อขุนนิเทศพาณิชย์ (บุตดี คิริขันธ์) มารดาชื่อ นางอัม คิริขันธ์ นายบุตดี คิริขันธ์ เป็นนักธุรกิจที่มีคนนับหน้าถือตามาก และอยู่ในระดับผู้นำในจังหวัดสกลนครสมัยก่อน ท่านเป็นพ่อค้าผู้นำที่คุมกองเกวียนส่งของออกไปขายต่างจังหวัดและซื้อของจากต่างจังหวัดมาขายในเมือง แต่ครั้งจะมีพ่อค้าร่วมไปด้วยจำนวนยี่สิบหรือสามสิบคนขึ้นไป สินค้าที่นำไปขายส่วนใหญ่เป็นของป่า หรืออาจเป็นสินค้าประเภทฝีมือของชาวพื้นเมือง เมืองที่ไปติดต่อด้วยอาจเพียงแค่จังหวัดนครพนม หรืออุดรธานี ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางทั้งไปกลับ ดำเนินการเจรจาซื้อขายและพักผ่อนรวมทั้งหมดประมาณสิบห้าถึงยี่สิบวัน ถ้าเดินทางไกลกว่านั้น เช่น ไปถึงจังหวัดขอนแก่น หรือนครราชสีมา หรือกรุงเทพฯ ก็อาจต้องใช้เวลาสองหรือสามเดือนขึ้นไป ถ้าเป็นสมัยนี้ กองเกวียนที่เดินทางไปเพื่อการค้าเช่นนี้ก็คงจะเรียกว่า กองคาราวาน ผู้นำหรือกัปตันของกองเกวียนที่ดูแลผลประโยชน์ ความเรียบร้อยและความปลอดภัยนี้ เรียกเป็นภาษาพื้นเมืองอีสานว่า “นายฮ้อย” เพราะคนที่ไปด้วยจะมีหลายสิบคนขึ้นไปจนถึงร่วมร้อย

กองคาราวานของนักธุรกิจที่นับว่ามีชื่ออีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การต้อนวัวไปขายต่างแดน นายบุตดีมีชื่อมากในการคุมพ่อค้าวัวนำวัวไปขายในประเทศพม่า ใครๆ ในจังหวัดแถบนั้นเรียกชื่อท่านว่า “นายฮ้อยบุตดี” ถิ่นที่ไปบ่อยได้แก่มะแหม่ง (หงสาวดี Moulmein) แต่บางครั้งก็ไปถึงย่างกุ้ง นายฮ้อยบุตดีเป็นผู้นำที่พ่อค้าทั่วไปเชื่อถือและยอมรับ เพราะเป็นคนที่มีไหวพริบ เด็ดขาดและเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี พูดภาษาพม่าพอที่จะดำเนินธุรกิจซื้อขายได้ แม้ว่า

นายฮ้อยบุตตี้ไม่ได้เข้ารับราชการ แต่ก็ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการให้เป็นขุนนิเทศพาณิชย์ เป็นคนคบดีผู้มีฐานะดีมากผู้หนึ่งในจังหวัดสกลนครสมัยนั้น

นายฮ้อยบุตตี้รู้จักข้าราชการในจังหวัดเกือบทุกคนดี ข้าราชการผู้หนึ่งที่นายฮ้อยบุตตี้รู้จักใกล้ชิดได้แก่ขุนศรีธนานนธ์ (เลี่ยม สิงห์สุวรรณ) ขาวจังหวัดอุดรธานีซึ่งย้ายไปเป็นคลังจังหวัดสกลนครอยู่สมัยหนึ่ง ขุนศรีธนานนธ์และนายฮ้อยบุตตี้สนิทสนมกันมาก นายพิมพ์ สิงห์สุวรรณ ลูกของขุนศรีธนานนธ์ก็ใกล้ชิดกับนายฮ้อยบุตตี้ เคยซื้อวัวและต้อนวัวไปขายยังประเทศพม่าในกองคาราวานของนายฮ้อยบุตตี้ด้วย

ภรรยาของขุนนิเทศพาณิชย์หรือนายฮ้อยบุตตี้ ชื่อนางอัม มีลูกด้วยกัน 9 คน คือ

1. นางเนียม
2. นายเจียม ศิริจันทร์
3. นางบุญเทียม บำเพ็ญสิทธิ์
4. นางเถียง
5. นางเที่ยง
6. นายเตียง ศิริจันทร์
7. นางคำเปลว ขึ้นสำราญ
8. นายหนุ่ม
9. นายนาม (พีระ ศิริจันทร์)

นายเตียง ศิริจันทร์เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนชายประจำจังหวัดสกลนคร เป็นคนเรียนหนังสือเก่ง เมื่อเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนประจำจังหวัดแล้ว นายฮ้อยบุตตี้ตัดสินใจส่งนายเตียง ศิริจันทร์ มาเรียนต่อที่จังหวัดอุดรธานีที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำมณฑลและมีการสอนถึงขั้นมัธยมปีที่หก สูงกว่าโรงเรียนประจำจังหวัดอื่นๆ ของมณฑลอุดรในสมัยนั้น¹

1 ในสมัยนั้นประเทศไทยแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล มีสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มณฑลแบ่งเป็นจังหวัด มีเจ้าเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองเป็นระดับรองลงมา (ส่วนระดับย่อยกว่าจังหวัดก็มีอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เหมือนกับในปัจจุบัน)

การไปเรียนหนังสือต่างจังหวัดในภาคอีสานสมัยนั้น นักเรียนต้องไปอาศัยอยู่กับญาติหรือกับคนใดคนหนึ่งในจังหวัดนั้น จะหาบ้านเช่าเองหรืออยู่ตามลำพังไม่ได้ เพราะนักเรียนต้องมีผู้ปกครองคอยดูแลรับรองความประพฤติและรายงานให้โรงเรียนทราบทุกภาคการศึกษา นักเรียนที่ไม่มีญาติหรือไม่สามารถหาผู้ปกครอง มักจะไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์วัด และขอร้องให้พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเป็นผู้ปกครอง ส่วนที่ไปอยู่วัดเพราะความจำเป็นในทางฐานะก็มีเป็นธรรมดา

นายฮ้อยบุตดี ได้ขอให้ขุนศรีธนานนท์ช่วยรับภาระหาที่อยู่ให้ในจังหวัดอุดรธานีให้แก่นายเตียง ขุนศรีธนานนท์พานายเตียงไปอยู่ที่บ้านนายร้อยตำรวจเอก ขุนรักษนิกร (เกิด ตราขุ) บุตรเขยของขุนศรีธนานนท์เอง ณ ที่นี้นายเตียงได้รู้จักสนิทสนมกับนายสวาสดี และนายสวส์ดี ตราขุ สองพี่น้องลูกชายของขุนรักษนิกร ความสัมพันธ์นี้ได้มั่นคงอยู่ต่อมาและทำให้นายสวาสดีและนายสวส์ดีเข้าร่วมงานเสรีไทยสายของนายเตียง ด้วยจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความเสียสละทำนองเดียวกับนายเตียงด้วย

เมื่อนายเตียงเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนอุดรพิทยานุกุลแล้ว นายฮ้อยบุตดีได้ให้นายเตียงเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูวัดบวรนิเวศในกรุงเทพฯ และได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถมจากโรงเรียนนี้ในปี พ.ศ. 2470 คือเมื่ออายุได้ 18 ปี ถ้าเทียบระดับการศึกษาแล้ว ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม นั้นเทียบเท่ากับชั้นมัธยมปีที่แปด¹ ต่อจากนั้นนายเตียงได้สมัครเข้าเรียนในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อ และเลือกสายอักษรศาสตร์เป็นวิชาเอก และเป็นนิสิตรุ่นแรกของคณะด้วย ในสมัยนั้นคณะ

1 ในสมัยนั้น การศึกษาของไทยยังไม่มีระบบตายตัว แบ่งระดับเป็นชั้นมูลหนึ่งปี ชั้นประถมสามปี เมื่อเรียนจบชั้นประถมปีที่ 3 แล้ว นักเรียนอาจเข้าเรียนต่อในชั้นประถมปีที่สี่และปีที่ห้าซึ่งเป็นสายอาชีพได้ หรือถ้าจะศึกษาต่อในด้านวิชาสามัญ ก็จะเข้าเรียนในชั้นมัธยม ซึ่งมีตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่หนึ่งถึงสาม เรียกว่ามัธยมตอนต้น มัธยมปีที่สี่ถึงหกเรียกว่ามัธยมตอนกลาง มัธยมปีที่เจ็ดและแปดเป็นชั้นมัธยมตอนปลาย

มัธยมตอนปลายแบ่งออกเป็นสามแผนก มีแผนกภาษา แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกกลาง วิชาที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนในระดับนี้มี ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ถ้าสอบตกภาษาไทย (คือไม่ถึงร้อยละห้าสิบ) แล้วต้องเรียนซ้ำชั้น ในระดับนี้ไม่มีคะแนนพลศึกษา ลูกเสือ ขับริ่ง หรือการฝีมือซึ่งถือว่าเป็นวิชาช่วย

อักษรศาสตร์ฯ ยังไม่เปิดสอนถึงระดับปริญญาเมื่อเรียนจบปีที่สามจะได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) ซึ่งนับว่าเป็นประกาศนียบัตรสูงสุดในสายนั้น นายเตียงได้รับประกาศนียบัตรเป็นครู ป.ม. นี้ใน พ.ศ. 2473¹

นายเตียงได้เข้าเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนมัธยมหอวัง (อาคารเดิมของโรงเรียนนี้ตั้งอยู่ในบริเวณที่ปัจจุบันเป็นกรีฑาสถานแห่งชาติ บัดนี้รื้อไปแล้ว) อีกสี่ปีต่อมา ในปี พ.ศ. 2477 ทางกรมได้ย้ายนายเตียงไปเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนเก่าของนายเตียงเอง

ในยุคนั้น คณะอักษรศาสตร์ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขยายการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี และเปิดรับนิสิตที่เป็นครูประโยคมัธยมให้มาศึกษาต่ออีกสองปีเพื่อรับปริญญาตรี อ.บ. ด้วย นายเตียงเองตั้งใจว่าจะต้องหาทางย้ายกลับเข้ากรุงเทพฯ เพื่อไปเรียน อ.บ. ต่อ แต่ปรากฏว่าชีวิตของนายเตียงต้องไปผูกพันกับเรื่องอื่นจนทำให้ความตั้งใจนี้ไม่เป็นไปตามที่คิด

ในต้นปีการศึกษา พ.ศ. 2477 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล มี ม.ล. มานิจ ชุมสาย เป็นอาจารย์ใหญ่ โดยที่ ม.ล. มานิจดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการศึกษามาอยู่ด้วย จึงสามารถเปิดชั้นมัธยมตอนปลายขึ้นที่โรงเรียนนี้ได้ในปี พ.ศ. 2477 เป็นโรงเรียนแห่งแรกในภาคอีสานที่มีการสอนถึงระดับชั้นมัธยมเจ็ดและแปด (แม้แต่โรงเรียนจังหวัดนครราชสีมาซึ่งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ กว่า ก็สอนเพียงชั้นมัธยมปีที่หก)

เพราะว่า ม.ล.มานิจ ชุมสาย อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการศึกษามาคนงานด้านธุรการและงานปกครอง ตลอดจนการบริหารงานทั่วไปส่วนใหญ่จึงตกเป็นของนายเตียง ผู้ซึ่งได้ทำงานในหน้าที่นี้เป็นอย่างดี

1 เป็นนิสิตรุ่นเดียวกันและได้รับประกาศนียบัตร ป.ม. พร้อมกันกับอาจารย์เปลื้อง ณ นคร อาจารย์เทือก กุลลมา ณ อยุธยา อาจารย์หม่อมหลวงดุษฎี ชุมสาย และพันตรีหญิงมะอบ โปชะกฤษณะ การเป็นครู ป.ม. ในวงการศึกษามัยนั้นมิสองทาง คือเข้าเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยใช้เวลาเรียนสามปีทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งคือสอบวิชาชุดประโยคครูมัธยมของกระทรวงศึกษาธิการ การสอบวิชาชุดครูของกระทรวงมีหลายระดับ คือประโยคครูมูล (ป.) ประโยคครูประถม (ป.ป.) และประโยคครูมัธยม (ป.ม.) แม้ว่าประกาศนียบัตรจะเรียกชื่ออย่างเดียวกันและใช้อักษรย่ออย่างเดียวกันก็ตาม ผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรครู ป.ม. จากการสอบวิชาชุดที่นิยมมาศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อมีโอกาส เพราะต้องการความรู้ที่สูงกว่าที่จะเรียนด้วยตนเอง โดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังต้องสอนแทนครูอื่นด้วยเมื่อครูขาด วิชาที่นายเตียงต้องสอนมีทั้ง วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และประวัติศาสตร์ ได้ชื่อว่าเป็นครูเก่ง รักษาระเบียบวินัยเคร่งครัด แต่ก็เป็ครูที่เห็นใจนักเรียนที่ตั้งใจเรียน เป็นคนพูดเก่ง และขยันทำงานทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านพัก นายเตียงจะเขียนหนังสืออยู่ที่บ้านพัก จนประมาณตีสองหรือตีสามแทบทุกคืน

ในระยะนั้น มีการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในจังหวัดอุดร มีการแจกใบปลิว ตามตลาดและที่อื่นๆ ทั่วทั้งเมือง แม้แต่ที่เสาธงของโรงเรียนอุดรพิทยานุกูลเองก็มึ คนแอบไปชักธงแดงตราค้อนกับเคียวขึ้นยอดเสาในเวลากลางคืน นายเตียง ศิริวัณธ์ นายญวง เอี่ยมคิลา และ นายปิ่น แก้วมาตย์ ครูสามคนของโรงเรียนถูกจับใน ข้อหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ถูกส่งตัวมาดำเนินคดีในกรุงเทพฯ เป็นเวลาร่วมปีเต็ม ศาลพิพากษายกฟ้องนายเตียงและนายปิ่น ส่วน นายญวง เอี่ยมคิลา ถูกศาลตัดสิน พิพากษาจำคุกเป็นเวลา 10 ปี

นายเตียงเป็นนักอ่านหนังสือ หนังสือของนายเตียงมีมาก เป็นห้องสมุด ที่น่านับถือแห่งหนึ่ง ทั้งๆ ที่นายเตียงเรียนภาษาไทยและภาษาบาลีอยู่เมื่อแรก เข้าเรียนในคณะอักษรศาสตร์ นายเตียงก็มีได้สะสมหนังสือในสองสาขาวิชานี้ มากนัก คงมีเพียงสองสามเล่มเท่านั้น ที่นับว่ามีมากได้แก่หนังสือวรรณคดีอังกฤษ ซึ่งมีหลายร้อยเล่ม นอกนั้นเป็นประวัติศาสตร์และการเมืองยุโรป วิชาการศึกษา และจิตวิทยา มีสารานุกรมภาษาอังกฤษอยู่ 4 ชุด ทั้งชุดเล็กและใหญ่ ที่นายเตียง ภูมิใจและอ่านประกอบการค้นคว้าอยู่เสมอได้แก่ชุดบริตันนิกาและชุด Social Sciences

นายเตียงมีความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษดี คล่องทั้งใน การอ่าน พูดและการเขียน นายเตียงเล่าให้นักเรียนฟังว่า เมื่อยังเรียนอยู่ปีที่ สองในคณะอักษรศาสตร์ นายเตียงอ่านหนังสือชุด Everyman's classics เผลยแล้วเดือนละสามเล่ม ถ้างานหนักก็จะไม่น้อยกว่าเดือนละสองเล่ม ที่อ่าน ได้เดือนละสี่เล่มก็มีบ้าง แต่เพียงเดือนเดียวหรือสองเดือนเท่านั้น

ในด้านการเขียน นายเตียงเขียนหนังสือไว้น้อย แต่ถ้าคิดถึงระยะเวลาแล้ว ก็อาจพูดได้ว่าเป็นงานใหญ่ชุดหนึ่ง นายเตียงรู้จักกับนายสหัส กาญจนะพงศ์ ตั้งแต่เมื่อเรียนอยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูวัดบวรนิเวศ และต่อมาก็ได้เข้าเรียนต่อใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยกัน ทั้งสองคนเป็นหนอนหนังสือเหมือนๆ กัน และ

ได้ร่วมมือกันแต่งหนังสือคู่มือครูหรือหนังสือ “วิชาครู” สำหรับใช้ในการเตรียมสอบ วิชาชุดประโยคครูประถมและครูมัธยมชั้นชุดหนึ่ง ชื่อว่า “เพื่อนครู” มีท่าเล่มเป็นหนังสือชุดริเริ่มในเมืองไทยชุดหนึ่ง รู้จักกันแพร่หลายในวงการครู เพราะได้ทำให้อุครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนประชาบาลต่างจังหวัด ได้ใช้เป็นคู่มือสอบเลื่อนวิทยฐานะและสอบได้เป็นจำนวนมาก¹

นายเตียงมีความจำดีมากคนหนึ่ง สนใจวิชาประวัติศาสตร์มากตั้งแต่เมื่อยังเรียนอยู่ที่คณะอักษรศาสตร์ เข้าใจความคิดทางการเมืองต่างๆ ดี เมื่อ นายเตียงถูกส่งตัวมาดำเนินคดีในกรุงเทพฯ ด้วยข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ในปลาย พ.ศ. 2477 นั้น ความคิดในทางการเมืองของไทยยังคงค่อนข้างจำกัด ความเข้าใจในเรื่องสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ยังคงค่อนข้างคลุมเครือ ในการพิจารณาคดีที่ นายเตียงเป็นจำเลย อัยการฟ้องนายเตียงด้วยข้อหาว่าเป็น “คอมมิวนิสต์” ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ ส่วนนายเตียงต่อสู้คดีทั้งที่ไม่เคยเรียนกฎหมายมาก่อน แต่เข้าใจความหมายและรู้ประวัติความเป็นมาของลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นอย่างดี ได้ใช้ความสามารถในการพูดและความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่เคยศึกษามาอธิบายต่อศาล นายเตียงรับว่าตัวเองมีแนวคิดไปในทางสังคมนิยม (Socialist) ตามแนวที่รัฐบาลต่างประเทศในยุโรปตะวันตกส่วนใหญ่ปกครองประเทศ ซึ่งต้องการจะลดความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจระหว่างชั้นบุคคล นายเตียงไม่เคยสนับสนุนความคิดที่จะให้รัฐเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ ไม่เคยสนับสนุนให้รัฐกำหนดการใช้แรงงานของบุคคลในลักษณะที่เป็นการบังคับ ไม่เคยมีการกระทำความใด ๆ หรือแสดงออกอย่างใด ๆ เป็นการขึ้นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นวิถีทางการปกครองที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในประเทศไทย และไม่เคยเผยแพร่หรือพยายามเผยแพร่ลัทธินี้ในลักษณะใดเลย นายเตียงอ้างงานเขียนชุด “เพื่อนครู” และหนังสือ “เอมิล หรือการศึกษา” (ของรุสโซ ที่นายเตียงแปลออกจำหน่าย) ว่าไม่มีข้อความที่เน้นหรือสนับสนุนแนวคิดทางการเมืองหรือเศรษฐกิจที่เป็นคอมมิวนิสต์ หรือแม้แต่เพียงเอนเอียงไปทางคอมมิวนิสต์ก็ไม่มี ในที่สุดศาลพิพากษายกฟ้องให้นายเตียงพ้นข้อหาไป

1 นอกจากนั้นแล้ว ตำราวิชาครูสมัยนั้นก็มีเพียง “ประวัติการศึกษา” ของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ซึ่งนับว่าละเอียดมากเล่มหนึ่ง และ “หลักวิชาครู” ของอาจารย์เอื้อม อิงคะวณิช อีกเล่มหนึ่ง แต่ที่ มีครบตามหลักสูตรครูประโยคมัธยมนั้นมีเพียงชุด “เพื่อนครู” ชุดเดียว

แม้ศาลจะได้พิพากษายกฟ้องคดีที่นายเตียงถูกจับแล้วก็ตาม การที่ต้องถูกกล่าวหาและต้องพัวพันกับคดีอยู่เป็นเวลานาน ได้มีผลให้นายเตียงตัดสินใจเปลี่ยนวิถีทางการดำเนินชีวิตหันเข้ามาเล่นการเมือง การเลือกตั้งในประเทศไทยครั้งแรกมีขึ้นในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2476 เป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อม ส่วนการเลือกตั้งโดยตรงของไทยครั้งแรกมีขึ้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 นายเตียงได้สมัครเข้ารับเลือกตั้งในจังหวัดสกลนครในปีนั้น และได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดสกลนครเรื่อยมาทุกสมัย จนต้องเสียชีวิตไปเพราะปฏิบัติการทางการเมืองที่มีอำนาจ

นายเตียงมีรูปร่างสูงโปร่ง แข็งแรง แต่เดินขาเขย่งเล็กน้อย เพราะกล้ามเนื้อขาซ้ายช่วงล่างบางส่วนไม่ทำงาน พูดัง มีความจำดี สามารถจำชื่อเพื่อนนักเรียนในสมัยเด็กได้แทบทุกคน และที่เป็นพิเศษอยู่อย่างหนึ่งก็คือรู้จักเอาใจผู้หญิง นายเตียงเริ่มมี “ศัตรู” เป็นครั้งแรกเมื่อนางงามแห่งจังหวัดอุดรธานี คนแรก (ในการประกวดนางสาวอุดรธานีในเดือนธันวาคม ปี 2477) ได้แสดงความเอาใจใส่ในตัวนายเตียงมากกว่าคนอื่น ๆ หลายคน มีคนว่ากันว่า เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ให้นายเตียงถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์นั้น เนื่องมาจากความอัจฉริยภาพเกี่ยวกับนางงามชาวอุดรคนนี้ด้วย

ในด้านความรัก นายเตียงเริ่มมีความผูกพันกับผู้หญิงอย่างจริงจังก็ในระยะนี้ แต่ไม่ใช่กับนางงามที่กล่าวถึง ผู้หญิงที่นายเตียงรักกลับชื่อนางสาวนิวาศน์ หลานสาวคนหนึ่งของจอมพลผิน ชุณหะวัณ นางสาวนิวาศน์เป็นชาวกรุงเทพฯ แต่ๆ ที่ได้ติดตามบิดาซึ่งเป็นนายทหารประจำการอยู่ที่กรมทหารฯ ในจังหวัดอุดรฯ ในระยะนั้น นายเตียงรู้จักกับนางสาวนิวาศน์ก่อนที่จะไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร และได้ติดต่อกับนางสาวนิวาศน์เรื่อยมาจนกระทั่งได้แต่งงานกันในปี พ.ศ. 2482 หลังจากที่ได้รู้จักกันมาแล้วประมาณ 5 ปี

ชีวิตการเมืองของนายเตียงนับว่ารุ่งโรจน์พอสมควร นายเตียงเข้าสู่วงการเมืองด้วยการสมัครเข้ารับเลือกตั้งใน พ.ศ. 2480 และได้แสดงฝีมือลายมือในฐานะนักประวัติศาสตร์การเมือง เป็นนักพูดนักคิด และเป็นผู้มีอุดมการณ์ นายเตียงรู้จักผู้แทนราษฎรจากภาคอีสานดีทุกคน ที่นับว่าสนิทกันมากมีอยู่สามคน คือนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบล) นายถวิล อุดล (ร้อยเอ็ด) และนายจำลอง ดาวเรือง (มหาสารคาม) นักการเมืองชาวอีสานสี่คนนี้รวมกันวางแผนใน

การทำงานการเมืองด้วยกันเสมอมา นายทองอินทร์ พี่ใหญ่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า นายถวิล อุดล เจ้าระเบียบเป็นเลขาธิการ นายจำลอง ซึ่งเข้ากับคนได้ทุกชั้น (ถ้าใช้ภาษาปากก็ต้องเรียกว่า “เป็นนักเลง”) ทำหน้าที่ปฏิคม ส่วนนายเตียงเป็น “เสนานิการ” ผู้วางแผนการดำเนินการของคณะ กล่าวโดยอาชีวก่อนหน้าเข้ามาเป็นนักการเมือง นายเตียงมาจากความเป็นครู ส่วนอีกสามคนนั้นมาจากการเป็นทนายความ

การเมืองไทยในสมัยนั้นยังไม่มีพรรคการเมือง คณะแนเสียงที่มีในสภาผู้แทนราษฎรแยกออกเป็นกลุ่มโดยไม่มีพันธกรณีต่อกัน ทุกคนมีสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงได้ตามใจชอบ กลุ่มของนายเตียงได้ศึกษาความคิดเรื่องพรรคการเมืองมาตั้งแต่เริ่มรู้จักกันในสภาผู้แทนราษฎร และวางแนวทางของพรรคของตนไว้แล้ว ตั้งแต่ครั้งนั้น และต่อมาได้ตั้งชื่อว่า พรรคสหชีพ พรรคนี้ นอกจากจะมีนโยบายในการทะนุบำรุงบ้านเมืองทั่วไปตามปรกติแล้ว ถือว่าเกษตรกรรมเป็นอาชีพสำคัญที่สุดของประชาชน และเห็นว่าการขยายความช่วยเหลือไปสู่เกษตรกรที่ดีที่สุดนั้น ต้องอาศัยการร่วมมือกันในรูปสหกรณ์ งานสหกรณ์ในจังหวัดของผู้แทนราษฎร ทั้งสี่จึงนับว่าก้าวหน้ามาก และได้ถือเป็นแนวความคิดหลักของคณะตั้งแต่ครั้งนั้น

นายเตียงได้สมัครเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (เป็นชื่อของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในสมัยนั้น ใช้ชื่อย่อว่า ม.ธ.ก.) แต่ได้เข้าสอบเพียงไม่กี่ครั้งและยังไม่ได้แม้แต่อนุปริญญา (แต่นายเตียงก็ได้เป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลายของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคนหนึ่ง)

นายเตียงมีความเคารพท่านปรีดี พนมยงค์ ได้ศึกษาความคิดทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของท่านปรีดี มาตั้งแต่เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครอง และมีความชื่นชมในความสามารถของท่านปรีดี มาแต่แรก แม้ว่านายเตียงจะได้เป็นผู้แทนราษฎรเพียงไม่กี่ปี ก็ได้มีโอกาสใกล้ชิดท่านปรีดี และได้เคยแสดงความคิดเห็นให้ท่านปรีดีทราบว่าแนวคิดของนายเตียงเองเป็นอย่างไร

หลังจากที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย (8 ธันวาคม 2484) และประเทศไทยได้ตกลงทำสัญญาร่วมมือและร่วมรบกับญี่ปุ่นแล้ว ทางทหารญี่ปุ่นได้แจ้งให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีทราบว่าญี่ปุ่นไม่พอใจในท่าทีของท่านปรีดีที่มีแนวโน้มเอียงไปทางฝ่ายสัมพันธมิตร และเสนอให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม

หาทางผลักดันปรีดีให้ขึ้นไปอยู่ในฐานะเหนือการเมือง โดยแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จะได้ไม่สามารถดำเนินการทางบริหารได้โดยตรง เพราะฉะนั้นเพียงไม่ถึงสัปดาห์หลังจากที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย ท่านปรีดีก็ต้องพ้นจากการเป็นรัฐมนตรี และสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2484 ให้ท่านปรีดีดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ร่วมอยู่ในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามข้อเสนอของรัฐบาล

แต่แม้ท่านปรีดีต้องรับตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองทุกประเภท แต่ท่านไม่ยอมสละตำแหน่งผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง โดยอ้างว่าตำแหน่งผู้ประศาสน์การที่ว่านี้มีใช้ตำแหน่งประจำ ไม่มีเงินเดือนหรือเงินสมมนาคุณใดๆ ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองจึงได้เป็นที่คุ้มกันอาชญากรรมสงคราม สามารถดึงดูดชาวอังกฤษ อเมริกัน และชาวตะวันตกอื่นๆ ที่อยู่ในข่ายที่จะถูกญี่ปุ่นจับมาอยู่รวมกันในมหาวิทยาลัย พ้นจากการถูกฝ่ายกองทหารญี่ปุ่นจับส่งไปทำงานหนักในป่าเพื่อทำทางรถไฟไปยังพม่า ทั้งนี้เป็นผลดีต่อประเทศไทยหลังสงครามอย่างยิ่ง เพราะหลายคนที่ถูกคุมขังอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รู้ดีว่าเขาได้มีชีวิตรอดมาได้ก็เพราะความคิดของท่านปรีดี

แม้ว่าท่านปรีดีจะพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี และอยู่ในฐานะเหนือการเมือง แต่นายเดียวก็นคงไปพบท่านปรีดีอยู่เสมอ และได้เคยออกความคิดเห็นตามแนวความคิดของท่านปรีดีที่จะต้องหาทางแก้ไขสถานการณ์ที่ไทยต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของญี่ปุ่นขณะนั้น

ท่านปรีดีคิดว่าจะต้องหาทางติดต่อกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร โดยเฉพาะอังกฤษและอเมริกา แสดงให้รัฐบาลฝ่ายสัมพันธมิตรเข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริงว่า การที่กองทัพญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนั้นทำให้เราเสียอิสรภาพโดยข้อเท็จจริง และแม้ว่าท่าทีของรัฐบาลจะแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเข้ากับฝ่ายอักษะประเทศ แต่ที่จริงแล้วคนไทยโดยทั่วไปเกือบทุกคนต่างรู้สึกขมขื่นที่ต้องอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่น ท่านปรีดีเริ่มวางแผนการที่จะตั้งหน่วยงานที่จะกอบกู้อิสรภาพกลับคืนมาและกำหนดชื่อหน่วยงานนี้ว่าหน่วยเสรีไทย (Free Thai Movement) ในเวลาเดียวกันก็ต้องพยายามตั้งหน่วยต่อต้านภายในประเทศเพื่อสลัดแอกที่ทับคออยู่ นายเดียวก็นได้มีส่วนร่วมรับรู้เรื่องแผนการตั้งหน่วยเสรีไทยนี้

มาตั้งแต่แรกและยินดีทำทุกอย่างเพื่อให้งานนี้บรรลุผล

ท่านปรีดีเองหาทางติดต่อกับรัฐบาลต่างประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งเป็นการยากแสนยากสำหรับผู้ที่อยู่ในประเทศไทยในขณะนั้น ในที่สุดในตอนปี พ.ศ. 2486 ท่านปรีดีตกลงให้นายจำกัฒ พลาญกูร ออกเดินทางไปประเทศจีน เพื่อหาหนทางที่จะเดินทางต่อไปยังอเมริกาอีกทีหนึ่ง นายเตียงรู้จักนายจำกัฒดี ได้รับเป็นผู้พานายจำกัฒไปจังหวัดนครพนม เพื่อข้ามไปยังเมืองท่าแขกทางฝั่งลาว และเดินทาง (ด้วยเท้า) ขึ้นไปยังประเทศจีน โดยกะว่าต้องไปให้ถึงคุนหมิงก่อนก่อนที่จะจากกัน เมื่อนายจำกัฒจะลงเรือข้ามน้ำโขงไปยังฝั่งท่าแขก นายเตียงถอดแหวนนามสกุล “ศิริพันธ์” ที่เขาสวมอยู่ให้นายจำกัฒ เพราะไม่ทราบว่าจะเงินทองที่นายจำกัฒมีติดตัวไปจะเพียงพอหรือไม่กับการใช้จ่ายที่ไม่มีใครคาดไว้ล่วงหน้า นอกจากนั้น นายเตียงยังขอยืมกำไลและสร้อยลือกเกดฝังเพชรของนางนิวาศน์ให้นายจำกัฒนำติดตัวไปด้วย

นายเตียงเองรับหน้าที่จัดตั้งหน่วยเสรีไทยขึ้นทางภาคอีสาน โดยกะให้หน่วยเสรีไทยเหล่านี้มีกำลังพลและความสามารถที่จะเข้าต่อสู้กับฝ่ายญี่ปุ่นได้ กำลังพลและการบริหารเป็นหน้าที่ของนายเตียง ส่วนอาวุธยุทโธปกรณ์นั้นต้องหวังพึ่งทางอังกฤษและอเมริกา ซึ่งทุกคนจะต้องคอยด้วยความหวังว่าหน่วยเสรีไทยจะสามารถติดต่อกับรัฐบาลอังกฤษและอเมริกาได้ และสามารถแสดงให้เห็นว่าเขาเชื่อว่ามีกำลังคนที่พร้อมจะเข้าต่อสู้และมีการบริหารบังคับบัญชาดีพอ

การมีหน่วยเสรีไทยขนาดใหญ่ มีกำลังคนพอที่จะสามารถเข้าต่อสู้กับญี่ปุ่นที่ยึดครองนั้นจะทำในกรุงเทพฯ ไม่ได้ เพราะอยู่ใกล้หูใกล้ตาของญี่ปุ่น นายเตียงวางแผนตั้งหน่วยเสรีไทยขึ้นในเขตแดนที่เขารู้จักดีที่สุด คือในบริเวณจังหวัดสกลนคร นายเตียงได้เคยเดินทางออกหาคณะแนวเสียงมาแล้วทุกตำบลทุกหมู่บ้าน รู้จักทำเลภูมิประเทศแทบทุกกระเปียดนี้ว นายเตียงเริ่มออกเยี่ยมเยือนราษฎรอีก เริ่มหยังเสียงก่านัน ผู้ใหญ่บ้านและครูพระชาบาลในแต่ละท้องที่ ศรัทธาของชาวบ้านของก่านันผู้ใหญ่บ้านและครูพระชาบาลในท้องที่เหล่านี้มีมากสำหรับนายเตียงอยู่แล้ว นายเตียงจึงได้รับความร่วมมืออย่างท่วมท้น ได้เริ่มเลือกสถานที่ในเขตสกลนครสามแห่ง เพื่อจัดหน่วยเสรีไทยขึ้นที่บ้านโนนหอม บ้านเต่างอย และบ้านตาตุง

หน่วยแรกที่จัดสร้างขึ้นคือหน่วยบ้านโนนหอม อยู่ห่างไปทางทิศตะวันออก

เฉียงใต้ของตัวจังหวัดสกลนคร ประมาณ 15 กิโลเมตร บ้านเต่างอยอยู่ห่างไปอีกประมาณ 7 กิโลเมตรทางทิศใต้ของบ้านโนนหอม ส่วนบ้านตาตั่วอยู่ในเขตกิ่งอำเภวาริชภูมิ ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านโนนหอมมาทางทิศตะวันตกประมาณ 70 กิโลเมตร หน่วยบ้านตาตั่วนี้จัดตั้งขึ้นหลังจากที่สามารถติดต่อกับสายอเมริกาได้แล้ว

นอกจากที่สกลนครแล้ว นายเตียงในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากท่านปรีดี ให้จัดตั้งกองทัพอากาศได้ร่วมมือกับนายจำลองจัดสร้างค่ายเสรีไทยขึ้นอีกค่ายหนึ่งที่บ้านชาดนาคว¹ ค่ายนี้อยู่ห่างไปประมาณ 21 กิโลเมตรทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ (210 องศา) ของค่ายบ้านเต่างอยซึ่งเป็นค่ายใหญ่ของสกลนคร ค่ายบ้านชาด นาคว มีอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างสูง มีภูเขาเป็นวงล้อมรอบห่างๆ ที่ดินเป็นหินลูกรังแข็ง และเมื่อไปเลือกสถานที่ ทั้งนายเตียงและนายจำลอง เชื่อว่าที่ดินน่าจะรับน้ำหนักเครื่องบินสมัยใหม่ได้ จึงเริ่มพิจารณาสร้างทางวิ่งสำหรับให้เครื่องบินของฝ่ายพันธมิตรมาร่อนลง ซึ่งก็ทำได้เหมาะสมเพราะไม่มีต้นไม้ใหญ่ขวางทิศทางวิ่งของเครื่องบิน แต่การตากกางและการปรับพื้นที่ค่อนข้างแข็งมากอยู่แล้วให้เรียบนั้นลำบาก เพราะไม่อาจจะหารถขุดหรือรถบดถนนมาช่วยแรงงานได้ ต้องอาศัยแรงพลพรรคเสรีไทยของหน่วยนี้ตั้งแต่เริ่มแรก

นายเตียงเดินทางไปมาระหว่างหน่วยที่ตั้งหน่วยเสรีไทยต่างๆ เหล่านี้เป็นประจำ และในระหว่างที่กำลังเตรียมสร้างค่ายเหล่านี้ กองกำลัง 136 ในอินเดีย² ได้ส่งนายเกษณ โตษยานนท์ โคตรมลงมาที่ชายทะเลบริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และต่อมาก็ได้รับมอบหมายให้ขึ้นไปประจำอยู่ที่หน่วยของนายเตียงที่ค่ายบ้านโนนหอม ทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกอาวุธ ฝึกวิชากองโจรและทำหน้าที่รับส่งวิทยุโทรเลขสื่อสารติดต่อกับกองกำลัง 136

เหตุการณ์ต่างๆ ไม่มีอะไรที่น่าตื่นเต้นนัก ทุกอย่างดำเนินไปอย่างเรียบร้อย มีอุบัติเหตุจนพลพรรคเสรีไทยถึงแก่ชีวิตระหว่างการฝึกซ้อมอาวุธบ้าง จับสายลับ

1 บ้านชาด อยู่ห่างจากบ้านนาควประมาณ 5 กิโลเมตร ค่ายที่สร้างขึ้นอยู่ระหว่างหมู่บ้านทั้งสองนี้ในสมัยสงครามทั้งสองหมู่บ้านอยู่ในเขตอำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม ในปัจจุบัน บ้านนาควมีฐานะเป็นกิ่งอำเภอ อยู่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

2 กองกำลัง 136 (Force 136) เป็นชื่อหน่วยกำลังของกองทัพอังกฤษที่บริหารงานและดำเนินการเกี่ยวกับการทหารเพื่อเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทยในระหว่างสงคราม

ของญี่ปุ่นซึ่งติดยาฝิ่นได้หลายคนในระยะแรกที่สุดผู้ที่ทำหน้าที่ประหารสายลับของญี่ปุ่นเหล่านี้คือนายเตียง และนายกฤษณ์เอง ทั้งที่ทั้งสองคนนี้ได้ยกคดีแล้วเป็นคนที่มีมโนล ที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประหารสายลับเหล่านี้เองก็เพื่อแสดงถึงความเด็ดขาดในองค์การเสรีไทย

ในกรุงเทพฯ นายเตียงและคณะแสดงตนเป็นฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีอย่างเปิดเผย และช่วยชนะทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของนักการเมืองสีคนนีในรัฐสภา ได้แก่การอภิปรายคัดค้านรัฐบาลในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2487 เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติสองฉบับของรัฐบาลของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม คือร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ พุทธศักราช 2487 ฉบับหนึ่ง และร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสร้างพุทธบุรีมณฑลในบริเวณรอบพระพุทธบาท พุทธศักราช 2487 อีกฉบับหนึ่ง

การอภิปรายได้เป็นไปอย่างเผ็ดร้อน นักการเมืองอีสานสีคนกลุ่มนี้อ้างเหตุผลว่า ราษฎรได้รับความทุกข์ยากจากพระราชกำหนดนี้มากนัก เฉพาะกรณีเกณฑ์คนไปทำงานที่เพชรบูรณ์ ในระยะเวลาเพียง 6 เดือน ราษฎรถูกเกณฑ์ไปทำงาน 127,281 คน ล้มป่วยมากกว่า 15,000 คน และเสียชีวิตไปมากกว่า 4,000 คน โรคที่ป่วยส่วนใหญ่เป็นไข้จับสั่น (ซึ่งไม่มียารักษา แม้แต่ควินินก็ไม่มี) นอกจากนั้นก็มีโรคท้องร่วงและโรคบิด ซึ่งไข้ยาพื้นเมืองเป็นหลักตามบุญตามกรรม และอาหารก็ขาดแคลน

ถ้าหากร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะต้องย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายี) สมเด็จพระสังฆราชในขณะนั้นเมื่อทรงทราบ ได้ทรงแสดงความปริวิตกว่า “จะพาลผลิตให้ไปตายด้วยหรือ”

นักการเมืองสีคนนี้อภิปรายเป็นฝ่ายค้าน และทั้งที่ผู้แทนราษฎรเกือบทั้งหมดเป็นคนของฝ่ายรัฐบาล แต่นักการเมืองสีคนก็สามารถโน้มน้าวความคิดของผู้ที่เคยเห็นคล้อยตาม จอมพล ป. พิบูลสงคราม มาก่อน ให้มองเห็นภาพอันขมขื่นของประชาชนคนไทยที่ต้องถูกเกณฑ์ไปทำงานในป่าดงที่แสนจะอดอยากและแร้นแค้น ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกใดๆ และมียุ้งฉาง คนงานเหล่านี้อยู่ในสภาพที่เสี่ยงกับความตายหรือรอความตายอยู่แทบทุกวัน ในวันลงคะแนน (20 กรกฎาคม 2487) ผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านสีคนนี้เสนอให้สภา

ผู้แทนราษฎรลงมติลับ เพราะทราบดีว่าหากมีการลงคะแนนโดยวิธียกมือหรือโดยวิธีขานชื่อ ผู้แทนราษฎรซึ่งส่วนใหญ่เป็นฝ่ายรัฐบาล จะ “เกรงใจ” ฝ่ายรัฐบาล และจะไม่กล้าลงคะแนนเสียงให้ฝ่ายค้าน สมาชิก มีมติให้ลงคะแนนลับ และปรากฏว่ารัฐบาลแพ้คะแนนเสียง 36 ต่อ 48 ต่อมาอีกสองวันมีการลงคะแนนเสียงร่างพระราชบัญญัติฉบับที่สองที่เกี่ยวกับการสร้างพุทธบรมมณฑล รัฐบาลก็แพ้

จอมพล ป. พิบูลสงคราม เสนอความเห็นในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่าจะยุบสภาฯ แต่รัฐมนตรีส่วนใหญ่เห็นว่าควรรักษาประเพณีและบรรทัดฐานประชาธิปไตยทั่วโลกไว้ ยืนยันว่าเมื่อแพ้คะแนนเสียงแล้วรัฐบาลก็ควรลาออก จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยอมลาออกในวันที่ 1 สิงหาคม 2487 ก่อนหน้าญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามเพียงไม่กี่วัน

ในงานเสรีไทยระหว่างสงคราม นายเตียงเป็นหัวหน้าหน่วยเสรีไทยภายในประเทศสายอีสาน สามารถระดมครูประชาบาลและราษฎรจัดตั้งเป็นกองทัพลเรือได้อย่างได้ผล หลังจากสงครามสงบได้มีการสวนสนามเสรีไทยในต้นเดือนพฤศจิกายน 2489 ต่อจากนั้นได้มีการเก็บอาวุธยุทโธปกรณ์ของหน่วยเสรีไทย และเลิกงานเสรีไทยเป็นทางการ มีการส่งอาวุธต่างๆ ของหน่วยเสรีไทยให้แก่ทางการทหารของไทยเป็นขั้นตอน

ในคณะรัฐบาลหลังสงคราม นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล นายเตียง ศิริขันธ์ และนายจำลอง ดาวเรือง ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี นายเตียงได้เป็นรัฐมนตรีอยู่ในคณะรัฐบาลสามครั้ง ครั้งแรกระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม ถึง 17 กันยายน 2488 ในสมัยของรัฐบาลนายทวี บุณยเกตุ ครั้งที่สองในรัฐบาลม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ตั้งแต่วันที่ 17 กันยายน 2488 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2489 ครั้งที่สามในคณะรัฐบาลพลเรือเอกถวัลย์ อารังนาวาสวัสดิ์ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2489 แต่ต่อมาในวันที่ 10 เมษายน 2490 นายเตียงได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีเมื่อต้องเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นรองตัวแทนในการเจรจาประนีประนอมระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศส

ตลอดเวลา นายเตียงคงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสกลนครเรื่อยมา เมื่อเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2491 นายทองอินทร์ นายถวิล และนายจำลองที่อยู่ในกรุงเทพฯ ถูกจับทั้งสามคน ส่วนนายเตียงอยู่ที่จังหวัดสกลนคร จึงรอดไปได้

หลังจากนั้นอีกสามเดือนเศษ นายทองอินทร์ นายถวิล และนายจำลอง ถูกประหารอย่างทารุณ นายเตียงได้ทราบข่าวการเสียชีวิตของเพื่อนนักการเมือง ทั้งสามด้วยความสลดใจ และโดยเฉพาะเมื่อได้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์แล้ว นายเตียงรู้ว่าไว้ใจสถานการณ์การเมืองไม่ได้ ตัดสินใจหนีขึ้นเขา “ภูพาน” และสามารถหลีกเลี่ยงการถูกล่าและจับกุม จนได้ฉายาว่าเป็นขุนพลภูพาน ทั้งที่นายเตียงและลูกน้องเพียงหยิบมือเดียวและมีปืนไม่กี่กระบอก ก็ถูกหาว่า ล่องลุ่มผู้คนเป็นกองทัพบก เป็นกบฏที่พยายามแบ่งแยกดินแดน เรื่องราวเกี่ยวกับ กิจกรรมของนายเตียงในระยะเวลาที่เป็นขุนพลภูพานนี้จะอ่านได้ในบท “ลับสุดยอด” ในหนังสือเล่มนี้

ทางการก็ทราบดีว่านายเตียงไม่เคยมีกองทัพบกและไม่อาจจะ “แบ่งแยก ดินแดน” ได้ แต่การป้ายสีเช่นนั้นเป็นวิธีการที่ต้องการทำให้ผู้ที่ไม่ทราบความจริง เกือบทั้งนายเตียง นายเตียงต้องยอมทน เพราะไม่มีอะไรที่จะประกันความปลอดภัย ได้ในระยะนั้น กองทหารพยายามล้อมจับนายเตียง แต่ไม่สามารถทราบที่อยู่ ที่แท้จริงของนายเตียงได้ กำนันผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านไม่ยอมเปิดเผยที่ซ่อนตัวของ นายเตียง และวิธีการของทางการในระยะหลังก็คือ กำนันถูกกระทำทารุณกรรม จนบาดเจ็บถึงทุพพลภาพด้วยวิธีการที่โหดเหี้ยมทารุณอย่างยิ่ง

นายเตียงทนไม่ได้ที่จะให้คนอื่นต้องบาดเจ็บทุพพลภาพเพราะตัวเองได้ให้ ญาติติดต่อกับทางการขอมอบตัว แล้วนายเตียงก็ออกจากป่าเข้ามากรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง

มีผู้เข้าใจว่า การที่นางนิวาศน์ ภรรยาของนายเตียงมีความเกี่ยวพัน เป็นญาติกับภรรยาของ “ผู้มีอำนาจผู้หนึ่ง” ในสมัยนั้น ทำให้นายเตียงเป็นคน แข็งจนเกินไป และกล้าแสดงตนเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองกับฝ่ายผู้มีอำนาจใน ขณะนั้นอย่างเปิดเผย โดยไม่กลัวว่าจะถูก “เก็บ” แต่ทั้งนี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐาน ไม่ทราบที่นายเตียงคิดเช่นนั้นจริงๆ หรือเปล่า แต่อย่างไรก็ตามนายเตียงก็ถูก “เชิญ” ไปพบ “ผู้ใหญ่ผู้นั้น” ในบ่ายวันหนึ่ง และได้ถูกทำร้ายจนเสียชีวิตในวันนั้น และคนขับรถที่ไปด้วยก็ยังเป็นเด็กหนุ่มและไม่มีความคิดทางการเมืองใดๆ ก็ ถูกประหารไปด้วยในวันเดียวกัน เหตุการณ์ในตอนนี้จะอ่านได้จากคำพิพากษา ของศาลเกี่ยวกับกรณีฆาตกรรมนายเตียงในเล่มนี้

นายเตียงมีบุตรกับนางนิวาศน์เพียงคนเดียว ชื่อวิฑูร วิฑูรเกิดในปี 2485

และหลังจากที่นางนิวาคน์เสียชีวิตไปด้วยโรคหัวใจแล้ว ไม่ช้านายวิฑูรก็ออกจากบ้านซึ่งอยู่ในซอยหม่อมแล้ว ระหว่างถนนประชาชื่นและถนนประดิพัทธ์ บัดนี้ผู้เขียนไม่ทราบชื่อนายวิฑูรอยู่ที่ไหนหรือทำอะไร

ในด้านการเงิน นายเตียงเป็นคนมือสะอาด แม้แต่ “กินตามน้ำ” ก็ไม่เคย บ้านที่อยู่เป็นบ้านไม้ที่สร้างก่อนหันเข้ามาเล่นการเมือง ที่ดินที่ปลูกบ้านต้องเอาไปจำนองเพื่องานเสรีไทย และเงินที่ไถ่ถอนจำนองที่ดินแปลงนี้คือเงินประกันชีวิตที่นางนิวาคน์ ภรรยา ได้รับจากบริษัทประกันชีวิตเมื่อศาลพิพากษาว่านายเตียงเสียชีวิตเพราะถูกฆาตกรรม รอยนต์ของนายเตียงอยู่ในสภาพเก่าต้องเข้าอุ้งมืออยู่เสมอ เมื่อครั้งนายเตียงได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการสอบสวนการลักลอบส่งข้าวออกนอกประเทศในระยะเสร็จสงครามใหม่ๆ มีผู้เสนอเงินให้นายเตียงเป็นจำนวนสองแสนบาท แต่นายเตียงนำเรื่องนั้นมาแจ้งคณะกรรมการทันที และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งต้องถูกลงโทษ

ในบัดนี้ ไม่มีทรัพย์สินอสังหาริมทรัพย์ใดๆ เลยแม้แต่ชิ้นเดียวในจังหวัดสกลนครอยู่ในนามของนายเตียง นางนิวาคน์ หรือนายวิฑูร ทั้งที่นายฮ้อยบุดดีเป็นคหบดีที่มั่งคั่งที่สุดคนหนึ่งของเมืองสกลนครในสมัยของท่าน ที่ดินหลายสิบไร่ที่นายเตียงจำนอง (ในนามคนอื่น) เพื่องานของชาวพื้นเมือง ชาวลาว และงานเสรีไทย และได้ลงทุนหักร้างถางพง ทำถนน สร้างอาคารและล้อมรั้วด้วยเงินส่วนตัวนายเตียงเอง บัดนี้ก็ตกเป็นของผู้มีชื่อในการจำนองไปแล้ว โดยที่นายเตียงหรือบุตรหรือภรรยาไม่ได้รับค่าใช้จ่ายในการจำนองหรือการพัฒนาที่ดินแม้แต่บาทเดียว

แม้แต่ที่ดินที่นายเตียงมีอยู่ครั้งหนึ่งในกรุงเทพฯ ที่ได้เอาไปจำนองเพื่องานเสรีไทยที่กล่าวข้างต้น บัดนี้ก็สูญไปแล้วเช่นเดียวกัน

แม้ว่านายเตียงจะรักนางนิวาคน์ และนางนิวาคน์จะเป็นภรรยาที่ดีของนายเตียงตลอดมาก็ตาม ชีวิตครอบครัวของนายเตียงกับนางนิวาคน์มิได้มีความใกล้ชิดกันอย่างแท้จริงและยืนยาวนัก นายเตียงเป็นนักการเมืองที่ถืออุดมคติเป็นสำคัญ เวลาอยู่กรุงเทพฯ เขาต้องเตรียมงานในหน้าที่ผู้แทนราษฎร เขาเป็นคนเด่นในวงผู้แทนราษฎรผู้หนึ่ง เขาต้องไปพบนักการเมืองอีสานอีกสามคนเป็นประจำ ในด้านความคิดทางการเมือง นายเตียงเคารพท่านปรีดีพนมยงค์ และชื่นชมในความสามารถของท่านปรีดีอย่างที่สุด และเรียกท่านปรีดี

ว่า “อาจารย์” หรือ “ท่านอาจารย์” ทุกคำ

เมื่อหมดสมัยการประชุมสภาผู้แทนราษฎร นายเตียงจะขึ้นไปสกลนคร ไปหาพี่น้องชาวสกลนคร ไปเล่าเรื่องราวความเป็นไปในกรุงเทพฯ และสถานการณ์บ้านเมืองให้พี่น้องฟัง และรับฟังความเดือดร้อนใจของชาวเมือง ติดต่อกันทางแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยอาศัยแรงงานของราษฎรเองบ้าง อาศัยการสนับสนุนจากทางการบ้าง และอาศัยเงินส่วนตัวบ้าง ชาวเมืองนิยมชมชอบนายเตียงก็เพราะนายเตียงเป็นคนที่ไม่ทิ้งชาวเมือง และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้แก่ชาวเมือง อาจกล่าวได้ว่าชีวิตของนายเตียงในระยะหลังอยู่ในกรอบที่การเมืองกำหนดไว้ทั้งสิ้น

ถ้าหากจะสรุปว่า ในชีวิต 43 ปี ของนายเตียง ศิริขันธ์ สิ่งที่นายเตียงได้ทำไว้มีอะไรบ้าง ก็อาจจะกล่าวได้ดังนี้

1. งานเขียนเมื่อมีอาชีพเป็นครู ได้กล่าวมาแล้วว่างานเขียนของนายเตียงมีไม่มาก และที่ยังอยู่ในวงการครูก็ได้แก่หนังสือชุด “เพื่อนครู” หนังสือชุดนี้นายเตียงมิได้ทำเพื่อหากำไร หากเพื่อช่วยเหลือครูต่างจังหวัดที่ไม่มีโอกาสเข้าเล่าเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครู ราคาของหนังสือในชุดนี้ตั้งแต่เล่มหนึ่งถึงเล่มห้าจึงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เล่มหนึ่งว่าด้วย หลักการศึกษา เล่มสองว่าด้วย ประวัติการศึกษา เล่มสามว่าด้วย จิตวิทยา เล่มสี่ว่าด้วย การสอนวิชาเฉพาะ และเล่มห้าว่าด้วย นักการศึกษา ในสมัยนั้น คู่มือสำหรับเรียนด้วยตนเองเพื่อเตรียมเข้าสอบเป็นครูประโยคประถมและครูประโยคมัธยมนั้นแทบจะไม่มีเลย จึงอาจพูดได้อย่างเต็มปากว่า นายเตียงและนายสหัสเป็นผู้ริเริ่มในด้านนี้ ครูที่หวังจะก้าวหน้าสอบเป็นครูป.ป. และป.ม.ในสมัยนั้นทุกคนย่อมรู้จักหนังสือชุด “เพื่อนครู” ชุดนี้ของนายเตียงและนายสหัส ทุกคน

2. ผลงานเมื่อเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนครและทางรัฐสภา นายเตียงไม่เคยละทิ้งพี่น้องชาวสกลนคร ชาวเมืองในสมัยก่อนจะเอ่ยชื่อนายเตียงเสมอ เช่นถนนนายเตียง คลอง (ส่งน้ำ) นายเตียง เหมืองฝายนายเตียง หรือบ่อน้ำนายเตียง เช่นนี้เป็นต้น ทั้งนี้เพราะความเอาใจใส่ในสาระทุกข์สุขดิบของราษฎรของตนตลอดเวลาที่เขากลับมาอยู่ในเมืองสกลนคร การหาเสียงของนายเตียงก่อนหน้าเลือกตั้งไม่มีลักษณะพิเศษไปกว่าการเยี่ยมเยียนพี่น้องราษฎรตามปกติเลย นายเตียงคงได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรทุกครั้งตั้งแต่สมัยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2480

จนกระทั่งถูกประหารไปในปี พ.ศ. 2495 งานสาธารณประโยชน์ที่นายเตียงเป็นผู้ริเริ่มมีอยู่มาก

บ้านนายเตียงทั้งที่สกลนครและที่กรุงเทพฯ เป็นบ้านเกิด จะมีพี่น้องชาวสกลนครไปมาหาสู่เป็นประจำ อาจมาพบนายเตียงในลักษณะมาเยี่ยมเยียนตามปกติ หรืออาจมาเพื่อขอความช่วยเหลือ นายเตียงไม่เคยละทิ้งพี่น้องราษฎรชาวสกลนครเลย

ในสมัยเปิดประชุมรัฐสภา นายเตียงและกลุ่มผู้แทนราษฎรอีสานอีกสามคนจะมีเรื่องอภิปรายไม่ไว้วางใจแต่ละสมัย ในสมัยสงครามเมื่อ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี นายเตียงและคณะได้ชื่อว่าเป็นฝ่ายค้าน แต่ในสมัยนั้น ไม่มีระบบพรรคการเมือง (พรรคการเมืองของไทยเริ่มมีขึ้นโดยถูกต้องหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489) การลงคะแนนเสียงของผู้แทนราษฎรถือเอาความเห็นส่วนตัวเป็นหลัก แต่ด้วยอำนาจและสิ่งจูงใจทางฝ่ายรัฐบาล ผู้แทนส่วนใหญ่จึงเป็นฝ่ายรัฐบาล นายเตียงและผู้แทนอีกสามคนจึงอยู่ในลักษณะเป็นฝ่ายค้านที่ไม่มีพรรคหรือบริวาร ไม่มี “วิป” ไม่มี “ลอบบี้” ไม่มีการบังคับหรือพันธะที่จะให้ลงคะแนนเสียง ฝ่ายค้านสี่คนนี้ต้องอาศัยความสามารถในการเสนอข้อเท็จจริงและวิธีการพูดเป็นสำคัญ

3. การจัดตั้งหน่วยงานเสรีไทย ตั้งกองทัพลีไทยสายอีสานในระหว่างสงคราม และได้ใช้เงินส่วนตัวไปในการนี้เป็นจำนวนไม่น้อย

4. เมื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงศึกษาธิการ งานชิ้นหนึ่งที่นายเตียงได้เริ่มขึ้นแต่ยังไม่บรรลุผลในขณะนั้น ได้แก่ การยกฐานะครูประชาบาลขึ้นเป็นข้าราชการ

5. จากการที่ได้ติดต่อกับผู้แทนของประเทศลาว เขมร ญวน และพม่า นายเตียงเป็นผู้ที่รับเอาความคิดของท่านปรีดีเกี่ยวกับการสร้าง “สมาพันธ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้” มาดำเนินการด้วย แต่ก็ต้องหลุดลงกลางคันเมื่อเกิดการรัฐประหารวันที่ 8 พฤศจิกายน 2491

คงมีไม่กี่คนที่ทราบว่า แนวความคิดที่จะให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จับกลุ่มร่วมมือกันอย่างกลุ่มประเทศ “อาเซียน” ในปัจจุบันอยู่นี้ เป็นความคิดริเริ่มของท่านปรีดี ตั้งแต่เมื่อเสร็จสงครามใหม่ๆ และนายเตียงเป็นผู้ดำเนินงานเบื้องต้นด้านประเทศลาว เวียดนาม และพม่า ★

“นาคินเดียว”
ของคนที่ชื่อ สวาสดี และ สวัสดิ์ ตราขู
จากสนามบินมาเป็นท้องนาในเวลาคินเดียว
ก่อนที่ญี่ปุ่นจะไปตรวจสนามบินตาตวง
ของหน่วยเสรีไทยสกลนคร

ศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุชยกุล

ทุกคนในวงการเสรีไทยสายอีสาน (สายของครูเตี้ยง ศิริจันทร์) ยอมรับว่า หน่วยเสรีไทย ต้องพึ่งอาวุธยุทธโธปกรณ์ ที่ฝ่ายอังกฤษและอเมริกาส่งมา ให้ การส่งอาวุธให้ในระยะแรกมีเพียงการทิ้งร่ม (ได้แก่ การเอาเครื่องบินบรรทุก อาวุธยุทธสัณการะบรรจุถังเหล็กมาทิ้งลง โดยอาศัยร่มชูชีพ ณ สถานที่ที่ตกลง กันเป็นคราวๆ) การทิ้งร่มเป็นกิจกรรมประจำที่ชาวเสรีไทยทุกคนรอคอย เพราะ แต่ละครั้งหมายถึงการเพิ่มอาวุธสมัยใหม่ที่เราสร้างเองไม่ได้ แต่การทิ้งร่มจะ ทำได้เฉพาะคินเดือนหงาย คือประมาณระหว่างวันขึ้น 12 ค่ำไปถึงวันแรม 4 หรือ 5 ค่ำ และจำนวนอาวุธที่ส่งแต่ละครั้งก็มีจำกัด ต่อมาได้มีการสร้างทางวิ่งชั่วคราว สำหรับเครื่องบินขนาดกลาง และทุกคนก็เริ่มสร้างความหวังว่า สักวันหนึ่ง การส่งอาวุธและยุทธสัณการะมาสู่หน่วยเสรีไทยจากฝ่ายสัมพันธมิตรนั้นจะใช้ เครื่องบินลำเลียงโดยตรง ไม่ต้องมีการรอคอยข้ามคิน ไม่ต้องวิ่งตามร่ม บางร่มที่อาจตกไกลจากที่หมาย ไม่ต้องปีนต้นไม้ในกรณีที่ร่มอาจติดค้างอยู่ บนยอดไม้ และเรื่องความกังวลที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการ

ทางวิ่งหรือสนามบินแรกที่สร้างขึ้นในภาคอีสานนั้น จัดทำขึ้นที่

บ้านชาดนาคู ในปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ใน พ.ศ. 2485-2488 นั้นยังเป็นจังหวัดมหาสารคามอยู่ สนามบินนี้เป็นลานดินแข็งซึ่งต้องปราบพื้นที่ให้เรียบ โดยอาศัยแรงคนโดยไม่มีการรถหรือรถขนดินใดๆ เลย เมื่อพันตรี Smiley ที่เป็นนายทหารอังกฤษประจำอยู่กับหน่วยเสรีไทยสายอีสาน เห็นว่าถึงเวลาที่กองกำลัง 136 ของกองทัพอังกฤษในอินเดียจะได้ทดลองใช้สนามบินแห่งนี้แล้ว ในต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2489 กองกำลัง 136 ก็ได้ส่งเครื่องบิน Dakota ขนยุทธสัณณการะมาทดลองลงที่สนามบินนี้ ปรากฏว่านักบินพอใจในลักษณะของสนามบินมากกว่าที่คาดไว้ เพราะสนามบินมีขนาดใหญ่อยาวพอ ไม่มีต้นไม้สูงบังหรือเกาะทางวิ่งขึ้นลง พื้นดินแข็งพอที่จะรับน้ำหนักเครื่องบินและยุทธสัณณการะได้เป็นอย่างดี และฝ่ายเสรีไทยก็พอใจ เพราะจำนวนอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ส่งมาโดยทางเครื่องบินเช่นนี้มากกว่าที่ส่งมาทางทิ้งร่มมาก

คุณเตียง ศิริขันธ์ ตกลงให้คุณจำลอง ดาวเรือง เป็นผู้สร้างสนามบินบ้านชาดนาคูเป็นสนามบินแห่งแรก เนื่องจากต้องคำนึงถึงความปลอดภัยจากหน่วยทหารญี่ปุ่น ที่สกลนครมีหน่วยทหารญี่ปุ่นประจำ มีการจ้างคนที่ติดยาเสพติดเป็นสายสืบความเคลื่อนไหวของหน่วยเสรีไทย เพราะฉะนั้นจึงต้องมาทดลองสร้างแห่งแรกที่บ้านชาดนาคูซึ่งอยู่ห่างจากเขตแดนระหว่างสกลนคร-กาฬสินธุ์ประมาณสิบกว่ากิโลเมตร อย่างไรก็ตาม ในจังหวัดสกลนคร คุณเตียง ศิริขันธ์ ได้หาทำเลที่จะสร้างสนามบินไว้สองแห่ง ที่บ้านเต่างอยแห่งหนึ่งและที่บ้านตาดภูวงอีกแห่งหนึ่ง

ความสำเร็จในการใช้สนามบินที่บ้านชาดนาคูนับเป็นสิ่งที่ให้กำลังใจแก่หน่วยเสรีไทยอีสานอย่างมาก บ้านตาดภูวงอยู่ในเขตสกลนคร แต่ค่อนข้างจะใกล้กับเขตจังหวัดอุดรธานี ในปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอวาริชภูมิ บริเวณนี้อยู่ในหน่วยเสรีไทยสายอเมริกัน คุณเตียงตัดสินใจสร้างสนามบินขึ้นที่บ้านตาดภูวงเพราะอยู่ไกลจากหน่วยทหารญี่ปุ่นอย่างหนึ่ง และเพราะเป็นการหาทางที่จะขออาวุธจากทางด้านอเมริกันอีกทางหนึ่ง

สนามบินแห่งนี้ลงมือสร้างมาก่อน แต่ไม่ได้ปรับที่ให้แน่นอย่างเต็มที่ แต่หลังจากที่เครื่องบิน Dakota ได้มาทดลองใช้สภาพที่บ้านชาดนาคูแล้ว การก่อสร้างได้เร่งมือและไม่ช้าก็อยู่ในสภาพที่เรียกว่าพอจะทดลองใช้ได้ จากการตรวจสอบข้อควรระวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง สนามบินแห่งนี้มีลักษณะคล้ายกับสนามบิน

บ้านชาตนาคู มีภูเขาล้อมเกือบทุกด้าน ต้นไม้ใหญ่ตามทางที่กะเป็นทางขึ้นลง ถูกตัดออกไปทั้งหมด ทางวิ่งก็เข้าใจว่าจะพอเปรียบกันได้กับที่บ้านชาตนาคู

ญี่ปุ่นเองมิใช่ว่าจะหลับตา ในต้นเดือนกรกฎาคม 2489 หน่วยทหารญี่ปุ่นใช้เครื่องบินตรวจการบินอยู่ในระดับสูงอยู่ในบริเวณบ้านชาตนาคู และบินกลับไปกลับมาจนเป็นที่น่าสังเกต วันนั้นเป็นวันที่ทางหน่วยเสรีไทยที่บ้านชาตนาคูคอยรับเครื่องบินจากกองกำลัง 136 อยู่แล้ว ท้องฟ้าวันนั้นค่อนข้างจะมีเมฆสลัว เรายังเข้าใจว่าที่ได้ตกลงไว้กับทางอินเดียมาก ดูเหมือนเวลาที่เครื่องบินจากกองกำลัง 136 กำหนดจะมาถึงนั้นประมาณบ่ายโมงเศษ แต่เมื่อได้ยินเสียงเครื่องบินครั้งแรกในวันนั้นเป็นเวลาประมาณ 10 นาฬิกา

วันนั้นคุณเตียง ศิริขันธ์ คุณกฤษณ์ โทยยานนท์ อยู่ที่นั่น พันตรี Smiley และสิบเอก Gunner เป็นทหารจากอินเดียที่อยู่ประจำหน่วยบ้านชาตนาคู ทุกคนสงสัยว่าเพราะเหตุใดเครื่องบินจึงมาก่อนกำหนด แต่เพราะว่าเครื่องบินญี่ปุ่นไม่เคยบินมาในบริเวณนั้นเลย และเกรงว่าอาจเป็นเครื่องบินของฝ่ายเรามาจากอินเดียจริงๆ ก็ได้ การใช้วิทยุถามนั้น ไม่มีทางทำได้ เพราะการใช้วิทยุนั้นต้องนัดล่วงหน้า และเวลาที่จะติดต่อกันครั้งต่อไปก็ในเช้าวันรุ่งขึ้น

ในที่สุด พวกเราได้รับคำสั่งให้จุดไฟสัญญาณ เราก่อไฟขึ้น 4 กองที่มุมสนามบิน แล้วมีก่อไฟเป็นรูปตัวอักษรรหัสอีกตัวหนึ่ง (ซึ่งจำไม่ได้ว่าเป็นตัวอะไร) เอาใบไม้สดๆ มาสุมไฟให้มีควัน ทุกคนต่างออกมาจากค่ายที่พัก กระจายกันเกือบทั่วสนามบินพิเศษของเรา

และแน่นอนที่สุด เพราะว่าเครื่องบินนั้นเป็นเครื่องบินตรวจการของญี่ปุ่น นักบินของญี่ปุ่นต้องเห็นสัญญาณอย่างแน่นอน เครื่องบินไม่ลดระดับลงมา พวกเราใช้กล้องส่องสองตาพยายามจะมองหาเครื่องบินแต่ก็ไม่เห็น ได้ยินแต่เสียงบินไปมาในระดับสูง หลังจากที่ยกกลับไปกลับมาประมาณ 15 นาทีแล้วก็เงียบไป

กองทัพอากาศได้นำเอาเรื่องสนามบิน “และพฤติกรรมอันเป็นที่น่าสงสัย” ตามรัฐบาลไทยทันที และรัฐบาลไทยได้ตอบไปอย่างไม่มีอะไรผิดปกติว่า ที่นั่นเป็นสนามบินพาณิชย์มาก่อน และได้เลิกร้างไปแล้วร่วมสิบปีในปัจจุบันเป็นเพียงทุ่งกว้าง ประชาชนอาจจะทำไร่นาหรือใช้ประโยชน์อย่างใดไม่สามารถจะตอบยืนยันได้ทันที

เข้าใจว่าทางญี่ปุ่นไม่ยอมเชื่อ ที่จริงก็คงจะให้เขาเชื่อกล้าบาก สนามบินพาณิชย์สร้างขึ้นที่บ้านขาดนาคุ ห่างไกลจากตัวเมืองขนาดนั้นดูเป็นการที่จะให้เชื่อได้ยาก แล้วก็ปรากฏว่าตั้งแต่บัดนั้นมา เครื่องบินตรวจการของญี่ปุ่นจะออกบินตรวจการอยู่ในระดับสูงทั่วทั้งภาคอีสาน และในต้นเดือนสิงหาคม 2489 กองทัพญี่ปุ่นได้ยืนยันว่าได้พบสนามบินอีกแห่งหนึ่งในเขตภาคอีสานอีกแห่งหนึ่งที่บ้านตาตวง จังหวัดสกลนคร และขอให้ทางไทยอธิบาย

รัฐบาลไทยปฏิเสธ อ้างว่าไม่มีสนามบินใดๆ ในบริเวณที่กองทัพญี่ปุ่นอ้างถึง แต่ฝ่ายญี่ปุ่นยืนยันจะมาตรวจ “โดยทางเครื่องบิน” และจะต้องมีทหารไทยร่วมคณะไปด้วย กำหนดจะเดินทางมาตรวจในเวลาอีกเพียงสองวัน

ในขณะนั้นกองทหารญี่ปุ่นมีประจำอยู่ที่สกลนครนานแล้ว แต่ระยะทางจากหน่วยทหารหน่วยนั้นถึงบ้านตาตวงนั้นไกลกว่า 80 กิโลเมตร และจำนวนทหารญี่ปุ่นที่มีอยู่ก็เพียงหยิบมือเดียว ถ้าหากต้องเผชิญหน้ากัน เรามั่นใจว่าทหารญี่ปุ่นจะไม่เหลือรอดไปแม้แต่คนเดียว แต่เราได้รับคำสั่งให้คอย จนกว่าจะได้รับคำสั่ง และเราจะทำอย่างอื่นไม่ได้ แม้แต่เรื่องสนามบินก็จำเป็นต้องหาทางปกปิด คุณเตียงนั่งซึม การที่จะทำลายสนามบินที่อุตสาหะสร้างขึ้นมามีด้วยหยาดเหงื่อของเสรีไทยนั้นเป็นสิ่งที่ทำลายจิตใจอย่างที่สุด และการทำลายสนามบินจะทำได้ด้วยวิธีใดก็ยังไม่รู้ด้วยซ้ำ

แต่ในที่สุด เสรีไทยสองคนพี่น้อง ผู้ที่เคยเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่องานเสรีไทยมาตั้งแต่แรกเริ่มก็เสนอความเห็นและขออาสาจัดการ “พราง” สนามบินแห่งนี้

คนนั้นคือ “สวาสดี ตราชู” และน้องชายที่ชื่อ “สวัสดิ์ ตราชู”

ผู้เป็นเจ้าความคิดในการนี้ได้แก่คุณสวาสดี เขาเข้าไปหาคุณเตียงบอกว่า เขาขอคน 500 คน และขอข้าวกล้าจำนวนหนึ่ง เขาจะเอาข้าวกล้าไปดำบนดินแห้งและแข็งที่เราทำขึ้นเป็นทางวิ่งขึ้นลงของเครื่องบินแห่งนั้น และเมื่อมองจากเครื่องบินแล้วจะนึกว่าเป็นนาจริงๆ (แม้ว่าจะไม่มีน้ำเลี้ยงข้าวเลย) คุณเตียงไม่อยากจะเชื่อว่าจะทำได้ เพราะดินแข็งมาก แต่คุณสวาสดียืนยันว่าทำได้ ขอเวลาเพียงคืนเดียวคือคืนก่อนหน้าวันที่เครื่องบินจะมาตรวจนั่นเอง

ในที่สุดคุณเตียงก็ยอม มีการสำรวจเนื้อที่ บนสนามบินตรงที่จะ “ดำนา” ว่ามีขนาดเล็กใหญ่เพียงใด และจะต้องใช้ข้าวกล้ามาน้อยเพียงไหน ต่อจากนั้น

ก็มีการกว้าหาข้าวกล้าในบริเวณนั้นตามจำนวนที่ต้องการ คินนั้นเป็นคินข้างแรม ตอนหัวค่ำเดือนยังไม่ขึ้น แต่คุณสวาสดีกะไว้แล้วว่า จะต้องคอยให้เดือนหงาย พอตกลงกลางคืน ทุกคนเตรียมพร้อม ตกตึก เสรีไทยประมาณ 500 คนต่างก็ไปสู่ สนามบิน ทุกคนมีไม้แข็งที่เลี่ยมแหลมเป็นเครื่องมือ มีไม้ค้อนสำหรับใช้ตอกไม้แหลมนั้นด้วย ถึงดินจะแข็ง แต่ไม้ที่เลี่ยมไว้ก็สามารถตอกดินให้เป็นหลุมเล็กๆ พอที่จะเอาข้าวกล้าปักลงได้ต้นหนึ่ง ข้าวกล้าที่เตรียมไว้นั้นมีจำนวนมากพอ กว่าเดือนจะขึ้นก็ประมาณเที่ยงคืน ที่ต้องคอยทำในตอนตึกก็เพราะรู้ยู่่ว่า ข้าวกล้าที่ดำลงไปนั้นไม่มีน้ำหล่อเลี้ยง ถ้าแดดจัดแล้วเพียงวันเดียวก็คออ่อนและแห้งตายหมด ถึงแดดจะไม่จัด ข้าวกล้าที่ดำลงบนดินแห้งก็คงอยู่ได้เพียงไม่กี่ ชั่วโมง ทางที่ดีก็ต้องคอยให้ตึกที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในที่สุดกว่าเดือนจะขึ้นสูงพอ และสว่างพอสมควรก็ประมาณตีสองหรือตีสาม ทุกคนลงมือทำงาน คนตอกหลุมก็ตอกไป คนปักต้นข้าวก็ปักไป และสนามบินแห่งนั้นกลายเป็น “นาด้วน” อย่างเรียบร้อยก่อนย่ำรุ่ง ทุกคนภาวนาอย่าให้มีแดดจัดในวันรุ่งขึ้น และขอให้เครื่องบินตรวจการของญี่ปุ่นมาตรวจแต่เช้า

และก็เป็นบุญของฝ่ายเรา เครื่องบินของญี่ปุ่นมาตั้งแต่ประมาณสิบโมงเช้า ข้าวกล้าของเรายังคอดั่งอยู่เหมือนกับเป็นนาจริงๆ เครื่องบินบินผ่านไปมาหลายเที่ยว และประมาณสิบนาทีก็นบินกลับไป

และทราบทางญี่ปุ่นยอมรับว่าไม่สงสัยเรื่องสนามบินแห่งนั้น

เหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องสนามบินบ้านขาดนาคู่กับสนามบินบ้านตาดภูวง นั้นห่างกันเพียงประมาณสามอาทิตย์ ที่จริงเราเองไม่ทราบว่าญี่ปุ่นยอมเชื่อคำแก้ตัวของเรามากแค่ไหน แต่เหตุการณ์เข้าข้างเรา เพราะในกลางเดือนสิงหาคม ญี่ปุ่นก็ยอมแพ้ และเรื่องสนามบินทั้งสองแห่งก็เป็นเรื่องของความพยายามของฝ่ายเสรีไทยที่ได้พยายามทำเพื่ออุดมคติของเขา

พวกเสรีไทยที่บ้านตาดภูวงทุกคนจำเรื่องเปลี่ยนสนามบินให้เป็นนาข้าว ภายในคืนเดียวนี้ได้ดี คุณสวาสดีและคุณสวัสดิ์สองคนพี่น้องได้รับฉายาว่าเป็น “ขาวนาคินเดียว” บ้าง “ขาวนาบนสนามบิน” บ้าง เป็นเรื่องในอดีตที่คุณสวาสดี และคุณสวัสดิ์ ภูมิใจอยู่จนทุกวันนี้ ★

คำพิพากษา
คดีนายเตียง คิริขันธ

คดีหมายเลขดำ ที่ 2628/2501

คดีหมายเลขแดง ที่ 1542/2502

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลอาญา

วันที่ 20 เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2502

ความอาญา

ระหว่าง	พนักงานอัยการ กรมอัยการ	โจทก์
	นายพลตำรวจจัตวา รัตน์ วัฒนะมหาตม์	จำเลยที่ 1
	นายพันตำรวจเอก วิจิต รัตนะภาณุ	จำเลยที่ 2
	นายพันตำรวจโท ศิริชัย กระจำวงศ์	จำเลยที่ 3
	นายพันตำรวจตรี กมล ชโนวรรณ	จำเลยที่ 4
	นายพันตำรวจตรี สุนนท์ เอกะโรหิต	จำเลยที่ 5
	นายพันตำรวจตรี กระแสร์ อุณหสุวรรณ	จำเลยที่ 6
	นายร้อยตำรวจเอก อธิพล เครือไย	จำเลยที่ 7
	นายร้อยตำรวจโท ผัน ศาสตรปรง	จำเลยที่ 8
	นายร้อยตำรวจตรี มรกต มัลลิกมาลย์	จำเลยที่ 9
	นายสิบตำรวจเอก แนน นิมรัตน์	จำเลยที่ 10
	นายสิบตำรวจเอก ระวี เขียรนันท์	จำเลยที่ 11

นายสิบตำรวจโท ชุมพล ปรีรัมย์	จำเลยที่ 12
นายสิบตำรวจตรี ศาสตร์ ภาษีตานนท์	จำเลยที่ 13
นายสิบตำรวจตรี เฉลย สุขสวัสดิ์	จำเลยที่ 14
นายสิบตำรวจตรี เจริญ ไทธสาเกตุ	จำเลยที่ 15

เรื่องสมคบฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทุกคน นอกจากนายสิบตำรวจตรี ศาสตร์ ภาษีตานนท์ จำเลยที่ 13 รับราชการเป็นตำรวจประจำการ โดยนายพลตำรวจจัตวา รัตน์ วัฒนะมหาตม์ จำเลยที่ 1 ดำรงตำแหน่งประจำกรมตำรวจ ในขณะที่ทำผิดมียศเป็นนายพันตำรวจโท ดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้บังคับการสันติบาล และรักษาการในตำแหน่งผู้กำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

นายพันตำรวจเอก วิจิต รัตนะภาณุ จำเลยที่ 2 ดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับการกองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำผิดมียศเป็นนายพันตำรวจตรี ดำรงตำแหน่งสารวัตร แผนก 1 กองกำกับการ 3 กองบังคับการกองตรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

นายพันตำรวจโท ศิริชัย กระจำวงศ์ จำเลยที่ 3 ดำรงตำแหน่งประจำกองบังคับการตำรวจภูธร ภาค 6 ในขณะที่ทำผิดมียศเป็นนายพันตำรวจตรี ดำรงตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี

นายพันตำรวจตรี กมล ชโนวรรณ จำเลยที่ 4 ดำรงตำแหน่งรักษาการในตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจสอบสวนกลาง ภาค 3 ในขณะที่กระทำผิด มียศเป็นนายร้อยตำรวจเอก ดำรงตำแหน่งรองสารวัตร แผนก 1 กองกำกับการ 3 กองบังคับการกองตรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

นายพันตำรวจตรี สุนนท์ เอกะโรหิต จำเลยที่ 5 ดำรงตำแหน่งสารวัตรประจำกองกำกับการ 4 กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นนายร้อยตำรวจโท ดำรงตำแหน่งสารวัตร แผนก 1 กองกำกับการ 1 กองบังคับการกองตรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

นายพันตำรวจตรี กระแสร์ อุณหสุวรรณ จำเลยที่ 6 ดำรงตำแหน่งประจำกองบังคับการ กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นนายร้อยตำรวจโท ดำรงตำแหน่งประจำกองบังคับการ

กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

นายร้อยตำรวจเอก อิทธิพล เครือไย จำเลยที่ 7 ดำรงตำแหน่งประจำสถานีตำรวจจังหวัดพิจิตร ในขณะที่ทำผิดเป็นนายร้อยตำรวจนอกประจำการ มียศเป็นนายร้อยตำรวจโท

นายร้อยตำรวจโท ผัน ศาสตร์ปรุง จำเลยที่ 8 ดำรงตำแหน่งรองสารวัตรแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นจ่านายสิบตำรวจ สังกัดแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

นายร้อยตำรวจตรี มรกต มัลลิกมาลัย จำเลยที่ 9 ดำรงตำแหน่งรองสารวัตรแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นนายสิบตำรวจเอก สังกัดแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

นายสิบตำรวจเอก แนบ นิมรรัตน์ จำเลยที่ 10 สังกัดกองบังคับการกองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ขณะกระทำความผิดมียศเป็นสิบตำรวจโท สังกัดแผนก 2 กองกำกับการ 3 กองบังคับการ กองตรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

นายสิบตำรวจเอก ระวี เขียวพันธ์ จำเลยที่ 11 สังกัดแผนก 2 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นนายสิบตำรวจโท สังกัดแผนก 2 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

นายสิบตำรวจโท ชุมพล ปรีรัมย์ จำเลยที่ 12 สังกัดแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นสิบตำรวจตรี สังกัดแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

นายสิบตำรวจตรี เฉลย สุขสวัสดิ์ จำเลยที่ 13 สังกัดสถานีตำรวจภูธรหนองสี สังกัดสถานีตำรวจภูธร จังหวัดกาญจนบุรี ในขณะที่กระทำความผิดมียศเป็นพลตำรวจสมัคร สังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี

นายสิบตำรวจตรี เจริญ ไทรสาเกตุ จำเลยที่ 14 สังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง กาญจนบุรี ขณะกระทำความผิดมียศเป็นพลตำรวจสมัคร สังกัดสถานี

ตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี

นายสิบตำรวจตรี ศาสตร์ ภาษีตานนท์ จำเลยที่ 15 เป็นตำรวจนอกประจำการ ในขณะที่กระทำความผิดมีศเป็นพลตำรวจสมัคร สังกัดกองบังคับการกองตรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2495 เวลากลางวันและกลางคืน หลังเที่ยงต่อเนื่องกัน จำเลยทั้ง 15 คน ในคดีนี้ได้กระทำความผิดต่อกฎหมาย กล่าวคือ จำเลยทุกคนกับพวกที่หลบหนี ยังจับตัวไม่ได้อีกหลายคน ได้สมคบร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ใช้อำนาจด้วยกำลังกาย ทำร้าย ล้อคอและใช้เชือกรัดคอ นายชาญ บุณนาค นายเล็ก บุณนาค นายผ่อง เขียววิจิตร นายเตียง ศิริขันธ์ นายสง่า ประจักษ์วงศ์ โดยเจตนาฆ่าบุคคลทั้ง 5 คน ที่ระบุชื่อมาแล้วให้ถึงแก่ความตาย ด้วยการกระทำที่จำเลยกับพวกสมคบร่วมกัน สมดังเจตนาของจำเลยกับพวก ในวันเดียวกันนั้นเอง ทั้งนี้จำเลยกับพวกได้กระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และโดยเจตนาฆ่าโดยพยายามด้วยความพยายามทรมานหมาย ทั้งเป็นการกระทำโดยทรมาณโดยกระทำทารุณโหดร้าย หรือแสดงความดูร้ายแก่ผู้ตายทั้ง 5 คน ให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัส และเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2495 เวลากลางคืนหลังเที่ยง ต่อเนื่องกับวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2495 เวลากลางวันก่อนเที่ยง โดยเหตุที่จำเลยกับพวกเจตนาฆ่าบุคคลทั้ง 5 คนดังกล่าวข้างต้น ซึ่งได้ไตร่ตรองไว้ก่อนแล้ว จำเลยกับพวกได้สมคบร่วมกันเผาทำลายศพทั้ง 5 นั้นเสียด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถจะทำการชันสูตรพลิกศพได้ตามกฎหมาย

เหตุเกิดที่ตำบลบางจาก อำเภอพระโขนง ตำบลปทุมวัน อำเภอปทุมวัน จังหวัดพระนคร และเกี่ยวพันกับตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมือง กาญจนบุรี

นายพันตำรวจโท ศิริชัย จำเลยที่ 3 นายสิบตำรวจตรี เฉลย จำเลยที่ 14 นายสิบตำรวจตรี เจริญ จำเลยที่ 15 เป็นคนเดียวกับจำเลยตามสำนวนคดีหมายเลขดำที่ 213/2500 ของศาลอาญา นายสิบตำรวจตรี ศาสตร์ จำเลยที่ 13 เป็นจำเลย คนเดียวกับจำเลยตามสำนวนคดีอาญา หมายเลขดำที่ 124/2500 ของศาลอาญา และ นายสิบตำรวจเอก แนน จำเลยที่ 10 เป็นคนเดียวกับจำเลยตามสำนวนคดีอาญา หมายเลขดำที่ 876/2501 ของศาลอาญา ขอให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 63, 64, 249, 250 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288, 289, 83, 84 และนับโทษจำเลยติดต่อกัน

กับคดีก่อนนั้นด้วย

จำเลยทั้ง 15 คน ยื่นคำให้การปฏิเสธตอกันว่า มิได้กระทำความผิดดังโจทก์กล่าวหาในฟ้องทุกประการ ขอให้ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ปล่อยตัวจำเลยพ้นข้อหาไป

ทางพิจารณาได้ความว่า นายเตียง ศิริขันธ์ ได้เป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนครตั้งแต่ พ.ศ. 2480 และต่อๆ มา ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร นายเตียง ศิริขันธ์ ก็ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรตลอดมา

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 และทหารญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยใน พ.ศ. 2485 จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ เป็นนายทหารคนสนิทของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และเป็นผู้อำนวยการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ รัฐบาลในสมัยนั้นได้ร่วมเป็นพันธมิตรกับฝ่ายอักษะ (ญี่ปุ่น) และประกาศสงครามกับฝ่ายอังกฤษและอเมริกา นักการเมืองฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยว่าฝ่ายอักษะจะชนะฝ่ายประชาธิปไตย จึงได้ตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้น เพื่อกอบกู้อิสรภาพ เมื่อฝ่ายอักษะแพ้สงคราม โดยดำเนินการร่วมกับฝ่ายเสรีประชาธิปไตยเป็นทางลับ หัวหน้าใหญ่ของขบวนการเสรีไทยในประเทศคือ นายปรีดี พนมยงค์ นายเตียง ศิริขันธ์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล นายจำลอง ดาวเรือง นายชาญ บุณนาค และคนอื่นๆ ได้ร่วมในขบวนการนี้

พ.ศ. 2487 รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แพ้โหวตในสภาฯ เรื่องร่างพระราชบัญญัติโอนมัติพระราชกำหนด สร้างนครบาลเพชรบูรณ์ และร่างพระราชบัญญัติโอนมัติพระราชกำหนดสร้างพุทธบุรีมณฑล จึงได้ลาออกตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ การที่แพ้โหวตในสภาฯ ก็เนื่องจากสมาชิกกลุ่มนายเตียง นายทองอินทร์ นายถวิล นายจำลอง ซึ่งได้รวมกลุ่มนักการเมืองขึ้นกลุ่มหนึ่งเรียกว่า พรรคสหชีพ มี ดร.เดือน บุณนาค เป็นหัวหน้าพรรค นายถวิล อุดล ทำหน้าที่เป็นเลขาธิการพรรค

เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ลาออกแล้วก็ไปพบกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม ปรับความเข้าใจกันแล้วเหตุการณ์จึงสงบลง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง กลุ่มขบวนการเสรีไทยได้เป็นรัฐบาลเริ่มตั้งแต่นายทวิ บุณยเกตุ ต่อมา ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี นายเตียง นายถวิล นายทองอินทร์ นายจำลอง นายทองเปลว ได้เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดนี้ ได้มีการจับกุมอาชญากรรมสงคราม หัวหน้าใหญ่คือจอมพล ป. พิบูล-

สงคราม มาขังและฟ้องศาล ในที่สุดศาลพิพากษายกฟ้อง

นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และรัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ สนับสนุนพรรคสหชีพและพรรคแนวรัฐธรรมนูญ ของหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ อยู่หลังฉาก ต่อมาได้เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วก็ลาออก

ใน พ.ศ. 2490 ระหว่างที่หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี พวกเสรีไทย จากพรรคสหชีพ และแนวรัฐธรรมนูญ เช่น นายเตียง ศิริขันธ์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำลอง ดาวเรือง เป็นต้น เป็นรัฐมนตรี ได้เกิดมีรัฐประหารขับไล่รัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ โดยจอมพล ผิน ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้าคณะ ทำการรัฐประหารสำเร็จ แล้วให้นายควง อภัยวงศ์ จัดตั้งรัฐบาล เป็นอยู่ราว 3 เดือนก็ถูกบังคับให้ลาออกต่อนั้นจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีตลอดมา จนถึง พ.ศ. 2500

เมื่อเกิดรัฐประหารแล้ว นายปรีดี พนมยงค์ ได้หลบหนีออกไปอยู่นอกประเทศ ได้มีการจับกุมนายเตียง ศิริขันธ์และคนอื่นๆ

ในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ได้เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ ต่อมาก็ได้เป็นอธิบดีและรัฐมนตรี ได้เกิดมีกบฏขึ้นหลายครั้ง แต่รัฐบาลปราบได้

เมื่อมีการกบฏปี พ.ศ. 2490 นายทองอินทร์ นายถวิล และนายจำลอง นายทองเปลว ถูกจับแล้วถูกยิงตาย นายเตียงก็ถูกจับแต่ถูกปล่อยตัวให้ไปสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดสกลนคร นายเตียง สนับสนุนกับ นายทองอินทร์ นายถวิล และนายจำลอง เพราะสังกัดพรรคเดียวกัน นายเตียงเคยถูกฟ้องหาว่าเป็นกบฏแบ่งแยกดินแดน แต่ศาลพิพากษายกฟ้อง

โจทก์นำสืบพยานต่อไปว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 พวกสหชีพได้รับเลือกตั้งประมาณ 20 คน พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ได้มาติดต่อขอให้พวกสหชีพสนับสนุนรัฐบาล พรรคพวกปรึกษากัน แล้วตกลงจะสนับสนุนรัฐบาล แต่มีข้อแม้ให้รัฐบาลรับเอานโยบายสหกรณ์อันเป็นนโยบายของพรรคสหชีพแต่เดิมนั้นไปปฏิบัติด้วย ฝ่ายรัฐบาลก็ยอมรับจะไม่ป้ายสีว่า พวกสหชีพเป็นคอมมิวนิสต์ ส่วนคนที่ถูกฆ่าตายไปแล้วก็ไม่จองเวรกัน ระหว่างนั้นรัฐบาลมีการประชุมสมาชิกฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล ที่บ้านเสริมมงคลศิลา เรียกว่าคณะกรรมการนิติบัญญัติ และตั้งให้สมาชิกเป็นกรรมการนิติบัญญัติทุกคน

นายเตียงเป็นกรรมการนิติบัญญัติประจำกระทรวงการคลัง จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นประธานกรรมการนิติบัญญัติ พลเอก มังกร พรหมโยธี เป็นรองประธาน พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ เป็นเลขาธิการคณะกรรมการนิติบัญญัติประชุมทุกวันอังคาร แต่อาจประชุมวันอื่นเป็นกรณีพิเศษด้วย แม้พวกสหชีพจะเข้าร่วมสนับสนุนรัฐบาลก็ตาม แต่ก็ยังยึดถือนโยบายเดิมของตนตลอดมา

นายชาญ บุณนาค และนายน้อย บุณนาค เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน เดิมเมื่อ พ.ศ. 2480 ได้ทำงานอยู่ที่โรงหนังเฉลิมกรุง นายชาญเป็นคนฉายหนัง นายเล็กเป็นผู้ช่วย จนถึง พ.ศ. 2485 วันหนึ่งพากันนั่งรถยนต์ขับไปตามถนนที่มีน้ำฝนตกน้ำขังท่วมถนน เผอิญขับรถสวนกับคันที่จอมพล ป. พิบูลสงครามนั่งมา น้ำแตกกระจายเข้าไปในรถทั้งสองฝ่าย นายน้อยร้องเฮ้ยโดยไม่รู้ว่าเป็นรถของใครแล้วก็พากันร้องเฮฮา กันตามประสาคนหนุ่ม ทันใดนั้น มีรถตำรวจไล่หลังกมาเรียกให้หยุด ปรากฏว่าเป็นรถของขุนนางศรีรักษา ต่อว่าทำไมจึงแสดงกิริยาอย่างนั้นแล้วขอดูใบขับขี่ แต่นายน้อยไม่ได้เอาใบขับขี่มาด้วย จึงถูกนำตัวมาสถานีตำรวจนางเลิ้ง ต่อจากนั้นก็นำตัวไปที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ประเดี๋ยวเดียว จอมพล ป. พิบูลสงคราม ออกมาถามว่า ทำไมแสดงกิริยาเช่นนั้น รู้ไหมว่าเป็นผู้บังคับบัญชา นายน้อยจึงตอบว่าไม่ได้แสดงกิริยาอะไรและไม่รู้ว่าเป็นใคร จอมพล ป. พิบูลสงคราม ถอดเสื้อแล้วทำขก นายน้อยตอบว่าเป็นผู้น้อยขอไม่สู้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม สวมเสื้อแล้วบอกให้ตำรวจเอาตัวไปสถานีนางเลิ้ง ถูกขังอยู่คืนหนึ่ง พล.ต.อ.เผ่า มาด่าว่าอยู่พักใหญ่ ตำรวจปรับฐานไม่มีใบขับขี่และส่งเสียงอื้อฉาว 5 บาท วันรุ่งขึ้นตำรวจพาไปพบ พล.ต.อ. เผ่า ที่โรงหนังเฉลิมกรุง พล.ต.อ. เผ่า ถามว่าจะว่าอย่างไร นายน้อยขอประทานโทษ พล.ต.อ. เผ่า ก็บอกว่าตำรวจเอาไปได้ ตำรวจปล่อยให้กลับบ้านจากนั้น พล.ต.อ. เผ่า ซึ่งเป็นผู้อำนวยการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ก็มีคำสั่งไล่ นายชาญ นายน้อย นายเล็ก ออกจากงาน พร้อมทั้งคนนามสกุลบุณนาค ที่ทำงานอยู่โรงหนังเฉลิมกรุง ก็ให้ออกหมด

ออกจากงานพากันอัดเสียงภาพยนตร์ นายปรีดี สร้างภาพยนตร์ เรื่องพระเจ้าช้างเผือก ให้นายชาญทำหน้าที่อัดเสียงจึงสนิทสนมกันจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้ง 3 คน ได้ร่วมทำการเสรีไทย นายน้อยประจำอยู่หัวหินที่บ้านนายชาญ บุณนาค เป็นที่รวมส่งข่าวสาร นายเตียง ศิริขันธ เป็นหัวหน้าสายทางสกลนคร ได้ไปมาติดต่อกับนายชาญ และนายเตียงกับนายชาญ

สนิทสนมกันมาก

สงครามเล็ก นายชาญได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และได้สัมปทานป่าไม้ที่หัวหินได้ 2 ปี เกิดรัฐประหารรัฐบาลหลวงอำรงคณาสวัสดิ์ ต้องออกจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ. เผ่า เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ นายชาญถูกสั่งเลิกสัมปทานป่าไม้ จึงมาร่วมกันอัดแผ่นเสียงภาพยนตร์ ตั้งสำนักงานที่บ้านพระสุริยสูตรดา ใช้ห้องใต้ดินเป็นที่อัดเสียง มีคนมาติดต่อมาก นายเตียง ศิริขันธ์ ก็มาติดต่อเรื่องภาพยนตร์และการหาเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมีนายผ่อง เขียววิจิตร มาร่วมทำงานอัดแผ่นเสียงกับนายชาญด้วย

ต่อมามีกบฏหรือเหตุการณ์ทางการเมืองคราวใดนายชาญ นายเล็ก ต้องถูกจับด้วยทุกครั้ง แต่แล้วตำรวจก็ปล่อยทุกครั้ง

ครั้นวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 ได้เกิดกบฏขึ้นอีก ทางราชการได้จับกุมบุคคลเป็นผู้ต้องหาหลายสิบคนด้วยกัน ตามหลักฐานปรากฏว่า พวกกบฏ ได้สมคบกับบุคคลนอกประเทศ เตรียมที่จะนำกำลังจากภายนอกประเทศ มาล้มล้างรัฐบาล พล.ต.อ.พระพิณจินคดีย ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการสอบสวน ซึ่งมีกรรมการสอบสวนหลายคนด้วยกัน แบ่งออกเป็นสายๆ ทำการสอบสวน โดยรีบเร่งทั้งกลางวันและกลางคืน แม้วันหยุดราชการก็ไม่หยุด ใช้ติกส์โมสกรรมตำรวจเป็นที่ทำการสอบสวน นายเตียง ศิริขันธ์ นายชาญ บุณนาคนายเล็ก บุณนาคน ได้ถูกตำรวจตามตัวและเรียกให้ไปสอบสวนที่สันติบาล กล่าวคือ

เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2495 เวลาประมาณ 2 โมงเช้าเศษ มีตำรวจ 3 คนมาเชิญตัวนายชาญให้ไปที่สันติบาล เวลา 3 โมงเช้า นายชาญกับนายเล็กไปที่สันติบาลด้วยกัน เวลาเที่ยงก็กลับมา นายชาญเล่าให้นางปัมปัส บุนนาคนกริยาฟังว่า ทางตำรวจเขาจับคุณทหาร ขำให้รู้พบบันทึกว่าคุณทหาร ขำให้รู้ได้ยืมเงินนายชาญ 1,000 บาท จึงเรียกไปสอบสวน ต่อมาวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2495 ได้มีชาย 3 คนได้มาตามตัวนายชาญให้ไปพบที่สันติบาลเวลา 3 โมงเช้าและให้ไปเอง ครั้นถึงเวลา 3 โมงเช้านายชาญ นายเล็ก และนายผ่อง ซึ่งเป็นคนทำงานอยู่ด้วยและมาค้างอยู่แต่ก่อนได้พากันไปตามปกติ นายเล็กได้เป็นคนขับรถยนต์ให้นายชาญ ส่วนนายผ่องเมื่อเสร็จธุระของนายชาญก็จะเลยกลับบ้านที่ฝั่งธนบุรี รถยนต์ที่นั่งไปวันนั้นเป็นรถของนายเล็กยี่ห้อเอ็มยีสี่เทาๆ นายชาญนั่งกางเกงสีน้ำตาล ใส่เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีเนื้อ มีนาฬิกาข้อมือโรเล็กซ์หนึ่งเรือน

ปากกาปากเกอร์หนึ่งด้าม สร้อยคอทองคำพร้อมด้วยพระ 5 องค์ องค์หนึ่งทำด้วยฟันของคุณพ่อ สวมรองเท้าหนังคัดชูสีน้ำตาล คัดเข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวเข็มขัดทำด้วยทองนอก รูปเหลี่ยมข้างบนบิดๆ

นายเล็ก บุณนาค เมื่อออกจากบ้านขับรถไปรับนายชาญ นายผ่อง นั้นนางสุวรรณณี บุณนาค ภรรยาเห็นแต่งตัวนุ่งกางเกงสีเขียวยาว สวมเสื้อคอกลมขาวผ้าขนหนูแขนสั้น ใส่นาฬิกาข้อมือโรเล็กซ์เรือนเหล็ก ใส่แว่นตาขอบทองเรย์แบนด์ ก้านทอง ไม่ได้คาดเข็มขัด สวมรองเท้าหนังบาจาสีน้ำตาลไม่สวมถุง

ส่วนนายผ่อง เขียววิจิตร เมื่อออกจากบ้านไปทำงานกับนายชาญนั้นนางสนธิ เขียววิจิตร จำได้ว่าแต่งตัวนุ่งกางเกงขายาวสีน้ำตาลสวมเสื้อเชิ้ตขาวแขนสั้น คัดเข็มขัดหนังสีน้ำตาล ผูกนาฬิกาข้อมือเรือนสีขาวๆ สายเหล็กสีขาว สวมสร้อยคอเงิน มีพระเครื่องทำด้วยเงินห้อย นายผ่องใส่ฟันเทียมด้านบนตลอดทั้งด้าน ฟันด้านล่างใส่ฟันเทียมเพียง 4 ซี่ มีแว่นตาไปสองแว่นคือแว่นตากันแดดกับแว่นตาดูหนังสือ

วันนั้น พ.ต.ท. จริญญา สัตยาบัน เป็นผู้ทำการสอบสวน นายเล็ก บุณนาค ในฐานะเป็นพยาน เวลาเที่ยงเศษก็มี พ.ต.อ. นินนาท วิสุทติกุล พ.ต.ท. ชิต รัตนพล ได้เห็นนายชาญ นายเล็ก นั่งรอการสอบสวนอยู่ที่ทำการสอบสวนคดีบกฏ 10 พุดศักราช

วันที่ 12 ธันวาคม 2495 นั้นเองก่อน 3 โมงเช้าเล็กน้อย นายคิวะนามสนธิ ได้ไปหานายน้อย บุณนาค ที่ห้องใต้ดิน คุณกันอยู่นานกว่าชั่วโมงก็เห็นนายเดียง ศิริขันธ มาถามหานายชาญ นายน้อย บอกว่านายชาญไม่อยู่ ตำรวจมาตามตัวไป นายเดียงว่าข้าก็เป็นทวนนายชาญ นายเดียงมาถึง 1-2 นาที นายคิวะก็ลากลับออกไปจากห้องใต้ดิน เห็นรถนายเดียงจอดอยู่มีนายสง่า เป็นคนขับ

นายน้อยรอนายชาญ นายเล็กจนบ่าย 3 โมงไม่เห็นกลับมา จึงออกติดตามไปที่วังปารุสก ที่สันติบาลและที่โรงพักดุสิต ไม่พบ ก็กลับมาทำงานตามเดิม เวลา 6 โมงเย็น นางปัมปัส นางสุวรรณณี ได้ฝากเสื้อผ้าเอาไปให้นายชาญ นายเล็ก และนายผ่องที่สันติบาล เพราะเข้าใจว่า ยังอยู่ที่นั่น นายน้อยไปถามตำรวจๆ บอกว่าเห็นมาแต่ดูเหมือนกลับไปแล้ว จากนั้นนายน้อยไปที่วังปารุสก ก็ไม่เห็นจึงกลับบ้าน รุ่งขึ้นวันที่ 13 ธันวาคม ตำรวจมาจับตัวนายน้อยไม่ได้แจ้งข้อหาว่าทำผิดอะไร จากนั้นตำรวจคุมตัวไปสันติบาล ทางบ้านนายชาญมีตำรวจนำหมายจับ

ตัวนายชาญซ้อหากบฏ นางปืมปลื้มได้อ่านหมายจับนั้นและบอกว่านายชาญไปสันติบาลตั้งแต่วันนี้แล้วยังไม่กลับ ตำรวจขอค้นบ้าน นางปืมปลื้มยอมให้ค้น ตำรวจค้นได้ปืนพกหนึ่งกระบอก ถามหาทะเบียนปืน นางปืมปลื้มนึกไม่ออกว่าเก็บไว้ที่ไหน ตำรวจจึงยึดเอาปืนกระบอกนั้นไปเอาตัวนางปืมปลื้มไปด้วย วันเดียวกันนั้นก็ปล่อยให้กลับมา นายน้อยได้พบนางปืมปลื้มที่สันติบาล นายน้อยถูกนำตัวจากสันติบาลไปคุมตัวไว้ที่สถานีตำรวจพญาไท 7 วัน แล้วไปถูกควบคุม ที่โรงพักกลางอีก 23 วัน ตำรวจจึงปล่อยให้กลับบ้าน ตั้งแต่นายชาญ นายเล็ก นายผ่อง ไปสันติบาลเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2495 แล้วทางบ้านไม่มีใครทราบข่าวคราวของบุคคลทั้ง 3 อีกเลย

ในขณะที่นายเตียงและพวก ร่วมกันสนับสนุนรัฐบาลขณะนั้น ซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเลขาธิการพรรคเสรีมนังคศิลา นั้น หลังจากประชุมในพรรครัฐบาลแล้ว นายเตียงเคยปรารภกับนางนิวาศกรียาว่า อาจจะเลิกการเมืองเพราะมันยุ่งยาก

ก่อนเกิดเหตุนี้ประมาณหนึ่งเดือน เวลากลางวันก่อนเที่ยง นายโมรา ณ กลาง ยืนอยู่กับนายเตียง ศิริขันธ์ สองคนด้วยกันที่บนสภาผู้แทนราษฎร พล.ต.อ. เผ่า เดินมาคนเดียว นายเตียงบอกว่ามีเรื่องจะพูดกับอธิบดีเผ่าหน่อย นายโมราจึงถอยออกมาห่าง เพื่อรักษามรรยาท นายเตียงก็เข้าไปพูดกับ พล.ต.อ. เผ่า สักประเดี๋ยว ได้ยินพูดขึ้นเสียงดังว่า “ท่านก็นับถือพระองค์หนึ่ง ผมก็นับถือพระองค์หนึ่ง อย่างมาก้าวกายพระองค์ของผมนักแล้วกัน” พล.ต.อ. เผ่า พูดว่า “ไม่มีอะไรน่า เข้าใจกันดีแล้ว” นายโมราเข้าใจว่าพระองค์นายเตียงถือ คือ หลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) พระของ พล.ต.อ. เผ่า คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

สำหรับการประชุมหลังจากที่ พล.ต.อ. เผ่า ขวนขวากสหชีพเดิมไปร่วมสนับสนุนรัฐบาล เวลาอภิปราย ได้มีการพูดขัดใจระหว่างพวกสหชีพเดิมกับ พล.ต.อ. เผ่า บ้าง คนที่เสียงแข็งต่อ พล.ต.อ. เผ่า ก็คือนายเตียง พล.ต.อ. เผ่า เคยชี้หน้านายเตียงและพวกว่านี่ความเห็นของหลวงประดิษฐ์นี้ การแสดงอาการโกรธนี้เป็นไปชั่วขณะแล้วก็กลับพูดปรองดองด้วย

วันที่ 12 ธันวาคม 2495 ตอนเช้า นายเตียง ศิริขันธ์ ไปประชุมที่

สภาผู้แทนราษฎร ขณะนั้นนางนิวาศกริยานายเตียงป่วยอยู่บ้านแพทย์ดุสิต สีแครงราษฎร์ เวลาหลังเที่ยงเมื่อเลิกประชุมที่สภาฯ แล้ว นายเตียงไปเยี่ยม นางนิวาศตามปกติ มีนายสง่าเป็นคนขับรถตามนายเตียงไปกับนายวิฑูรย์บุตรชาย อยู่เกือบชั่วโมงนายเตียงจึงให้นายวิฑูรย์อยู่กับนางนิวาศก่อน บอกว่าจะไปประชุม คือประชุมกรรมการนิติบัญญัติที่บ้านมนังคศิลา วันนั้นนายเตียงแต่งตัวนุ่งกางเกง เวสปอยส์สีกากีขาขาว สวมเสื้อชั้นนอกสีเทาหมี่ทางขาวๆ ผูกเน็คไท สวมรองเท้า สีน้ำตาล คาคเข็มขัดหัวเป็นทองเหลืองรูปสี่เหลี่ยมซึ่งใช้มาประมาณหนึ่งปีแล้ว ใช้นาฬิกาข้อมือเรือนเหล็กมีปากกาเห็นกระบะเป่า ใส่แว่นสายตาลั่นที่ใช้มาประมาณ ปีกว่า ขอบแว่นเป็นพลาสติกกระจกขาว นายเตียงใส่ฟันเทียมซี่หนึ่งหรือสองซี่ รถยนต์ที่ใช้เป็นรถยี่ห้อออสตินสีน้ำตาลเลขทะเบียน 11448

เวลาบ่าย 2 โมงประชุมกรรมการนิติบัญญัติที่บ้านมนังคศิลา วันที่ 12 ธันวาคม 2495 นั้นเป็นวันศุกร์ซึ่งนัดประชุมพิเศษ นายเตียงได้มาประชุม วันนั้นพวกสหชีพ ได้เข้าประชุมหลายคน เช่น นายโมรา ณ ถลาง นายฉันท จันทรุ่ม นายเอื้อน จันทรวงค์ นายพัน อินทวงศ์ พวกนี้นั่งรวมกลุ่มเดียวกัน แลหลังที่ประชุม นายฉันทที่นั่งติดนายเตียงทางข้างขวา นายโมรานั่งข้างซ้าย ในที่ประชุมนั้นมี พ.ต.ต.จรณศิริ กับ ร.ต.อ.วิเชียรอยู่ข้างใน รอบนอกมีตำรวจอีก ร.ต.ท.สถิตย์ ฤชุสมัย ยืนเฝ้าที่ประตูนอกและยังมีตำรวจกองปราบเฝ้าอยู่ข้างนอก รั้วบ้านมนังคศิลาอีก

เมื่อประชุมได้สักหนึ่งชั่วโมงมีตำรวจรับใช้อยู่ในบ้านมนังคศิลา มาตาม นายเตียงออกไปจากที่ประชุม นายเตียงออกไปสัก 4-5 นาทีก็กลับมานั่งตามเดิม นายโมราถามว่าใครมาตามไปธุระอะไร นายเตียงบอกว่า ตำรวจมาตามให้ไป สันติบาล นายโมราถามอีกว่า แล้วทำไมยังไม่ไป นายเตียงตอบว่าเดี๋ยวเล็ก แล้วค่อยไป แล้วก็มิตำรวจมาตามนายเตียงอีก นายเตียงได้ลุกออกไป ได้เรียก นายพันธ อินทวงศ์ ออกไปพบที่ห้องน้ำของห้องประชุม นายเตียงบอกนายพันธ ว่า “ตำรวจมาตามอ้าวไปสอบสวนแล้ว” นายพันธถามว่าในฐานะอะไร เป็นพยาน หรือผู้ต้องหา นายเตียงบอกว่าในฐานะพยาน แล้วสั่งว่า “ให้ลื้อบอกพวกเราให้ รู้ไว้ด้วย และคอยสังเกตความเคลื่อนไหว ถ้าสงสัยอะไรให้ไปถามคุณเผ่า” นาย พันธก็กลับเข้าห้องประชุม บอกนายโมรา ส่วนนายเตียงออกไปเลย ระหว่างที่มีการประชุมนั้น ร.ต.ท.สถิตย์ ฤชุสมัย ขณะนั้นมียศเป็นจ่านายสิบตำรวจ ยืน

เผ่าประตูนอก เวลาประมาณ 15.00 น. ได้เห็น พ.ต.ต.ประชา พูนวิวัฒน์ แต่งกายนอกเครื่องแบบเดินเข้าไปในที่ประชุม ต่อมาราว 10-20 นาที ก็กลับออกมาคนเดียว ขับรถกลับออกจากบ้านมณังคศิลา มีรถยนต์ขับตามออกไป 3-4 คัน คันหนึ่งจำได้ว่าคล้ายๆ นายเตียงนั่งไปในรถ ตามติดรถ พ.ต.ต.ประชา ไปแล้วไม่กลับมาอีก

หลังจากเลิกประชุมเวลา 18.00 น. นายฉันทได้ให้นายโมราติดตามข่าวนายเตียง ด้วยว่าจะเป็นอย่างไรกัน แต่นายโมราก็ไม่ได้ไปตามดู รุ่งเช้า นายโมราโทรศัพท์ไปถามที่บ้านนายเตียงจึงทราบ ว่า นายเตียงยังไม่ได้กลับบ้าน ได้ไปตามหลายแห่งแต่ไม่พบ พอกลับนาฬิกาไปที่สถานีแทนราษฎร สอบถามพวกเดียวกันก็ไม่มีใครได้ข่าวนายเตียง เลยปรึกษากันว่าจะถามเรื่องนายเตียงกับ พล.ต.อ. เผ่า ดีหรือไม่ ผลที่สุดลงความเห็นว่าย่าเพิ่งไปถามเพราะ พล.ต.อ. เผ่า อาจให้นายเตียงไปทำอะไรก็ได้เป็นการภายใน ต่อมาวันที่ 14 หรือ 15 เดือนเดียวกันเวลาบ่าย 2 โมง ขณะที่นายโมรา และนายพันธ์นั่งรับประทานอาหารอยู่ที่สโมสรสภาฯ พล.ต.อ. เผ่า เดินเข้ามาแล้วขี้มือถามนายพันธ์ นายโมราว่า “พวกถือเอาเตียงไปไว้ที่ไหน” นายพันธ์ได้เชิญให้ พล.ต.อ. เผ่า นั่งแล้วเล่าเรื่องราวตามที่นายเตียงไปและสั่งไว้ให้ฟัง แล้วถาม พล.ต.อ. เผ่า ว่า “ท่านเอนายเตียงไปเก็บแล้วใช่ไหม” “เก็บ” หมายความว่าเอาไปฆ่า พล.ต.อ. เผ่า ปฏิเสธว่าไม่รู้เรื่อง ยังได้บอกว่าได้ช่วยเหลือนายเตียงไว้มาก ภรรยาของนายเตียงก็เป็นญาติกัน ต่อจากนั้นก็เข้าสู่ที่ประชุมสภาฯ

วันที่ 16 ธันวาคม 2495 ตอนบ่ายมีการประชุมกรรมการนิติบัญญัติที่บ้านมณังคศิลา พล.ต.อ. เผ่า ได้แถลงในที่ประชุม มีใจความว่านายเตียงทรยศต่ออุดมคติ ทรยศต่อพรรคพวกที่ได้ให้ไว้ต่อกัน นายเตียง เป็นคอมมิวนิสต์ได้หลบหนีออกนอกประเทศทางเมืองกาญจนบุรี ไปอยู่ที่วิกตอเรียปอยด์ ประเทศพม่า กิริยาอาการที่แถลงรู้สึกว่าเป็นการจริงจัง ประสงค์ที่จะให้สมาชิกเชื่อเช่นนั้น และว่าตำรวจได้รุมมาจากเมืองกาญจน์ฯ 3 คน เป็นรถของนายเตียง นายเล็ก นายอุทิศ หนังสือพิมพ์ลงข่าวการหนีของนายเตียงกับพวก และต่อมาก็ลงข่าวว่าหนีไปเป็นคอมมิวนิสต์อยู่ที่ประเทศญวนบ้าง ประเทศลาวบ้าง พร้อมกับบลูรูปถ่ายพร้อมกับโฮจิมินห์ด้วย แต่ผู้ที่รู้จักนายเตียงดี เห็นรูปแล้วบอกว่าไม่ใช่ นายเตียง ทางครอบครัวของนายเตียง นายชาญ นายเล็ก ต่างคอยฟัง

ข้าพเจ้าทั้งสอบถามผู้ที่ไปในจีนแผ่นดินใหญ่ และประเทศพม่ากลับมา กับส่งคนออกติดตามสืบหาก็ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดได้พบปะบุคคลเหล่านั้นเลย พร้อมทั้งไม่มีรีแวว่าบุคคลเหล่านั้นไปอยู่ที่ไหน

จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติยึดอำนาจรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม พล.ต.อ. เผ่า ออกไปอยู่นอกประเทศ รัฐบาลแถลงว่า จะรื้อฟื้นสะสางคดีการเมืองต่างๆ ที่ประชาชนเรียกร้อง ภริยาผู้ที่หายสาบสูญไปจึงได้ยื่นคำร้องทุกข์ต่ออธิบดีกรมตำรวจคนใหม่ ขอให้สอบสวนข้อเท็จจริงคดีนี้

พล.ต.อ.ไสว ไสวแสนยากร อธิบดีกรมตำรวจ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นคณะหนึ่งมี พล.ต.ต. ประเสริฐ รุจิรวงศ์ รองอธิบดีกรมตำรวจ เป็นประธานกรรมการ พล.ต.ท. แฉ้ว แฉ้วพาลชน พล.ต.ต. บรรลือ เรืองตระกูล พล.ต.จ. อัศวิน ยิ่งกมล พล.ต.จ. ฉัตร หนูนุกัถิ พล.ต.อ. จำรัส ไรจน์จันทร์ และ พล.ต.อ. ชูลี แสงอร่าม เป็นกรรมการ โดยแบ่งแยกตั้งพนักงานสอบสวนออกเป็นหลายสาย เฉพาะคดีนี้ตั้งให้ พล.ต.จ. ฉัตร หนูนุกัถิ ผู้บังคับกองตรวจ ตำรวจภูธร เป็นกรรมการ ผู้ควบคุมการสอบสวน พล.ต.ต. อุดม เคาระบุตร พล.ต.ต. เจริญ พินิจามย์ พล.ต.ต. ขาวญ ศรีสุข พล.ต.ต. จำเนียร เรืองวุฒิ ร.ต.อ. พงษ์ชาญ ทัศนาศร ร.ต.อ. ขาดิ สุนทรสิงห์ ร.ต.ท. อภินันท์ ณ นคร ร.ต.ท. ขโลม จิรากร ร.ต.ท. ลิม สุขเกต และ ร.ต.ท. ไชยา นิยมคำ เป็นพนักงานสอบสวน

ตามหลักฐานสำนวนการสอบสวนคดีกบฏ 10 ก.ย. นายเตียง นายชาญ กับพวกที่หายไป ไม่มีใครตกเป็นผู้ต้องหาในคดีนั้น

พยานที่พนักงานสอบสวนเรียกมาทำการสอบสวนคดี คงได้ความว่า ตั้งแต่ นายเตียง นายสง่า นายชาญ นายเล็ก นายผ่อง หายไปแล้ว ภริยาและผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดไม่เคยได้รับข่าวคราวว่าบุคคลเหล่านี้ไปอยู่ที่ไหนเลย และตามรายงานของทางราชการที่ส่งข่าวว่าพบนายเตียงอยู่ที่นั่นที่นั่น ก็ไม่เป็นความจริง

ผู้แทนราษฎรได้เคยตั้งกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎรถึงการหายไปของ นายเตียง รัฐบาลในสมัยนั้นแถลงตอบว่า นายเตียงยังมีชีวิตอยู่ แต่ได้หลบหนีออกนอกประเทศ พนักงานสอบสวนได้เรียกนายล้วนละล่อง นายสุวิทย์ ซึ่งเคยเดินทางไปจีนแดงมา และพันโท พระโยม จุฬานนท์ ซึ่งเคยหลบหนีภัยการเมือง

ไปอยู่ในพม่า มาสอบสวน บุคคลดังกล่าวให้การว่าไม่เคยได้ข่าวหรือพบนายเตียงเลย

ในระหว่างทำการสอบสวนอยู่นั้น พล.ต.จ.อัคนี ยิงกมล กรรมการสอบสวนคดียิงนายอารีย์ นักหนังสือพิมพ์ ได้มาแจ้งกับ พล.ต.จ. ฉัตร หนูนุกัถติ ว่ามีพยานทางเมืองกาญจนฯ รู้เห็นเกี่ยวกับคดีเรื่องนายเตียง บ้างหรือไม่ พยานจึงบอกว่ารู้เห็น พล.ต.จ. ฉัตร ได้เรียกพยานนั้นมาสอบถามทีละคน คือ ส.ต.ต. สุวรรณ บ่อผล พลตำรวจ จำเนียร จิตรเที่ยง และ พลตำรวจ บุญช่วย บุญปลูก พยานเล่าให้ฟังว่า ในตอนกลางวันได้ชุดหลุมไว้ก่อนแล้วจึงนำห่อศพ 5 ห่อไปเผาในเวลากลางคืน เผาแล้วเอาดินกลบไว้ในหลุม ตอนกลางวันที่ไปชุดหลุมมี พ.ต.ท. ศิริชัย กระจำวงศ์ ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้กำกับการตำรวจภูธร จังหวัดกาญจนบุรี และ พ.ต.ต. ประดับ กับตำรวจเมืองกาญจนฯ ไปชุดหลุมเตรียมไว้ พ.ต.ต. ประชา ไม่ได้ไปด้วย เมื่อได้ความจากพยานทั้งสามนี้แล้ว พ.ต.อ. อุดม เศรษฐบุตร ได้เรียกพ.ต.ต. ประดับมาสอบสวนซึ่งทำให้ได้ทราบว่า มี ส.ต.ต. สมพงษ์ กรพาศิณย์ รู้เรื่องอีกคนหนึ่ง ระหว่างนั้น ส.ต. สมพงษ์ กรพาศิณย์ ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ บางขวางในความผิดฐานฆ่านายสุวิษ พุ่มชูศรี ส.ต.ต. สมพงษ์ได้ให้จ่านายสิบเอก สว่างภพ พี่เขยมาติดต่อกับ ร.ต.ท. บุญช่วย ภูอินดี ซึ่งเป็นพี่เขยอีกคนหนึ่ง ให้เรียนอธิบดีกรมตำรวจว่าเขาจะเปิดเผยคดีเรื่องนายเตียง ศิริพันธ์ และนายพร มลิตทอง ถูกฆ่าตาย ขณะนั้น ร.ต.ท.บุญช่วย ภูอินดี สังกัดกองพลอาชญากรรม ตำรวจ และพักอยู่ที่บ้านอธิบดีกรมตำรวจ พล.ต.อ.ไสว ไสวสนยากร โดย ส.ต.ต.สมพงษ์ เป็นคนขับรถยนต์ของ พ.ต.อ.อรอนพ พุกประยูร และได้เห็นเหตุการณ์ วันรุ่งขึ้น ร.ต.ท.บุญช่วย จึงได้ไปหา ส.ต.ต.สมพงษ์ที่เรือนจำ ส.ต.ต.สมพงษ์ ได้เล่าเรื่องให้ฟัง ส.ต.ต.สมพงษ์ ได้รู้ข่าวว่าพนักงานสอบสวนกำลังสอบสวนคดี เรื่องนายเตียงอยู่ และกลัวจะมีความผิดร่วมด้วย ร.ต.ท.บุญช่วย ได้นำความมา ขี้แจงต่ออธิบดีกรมตำรวจฯ สั่งให้ไปแจ้งแก่ พล.ต.จ.ฉัตร หนูนุกัถติ และ พ.ต.อ. อุดม เศรษฐบุตร ก็ได้ไปทำการสอบสวน ส.ต.ต. สมพงษ์ ที่เรือนจำบางขวาง

ข้อเท็จจริงใจทาก็ก็นำสืบพยานผู้รู้เห็นเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ พยานให้การ มีใจความว่า ส.ต.ต.สมพงษ์ กรพาศิณย์ มีหน้าที่ขบถยนต์ประจำตัว พ.ต.อ. อรอนพ พุกประยูร ยศขณะนั้นเป็น พ.ต.ต. ในปลายปี พ.ศ. 2495 เป็นผู้กำกับการตำรวจสันติบาล ส.ต.ต.สมพงษ์ พักอยู่ที่บ้าน พ.ต.อ. อรอนพฯ ทำงานอยู่ที่

สันติบาลบ้าง ไปทำงานที่กรมประมวลราชการแผ่นดินบ้าง พ.ต.อ.อรรณพ เป็นกรรมการสอบสวนคดีกบฏ 10 พ.ย. 2495 ด้วย ขณะเดียวกันนั้น พ.ต.ต.ประดับ อีระเกาศัลย์ ยังเป็นนายร้อยตำรวจโทประจำอยู่กองตรวจ ตำรวจนครบาล มีที่ทำงานอยู่ที่กองปราบสามยอด มีพล.ต.ต.เถื่อน ประภาวัตร เป็นหัวหน้า พ.ต.อ.พันศักดิ์ วิเศษภักดี พ.ต.อ.อรรณพ พุกประยูร เป็นรอง พ.ต.ต.ประดับ เป็นผู้ช่วยกรรมการ สอบสวนคดีกบฏ 10 พ.ย. 2495

วันใดพยายามจำไม่ได้ ในระหว่างที่มิงงานฉลองรัฐธรรมนูญเดือนธันวาคม พ.ศ. 2495 ส.ต.ต.สมพงษ์ ขัปรถยนต์มากับ พ.ต.อ.อรรณพ ไปที่บ้าน พล.ต.จ.รัตน์ วัฒนมหาดมภ์ จำเลยที่หนึ่งซึ่งอยู่ในกองตำรวจสันติบาล เป็นเรือนไม้สองชั้น พ.ต.อ.อรรณพ ลงจากรถเข้าไปในห้องรับแขก ขณะนั้นมีรถยนต์จอดอยู่ก่อน 2 คัน เป็นรถเก๋งยี่ห้อเอ็มบีอีสี่ประตุ คันหนึ่ง สีอะโรพยานจำไม่ได้ ในห้องรับแขก มีนายชาญ บุณนาค กับชายอีก 2-3 คน ส.ต.ต.สมพงษ์ ไม่รู้จักอยู่ด้วย ส.ต.ต.สมพงษ์ ได้ยินเสียง พ.ต.อ.อรรณพ ได้เถียงกับนายชาญ โดย พ.ต.อ.อรรณพ ว่านายชาญเป็นคอมมิวนิสต์ แต่นายชาญเถียงว่าไม่ได้เป็น เเถียงกันประมาณ 15 นาที พ.ต.อ.อรรณพ ก็ออกมาขึ้นรถ บอกให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ ขัปรถไป โดยบอกให้ขับผ่านบ้านมนังคศิลาแล้วให้เลี้ยวกลับไปวังปารุสสกวัน ถึงวังปารุสก์ พ.ต.อ.อรรณพ ขึ้นไปบนตึกนานประมาณ 10 นาที ก็กลับลงมาส่งกระดาหมีข้อความถึงผู้กำกับตำรวจจังหวัดกาญจนบุรี มีใจความว่า “ศาสตรตรีเยี่ยมพร้อมไว้” ให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ เอาไปส่งโทรเลขที่แผนกสื่อสารอยู่ในวังปารุสก์นั่นเอง ส่งโทรเลขแล้วก็ขัปรถพา พ.ต.อ.อรรณพ ไปตามถนนสายปากน้ำตามที่ พ.ต.อ.อรรณพ สั่งพอเลยสถานีตำรวจพระโขนงไป 3 ระยะเสาไฟฟ้า พ.ต.อ.อรรณพ ให้เลี้ยวรถเข้าไปที่บ้านหลังหนึ่งทางขวามือ ขณะนั้นไม่มีบ้านของใครอยู่เลย บ้านหลังนี้เป็นเรือนไม้สองชั้น เวลานั้นเป็นเวลาประมาณบ่ายสองโมง มี พ.ต.อ.พุด บุรณะสมภพ พ.ต.อ.พันธวัชศักดิ์ วิเศษภักดี พ.ต.อ.วิจิต รัตนะภาณุ พ.ต.ต.กมล ชโนวรรณ และยังมีตำรวจแต่งตัวนอกเครื่องแบบอีก 3-4 คน ยืนอยู่ในบริเวณบ้านนั้น อยู่ทางหน้าบ้านบ้าง ข้างๆ บ้านบ้าง ไปถึงประมาณ 30 นาที ก็เห็นสารวัตรประสงค์ ยศไม่เกิน ร.ต.อ. กับ ร.ต.ท.พิชิต นามสกุลพยานจำไม่ได้ นำนายชาญ บุณนาค เดินเข้ามาในบ้าน แล้วพาไปเข้าประตูห้องรับแขก ซึ่ง ส.ต.ท.ดำรงค์ ส.ต.ท.เจริญ หรือโย่ง ร.ต.อ.อิทธิพล เครือโย จำเลยอยู่ในนั้น

พจนายชาญ เข้าไป บุคคลดังกล่าวกับผู้ที่น่าเข้าไปได้ทำการปล้นนายชาญ มีเสียงคนล้มตึงตัง แล้วก็หามนายชาญเข้าไปไว้อีกห้องหนึ่ง แล้วสารวัตรประสงค์ ร.ต.ท.พิชิต ก็ออกไปที่ พ.ต.อ.อรรณพ ซึ่งขณะทำการกอดปล้ำยืนอยู่กับ พ.ต.อ.พันศักดิ์ พ.ต.อ.พุ่ม และ พ.ต.อ.วิจิต ต่อจากนั้นอีกราว 20 นาที สารวัตรประสงค์ ร.ต.ท.พิชิต ก็นำชายอีกคนหนึ่ง ซึ่งพยานเห็นยืนอยู่กับนายชาญ ที่บ้าน พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยเข้าไปในห้องรับแขกและมีการปลุกปล้ำอย่างเดียวกัน โดยบุคคลชุดเดิม แล้ว ร.ต.ท.พิชิต สารวัตรประสงค์ ก็ออกมายืนข้างนอก อีก 20 นาทีต่อมาก็ำชายอีกคนหนึ่ง เข้าใจว่าเป็นคนที่เห็นอยู่กับนายชาญ ที่บ้าน พล.ต.จ.รัตน์ เหมือนกันเข้าไป แล้วเสียงปล้ำกันตึงตังในห้องรับแขกอีก เรียกร้อยแล้ว ร.ต.ท.พิชิต สารวัตรประสงค์ ก็ออกมายืนข้างนอก พ.ต.อ.อรรณพ จึงเรียก ส.ต.ต.สมพงษ์ เอารถไปรับและให้ขับไปที่สันติบาลที่บ้าน พล.ต.จ.รัตน์ ไปถึงเมื่อบ่าย 4 โมง ตอนนั้น พ.ต.ต.ประดับ อยู่ที่สโมสรนายตำรวจ พ.ต.ต.ประชา พูลวิวัฒน์ ได้มาเชิญไปบ้าน พล.ต.จ.รัตน์ เพื่อพบกับ พ.ต.อ.อรรณพ ทั้งสองคนเดินเข้ามาทางหลังบ้าน ไปนั่งอยู่ที่ระเบียงเรือนคนใช้ อยู่ทิศตะวันออกของเรือนใหญ่ มองเห็น พ.ต.อ.อรรณพ นั่งอยู่กับนายเตียง ศิริขันธ์ ในห้องรับแขก เสียง พ.ต.อ.อรรณพ หาว่านายเตียง ดำเนินการเป็นคอมมิวนิสต์ นายเตียงปฏิเสธว่าไม่ได้เป็น พูดกันอยู่ประมาณ 10 นาที พ.ต.อ.อรรณพ ก็ออกมาที่หลังบ้าน ตรงบันได ให้คนใช้ไปเรียก พล.ต.จ.รัตน์ ให้มาคุย ประเดี๋ยวเดียว พ.ต.อ.อรรณพ ก็เดินมาทางที่ พ.ต.ต.ประชา กับ พ.ต.ต.ประดับ นั่งอยู่ แล้วกวักมือเรียก พ.ต.ต.ประชา ให้ไปหา สั่งให้นำนายเตียง ไป พ.ต.อ.อรรณพ ก็ขึ้นรถซึ่งมี ส.ต.ต.สมพงษ์ ขับ ก่อนรถเคลื่อนที่ พ.ต.อ.อรรณพ สั่ง พ.ต.ต.ประดับ ว่าประเดี๋ยวให้เอาคนขับรถของนายเตียงไป ให้ไปพร้อมกับคุณกระแสร คือ พ.ต.ต.กระแสร อุณหสุวรรณ จำเลย ขณะนั้น พ.ต.ต.กระแสร นั่งอยู่ที่ม้าหินหน้าบ้าน พ.ต.ต.ประชาได้เดินไปบอกคนขับรถของนายเตียงที่รถว่า ให้คอยอยู่ก่อน ประเดี๋ยวจะนำไป ขณะนั้นนายสง่านั่งอยู่ในรถยนต์ห้ออสตินสี่ล้อโกแล็ต พ.ต.อ.อรรณพ ไปแล้ว 2-3 นาที พ.ต.ต.ประชา ก็เข้ามาเชิญนายเตียงในห้องรับแขกให้ไปขึ้นรถยนต์ที่หน้าบ้านซึ่งมีจอดอยู่ในบ้าน 2-3 คัน

พ.ต.อ.อรรณพ สั่งให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ ขับรถไปที่บ้านพระโขนงอีก ไปถึงบ้านนั้นประมาณ 5 โมงเย็น คนที่ยังเห็นอยู่ที่นั่นก็ยังเห็นอยู่ตามเดิม พ.ต.อ.อรรณพ

ลงจากรถ ถึงหน้าบ้านประมาณ 15 นาที ก็มีรถยนต์มาอยู่ที่ประตูหน้าบ้าน ข้างนอกถนน พ.ต.ต.ประชา คนเดียวนำนายเตียง เข้ามาแล้วไปห้องรับแขก สารวัตรประสงค์ ร.ต.ท.พิชิต เดินตามเข้าไปด้วย ขณะนั้น ร.ต.อ.อิทธิพล ส.ต.ท.ดำรงค์ ส.ต.ต.จรัญ อยู่ในนั้น พอนายเตียง เข้าไปก็มีเสียงดังดังสั๊ก 5 นาทีเศษ เสียงก็เงียบ พยานเห็น พ.ต.ต.ประชา ส.ต.ท.ดำรงค์ ส.ต.ท.จรัญ ขูลมนปุลกปล้ำอยู่ด้วย เสียงเงียบไปแล้ว พ.ต.ต.ประชา สารวัตรประสงค์ และ ร.ต.ท.พิชิต ก็ออกมาข้างนอก พ.ต.อ.อรรณพ ก็เรียกให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ เอรอดไปรับมี พ.ต.อ.พันศักดิ์ พ.ต.อ.พุม พ.ต.อ.พิชิต ไปรดคันเดียวกับ พ.ต.อ.อรรณพ ด้วย ไปที่สโมสรสันติบาล ไปถึงก็พากันลงจากรถทั้งหมด

ทางบ้าน พล.ต.จ.รัตน์ เมื่อ พ.ต.ต.ประชา พานายเตียง ไปแล้ว พ.ต.ต.ประดับ ก็นั่งคุยกับ พ.ต.ต.กระแสร้ เวลาประมาณ 5 โมงเย็นก็พากันไปขึ้นรถของนายเตียง พ.ต.ต.กระแสร้ นั่งหน้าคู่กับคนขับ พ.ต.ต.ประดับ นั่งข้างหลัง พ.ต.ต.กระแสร้ บอกให้ขับไปทางพระโขนงเลยสถานีตำรวจพระโขนงไปแล้ว รดเลี้ยวเข้าบ้านข้างขวามือ รดเข้าไปจอดทางตัวเรือน 5-6 วา มีคนอยู่ในบ้าน 3-4 คน คนหนึ่งได้บอกให้เชิญคนขับรถขึ้นไปบนเรือน พ.ต.ต.ประดับ ก็พาคนขับเดินไปที่ห้องรับแขก ภายในห้องรับแขกมีคนอยู่ 3-4 คนๆ หนึ่งในจำนวนนั้นค่อนข้างสูง เมื่อนายสง่าเดินเข้าไปในห้องรับแขก คน 3-4 คน ในห้องนั้นก็เข้ามาถอดปลั๊กนายสง่า นานประมาณ 2-3 นาทีก็ได้ยินเสียงลัม พ.ต.ต.ประดับ เดินออกมาที่กลางสนาม พบกับ พ.ต.ต.ประชา ยืนคุยกันราว 10 นาที พ.ต.ต.ประดับ ก็ขึ้นรถ พ.ต.ต.ประชา ไปที่กรมตำรวจ พ.ต.ต.ประดับ เอรอดส่วนตัวกลับบ้าน ในคืนวันนั้นไม่ได้ไปไหน

เวลา 18.00 นาฬิกาเศษ พ.ต.อ.อรรณพ ออกจากสโมสรมาขึ้นรถให้ขับไปที่บ้านนางเป๊าะอยู่ที่ถนนวิสุทธิกษัตริย์ พ.ต.อ.อรรณพ ขึ้นไปบนตึก ส.ต.ต.สมพงษ์ ไปกินข้าวข้างนอก เวลา 1 ทุ่มเศษ มีคนบอกให้ไปเปลี่ยนรถเอรอดยี่ห้อยี่ห้อยของนางเป๊าะออกไป เวลาประมาณ 21.00 น. พ.ต.อ.อรรณพ ขึ้นไปบนสโมสร เวลา 2 ยามเศษ ก็กลับมาบ้านที่ถนนดินแดง พ.ต.อ.อรรณพ สั่งให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ ไปกับ พ.ต.ต.ประชา เวลา 5.00 นาฬิกา และให้ไปหา พ.ต.ต.ประดับ ที่กองตรวจบางขุนพรหม ขณะนั้น พ.ต.ต.ประชา ก็อยู่และค้างที่นั่นด้วย

เวลา 05.00 นาฬิกา พ.ต.ต.ประชา ให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ ขับรถของ

นางแbbieไปบ้าน พ.ต.ต.ประดับ ไปถึง พ.ต.ต.ประชา ขึ้นไปบนบ้านแล้วกลับลงมาพร้อมกับ พ.ต.ต.ประดับ ให้รถกลับไปที่บ้านของ พ.ต.อ.อรรณพ ทั้งสองคนขึ้นไปหา พ.ต.อ.อรรณพ ได้สั่ง พ.ต.ต.ประชา พ.ต.ต.ประดับ ไปเมืองกาญจน์ฯ ให้ไปติดต่อกับ พ.ต.ท.ศิริชัย ผู้กำกับการตำรวจเมืองกาญจน์ฯ วางานที่สั่งไว้เรียบร้อยหรือยัง และยังได้บอกว่านายเตียงเป็นคอมมิวนิสต์ ถ้าปล่อยไว้อาจจะเป็นภัยต่อบ้านเมืองได้เก็บเสียแล้ว พ.ต.ต.ประชา พ.ต.ต.ประดับ ก็เดินทางไปเมืองกาญจน์ฯ โดยรถไฟลัด ไปถึงเวลาประมาณ 3 โมงเช้า พบผู้กำกับ ศิริชัย จำเลยที่บ้านพัก ใกล้สถานีตำรวจ พ.ต.ต.ประชา ถามว่างานที่ พ.ต.อ.อรรณพสั่งไว้เรียบร้อยหรือยัง ผู้กำกับศิริชัย บอกว่าไปกับเด็กก็แล้วกัน แล้วตำรวจที่บ้านผู้กำกับได้ไปตามพลตำรวจศาสตร์มา พลฯ ศาสตร์ คือ ส.ต.ต.ศาสตร์ ภาษิตานนท์ จำเลย เป็นคนขับรถจี๊ปสหประชาชาติขนาดกลางพา พ.ต.ต.ประดับ ไปกับส.ต.อ.ณรงค์ ชิวปรีชา ส.ต.ต.เฉลย สุขสวัสดิ์ ส.ต.ต.เจริญ ไทสาเกตุ จำเลย และ ส.ต.ต.สุวรรณ บ่อผล พลตำรวจบุญช่วย บุญปลูก พยานโจทก์ภายในรถมีอาหาร จอบ เสียม มีด เตรียมเอาไปด้วย รถแล่นไปตามถนนทางทิศเหนือของจังหวัดกาญจน์ฯ ไปทางลาดหญ้า พอถึงหลักกิโลเมตรที่ 9 ก็แยกทางขวามือเข้าป่าเป็นทางเกวียน และทางรถยนต์คดเคี้ยวไปในป่าประมาณ 2 กิโลเมตรรถจึงหยุด เป็นที่ราบ พลฯ ศาสตร์ พา พ.ต.ต.ประดับ ไปดูหลุมถ่านเก่าๆ หลุมหนึ่ง พ.ต.ต.ประดับ บอกว่า เอาตรงนี้แหละ พลฯ ศาสตร์ จึงบอกตำรวจเมืองกาญจน์ฯ ที่ไปด้วยให้ช่วยกันขุดหลุมนั้นกว้างยาวประมาณด้านละหนึ่งวา ลึกหนึ่งศอกเศษ เมื่อขุดแล้วก็หยุดกินอาหารที่เตรียมเอามา หลังจากนั้น พ.ต.ต.ประดับ สั่งให้ช่วยกันหาฟืนมาใส่ในหลุมนั้นจนฟืนพ้นปากหลุมประมาณหนึ่งศอก เสร็จแล้วก็พากันกลับมาตามทางที่เข้าไปถึงบ้านผู้กำกับศิริชัย พ.ต.ต.ประดับ พ.ต.ต.ประชา ก็เดินทางกลับกรุงเทพฯ ไปที่บ้าน พ.ต.อ.อรรณพ เวลาประมาณ 18.00 น. รายงานว่าเรียบร้อยแล้วรับประทานอาหารเย็นที่บ้าน พ.ต.อ.อรรณพ แล้วออกจากบ้าน โดย ส.ต.ต.สมพงษ์ เป็นคนขับ พ.ต.อ.อรรณพ พ.ต.ต.ประชา พ.ต.ต.ประดับ ส.ต.อ.แนบ นัมรัตน์ จำเลยไปด้วย ไปที่บ้านพระโขนงหลังเท่านั้น เป็นเวลาพลบค่ำ เลี้ยวกลับรถที่หน้าประตูบ้าน หันกลับมากลางกรุงเทพฯ ภายในบริเวณบ้านนั้นมีรถจี๊ปสหประชาชาติ ขนาดกลางคันหนึ่งจอดอยู่ห่างประตูบ้านเข้าไป 5-6 วา ขณะเลี้ยวกลับรถนั้น ส.ต.ต.สมพงษ์ เห็น

คนนั่งอยู่ในรถจี๊ปตอนหน้า 2 คน ตอนหลัง 2-3 คน กับคนอื่นๆ ยืนข้างรถคนหนึ่งเข้าใจว่า คือ ส.ต.อ.ระวี เขียรนันท์ จำเลย พอกลับรถแล้ว พ.ต.อ.อรรณพ สั่งให้ ส.ต.ต.สมพงษ์ ขับช้าๆ รอรอดคันหลัง แล้วเห็นรถจี๊ปคันที่อยู่ในบ้านตามมา รถข้ามสะพานพุทธยอดฟ้า เลี้ยววงเวียนใหญ่ ถึงทางแยกข้างตลาดพลู พ.ต.อ.อรรณพ สั่งให้ไปเมืองกาญจนฯ ส.ต.ต.สมพงษ์ ขับรถตรงไปเร็วขึ้นกว่าเก่า ถึงบ้านโป่งประมาณ 2 หุ่ ม พ.ต.อ.อรรณพบอกให้รอรอดคันหลัง จอดรอที่วงเวียน ที่จะเลี้ยวขวาไปจังหวัดกาญจนฯ นานราว 20 นาที รถจี๊ปตามมาทัน จึงออกรถต่อไป ออกจากบ้านโป่งประมาณ 30 นาที พบคนฉายไฟตกอยู่ข้างหน้า พ.ต.อ.อรรณพ สั่งให้รหยุด คนที่ฉายไฟเป็นนายตำรวจคนหนึ่ง พลตำรวจ 2 คน คือ ร.ต.อ.ดำริห์ พวงพุ่ม ผู้บังคับกองตำรวจอำเภอท่ามะกา ในขณะนั้นกลับจากไปราชการก็เดินตรวจการจราจรตามถนน พ.ต.ต.ประดับลงจากรถ บอกนายตำรวจนั้นว่า พ.ต.อ.อรรณพ มาอยู่ในรถ ร.ต.อ.ดำริห์ได้เข้าไปหาทำความเคารพแล้วรายงานตัว พ.ต.ต.ประดับก็ขึ้นรถเดินทางต่อไปอีกประเดี๋ยวหนึ่ง ร.ต.อ.ดำริห์กับพวกยังได้เห็นรถจี๊ปขนาดกลางอีกคันหนึ่งวิ่งตามไป ตำรวจให้สัญญาณไฟให้หยุดรถคันนั้นไม่ยอมหยุด

พ.ต.อ.อรรณพ ไปถึงเมืองกาญจนฯ เวลาประมาณ 3 หุ่ ม รถเข้าไปจอดที่บ้านผู้กำกับศิริชัย พ.ต.อ.อรรณพ พ.ต.ต.ประดับ ขึ้นไปบนบ้าน ส.ต.ต.สมพงษ์ ส.ต.อ.แนบ อยู่ข้างล่าง แล้ว พ.ต.อ.อรรณพ จึงบอกให้ส.ต.ต.สมพงษ์ เดินไปรอรอดจี๊ปที่หน้าสถานีตำรวจ ส.ต.ต.สมพงษ์ รออยู่ไม่ถึง 30 นาที รถจี๊ปนั้นก็มาถึง ส.ต.ต.สมพงษ์ เดินเข้าไปหารถจี๊ปนั้นหยุด ส.ต.ต.สมพงษ์ เห็นคนกระโดดลงจากทางท้ายรถ 3 คน ร.ต.ท. ผัน ศาสตร์รูปุ่ ง ขณะนั้นเป็นจำตำรวจ กับ ร.ต.ต.มรกต มัลลิกมัลย์ ส.ต.ต.ชุมพล ปรีแอ้ม จำเลย ส.ต.ต.สมพงษ์ บอกว่ารถจี๊ปมาแล้ว พ.ต.อ.อรรณพ ลงจากเรือนผู้กำกับศิริชัย บอกส.ต.ต.สมพงษ์ ให้เอาปืนออกจากท้ายรถให้ พ.ต.ต.ประชา ส.ต.ต.สมพงษ์เอาปืนทอมสันกับปืนแมทเสนให้ พ.ต.ต.ประชา ออกจากบ้านผู้กำกับ มี พ.ต.อ.อรรณพ พ.ต.ต.ประชา พ.ต.ต.ประดับ ผู้กำกับ ศิริชัย ส.ต.อ.แนบ พลฯ ศาสตร กับตำรวจเมืองกาญจนฯ ชุดที่ไปเมื่อตอนกลางวัน ไปโดยรถจี๊ป คันของตำรวจเมืองกาญจนฯ พลฯ ศาสตร เป็นคนขับ วิ่งไปทางลาดหญ้า ระหว่างทางได้พบรถจี๊ปคันที่ตามไปจากกรุงเทพฯ หยุดอยู่ข้างทาง รถจี๊ปของตำรวจเมืองกาญจนฯ ก็หยุด มี พล.ต.จ.รัตน์ จำเลย

มาขึ้นรถจี๊ปนี้ด้วย รถก็แล่นต่อไป รถจี๊ปจากกรุงเทพฯ ตามมา ไปได้ครึ่งทางระหว่างตัวจังหวัดกับทางที่จะเลี้ยวเข้าป่า รถคันหลังหยุดแล้วเปิดไฟปิ๊ดๆ เปิดๆ รถคันหน้าจึงหยุดถอยหลังมาดู ปรากฏว่ารถเสียแก้มไม่ได้ จึงได้ขนถ่ายคน 4-5 คน กับห่อเสื้อกมัดด้วยเชือกยาวประมาณ 1 วาเป็นมัดกลมๆ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางราว 1 ศอก มี 5 ห่อ เอาขึ้นรถคันหน้า แล้วรถก็แล่นต่อไป ถึงทางเลี้ยวเข้าป่า มีคนบอกให้ลงดูต้นทาง พลฯ บุญช่วย กับตำรวจที่มาจากกรุงเทพฯ อีก 2 คนลงจากรถอยู่ที่ตรงนั้น รถวิ่งไปตามทางที่คาดเดี้ยว เหมือนทางที่มาตอนไปกลางวัน เมื่อถึงตำรวจก็ขนห่อเสื้อกมัดทั้ง 5 ห่อวางไว้บนหลุมที่มีพินกองที่มาทำไว้แล้วเอาน้ำมันในปั๊มที่เตรียมเผามาราดจุดไฟเผา ขณะนั้นเวลาประมาณ 4 ทุ่ม รอยუნไฟมอดประมาณตี 3 เศษๆ จึงเอาดินกลบ เสร็จแล้วขึ้นรถกลับ ถึงทางเลี้ยวหยุดรับ พลฯ บุญช่วย กับตำรวจที่ลงดูต้นทาง มาพบรถจี๊ปคันที่เสียจอดอยู่ข้างทางก่อนถึงสถานีตำรวจจึงหยุด พล.ต.จ.รัตน์ กับคนอื่นๆ ที่ตามมาขึ้นรถคันนั้น รถตำรวจเมืองกาญจนฯ ก็กลับไปบ้านผู้กำกับศิริชัย ได้มีการเลี้ยงข้าวต้มกัน ตอนนั้นพบ พ.ต.ต.ประดับ พ.ต.ต.กระแสร์ จำเลยอยู่ที่บ้านผู้กำกับศิริชัย ขากลับ พ.ต.ต.ประดับ กลับรถซิมคาร์ ของ พ.ต.ต.ประดับ ซึ่ง พ.ต.ต.กระแสร์ พ.ต.อ.อรรรณพ กลับพร้อม พ.ต.ต.ประชา และ ส.ต.อ.แนบ ถึงกรุงเทพฯ เวลาประมาณ 7 นาฬิกา

ปลายปี พ.ศ. 2497 มีการนัดแจกรางวัลที่บ้าน พ.ต.อ.พันศักดิ์ ที่ศาลาแดง นายตำรวจที่ไม่มี พล.ต.จ.รัตน์ พ.ต.อ.วิจิต พ.ต.ต.สุนนท์ เอกะโรหิต พ.ต.ต.กมล ชโนวรรณ ผู้กำกับศิริชัย จำเลย พร้อมด้วย พ.ต.อ.พันศักดิ์ พ.ต.อ.พุ่ม ร.ต.ท.พิชิต พ.ต.ต.ประชา พ.ต.ต.ประดับ พ.ต.ท.จรัญญา ร.ต.ท.ปริดา สารวัตรสวัสดิ์ นอกจากนี้ยังมีคนอื่นอีก นายสิบตำรวจอีกประมาณ 30 คน มี ส.ต.อ.สุจินต์ พลฯ สนั่นใจเมื่อแผ่ ส.ต.ต.สมพงษ์ ส.ต.อ.ดำรงค์ ส.ต.ต.จรัญ กับ ส.ต.อ.แนบ ส.ต.อ.ระวี ส.ต.ต.ชุมพล จ.ส.ต.ผั่น ส.ต.ต.มรกต จำเลย กับ พลฯ บุญช่วย ส.ต.ต.สุวรรณ พยาน

นายตำรวจเลี้ยงสุราอาหารกันอยู่ในห้อง เวลา 1 ทุ่มเศษ พล.ต.อ.เผ่า มาถึงและแจกของสีน้ำตาล ผู้กริบขึ้นมีชื่อผู้รับที่ของแก่นายสิบ พลตำรวจทุกคน ภายในของนั้นเป็นธนบัตรใบละ 100 จำนวนสามหมื่นบาท เมื่อแจกแล้ว พ.ต.อ.พันศักดิ์ พล.ต.จ.รัตน์ พ.ต.อ.วิจิต ได้ผลัดกันพูดชี้แจงแก่ผู้รับแจกเป็น

ทำนองว่า เงินจำนวนนี้ให้เอาไปปลูกบ้านอยู่ ใครทำอะไรมาแล้วย่าพูดไป

กรรมการสอบสวน ได้ความจากพยานแล้ว พล.ต.จ.ฉัตร จึงได้ให้ พล.ต.ต.จิตร เจียรนัย พ.อ. ส.ต.ต.สุวรรณ บ่อผล พลฯ บุญช่วย บุญปลูก ไปชี้ หลุมฝังศพที่ป่าเมืองกาญจนฯ เมื่อชี้แล้วก็ทำเครื่องหมายไว้ในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2500 แล้วกลับมารายงาน พล.ต.จ.ฉัตร วันรุ่งขึ้น พล.ต.จ.ฉัตร พ.ต.อ.อุดม นายแพทย์ พ.ต.ต.ถวัลย์ อาคนเสน พ.ต.ต.จิตร ร.ต.ท.คำรงค์ ช่างภาพประจำ กองวิทยาการ กรมตำรวจ พร้อมด้วย ส.ต.ต.สุวรรณ พลฯ บุญช่วย และ เจ้าหน้าที่ตำรวจอีกหลายคนได้ไปขุดหลุมที่พยานชี้ว่าเป็นที่เผาและฝังศพของ นายเตียงกับพวก ปรากฏว่าพบกระดูกกระดูกโครงกระดูก 5 แห่ง กระดูกส่วนต่างๆ ของร่างกายปนกันอยู่ พบหัวเข็มขัด 4 หัว พวงกุญแจ สันรองเท้า วัตถุเป็นก้อน 4-5 ก้อน กรอบแว่นตา และกระจกแว่นตา หูปั๊บน้ำมัน เศษเสื้อที่ไหม้ไฟ เศษ ฟืนที่ยังไหม้ไม่หมด กุญแจมือเหล็ก 2 อัน สันนิษฐานว่าเป็นเหล็กตามขา ซึ่ง เจ้าหน้าที่ได้จดบันทึกรายละเอียดและถ่ายรูปไว้ สิ่งของที่ขุดได้นี้ กรรมการสอบสวนได้เรียกภริยาของนายเตียง ศิริขันธ์ นายชาญ บุญนาคน นายเล็ก บุญนาคน และนายผ่อง เขียววิจิตร มาดู เจ้าทุกข์ต่างชี้แจงว่า ของบางชิ้นคล้ายคลึงกับที่สามีใช้ในวันที่หายไปในนั้น

บ้านพักของ พล.ต.จ.รัตน์ ในกรมตำรวจและบ้านเกิดเหตุที่พระโขนงได้รื้อไปก่อนคณะกรรมการได้สอบสวนแล้ว แต่ยังมีร่องรอยพื้นฐานและหลุมเสาอยู่ คณะกรรมการสอบสวนได้มอบให้ ร.ต.อ.สำนอง พิรานนท์ สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิตย์ ประจำกรมตำรวจ ทำแบบแปลนบ้าน ทำแผนที่บ้านกับแบบจำลอง โดยมีนายสงวน ไตรทรัพย์ ผู้เคยอยู่ในบ้านพระโขนงที่เกิดเหตุ เป็นผู้นำชี้ ส่วนบ้าน พล.ต.จ.รัตน์ ในกรมตำรวจ ได้แบบแปลนจากกองพลอากาศกรมตำรวจ ซึ่งเป็นผู้ดูแลควบคุม บ้านพักของข้าราชการกรมตำรวจ

บ้านเกิดเหตุที่ พระโขนง ตามทางสอบสวนได้ความว่า เป็นของนายเจริญ ไตรโชค ซึ่ง พ.ต.อ.อรอนพ ขอเข้าไว้ มีกำหนด 6 เดือน ค่าเช่าเดือนละ 400 บาท ชำระค่าเช่าทันทีที่ตกลงเช่าเป็นเงิน 2,400 บาท เริ่มเช่าเมื่อเดือนกันยายน หรือ ตุลาคม 2495

เมื่อได้พยานหลักฐานว่าจำเลยทั้ง 15 คน นี้กับพวกผู้ต้องหาที่ยังหลบหนีได้สมคบกันฆ่านายเตียง กับพวกในคดีนี้ คณะกรรมการผู้มีหน้าที่สืบสวน

สอบสวน จึงทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ซึ่งมี พล.ต.ท.ประเสริฐ รุจิรวงศ์ รองอธิบดีกรมตำรวจ เป็นประธานคณะกรรมการ ได้มีมติให้จับจำเลยทุกคน และได้ออกหมายจับผู้ที่หลบหนี พล.ต.ต.ฉัตร หัวหน้าพนักงานสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนเสนอขออนุมัติดำเนินคดี โดยสำนวนการสอบสวนได้เสนอ พล.ต.ท.ประเสริฐ รองอธิบดีกรมตำรวจ ก็เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวน

จำเลยทั้ง 15 คน นี้ได้ตัวมาโดยพนักงานสอบสวนเรียกตัวมาแล้วแจ้งข้อหาให้ทราบแล้วทำการควบคุมตัวไว้ บางคนให้ผู้บังคับบัญชาส่งตัวมา แล้วจึงนำสำนวนมาดำเนินคดีฟ้องยังศาลตามลำดับ

จำเลยนำสืบต่อผู้คดีมีใจความว่า ในการสอบสวนคดีกบฏ 10 พ.ย. 2495 พล.ต.อ.พระพิณจินคดี ประธานกรรมการ สั่งให้ทำการสอบสวนทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่มีวันหยุดราชการ พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยที่ 1 มีหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานร่วมกับ พล.ต.อ.พระพิณจินคดี ร.ต.พ.ผั่น จำเลยที่ 8 ร.ต.ต.มรกต จำเลยที่ 9 ส.ต.อ.ระวี จำเลยที่ 11 ส.ต.ท.ชุมพล จำเลยที่ 12 มีหน้าที่ประจำที่ทำงานกองอำนวยการสอบสวน ซึ่งอยู่ชั้นบนและมีหน้าที่เฝ้าเอกสารของกลางร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่นอีก 4 คน ชั้นล่างเป็นที่สอบสวน

วันที่ 12 ธันวาคม 2495 พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยได้นำนายเจริญ สืบแสง ผู้ต้องหาคนหนึ่งเข้าพบ พล.ต.อ.พระพิณจินคดี สอบสวนเรื่องคำร้องของนายเจริญ สืบแสง ครั้นเวลา 16.00 น.เศษ ร.ต.ต.นาท โรหิตเสถียร ได้นำคำสั่งของ พล.ต.ต.จำรัส มั่นทุกานนท์ สั่งให้จัดที่จอดรถหน้าตึกอำนวยการ จำเลยที่ 1 ได้จัดที่จอดรถอยู่จนเวลาประมาณ 17.00 น.เศษ จึงกลับขึ้นทำงานตามเดิม จนถึงเวลา 21.00 น.เศษ จึงได้กลับที่พักที่ทุ่งมหาเมฆ วันรุ่งขึ้นจำเลยที่ 1 ได้ไปทำงานเวลา 8.00 น. วันนั้นเวลา 20.00 นาฬิกา จำเลยที่ 1 ทำการสอบสวนนายคำเท้า รักไทยพยานผู้รู้เรื่องพวกกบฏตามคำสั่งของ พล.ต.อ.พระพิณจินคดี คืนวันที่ 13 ธันวาคม 2495 นั้น จำเลยที่ 1 ทำงานอยู่จนถึงเวลา 24 นาฬิกา

จำเลยที่ 1 มีบ้านพักอยู่ในกรมตำรวจตั้งแต่ พ.ศ. 2494 แต่พอเริ่มสอบสวนเรื่องคดีกบฏ 10 พฤศจิกายน จำเลยที่ 1 ก็ได้ส่งครอบครัวไปอยู่บ้านทุ่งมหาเมฆ ส่วนบ้านหลวงเปิดให้เป็นที่พักการสอบสวนของสายต่างๆ และเอาไว้เป็นที่พักของพยาน

จำเลยที่ 1 เพิ่งรู้จักกับ พ.ต.ต.ประดับ ชีระเกาศัลย์ พยานโจทก์เมื่อปลายปี พ.ศ. 2496 โดย พ.ต.ต.ประดับ ย้ายมาอยู่กองตำรวจสันติบาลปี พ.ศ. 2497 อธิบดีกรมตำรวจตั้งหน่วยแลกเปลี่ยนชาวไทย-จีน ขึ้นและส่ง พ.ต.ต.ประดับ ไปอยู่ที่ไทเป ส่วนในกรุงเทพฯ มีสำนักงานหน่วยชาวตั้งอยู่บ้านเลขที่ 68 ถนนขอยทรัพย์ มีนายประกอบ วัชรลิน หรือนายก้วยไทย เป็นหัวหน้าหน่วย ทั้งสองแห่งนี้ส่งชาววิทยุแลกเปลี่ยนกันเพื่อประโยชน์ในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ พ.ต.ต.ประดับ ไปอยู่ที่ไทเปได้เงินค่าใช้จ่ายพิเศษนอกจากเงินเดือน เดือนละ 1,000 ดอลลาร์ ประมาณ 20,000 บาท นายประกอบได้ค่าใช้จ่ายจากรัฐบาล เดือนละประมาณ 80,000 บาท ในปี พ.ศ. 2499 หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า อัศวิน แหวนเพชร ตั้งวิทยุเถื่อนที่ถนนขอยทรัพย์ อธิบดีกรมตำรวจสั่งให้จำเลยที่ 1 สืบสวนปราบปราม จำเลยที่ 1 จึงสั่งให้ พ.ต.ต.บุลิต ปราณีประชาชน และ พ.ต.ต.กระแสร์ อุณหสุวรรณ จำเลยที่ 6 ไปสืบสวนจับกุม ผลปรากฏว่าได้ นายสุเทพ พร้อมเครื่องส่งวิทยุ และส่งตัวฟ้องศาลอาญาลงโทษปรับ ปรากฏตามสำนวนคดีแดงที่ 2186/2497 ต่อมาหนังสือพิมพ์ลงข่าววิทยุที่ถูกจับนั้น ได้เปิดทำการใหม่ต่อไปอีกแล้ว มีรายงานของ พ.ต.อ.ต่อศักดิ์ ยมนาดี ซึ่งขณะนั้นอยู่ประจำกรมประมวล ตัดข่าวหนังสือพิมพ์เสนออธิบดีเฝ้า ผ่านมายังจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 จึงบันทึกเสนออธิบดีว่า วิทยุรายที่หนังสือลงนี้เป็นวิทยุของหน่วยชาวไทย-จีน ที่อธิบดีตั้งขึ้นเอง อธิบดีได้มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรในบันทึกที่เสนอขึ้นไปนั้นว่า ให้ยุบเลิกหน่วยแลกเปลี่ยนชาวทั้ง 2 หน่วยนี้ จำเลยที่ 1 จึงทำวิทยุเรียก พ.ต.ต.ประดับ กลับจากไทเป และแจ้งนายประกอบให้เลิกหน่วยแลกเปลี่ยนชาวทั้ง 2 หน่วยนี้ พ.ต.ต.ประดับ กลับจากไทเปมาต่อว่าจำเลยที่ 1 ว่าไม่ควรจะทำรุนแรงจนอธิบดีต้องสั่งเลิก พ.ต.ต.ประดับ ยังได้ต่อว่า พ.ต.ต.กระแสร์ จำเลยที่ 6 หว่าวไปจับวิทยุทำลายพวกเขา เพราะนอกจากการส่งข่าวทางการเมืองแล้ว ยังใช้วิทยุติดต่อให้พวกจีนในทางการค้ามีรายได้พิเศษอีกด้วย

พ.ต.อ.วิชิต รัตนมานู จำเลยที่ 2 นำสืบว่าได้รับคำสั่งให้เป็นกรรมการฝ่ายสืบสวนและอารักขาพยานในคดีกบฏ 10 พฤศจิกายน 2495 จำเลยที่ 2 ได้อารักขานางสาวศิริพร วรชาติ นางสาววิบูลย์วรรณ มั่นทจจิตร และนางอุบลวดี มหาสาลีพันธ์ โดยทางการจัดให้พยานทั้ง 3 คนนี้พักอยู่ชั้นบนของสโมสรกรมตำรวจ จำเลยที่ 2 มีหน้าที่พาพยานไปให้การตามหน่วยต่าง ๆ วันที่ 12 ธันวาคม 2495

จำเลยที่ 2 ได้นำนางสาวศิริพร ไปทำการสอบสวน เวลา 17.00 นาฬิกา จำเลยที่ 2 ได้บอกพยานทั้ง 3 คนว่า จะไปกินเลี้ยงฉลองนักเรียนที่สำเร็จรุ่นเดียวกันที่สโมสรทหารกองพลที่ 1 ซึ่งจัดให้มีขึ้นในวันที่ 12 ธันวาคม ตั้งแต่ พ.ศ. 2490 หรือ 2491 ถึง พ.ศ. 2501 จึงได้เลิก

พ.ต.ต.กมล ขโนวรรณ จำเลยที่ 4 มีหน้าที่เป็นกรรมการสอบสวนคดีกบฏ 10 พฤศจิกายน ในสายของ พล.ต.จ.อัคนีย์ ยิ่งมกล การสอบสวนส่วนมากจำเลยที่ 4 เป็นผู้จด พล.ต.จ.อัคนีย์ เป็นผู้นั่งและสอบสวน จำเลยที่ 4 ไม่เคยขออนุญาตออกไปสู่ระนอกสถานที่เลย วันที่ 12 ธันวาคม 2495 จำเลยที่ 4 ทำการสอบสวนนายกระจ่าง ธรรมโชติ ตามเอกสารหมายเลข จ.13 เริ่มสอบเวลา 13.00 นาฬิกา เสร็จราว 17.00 นาฬิกา

พ.ต.ต.สุนนท์ เอกะโรหิต จำเลยที่ 5 ไปทำงานที่กองตำรวจนครบาลตามปกติเวลาราชการ

พ.ต.ต.กระแสร์ อุณหสุวรรณ จำเลยที่ 6 ไปทำงานที่กองบังคับการกองปราบปรามตามปกติ ในวันที่ 12 ธันวาคม 2495 วันนั้นเวลา 15.00 นาฬิกา ร.ต.ท.ประธาน บุญวิบูลย์ ได้มาหาให้พาไปหาบิดาของจำเลยที่ 6 เป็นคนขับรถยนต์พาบิดาและ ร.ต.ท.ประธาน ไปทำธุระดังกล่าว และเวลา 19.00 นาฬิกา วันเดียวกันนั้น มีการเลี้ยงส่งนายเกษมน้องชายของจำเลยที่ 6 ซึ่งจะเดินทางไปต่างประเทศด้วยจนถึง 01.00 น. จึงเลิก จำเลยที่ 6 มีสาเหตุกับ พ.ต.ต.ประดับ เรืองจับวิทย์เถื่อนตั้งคำให้การของ พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยที่ 1

ร.ต.อ.อิทธิพล จำเลยที่ 7 ให้การว่าตามวันเวลาที่โจทก์กล่าวหาในฟ้อง จำเลยอยู่นอกราชการ โดยถูกออกจากราชการในวันที่ 1 กรกฎาคม 2495 จำเลยที่ 7 รู้สึกว่าถูกออกโดยไม่เป็นธรรม จึงได้ยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ไว้ แต่เห็นว่าชักช้าจึงได้ยื่นเรื่องราวต่อกรมตำรวจขอกลับเข้ารับราชการตามเดิม เพื่อนฝูงแนะนำให้ไปหา พ.ต.อ.พันธ์ศักดิ์ จำเลยที่ 7 จึงได้ไปหา พ.ต.อ.พันธ์ศักดิ์ ที่กองปราบปรามสามยอด ในต้นเดือนธันวาคม 2495 ไปหา 2-3 ครั้ง พบบ้างไม่พบบ้าง ระหว่างงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2495 จำเลยที่ 7 ได้ไปหา พ.ต.อ.พันธ์ศักดิ์ ที่สโมสรนายตำรวจ พ.ต.อ.พันธ์ศักดิ์ บอกว่าเรื่องที่ขอนั้นได้เห็นแล้ว แต่ให้รอไปก่อน เพราะคณะกรรมการกำลังติดสอบสวนคดีกบฏอยู่ จำเลยที่ 7 ได้ขอร้องให้ช่วยเร็วๆ หน่อย เพราะไม่มี

งานทำ วันนั้นได้เล่นบิลเลียดอยู่จน 16.00 นาฬิกา ได้พบ พ.ต.ต.ประดับ หลังจากยื่นเรื่องราว 6-7 เดือน จำเลยที่ 7 จึงได้กลับเข้ารับราชการอีก

ร.ต.ท. ผัน สัตรปรุง จำเลยที่ 8 ร.ต.ต.มรกต มัลลิกมาลย์ จำเลยที่ 9 ส.ต.อ.ระวี เรียรนนท์ จำเลยที่ 11 ส.ต.ท.ชุมพล ปริรัมย์ จำเลยที่ 12 ให้การว่าเป็นเวรรักษาการประจำตึกคอมมูนิสต์ เผาเอกสารและของกลางอยู่ที่ตึกชั้นบน มีอาหารซึ่งทางราชการจัดเลี้ยง และนอนอยู่บนตึกนั้น พล.ต.อ.พระพิณิจชนคดี พล.ต.จ.รัตน์ พล.ต.จ.จำรัส ทำงานอยู่บนตึกชั้นบนด้วย และให้การประกอบ พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยที่ 1 ว่าเป็นผู้สอบสวนนายคำเท้า รักไทย ในระหว่างงานฉลองรัฐธรรมนูญจนถึงเวลา 20.00 น.

ส.ต.อ. แนบ นิมรัตน์ จำเลยที่ 10 ประจำกองปราบสามยอด สารวัตรสั่งให้ไปเฝ้ายามบ้าน พ.ต.อ.อรรณพ ที่ถนนดินแดน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2495 เป็นเวลา 4 เดือน ถึงเดือนมกราคม 2496 ก็กลับ เพราะไม่ค่อยสบาย จำเลยที่ 10 ไม่เคยไปเมืองกาญจนฯ ไม่เคยไปบ้านที่โจทก์ฟ้องที่ว่าเป็นที่เกิดเหตุที่พระโขนง

พ.ต.ท.ศิริชัย กระจำวงศ์ จำเลยที่ 3 ส.ต.ต.ศาสตร์ ภาษิตานนท์ จำเลยที่ 13 ส.ต.ต.เฉลย สุขสวัสดิ์ จำเลยที่ 14 ส.ต.ต.เจริญ ไทรสาเกตุ จำเลยที่ 15 นำสืบต่อผู้ว่า วันที่ 9-10-11 ธันวาคม 2495 ที่เมืองกาญจนฯ มีงานฉลองรัฐธรรมนูญ เวลากลางวันมีการแข่งขันกรีฑา กลางคืนมีมหรสพ แผนกตำรวจได้ส่งตำรวจเข้าแข่งขันกรีฑาประเภทประชาชน วันที่ 12 ธันวาคม ตำรวจทำการรื้ออัมพจรรย์ วันที่ 13 มีการเลี้ยงนักกีฬาและกองเชียร์ที่บ้านผู้กำกับ ตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกา จนถึงเวลา 23.00 นาฬิกา ไม่มีตำรวจไปชุดหลุมในป่า

ศาลได้ตรวจพิจารณาคำพยานหลักฐานในสำนวนและคำแถลงการณ์ของโจทก์จำเลยโดยตลอดแล้ว ในข้อที่ว่า นายเตียง ศิริขันธ์ นายชาญ บุณนาค นายเล็ก บุณนาค นายผ่อง เขียววิจิตร และนายสง่า ประจักษ์ช่วงค์ ได้หลบหนีออกไปนอกประเทศจริงหรือไม่ มีหลักฐานและเหตุผลให้วินิจฉัยได้หลายประการ คือ บุคคลทั้ง 5 คน นั้นไม่ปรากฏว่ามีคดีต้องถูกกล่าวหาแต่อย่างใด โดยเฉพาะนายผ่อง เขียววิจิตร และนายสง่า ประจักษ์ช่วงค์ ไม่เคยเกี่ยวข้องกับการเมืองเมื่อออกจากบ้านทุกคนไม่ได้เตรียมเสื้อผ้าหรือสัมภาระในการเดินทางเลย นอกจากชุดที่แต่งติดตัวไป ในระหว่างนั้น นายเตียงมีสุขภาพไม่ค่อยดี ต้องกินยาทุกชั่วโมง ขณะประชุมก็นั่งหลับ และภรรยาที่กำลังป่วยอยู่ ถ้านายเตียงกับพวกจะ

หนึ่ก็ไม่น่าจะหนีออกจากป่าเมืองกาญจนฯ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปพบรถยนต์ทิ้งอยู่ในป่า เพราะนายเตียง ไม่ชำนาญภูมิประเทศแถบนั้น แต่นายเตียงชำนาญภูมิประเทศภาคอีสาน ซึ่งเป็นบ้านเกิดมากกว่า ตั้งแต่หายไปแล้วทางบ้านทุกคน ตลอดจนเพื่อนสนิทไม่ได้รับข่าวคราวว่าอยู่ที่ไหน ตามที่ข่าวว่านายเตียงกับพวกไปอยู่ที่นี้บ้างที่นั่นบ้าง ภริยาและญาติของบุคคลเหล่านั้นก็ได้ส่งคนออกติดตาม และสืบถามก็ไม่ปรากฏความจริงตามข่าวนั้น แม้ทางราชการของกรมตำรวจในสมัยนั้นจะได้รับรายงานเสนอเข้ามาว่าพบนายเตียงอยู่นอกประเทศไทย แต่เจ้าพนักงานสอบสวนก็ได้เรียกบุคคลที่รายงานเรื่องนี้มาสอบบุคคลผู้รายงานได้ให้การว่าตนมิได้พบปะนายเตียงด้วยตนเอง เป็นแต่ได้ทราบตามทางสืบสวนเท่านั้น ซึ่งย่อมถือเป็นเรื่องจริงหาได้ไม่ อนึ่งภายหลังจากที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และพล.ต.อ.เผ่า ต้องออกไปจากประเทศไทยแล้ว ถ้าบุคคลที่หายไปได้หลบภัยการเมืองหนีไปในครั้งนั้นและยังมีชีวิตอยู่ ก็น่าจะกลับเข้ามาปรากฏตัวให้เห็นได้แล้ว เพราะไม่มีอะไรจะต้องกลัวเกรงอีกต่อไป แต่ก็ไม่ปรากฏว่าได้มาหรือแม้แต่ส่งข่าว เพราะฉะนั้นจึงเชื่อได้ว่านายเตียง กับพวกที่หายไปได้หลบหนีไปเอง ยิ่งกว่านั้นยังน่าเชื่อว่าบุคคลเหล่านั้นได้ตายไปเสียแล้วด้วย

โจทก์มีพยานสืบหลายคน เช่น พ.ต.อ.นิลนาท วิสุทธิกุล พ.ต.ท.ชิต รัตนพล กับนายสิบพลตำรวจ พยานโจทก์พุดกันในหมู่เพื่อนตำรวจด้วยกันว่า นายเตียง นายชาญ นายเล็ก กับพวกได้ถูกฆ่าตายและศพได้นำไปเผาในป่าเมืองกาญจนฯ ห่อเสียทั้ง 5 ห่อที่ขนไปเผาเป็นห่อศพ พยานจำบุตรรองเท้าที่เผล่ออกมานอกเสื้อที่มัดนั้นด้วย ในขณะที่เผาพวกที่ไปช่วยกันเผานั้นรองจนกว่าไฟจะไหม้ ก็พุดกันว่า เผาศพนายเตียง กับพวกซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์

หลุมที่พยานโจทก์พาพนักงานสอบสวนไปชี้ให้ขุดอยู่ป่าในไม่รวกใกล้เชิงเขาโล้น ทางที่ไปแยกจากถนนลาดหญ้าที่กิโลเมตรที่ 9 เป็นทางคดเคี้ยวไปตามป่าประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะของหลุมก่อนขุดดินเป็นแอ่งลึก ซึ่งเป็นลักษณะของดินที่ขุดแล้วกลบมานาน วิธีขุดให้นายสิบ พลตำรวจที่ไปด้วยค่อยๆ เาะหน้าดินออก ดินข้างหน้าเป็นดินปนทรายสีแดงคล้ายๆ ดินลูกรัง ขุดไปจนกระทั่งเห็นมีดินลักษณะเป็นชั้นเก่าปนถ่าน พ.ต.ท.ถวัลย์ อาสนแสน นายแพทย์ฝ่ายนิติเวชวิทยา กรมตำรวจ กรรมการสอบสวนฝ่ายแพทย์ ซึ่งควบคุมการขุด

ด้วยคนหนึ่งจึงบอกให้หยุด พ.ต.ท.ถวัลย์ กับนายแพทย์ ร.ต.อ.สุพักตร์ บัณฑุรัตน์ ได้ช่วยกันหยุดต่อ ไม่มีคนอื่นช่วยเว้นแต่จะล้ง เพราะต้องการทำให้ปราณีต ถ้าหลายคนหยุดอาจจะค้ำยเขี้ยวทำให้ไม่ได้พบของในสภาพที่เหมือนกับที่ฝังอยู่ เมื่อเริ่มค้ำยต่อไปก็พบกระดูกแตกเป็นชิ้นเล็กๆ ไข่มุขไฟ ตรวจสอบปรากฏแน่ชัดว่าเป็นกระดูกมนุษย์ วิถีชุด นายแพทย์ค่อยๆ ลอกดินออกทีละน้อยจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง ก็ได้พบเศษกระดูกกระดูกโหลก ศีรษะอีกแห่งหนึ่งอยู่ค่อนข้างไปทางปลายเท้าระหว่างคนที่ 3 และ 4 จึงได้ห่อกระดูกกระดูกโหลกศีรษะตำแหน่งและห่อรวมเป็น 5 ห่อด้วยกัน ส่วนกระดูกอื่นๆ ได้เก็บรวมกันมาตรงที่พบกระดูกโหลกศีรษะ ได้เอากระดาษาวางเป็นที่หมายให้ ร.ต.ท.ดำรงค์ บุรณธินิต ถ่ายรูปไว้กระดูกอื่นๆ ได้เก็บใส่ตะแกรงถ่ายภาพไว้ด้วย นอกจากกระดูกยังได้พบสิ่งของอีกหลายอย่าง เจ้าหน้าที่ได้บันทึกตามเอกสารหมายเลข จ. 32

เจ้าหน้าที่นิติเวชวิทยา ได้เอากระดูกที่ขุดได้ไปตรวจพิสูจน์และทำรายงานผลการตรวจพิสูจน์ไว้ เป็นที่เชื่อว่าในหลุมนั้นมี 5 ศพ เพราะตำแหน่งที่พบกระดูกโหลกศีรษะมี 5 ตำแหน่ง กระดูกบางชิ้นทำให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้ชาย และมีบางชิ้นที่แพทย์พิสูจน์ตามหลักวิชาเอาไว้ว่า เจ้าของกระดูกมีอายุเกินกว่า 1 ปี มีชิ้นหนึ่งเป็นเศษของกระดูกกระดูกโหลกศีรษะ แสดงให้เห็นว่า เจ้าของมีอายุระหว่าง 35 ถึง 45 ปี เป็นกระดูกที่เผาและฝังไว้นานแรมปี เพราะมีรากของต้นไม้ไซซอนเข้าไปอยู่เป็นส่วนมาก

สิ่งของที่ขุดได้ในหลุม พนักงานสอบสวนได้นำไปให้ภรรยาของผู้ตายดู นางนิวาสน์ ศิริขันธ ได้ดูหัวเข็มขัด 1 หัว ฟันทอง 2 ซี่ เศษแว่นตา สันรองเท้า และพวงกุญแจ จำได้ว่าเป็นของนายเตียงไข้อยู่ เจ้าหน้าที่ได้ขอรองเท้าที่นายเตียงเคยใส่ไป 1 คู่ เมื่อได้เทียบเคียงดูกับสันรองเท้าที่ขุดได้จากหลุมก็เป็นขนาดเดียวกัน นางปิมปลัม บุณนาค นางสนธิ เขียววิจิตร ได้ดูหัวเข็มขัดของกลาง แจ้งว่าคล้ายหัวเข็มขัดที่นายชาญ และนายผ่องใช้คนละ 1 หัว นางสาวรรณี บุณนาค เห็นพวงกุญแจมีลูก 3 ดอก เป็นกุญแจรถยนต์ ตรงกับพวงกุญแจรถยนต์ของนายเล็กที่มีลูกกุญแจ 3 ดอก

ตามหลักฐานพยานและเหตุผลแวดล้อมดังกล่าวมา ซึ่งแสดงว่านายเตียงกับพวกไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ประกอบกับพยานโจทก์ให้การว่ารู้เห็นการฆ่านายเตียงกับพวกที่กรุงเทพฯ แล้วนำศพไปเผาในป่าเมืองกาญจนฯ พยานได้พาเจ้าหน้าที่

ไปซื้อหลุมที่เผาและฝังศพ ผลจากการชดักพบกระดูกมนุษย์จำนวน 5 ศพ ซึ่งถูกไฟเผาแล้วฝังไว้เป็นปีๆ ตามกาลเวลาที่เกิดเหตุ จนกระทั่งมีการสอบสวนดำเนินคดีและได้พบสิ่งของเครื่องใช้คล้ายคลึงกับของบุคคลที่หายสาบสูญไปในคดีนี้ เป็นการเพียงพอที่ศาลจะเชื่อได้ว่า นายเตียง นายชาญ นายเล็ก นายผ่อง และนายสง่า ได้ถูกฆ่าตายจริง และศพได้นำมาเผาและฝังไว้ ณ หลุมที่เจ้าพนักงานสอบสวนได้ขุดขึ้นมานั่นเอง แม้จะไม่ได้มีการชันสูตรพลิกศพ เพราะศพได้ถูกทำลายจนไม่มีรูปร่างจะทำการพิสูจน์ได้ ก็ฟังตามพยานหลักฐานได้ว่า กระดูกที่ขุดได้นั้นเป็นกระดูกของบุคคลดังกล่าวโดยถูกฆ่าตายได้

เนื่องจากพยานบุคคลของโจทก์ เบิกความติดต่อสอดคล้องกันเป็นอันดี และได้หลักฐานวัตถุพยานประกอบ จึงทำให้คำพยานโจทก์มีน้ำหนักน่าเชื่อถือว่า ประจักษ์พยานของโจทก์ได้รู้เห็นเหตุการณ์ฆาตรายนี้อย่างที่โจทก์นำสืบ ไม่มีทางให้ระวางสงสัยว่าพยานจะเสกสรรคิดปั้นเรื่องขึ้น ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับจำเลยแต่ละคนนั้น ศาลจะได้วินิจฉัยต่อไป

สาเหตุแห่งการฆ่า ผู้ตายทุกคนไม่ปรากฏว่าเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันกับจำเลยคนใด โดยเฉพาะนายเตียง ศิริขันธ์ เป็นนักการเมืองเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งติดต่อกันมาทุกสมัย เป็นเวลาช้านาน ลังกัตพรรคสหชีพ ซึ่งมีแนวนโยบายการสหกรณ์เป็นสำคัญ และมีบุคคลภายนอกวงการของพรรค อาจคิดว่า เป็นพวกที่นิยมคอมมิวนิสต์ได้ สมาชิกพรรคสหชีพนิยมนับถือนายปรีดี พนมยงค์ ครูอาจารย์ แม้จะออกไปอยู่นอกประเทศก็มีการติดต่อกันอยู่ตลอดเวลา

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ทำสัญญาร่วมมือมิตรกับฝ่ายอักษะ (ญี่ปุ่น) จึงเกิดมีคณะกษัตริย์เรียกว่า ขบวนการเสรีไทยขึ้น โดยมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าภายในประเทศ นายเตียง ศิริขันธ์ เป็นหัวหน้าสายทางจังหวัดสกลนคร นายชาญ บุณนาค นายเล็ก บุณนาค กับพวกก็ร่วมอยู่ในขบวนการเสรีไทยที่หัวหิน มีการสะสมอาวุธยุทธภัณฑ์ด้วย หลังจากเลิกสงครามโลก พรรคสหชีพได้เป็นรัฐบาล นายเตียงกับเพื่อนผู้แทนราษฎรที่เป็นหัวหน้าหน่วยเสรีไทยได้เป็นรัฐมนตรี นายชาญ บุณนาค ได้เป็นสมาชิกวุฒิสภา และได้ล้มปทานป่าไม้ ภายหลังเกิดรัฐประหาร จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก พล.ต.อ.เผ่า เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ต่อมา

เกิดการปฏิวัติหลายครั้ง รัฐบาลปราบปราม นายทองอินทร์ นายถวิล นายจำลอง นายทองเปลว อดีตรัฐมนตรีในคณะของนายเตียงถูกจับและถูกยิงตาย นักการเมือง หายไปนับว่าถูกฆ่าตายหลายคน ทั้งนี้เห็นได้ว่ากลุ่มนักการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ กับกลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งมีพรรคพวกคือ นายเตียง ศิริจันทร์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล นายจำลอง ดาวเรือง นายทองเปลว ชลภูมิ เป็นต้น ช่วงจึงอำนาจบริหารประเทศซึ่งกัน และกัน จำเลยในคดีนี้ล้วนเป็นตำรวจอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของ พล.ต.อ.เผ่า อริบดีกรมตำรวจทั้งสิ้น จึงเป็นเหตุผลให้ข้าพเจ้าเชื่อว่า นายเตียง นายชาญ กับ พวกถูกฆ่าตายครั้งนี้ด้วยเหตุผลในทางการเมือง มิใช่มีสาเหตุเป็นส่วนตัวกับ บุคคลใด

เหตุการณ์ฆ่าคนทั้ง 5 ในคดีนี้กระทำที่กรุงเทพฯ เริ่มด้วยนำตัวไปพบ กับ พ.ต.อ.อรรณพ ที่บ้านพักของพล.ต.จ.รัตน์ จำเลยที่ 1 ในกรมตำรวจ ทำนอง เอาตัวไปสอบสวนก่อนแล้วจึงคุมไปฆ่าตายที่ละคนที่บ้านเลขสะพานพระโขนง ซึ่งพ.ต.อ.อรรณพ ได้เข้าไป พยานโจทก์ที่รู้เห็นเหตุการณ์ตอนนี้มี 2 คน คือ พ.ต.ต.ประดับ อีระเกาศัลย์ กับ ส.ต.ต.สมพงษ์ กรพาดิษฐ์ และเหตุการณ์เกิดขึ้นถึงเวลาทำการสอบสวนพยานเป็นเวลาล่วงเลยมาร่วม 5 ปี การสอบสวน ปากคำพยานแต่ละคนได้กระทำหลายครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้พยานได้นึกทบทวนถึง เหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้วเป็นเวลาช้านานนั้น

อนึ่ง เนื่องจากเวลาระหว่างเกิดเหตุจนกระทั่งมีการสอบสวนดำเนินคดี พยานและบุคคลที่กล่าวถึงว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในคดีนี้ได้มียศตำแหน่งหน้าที่ราชการ เปลี่ยนแปลงสูงขึ้น พยานจึงเบิกความถึงบุคคลเหล่านั้นลับสนกันในส่วนวน เช่น บางคนเรียกตามยศ เรียกตามตำแหน่งในขณะเกิดเหตุ บางคนก็ระบุถึงเมื่อทำ การสอบสวน หรือในระหว่างพิจารณาคดี เป็นต้น แต่ในคำพิพากษานี้ จะกล่าว อ้างแต่บุคคลตามยศและตำแหน่งขณะที่เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนดำเนินคดี เป็นสำคัญ

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทั้ง 15 คน นี้กับพวกที่หลบหนียังจับไม่ได้อีกหลาย คน ได้สมคบร่วมกันกระทำความผิดด้วยกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 บัญญัติว่า ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่ สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็น “ตัวการ” คำว่า

“ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน” คือ ร่วมมือร่วมใจในการกระทำความผิด หรือนัยหนึ่งได้มีการสมคบกันมาก่อนเพื่อกระทำความผิดนั้น และกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 63 ที่ใช้อยู่ในขณะความผิดนี้เกิดก็มีนัยทำนองเดียวกัน

ข้อที่โจทก์นำสืบว่าได้มีการแจกเงินกันที่บ้าน พ.ต.อ.พันศักดิ์ ในปี พ.ศ. 2497 นั้น ศาลเห็นว่า เป็นเวลาภายหลังเกิดเหตุหนึ่งปีเศษ จะฟังว่าผู้ที่ไม่ไปร่วมหรือได้รับแจกเงินรางวัลได้กระทำความผิดด้วยหาได้ไม่ เว้นแต่ทางพิจารณาจะได้ความว่าจำเลยกระทำการอย่างไร คดีนี้ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้สมรู้ร่วมคิดกระทำความผิดมาก่อน เมื่อใด ที่ไหน แต่ศาลอาจวินิจฉัยรู้ได้จากพฤติการณ์แห่งคดี จึงต้องพิจารณาการกระทำของจำเลยแต่ละคนไป และเป็นการแน่ชัดว่ามิบุคคลเกี่ยวข้องกับการกระทำครั้งนี้มากคนด้วยกัน และเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ชั้นนายตำรวจจนถึงพลตำรวจได้ลงมือกระทำการต่างๆ กัน ทั้งนี้โดย พ.ต.อ.อรรณพ พุกประยูร เป็นผู้กำหนดแผนการตามธรรมดาตำรวจย่อมมีระเบียบวินัย เคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ฉะนั้นผู้น้อยกว่าจึงอาจจะทำการตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ทำ หรืออ้างว่าเป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยผู้ปฏิบัติมิได้ล่วงรู้ถึงแผนการที่ตนกระทำนั้นได้

สำหรับ พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยที่ 1 บ้านพักอยู่ในกรมตำรวจ หลังจากที่โจทก์นำแบบจำลองอ้างอิงศาลพร้อมด้วยครอบครัว แต่ขณะเกิดเหตุน่าจะเชื่อตามจำเลยนำสืบว่าได้ส่งครอบครัวกลับไปอยู่ที่ทุ่งมหาเมฆจริง เพราะขณะนั้นกำลังมีการสอบสวนคดีกบฏ จึงใช้บ้านพักของ พล.ต.จ.รัตน์ เป็นที่พักของพยานและ พ.ต.อ.อรรณพ ได้นัดให้นายเตียง นายชาญ กับพวกไปพบที่นั่น ในตอนนั้น พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยไม่ได้ทำอะไรเกี่ยวข้องร่วมกับ พ.ต.อ.อรรณพ แต่ว่าพยานโจทก์ มีแต่เห็น พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยไปกับรถบรรทุกคนไปเผาในป่าเมืองกาญจนฯ

ศาลพิจารณาแล้ว พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยนำสืบพยานบุคคลหลายปาก พร้อมกับมีเอกสารทางราชการสนับสนุนว่า ในวันที่ 12-13 ธันวาคม 2495 จำเลยอยู่ประจำที่ทำงาน นำพยานคดีกบฏเข้าพบ พล.ต.อ.พระพิณจวนคดี และทำการสอบสวนพยาน โดยที่ พล.ต.อ.พระพิณจวนคดี เป็นประธานกรรมการสอบสวน พล.ต.จ.รัตน์ ทำงานใกล้ชิดกับ พล.ต.อ.พระพิณจวนคดี อยู่ตลอดเวลา มีกิจวัตรที่จะเรียกหาเสมอ พล.ต.อ.พระพิณจวนคดี ผู้นี้โจทก์และจำเลยอ้างเป็นพยานร่วมกัน

พยานให้การว่า พล.ต.จ.รัตน์ จำเลยอยู่ปฏิบัติราชการที่กรมตำรวจไม่ได้ไปไหน เพราะถ้าออกไปนอกบริเวณก็จะต้องขออนุญาต คำเบิกความของพระพินิจนาคดีเป็นพยานที่มีน้ำหนักควรเชื่อฟัง ในการนำศพไปเผาที่เมืองกาญจนฯ นั้นก็ไปทำกันในเวลากลางคืน และนานปีมาแล้ว ศาลไม่เชื่อว่าจำเลยที่ 1 ได้ไปเผาศพกับพวกที่ในป่าเมืองกาญจนฯ

พ.ต.อ.วิจิต รัตนพานุ จำเลยที่ 2 พยานโจทก์เห็นยืนยันอยู่กับ พ.ต.อ. พันศักดิ์ พ.ต.อ.พุดม บุรณะสมภพ บริเวณหน้าบ้านพระโขนง ระหว่างนายชาญ นายเล็ก นายผ่อง นายเตียง มาส่งเข้าห้องรับแขกทีละคน ตอนหลังได้ขึ้นรถยนต์กลับไปพร้อมกับ พ.ต.อ.อรรรณพ พุกประยูร ในวันที่ 12 ธันวาคม 2495 ตั้งแต่เวลาบ่ายโมง จนราวบ่าย 4 โมงเศษ เพียงเท่านั้น จำเลยที่ 2 นำสืบว่าในวันที่โจทก์กล่าวหานั้น จำเลยมีหน้าที่คุ้มครอง ดูแลให้ความสะดวกแก่พยานคดีกบฏที่เป็นหญิง จำเลยที่ 2 นำนางสาวศิริพร วรชาติ พยานคดีกบฏคนหนึ่งมาเบิกความเป็นพยานว่าในระหว่างให้ความอารักขาพยาน จำเลยที่ 2 มาเวลา 8.00 นาฬิกา บางครั้งก็นอนอยู่ที่สโมสรนายตำรวจ แต่ส่วนมากกลับเมื่อเวลาหลัง 24.00 น. แล้ว ตลอดเวลา 3 เดือน มีระยะเวลาที่จำเลยที่ 2 ไม่ได้อยู่อารักขาเพียงครั้งเดียว คือระหว่างฉลองรัฐธรรมนูญ วันนั้นจำเลยที่ 2 บอกว่าจะไปกินเลี้ยง บอกเมื่อเวลา 16.00 น. และได้จัดให้ พ.ต.ท.ปาน เป็นผู้ดูแลอารักขาแทน พยานได้เห็นจำเลยที่ 2 กลับมาเมื่อเวลา 22.00 นาฬิกา โดยจำเลยที่ 2 บอกกับพยานว่าเสร็จจากกินเลี้ยงมาแล้ว วันนั้นพยานถูก พล.ต.จ.อัศนีย์ สอบสวนทั้งเช้าและเย็นเสร็จเมื่อประมาณ 15.00 นาฬิกา กลับมาเห็นจำเลยที่ 2 อยู่ที่สโมสรนายตำรวจ พล.ต.อ.พระพินิจนาคดี เบิกความรับรองว่า ได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ 2 เป็นผู้ดูแลพยานในคดีกบฏจริง ว่าถึงหน้าที่ให้ความอารักขาพยานในคดีสำคัญเช่นนั้น ก็เป็นการยากที่จะคิดว่าจำเลยที่ 2 จะปลื้งตัวออกไปนอกบริเวณที่มีราชการจะต้องรับผิดชอบได้ อย่างไรก็ตามแม้จะฟังว่าจำเลยที่ 2 ได้ไปที่นั่นจริงก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ไปด้วยกิจธุระอันใด หรือมีหน้าที่อะไรอันเป็นส่วนช่วยเหลือสนับสนุนการมาคนทั้ง 5 นั้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่พอฟังว่าจำเลยที่ 2 สมคบในการกระทำผิดด้วย

พ.ต.ต.กมล ขโนวรรณ จำเลยที่ 4 พยานโจทก์เห็นยืนอยู่ในบริเวณหน้าบ้านพระโขนง ในระหว่างเวลาทำการมา ข้อวินิจฉัยของศาลสำหรับจำเลยที่ 4

นี้ทำนองเดียวกับจำเลยที่ 2 ก็คือยังฟังไม่ได้ว่าได้สมคบกันมากระทำความผิด

พ.ต.ต.สุนนท์ เอกะโรหิต จำเลยที่ 5 พยานโจทก์เบิกความว่าเห็นไปที่บ้าน พ.ต.อ. พันธุ์ศักดิ์ ในวันที่มีการแจกเงินแก่นายสิบพลตำรวจ ศาลไม่ถือว่าจำเลยมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดตามโจทก์ฟ้องเลย

พ.ต.ต.กระแสร้ อุณหสุวรรณ จำเลยที่ 6 จำเลยนี้ พ.ต.ต.ประดับ พยานโจทก์ให้การว่า เมื่อ พ.ต.อ.อรรณพ เรียกพยานมาสั่งว่า ประเดี๋ยวให้พาคนขับรถของนายเตียงไปนั้น ไม่ได้บอกว่าพาไปที่ไหน แต่บอกให้ไปกับคุณกระแสร้ ภายหลังที่ พ.ต.อ.อรรณพ ไปแล้ว พยานเห็นคนขับรถของนายเตียงนั่งอยู่ในรถฮิสตันสีซีวค็อกโกแลต และพ.ต.ต.ประชา พานายเตียงไปแล้ว พยานจึงไปนั่งคุยกับ พ.ต.ต.กระแสร้ จำเลย เกี่ยวกับการงานที่ เป็นผู้ช่วยกรรมการสอบสวนคดีกบฏ และว่าเมื่อพานายสง่า คนขับรถของนายเตียงไปนั้น พ.ต.ต.กระแสร้ นั่งข้างหน้ากับคนขับ พยานนั่งตอนหลัง พ.ต.ต.กระแสร้ บอกกับคนขับให้ไปทางพระโขนง เป็นทำนองว่าพยานไม่รู้เรื่องนี้มาก่อน แต่ พ.ต.ต.กระแสร้ รู้

พ.ต.ต.กระแสร้ จำเลยที่ 6 อยู่หน้าบ้านพักจำเลยที่ 1 ในกรมตำรวจ ในวันนั้นจริงหรือไม่ ส.ต.ต.สมพงษ์ พยานคู่อีกคนหนึ่งเบิกความว่า ไม่เห็น พ.ต.ต.กระแสร้ จำเลยที่บ้านผู้บังคับการรัตน์ ถ้าจำเลยที่ 6 อยู่ที่นี่จริง ส.ต.ต.สมพงษ์ น่าจะเห็น เพราะ ส.ต.ต.สมพงษ์ นำรถยนต์มาจอดและอยู่หน้าบ้านนั้นตลอดเวลา พ.ต.ต.ประดับ พยานโจทก์คนนี้ ตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหาคนหนึ่ง在此นี้ เพราะพยานเป็นคนคุมตัวนายสง่าส่งเข้าไปในห้องรับแขก แล้วเดินทางไปเลือกสถานที่ซัดหลุมเผาศพพวกที่ตาย แล้วไปกับ พ.ต.อ.อรรณพ นำศพไปเผา จะว่าไม่รู้แห่งที่จะพานายสง่าไปกระไรได้ พยานโจทก์เบิกความขัดแย้งกันไม่น่าเชื่อว่า พ.ต.ต.กระแสร้ จำเลยจะพานายสง่าไปบ้านพระโขนงจริงดังที่ พ.ต.ต.ประดับ พยานโจทก์เบิกความ นอกจากนั้นยังได้ความว่า พ.ต.ต.กระแสร้ จำเลย กับ พ.ต.ต.ประดับ มีสาเหตุไม่ถูกกัน เรื่องจับวิฑูเถื่อน อันเป็นทางตัดผลประโยชน์ของ พ.ต.ต.ประดับ พยาน และศาลไม่เชื่อว่า พ.ต.ต.กระแสร้ จำเลยได้นำรถไปรับ พ.ต.ต.ประดับ ที่เมืองกาญจนฯ ด้วย

จำเลยมีพยานนำสืบว่า วันที่ 12 ธันวาคม 2495 เวลาบ่าย 3 โมงเศษ จำเลยที่ 6 ได้พาบิดากับ ร.ต.ท.ปธาน ไปพูดสว่ขอผู้หญิงให้แก่ ร.ต.ท.ปธาน และ คำวันที่ 13 ได้มีการเลี้ยงส่งนายเกษม น้องชายไปต่างประเทศ เป็นหลักฐาน

หลายปากน่าจะเชื่อว่าเป็นความจริงได้ จำเลยไม่ได้กระทำความผิด

ร.ต.ท.ผั่น ศาตร์ปรุง จำเลยที่ 8 ร.ต.ต.มรกต มัลลิกามาลย์ จำเลยที่ 9 ส.ต.อ.แนบ นิมรัตน์ จำเลยที่ 10 ส.ต.อ.ระวี เขียรนันท์ จำเลยที่ 11 ส.ต.ท.ชุมพล ปรีรัมย์ จำเลยที่ 12 จำเลยทั้งหมด 5 คนนี้ พยานโจทก์เห็นคล้าย ส.ต.อ.ระวี เขียรนันท์ ยืนอยู่ข้างรถจี๊ปคันที่บรรทุกศพที่หน้าบ้านพระโขนง ก่อนเดินทางไป เมืองกาญจนฯ ส่วนจำเลยอีก 4 คน พยานเห็นเดินทางไปกับรถบรรทุกศพและ นำศพไปเผาในป่า แต่นั่นเป็นเหตุการณ์ภายหลังการฆ่าคนแล้ว ก่อนและระหว่าง ทำการฆ่า จำเลยทั้ง 5 คนนี้ไม่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย พฤติการณ์เช่นนี้ ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยดังกล่าวได้สมคบร่วมมือร่วมใจในการกระทำความผิด จำเลยจึง ไม่มีความผิดตามโจทก์ฟ้อง

พ.ต.ท.ศิริชัย กระจำวงศ์ จำเลยที่ 3 ส.ต.ต.ศาสตร์ ภาษิตานนท์ จำเลยที่ 13 ส.ต.ต.เจริญ ไทสาเกตุ จำเลยที่ 15 พ.ต.ท.ศิริชัย เป็นผู้กำกับการตำรวจ จำเลยอื่นเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำจังหวัดกาญจนบุรี ในขณะที่ พยานโจทก์มี ส.ต.ต.สมพงษ์ กรพานิช เบิกความว่า พ.ต.อ.อรรณพ ไปที่ วังปารุสกวัน ขึ้นไปบนตึกแล้วลงมาส่งกระดาษา มีข้อความให้พยานโทรเลขถึง ผู้กำกับการตำรวจจังหวัดกาญจนบุรี ใจความตามโทรเลขว่า “ศาสตร์ เตรียมพร้อมไว้” แต่ตามหลักฐานเอกสารหมายเลข จ. 30 ของทางราชการตำรวจ โทรเลขที่ พ.ต.อ.อรรณพส่งไปนั้นมีข้อความว่า “สั่งพลฯ ศาสตร์เตรียมงานพร้อมวันนี้ ถ้าผู้กำกับการไม่อยู่ให้สั่งภริยา” แม้จะแตกต่างกันก็พอเป็นหลักฐาน ยืนยันได้ว่า พ.ต.อ.อรรณพ ได้โทรเลขไปจริง และมีข้อความตามเอกสาร หมายเลข จ. 30 นั้นถูกต้อง เป็นโทรเลขให้เตรียมเรื่องหลุมศพ ซึ่งต่อมาเมื่อ พ.ต.ต.ประดับ พ.ต.ต.ประชา เดินทางไปจังหวัดกาญจนฯ ก็ตรงไปหา พ.ต.ท.ศิริชัย จำเลยถามว่างานที่ พ.ต.อ.อรรณพ สั่งไว้เรียบร้อยหรือยัง พ.ต.ท.ศิริชัย บอกว่า ไปกับเด็กก็แล้วกัน แล้วจึงไปตาม ส.ต.ต.ศาสตร์ จำเลยมาขึ้นรถพา พ.ต.ต.ประดับ กับตำรวจเมืองกาญจนฯ ไปหาที่ขุดหลุม และขุดหลุมหาพื้นใส่ไว้ในหลุมนั้น ทางพิจารณาได้ความว่าดังนี้ นำเชื่อว่า พ.ต.ท.ศิริชัย จำเลยได้รับคำสั่งจาก พ.ต.อ.อรรณพ ล่วงหน้ามาให้เตรียมการขุดหลุมได้แล้ว แต่ พ.ต.ท.ศิริชัย ไม่ไปด้วย ใช้ให้ตำรวจในบังคับบัญชาไปกับ พ.ต.ต.ประดับ ข้อที่ว่าได้รับคำสั่งจาก พ.ต.อ.อรรณพ นั้น พ.ต.อ.อรรณพ จะได้สั่ง พ.ต.ท.ศิริชัย ว่าอย่างไรบ้าง โจทก์

ไม่มีพยานรู้เห็นมาหรืออาจจะเป็นเพียงสั่งให้เตรียมชุดหลุมไว้ในป่า จะเอาอะไรไปเผา โดยไม่ได้บอกเรื่องราวว่าจะฆ่านายเตียงกับพวกแล้วจะเอาศพไปเผาที่นั่นก็ได้ เพราะงานที่จะทำต่อไปนั้นเป็นเรื่องสำคัญและเป็นความลับ ไหนเลยจะบอกให้ พ.ต.ท.ศิริชัย รู้ละเอียดล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานวัน แม้เวลาที่จะใช้ก็คงไม่ได้กำหนดไว้ จึงต้องโทรเลขไปบอกอีก เมื่อมีทางจะเป็นไปได้ว่า พ.ต.ท.ศิริชัย จำเลยมีได้ล่วงรู้แผนการฆ่านายเตียงกับพวกมาก่อน การที่ได้สั่งให้จำเลยที่ 13-14-15 ไปกับ พ.ต.ต.ประดับ และจำเลยได้ไปร่วมเผาศพผู้ที่ถูกฆ่าตายด้วยนั้น ไม่เรียกว่าเป็นการสคบกันกระทำความผิด หรือสนับสนุนการกระทำความผิดแต่อย่างใด และสำหรับจำเลยที่ 13-14-15 น่าจะรู้ความจริงเมื่อขณะทำการเผาหรือหลังจากนั้น จึงไม่ใช่ผู้ทำความผิดร่วมด้วยดังโจทก์ฟ้อง

ร.ต.อ.อิทธิพล เครือโย จำเลยที่ 6 นั้น ส.ต.ต.สมพงษ์ กรพานิข พยานโจทก์ ให้การว่าเห็นอยู่ในห้องรับแขกที่บ้านพระโขนงกับ ส.ต.ท.ดำรงค์ ส.ต.ต.เจริญ หรือโย่ง (สองคนหลังนี้พนักงานสอบสวนระบุว่า คือ ส.ต.อ.ดำรงค์ วงษ์สุนทร และ ส.ต.ต.เจริญ หรือโย่ง เสี่ยมพงษ์) ทั้ง 3 ได้เข้ากลุ่มมั่วทำร้าย ปลุกปล้ำนายชาญ นายเล็ก นายผ่อง นายเตียง และนายสง่า ตามลำดับ ชั้นศาลได้สวน ส.ต.ต.สมพงษ์ ให้การว่า ร.ต.อ.อิทธิพล จำเลยเป็นคนที่เข้ารัดคอคนที่ถูกส่งเข้าห้องรับแขกนั้น แต่ชั้นศาลอาญาพยานว่าไม่ได้สังเกต พ.ต.ต.ประดับ เบิกความว่าเห็นคนในห้อง 3-4 คนนั้น เข้ากอดปล้ำนายสง่า 2-3 นาที ก็ได้ยินเสียงดังคล้ายคนล้ม นอกจาก ร.ต.อ.อิทธิพล จำเลยกับพวก 2 คน ดังกล่าวมาแล้ว ยังมี ร.ต.ท.พิชิต (ยศต่อมาคือ ร.ต.อ.พิชิต วิษณุธนะพัฒน์) สารวัตร ประสงค์ (พ.ต.ต.ประสงค์ มัชฌิมานนท์) พ.ต.ต.ประชา ซึ่งเป็นคนนำตัวนายชาญ นายเล็ก นายผ่อง นายเตียง ไปส่งที่ห้องรับแขก ก็ได้ช่วยเข้าปล้ำด้วย ตามที่พยานโจทก์ให้การดังกล่าวมา แม้จะผิดเพี้ยนไปจากที่เคยให้การมาแต่ครั้งก่อนบ้าง แต่ก็ยังมีน้ำหนักพอให้เชื่อฟังได้ว่า ร.ต.อ.อิทธิพล จำเลยเป็นคนหนึ่งที่ได้ลงมือฆ่านายเตียงกับพวกดังโจทก์ฟ้องกล่าวหาจริง โดยสมคบกับพวกที่ยังไม่ได้ตัวมาฟ้องอีกหลายคน แม้โจทก์จะไม่มีพยานเห็นคนเหล่านั้นถูกฆ่าถึงตายกับตาของพยานเอง อาศัยเหตุผลแวดล้อมที่ผู้ถูกส่งตัวเข้าไปในห้องรับแขกนั้นถูกฆ่าตายในบ้านนั้นแน่นอน เพราะต่อมาได้มีการขศพจากที่นั่นไปเผา

กรรมการผู้ประสานคดีและพนักงานสอบสวน ล้วนเป็นตำรวจด้วยกันกับ

จำเลย ผู้ที่รวบรวมพยานหลักฐานไม่ปรากฏว่ามีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลย จึงไม่มีทางให้ระวางสงสัยว่ากลั่นแกล้งปรับปรำจำเลยด้วยเหตุใด

ขณะทำความผิด ร.ต.อ.อิทธิพล จำเลยอยู่นอกราชการ กำลังยื่นคำร้องต่อกรมตำรวจและติดต่อขอกลับเข้ารับราชการตามเดิม พยานหลักฐานที่เห็นจำเลยที่ 7 อยู่ที่สโมสรนายตำรวจไม่มีน้ำหนักสามารถฟังมาหักล้างพยานโจทก์ได้

ผู้ตายทั้ง 5 คนไม่มีคดีเกี่ยวข้องเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด แต่ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกตัวไปสอบสวนในฐานะพยานแล้วคุมตัวเอาไปฆ่าเสีย ส่วนนายผ่อง นายสง่า ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เป็นแต่ร่วมไปด้วยก็ถูกฆ่าเสียเพื่อปิดปากมากกว่าอื่น การที่จะฆ่าคนทั้ง 5 คนนี้ได้จำต้องมีแผนการเตรียมสถานที่และกำลังคนร่วมทำงานกันหลายคน จึงเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามกฎหมายอาญามาตรา 289 (4) แต่ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 250 (3) ต้องเป็นการฆ่าด้วยความพยายามด้วยความพยายามหาความหมายแก่ผู้ตายมาก่อน จึงต้องใช้บทกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยว่าไม่เข้าเหตุฉกรรจ์ข้อนี้ แต่การที่จำเลยที่ 7 กับพวกใช้กำลังกายฆ่าคนถึง 5 คนติดต่อกันทีละคนโดยผู้ถูกฆ่าไม่มีโอกาสต่อสู้ขัดขืนได้ จึงเป็นการฆ่าที่แสดงความชั่วร้าย ทำแก่ผู้ตายให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัสอันนี้มีโทษขั้นสูงสุดตามกฎหมายไม่มีทางปราณีได้

อาศัยเหตุผลดังวินิจฉัยมา จึงพร้อมกันพิพากษาว่า ร.ต.อ.อิทธิพล เครือใบจำเลย มีความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 63-64 มาตรา 250 (5) และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83-84 และมาตรา 289 (5) ซึ่งมีอัตราโทษเท่ากัน โดยให้ลงโทษประหารชีวิต ร.ต.อ.อิทธิพล เครือใบจำเลยให้ตายตกไปตามกัน ส่วนจำเลยคนอื่นรวม 14 คน ทางพิจารณายังฟังไม่ได้ว่าได้ร่วมกระทำความผิดดังโจทก์ฟ้อง จึงให้ยกฟ้องโจทก์ปล่อยตัวพ้นข้อหาไปเฉพาะคดีนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185

นายประสาธ สุนคนธมาน

นายสวัสดิ์ นราภิรมย์ขวัญ

นายบรรจบ เสาวรรณ

นายสว่าง เวทยุตติกรรมวงษ์ศิริ

ผู้พิพากษา

คำพิพากษา*

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ 1009/2504

ศาลฎีกา

วันที่ 29 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2504

ความอาญา

พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

ระหว่าง

นายพลตำรวจจัตวา ผาด ตุงคะสมิต ที่ 1, นายพลตำรวจจัตวา ทม จิตรวิมล ที่ 2, นายร้อยตำรวจโท จำรัส ถัมละมัย ที่ 3, นายร้อยตำรวจโท ธนู พุกใจดี ที่ 4, นายสิบตำรวจเอก แสบ นิ่มรัตน์ ที่ 5, จำเลย

เรื่อง ข่าผู้อื่นโดยเจตนา

โจทก์และจำเลยที่ 1, 2, 5 ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ 31 เดือนมีนาคม พุทธศักราช 2503

---

* คำพิพากษาศาลฎีกา เกี่ยวกับคดี “สื่อดีตรัฐมนตรี” นี้ คณะตุลาการได้ออกอ่านคำพิพากษา ณ บัลลังก์ 19 ที่ศาลอาญา เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พุทธศักราช 2504 ท่ามกลางผู้แทนหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าววิทยุ และประชาชนผู้สนใจเข้าฟังอย่างคับคั่ง

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทุกคนเป็นตำรวจประจำการ เมื่อระหว่างเวลากลางคืน (หลังเที่ยง) ของวันที่ 1 มีนาคม 2492 ถึงเวลากลางคืน (ก่อนเที่ยง) ของวันที่ 4 มีนาคม 2492 ซึ่งเป็นเวลากลางคืนติดต่อกัน จำเลยได้บังอาจกระทำความผิดกฎหมาย กล่าวคือ ขณะนั้นจำเลยที่ 1 รับราชการเป็นรองผู้กำกับการ กอง 4 กองตำรวจสันติบาล จำเลยที่ 2 รับราชการเป็นผู้กำกับการ กอง 2 กองตำรวจสันติบาล จำเลยที่ 3 ที่ 4 รับราชการเป็นนายสิบตำรวจประจำกองตรวจตำรวจนครบาลได้ จำเลยที่ 5 รับราชการเป็นพลตำรวจสมัครประจำกองตรวจตำรวจนครบาลได้ จำเลยกับพวกซึ่งตายไปแล้วหนึ่งคน และยังหลบหนีอยู่อีกหลายคน เป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ได้สมคบร่วมกันกระทำการอันมิควรกระทำในตำแหน่งหน้าที่ของตน คิดร้ายต่อนายทองเปลว ชลภูมิ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง ซึ่งถูกจับและควบคุมไว้โดยเจ้าพนักงานตำรวจ

ตามวันเวลาดังกล่าวแล้วข้างต้น จำเลยกับพวกได้สมคบร่วมกันกระทำเพทุบายไปขอรับตัวนายทองเปลว ชลภูมิ จากที่คุมขังกองตำรวจสันติบาล รับตัวนายจำลอง ดาวเรือง จากที่คุมขังสถานีตำรวจยานนาวา รับตัวนายถวิล อุดล จากที่คุมขังสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง และรับตัวนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ จากที่คุมขังสถานีตำรวจนครบาลสามเสน จัดการควบคุมคนทั้งสี่ออกเดินทางโดยรถยนต์ไปตามถนนพหลโยธิน

ต่อมาให้รถยนต์หยุด แล้วจำเลยกับพวกได้สมคบร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงคนทั้งสี่ ขณะที่ถูกใส่กุญแจมืออยู่นั้นรวมหลายนัด โดยมีเจตนาฆ่าคนทั้งสี่ให้ถึงแก่ความตายทันที หรือเกือบทันทีสมดังเจตนาของจำเลยกับพวก ได้กระทำโดยได้ไตร่ตรองไว้ก่อน และโดยพยายามด้วยความพยายามทامةหมาย ทั้งเป็นการกระทำโดยทรมานทารุณโหดร้าย หรือแสดงความดุร้ายแก่ผู้ตายทั้งสี่ให้ได้ รับความลำบากอย่างแสนสาหัส รายการบาดแผลของผู้ตายทั้งสี่ปรากฏตามรายงานชันสูตรพลิกศพ ซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำไว้ เหตุเกิดที่ตำบลลาดยาว อำเภอ บางเขน จังหวัดพระนคร

เมื่อได้กระทำความผิดดังกล่าวแล้ว โดยเจตนาที่จะช่วยให้ตนเองและให้ผู้อื่นพ้นอาญา จำเลยกับพวกได้เพทุบายกระทำสิ่งซึ่งเป็นลักชีพยานโดยเท็จขึ้น และ

เอาเนื้อความที่รู้อยู่ว่าเป็นเท็จมาบอกเล่าต่อผู้บังคับบัญชา ต่อประชาชน และ
 แจ้งต่อเจ้าพนักงานสถานีตำรวจนครบาลบางเขน เพื่อให้หลงเชื่อไปในทางที่
 เป็นข้อเท็จว่า การที่คนทั้งสี่ถูกยิงตายนี้ เนื่องในระหว่างทาง ตำรวจได้เอาน้ำมัน
 รดจนต๋ไป เพื่อเอาผู้ตายไปฝากควบคุมที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขน มีผู้ร้าย
 ดักแย่งชิง เกิดยิงต่อสู้กัน กระสุนปืนถูกคนทั้งสี่ตาย คนร้ายหลบหนีไปได้

ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 63, 249, 250
 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83, 288, 389 และนับโทษจำเลยที่ 2 ติดต่อกับ
 ส่วนหนึ่งของศาลจังหวัดชัยนาท คดีอาญาหมายเลขดำที่ 125/2501

จำเลยทั้งห้าให้การรับรองว่าเป็นเจ้าพนักงานจริง แต่ปฏิเสธว่าไม่ได้
 กระทำผิดดังฟ้อง

ศาลอาญาพิจารณาแล้วพิพากษาว่า นายพลตำรวจจัตวาผาด นายพล
 ตำรวจจัตวาหม และนายสิบตำรวจเอกแนบ จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 มีความ
 ผิดตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 249 ซึ่งบัญญัติโทษไว้เท่ากันกับประมวล
 กฎหมายอาญามาตรา 288 ให้วางโทษจำคุกจำเลยทั้งสามคนนี้ไว้ตลอดชีวิต
 ส่วนนายร้อยตำรวจโทจรัส และนายร้อยตำรวจโทธนู จำเลยที่ 3 และที่ 4
 หลักฐานคำพยานโจทก์ยังไม่มั่นคง จึงยกประโยชน์ให้เป็นผลดีแก่จำเลยตาม
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับ
 จำเลยทั้งสองนี้ ที่โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยที่ 2 ต่อจากคดีของศาลจังหวัดชัยนาท
 นั้น ปรากฏว่าคดีนั้นยังไม่ได้ตัดสิน ให้ยกคำขอข้อนั้นเสีย

โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยที่ 3 ที่ 4 ด้วย และให้ลงโทษจำเลย
 ทุกคนในสถานหนัก

จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 อุทธรณ์ขอให้ยกฟ้อง อ้างว่าพยานหลักฐาน
 โจทก์ไม่มีน้ำหนักพอฟังว่า จำเลยกระทำความผิด และไม่ปรากฏว่าได้มีการ
 ชันสูตรพลิกศพโดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา
 150 เพราะไม่มีผู้พิพากษาร่วมทำการชันสูตรพลิกศพด้วย ทั้งจำเลยควรจะได้รับ
 นิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ

พ.ศ. 2499 มาตรา 4 แล้ว

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

โจทก์และจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 5 ฎีกาต่อมา โดยอธิบดีกรมอัยการรับรองฎีกาของโจทก์

ศาลฎีกาได้ฟังพนักงานอัยการโจทก์และนายจำเลยแถลงการณ์ด้วยวาจา และตรวจสำนวนประชุมศึกษาแล้วทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่า นายทองเปลว ขลภูมิ นายจำลอง ดาวเรือง นายถวิล อุดล นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้ถูกยิงตายในระหว่างทางที่ตำรวจซึ่งมีจำเลยกับพวกควบคุมไปสถานที่ตำรวจนครบาลบางเขน ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 14-15 ถนนพหลโยธิน เมื่อคืนวันที่ 3 ต่อกับวันที่ 4 มีนาคม 2492 เวลาประมาณ 2 นาฬิกา ผู้ตายทั้งสี่คนนี้เป็นนักการเมืองต่างเคยเป็นผู้แทนราษฎรและเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาแล้ว นายทองเปลว เป็นนักการเมืองสังกัดพรรคแนวรัฐธรรมนูญ และเป็นเลขาธิการพรรค นายจำลอง นายถวิล นายทองอินทร์ เป็นนักการเมืองสังกัดพรรคสหชีพ นายทองอินทร์ เป็นรองหัวหน้าพรรค นายถวิล เป็นเลขาธิการพรรค พรรคแนวรัฐธรรมนูญกับพรรคสหชีพเคยร่วมกันเป็นรัฐบาลสมัยหนึ่ง ซึ่งมีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี ผู้ตายทั้งสี่เคยเป็นเสรีไทยและเป็นนักการเมืองทางฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นนักการเมืองคนละฝ่ายกับจอมพลแปลก พิบูลสงคราม และนายพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ในระหว่างที่ หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่นั้น ได้เกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 เป็นเหตุให้รัฐบาลชุดหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ต้องหลบหนี และได้มีการตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ โดยมีจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี บริหารราชการแผ่นดินแทน

ในระหว่างที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ได้เกิดกบฏขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2491 ครั้งหลังเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2492 การกบฏครั้งหลังนี้ได้ถูกปราบปรามเสร็จสิ้นในวันรุ่งขึ้น คือในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2492 ครั้นต่อมาในวันที่ 28 เดือนนี้เอง นายถวิล นายทองอินทร์ ได้ถูกจับตัวโดยนายพลตำรวจเอกเผ่า ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้สั่งให้ออกหมายจับ และในวันที่ 1 มีนาคม 2492

นายทองเปลว ซึ่งได้หลบหนีออกไปอยู่ป็นัง อาณาเขตประเทศสหพันธรัฐมาลายา และกลับเข้ามาในทางเครื่องบิน ก็ได้ถูกจับที่สนามบินดอนเมืองด้วย แล้วคนทั้งสี่ได้ถูกแยกย้ายควบคุมไว้ในที่ต่างๆ

ครั้นในคืนวันเกิดเหตุ เวลาประมาณ 23 นาฬิกาเศษ นายพันตำรวจเอก หลวงพิชิตธุระการ (ยศขณะนั้น) ได้ใช้รถยนต์ของตำรวจ 3 คัน กับนายตำรวจ นายสิบ และพลตำรวจประมาณ 20 คนเศษ รถคันที่ 1 เป็นรถจี๊ปเล็กมีพลตำรวจ อรินทร์ เป็นผู้ขับซึ่งบัดนี้ได้ตายเสียแล้ว และมีนายพันตำรวจเอกหลวงพิชิตธุระการกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 5 และตำรวจอีกคนหนึ่งหรือสองคนนั่งไป รถคันที่ 2 เป็นรถยนต์สเตชันแวกกอน มีนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ เปรมกมล ซึ่งขณะนั้นเป็นพลตำรวจเป็นผู้ขับ มีนายร้อยตำรวจเอกพุดม บุรณสมภพ กับนายร้อยตำรวจโทบุญสมประไพ (ยศขณะนั้น) นั่งข้างหน้า จำเลยที่ 4 กับตำรวจอีกประมาณ 2-3 คน นั่งข้างหลังรถคันที่ 3 เป็นรถยนต์สเตชันแวกกอน มีนายสิบตำรวจเอกเกียรติศักดิ์ พึ่งเที่ยง ขณะนั้นมียศเป็นนายสิบตำรวจตรีเป็นผู้ขับ มีนายพันตำรวจตรีสุรินทร์ วีระรัตน์ กับมีตำรวจนั่งข้างหลังอีกประมาณ 7-8 คน นายสิบและพลตำรวจดังกล่าวต่างมีปืนคาร์ไบน์และปืนทอมสันติดตัวไป รถยนต์สองคันหลังแล่นออกจากสวนอำพร พบรมจี๊ปคันแรกที่ลานพระบรมรูปทรงม้าแล้วแล่นตามกันไป

รถได้ไปรับตัวนายทองเปลวที่กองตำรวจนครบาลปทุมวัน รับตัวนายจำลองที่สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา รับตัวนายถวิล ที่สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง และรับตัวนายทองอินทร์ที่สถานีตำรวจนครบาลสามเสน โดยหลวงพิชิตธุระการ อ้างว่าจะนำตัวไปทำการสอบสวน นายทองเปลว นายจำลอง นายถวิล นายทองอินทร์ นั่งรวมกันไปตอนกลางรถยนต์คันที่สอง และก่อนที่รถจะออกจากสถานีตำรวจนครบาลสามเสนนั้น หลวงพิชิตธุระการได้เดินเข้าไปข้างหน้ารถยนต์คันที่ 2 พุดสั่งให้นายร้อยตำรวจเอกพุดม กับนายร้อยตำรวจโทบุญสม เอาकुญแฉ่มมือใส่มือคนทั้งสี่นั้น โดยใส่कुญแฉ่มมือทั้งสองติดกันทุกคน รถยนต์ที่หลวงพิชิตธุระการนั่งได้แล่นนำไปทางถนนริมคลองประปาสามเสน แล้วไปออกถนนพหลโยธิน เมื่อรถยนต์แล่นไปถึงริมคลองประปาสามเสนนั้น ได้มีการสั่งให้ดับดวงไฟหน้ารถคันที่ 2 และที่ 3 เสีย โดยใช้ไฟหรี่แทน

ครั้นเวลาประมาณ 2 นาฬิกา เมื่อรถยนต์แล่นไปถึงที่เกิดเหตุ รถยนต์

คันหน้าที่หลวงพิชิตธุระการนั่งไปได้ขับข้า ครั้นแล้วมีเสียงปืนลั่นขึ้น 1 หรือ 2 นัด แล้วรถยนต์คันนั้นก็หยุด นายร้อยตำรวจเอกพุ่มได้บอกนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ผู้ขับรถยนต์คันที่สองว่า รถยนต์คันหน้าถูกยิง และสั่งให้รถหยุด ส่วนรถคันที่ 3 เมื่อเห็นรถยนต์คันข้างหน้าหยุดก็หยุดบ้าง เมื่อรถยนต์หยุดแล้วพวกเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ลงจากรถหมด หลวงพิชิตธุระการกับตำรวจอีกหลายคนรวมทั้งจำเลยทุกคน ได้เดินเข้ามาที่รถยนต์คันที่ 2 ที่ผู้ตายนั่งไป หลวงพิชิตธุระการได้บอกให้ผู้ตายทั้ง 4 คนลงจากรถโดยพูดว่ารถคันหน้าถูกยิง แต่ผู้ตายไม่มีใครยอมลง และได้มีคนหนึ่งในพวกผู้ตายได้พูดขอชีวิต แต่หลวงพิชิตธุระการกลับพูดขยี้น ขยอจะให้ลงจากรถให้ได้ ทั้งได้พูดรับรองว่า ลงจากรถจะเป็นการปลอดภัย ถ้าหากอยู่ในรถจะไม่ปลอดภัย แต่ผู้ตายก็คงไม่มีใครยอมลงจากรถ

ขณะนั้นจำเลยที่ 1 ได้พูดขึ้นว่า “อ้ายพวกนี้กับกูแบ่งแยกดินแดนเอาไว้ทำไม” แล้วจำเลยที่ 2 ก็พูดว่า “อ้ายพวกนี้เป็นกับกูเอาไว้ทำไม” ต่อจากนั้น จำเลยที่ 1 ก็ได้ร้องเรียกชื่อจำเลยที่ 5 จำเลยที่ 5 ได้วิ่งเข้ามาทางข้างหลัง หลวงพิชิตธุระการ หลวงพิชิตธุระการได้เดินหลบออกไป ทั้งได้ตะโกนบอกให้นายร้อยตำรวจเอกพุ่มหลบออกไปด้วย แล้วจำเลยที่ 5 ได้ประทับเป็นยิงผู้ตาย 1 ชุด และข้างจำเลยที่ 5 นั้นยังมีจำเลยที่ 3 และที่ 4 ยืนอยู่ในท่าเตรียมยิงเหมือนกัน ต่อจากนั้นยังมีการยิงผู้ตายอีก 2-3 ชุด

เมื่อสิ้นเสียงปืนแล้ว จำเลยที่ 1 กับหลวงพิชิตธุระการได้เรียกหาคนขับรถยนต์คันที่ 2 นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ผู้ขับรถได้วิ่งเข้าไปหา หลวงพิชิตธุระการ ได้สั่งให้ไปเปิดไฟในรถขึ้นดูว่า ผู้ตายได้ตายหมดทุกคนหรือยัง เมื่อปรากฏว่าได้ตายหมดทุกคนแล้ว นายร้อยตำรวจเอกพุ่มได้สั่งให้นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ลากเอาศพผู้ตายลงจากรถ นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ได้ลากศพลงจากรถทีละศพ เมื่อลากศพแรกลงไปแล้ว พอลากเอาศพที่ 2 ลงไป นายร้อยตำรวจเอกพุ่มได้เอาปืนพกประจำตัวยิงศพนั้น 2 นัด แล้วนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ได้ลากศพลงวางที่พื้นดินอีกหนึ่งศพรวมเป็น 3 ศพด้วยกัน ส่วนศพนายทองเปลว คงเหลืออยู่บนรถ ต่อจากนั้นนายร้อยตำรวจโทบุญสมได้เอาลูกกุญแจให้นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ไขกุญแจออกจากมือผู้ตาย ปรากฏว่าศพหนึ่งกุญแจที่ใส่มือข้างหนึ่งหักเพราะถูกกระสุนปืน

นอกจากนั้นหลวงพิชิตธุระการ ยังได้สั่งให้ใช้ปืนยิงที่ข้างรถคันหน้า กับคนที่ผู้ตายนั่งไปอีก เพื่อให้เห็นว่าได้ถูกคนร้ายยิงมาจากด้านนอกรถ แล้วหลวงพิชิตธุระการกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้ไปแจ้งเหตุที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขนว่าได้ควบคุมตัวผู้ตายมาจนถึงที่เกิดเหตุ ได้มีคนร้ายหลายคนมาดักแย่งชิงได้เกิดยิงต่อสู้กัน กระสุนปืนได้ถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย และขอกำลังตำรวจออกติดตามจับตัวคนร้าย ส่วนในที่เกิดเหตุ นั้น นายร้อยตำรวจเอกพุดกับนายร้อยตำรวจโทบุญสม ได้ช่วยกันเอาปลอกกระสุนกับบุหรี ให้ตำรวจเอาไปรอยตามโคนต้นไม้ตามบริเวณนั้น และให้ตำรวจทั้งตัวนายร้อยตำรวจโทบุญสมเองลงเดินลุยป่าในคุริมถนนที่มีน้ำขัง เพื่อให้เห็นว่ามีคนคอยดักอยู่ เมื่อได้ใช้ปืนยิงต่อสู้กันแล้วได้ลูลุยน้ำข้ามคูหนีไป

ครั้นเมื่อหลวงพิชิตธุระการ กลับจากไปแจ้งเหตุที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขนแล้ว ก็ได้ให้นายร้อยตำรวจโทบุญสม ไปแจ้งเหตุต่อนายพลตำรวจเอกเผ่าที่วังปารุสก์วัน และในคืนนั้นได้มีนายพลตำรวจเอกเผ่า หลวงแผ้วพาลฯ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการสอบสวนกลาง และขุนจำนงค์รักษา ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจนครบาลเหนือ ไปดูที่เกิดเหตุ แล้วนำศพผู้ตายไปทำการชันสูตรพลิกศพที่โรงพยาบาลกลาง ในเช้าวันรุ่งขึ้นนายร้อยตำรวจโทบุญสม ได้นำรถขับไปหานายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ยังที่พักสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย และเอนั่งรถไปด้วย ไปที่ท่าหน้าเทเวศร์ เอาถุงแฉะมือที่ไขออกจากมือผู้ตายลงไปถึงน้ำในลำแม่น้ำเจ้าพระยา ครั้นต่อมาประมาณ วันที่ 8 เดือนนั้น จำเลยที่ 2 ได้นำเอาไฟฉาย 1 ดวงกับรองเท้ายางสีน้ำตาล 1 ข้างไปมอบให้แก่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางเขน โดยไปแจ้งว่าเก็บได้จากที่เกิดเหตุ

ต่อมาได้มีคำแถลงการณ์ ของทางราชการตำรวจออกแถลงว่า การที่ผู้ตายทั้ง 4 คนถูกยิงตายนั้น ก็เพราะมีคนร้ายมาดักแย่งชิง ได้เกิดยิงต่อสู้กับเจ้าพนักงานตำรวจผู้ควบคุม ลูกกระสุนปืนได้ถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย ในครั้งนั้นนายพันตำรวจตรียงยุทธ ดำรงค์ชัย ซึ่งขณะนั้นมียศเป็นนายร้อยตำรวจเอก และดำรงตำแหน่งสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ได้รับคำสั่งจากหลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท ให้เป็นผู้ทำการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นนั้น โดยการสอบสวนมุ่งไปว่า ผู้ตายได้ถูกกระสุนปืนที่คนร้ายมาคอยดักแย่งชิง แล้วเกิดยิง

ต่อสู้กับเจ้าพนักงานตำรวจ และทางตำรวจให้อোনายร้อยตำรวจเอกพุมเป็นผู้ร้องทุกข์ เจ้าหน้าที่ได้เขียนคำร้องทุกข์ไว้แล้ว และได้ติดต่อให้นายร้อยตำรวจเอกพุมไปเซ็นชื่อในคำร้องทุกข์ แต่นายร้อยตำรวจเอกพุมก็มีได้ไปเซ็นชื่อจนบัดนี้

ส่วนเรื่องการสอบสวนนั้น ได้ทำการสอบสวนแล้ว แต่เมื่อยังไม่ได้ตัวคนร้ายมาฟ้องร้องซึ่งเป็นคดีอุกฉกรรจ์เช่นนี้ ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยจะต้องรอสำนวนไว้เป็นเวลา 1 ปี แต่ได้รอสำนวนอยู่ประมาณ 6 เดือน นายพลตำรวจเอกเผ่า ก็มีคำสั่งให้เสนอสำนวนนั้นต่อผู้บังคับบัญชาขึ้นไปตามลำดับชั้น และได้มีการสั่งเห็นชอบให้งดทำการสอบสวนเสีย ครั้นเมื่อได้ส่งสำนวนไปยังอธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมอัยการได้มีคำสั่งว่า การสอบสวนยังไม่สมบูรณ์ส่งสำนวนคืนให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติมอีก แต่แล้วสำนวนนั้นก็เลยหายไป โดยไม่รู้ว่ายหายไปอย่างไร ทั้งของกลางบางอย่างรวมทั้งรองเท้ายางกับไฟฉายที่จำเลยที่ 2 นำมอบให้ภายหลังก็ได้หายไปด้วย

จำเลยต่างนำสืบปฏิเสธว่า ไม่ได้กระทำความผิด คืนวันเกิดเหตุจำเลยได้ไปในกระบวนควบคุมผู้ต้องหา โดยคำสั่งของหลวงพิชิตธุระการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยไม่รู้ความมุ่งหมาย รถยนต์ที่เป็นยานพาหนะไปมีหลายคันด้วยกัน จำเลยที่ 2 นั่งไปลำพังกับหลวงพิชิตธุระการและคนขับรถ ไม่มีคนอื่นอีก รถยนต์ได้ไปรับผู้ตายที่กองตำรวจสันติบาล 2 คน คือนายทองเปลว กับนายจำลอง แล้วไปรับนายถวิล ที่สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง และไปรับนายทองอินทร์ที่สถานีตำรวจนครบาลสามเสน โดยคนทั้งสี่นั้นถูกควบคุมอยู่ ณ ที่ดังกล่าว ไม่ได้ไปรับใครที่สถานีตำรวจนครบาลยานนาวาเลย และไม่มีการใส่กุญแจมือคนทั้งสี่

เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุ นั้น รถหลวงพิชิตธุระการนั่งไปแล่นนำหน้า ได้ยินเสียงปืนดังขึ้นทางหน้ารถที่แล่นไปหลายนัด หลวงพิชิตธุระการได้สั่งให้รถที่นั่งไปหยุด จำเลยกับตำรวจที่ไปทุกคนได้ลงจากรถหลบกระสุนปืนที่คนร้ายยิง เมื่อเสียงปืนสงบลงแล้วได้พากันเดินไปดูรถคันที่คนทั้งสี่นั่งไปปรากฏว่าคนทั้งสี่ได้ถูกยิงตายหมดแล้ว ตายอยู่บนรถก็มี นอนตายอยู่ที่พื้นดินก็มี ทั้งนี้โดยมีคนร้ายมาลอบดักยิงผู้ตาย ซึ่งอาจเป็นเพราะพวกกบฏมากอดักยิงเพื่อเป็นการปิดปากผู้ตายก็ได้ แล้วหลวงพิชิตธุระการกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้ไปชี้แจงเหตุต่อเจ้าพนักงาน

ตำรวจที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขน และขอกำลังตำรวจไปช่วยติดตามจับคนร้าย ต่อจากนั้นหลวงพิชิตสุระการกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 ก็ได้กลับไปแจ้งเหตุต่อนายพลตำรวจเอกเผ่า ที่วังปารุสกวันแล้ว จำเลยที่ 1 ที่ 2 ก็ได้กลับไปยังที่เกิดเหตุอีก ส่วนจำเลยอื่นๆ ได้กลับตามลำพัง

ในครั้งนั้นได้มีการสอบสวนคดี ไม่มีพยานโจทก์คนใดได้รู้เห็นเหตุการณ์ครั้งมาทำการสอบสวนใหม่ในภายหลัง พยานโจทก์กลับรู้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิด เป็นการปรักปรำจำเลยและในชั้นสอบสวนตอนหลังนี้ จำเลยได้รับบอกกล่าวว่าจะถูกกันไว้เป็นพยาน แต่จะให้จำเลยให้การปรักปรำคนบางคน นอกเหนือความจริง จำเลยยอมตกลงไม่ได้ จึงต้องสอบสวนเป็นผู้ต้องหาและถูกฟ้องในคดีนี้

ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า ผู้ตายทั้ง 4 คนถูกเจ้าพนักงานตำรวจพาตัวไปแล้วถูกยิงตายระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 14-15 ถนนพหลโยธิน ศาลฎีกาวินิจฉัยเสียก่อนว่า การที่ผู้ตายถูกเจ้าพนักงานตำรวจพาตัวไปแล้วถูกยิงตายนั้น เป็นเพราะมีคนร้ายมาดักยิงหรือมิใช่

ศาลได้พิเคราะห์ข้อเท็จจริงประกอบด้วยเหตุผลตลอดแล้ว ไม่เห็นมีเหตุใดจะเชื่อว่า ได้มีคนร้ายมาแย่งชิงแล้วเกิดต่อสู้กับเจ้าพนักงานตำรวจ กระสุนปืนจึงไปถูกผู้ตายทั้ง 4 คน ถึงแก่ความตาย ดังคำแถลงการณ์ของทางราชการตำรวจ

โดยข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ตายทั้ง 4 คน เป็นนักการเมืองทางฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลในขณะนั้น ทั้งเป็นบุคคลสำคัญในพรรคฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล และเคยเป็นรัฐมนตรีมาแล้ว ได้มีการกบฏขึ้นในระหว่างที่จอมพลแปลก พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีในระยะติดๆ กันถึง 2 ครั้ง ย่อมเป็นที่เข้าใจว่า เพราะพรรคพวกของฝ่ายตรงข้ามเป็นผู้ก่อขึ้น และมีรายงานว่าผู้ตายได้ร่วมในการกบฏ จึงมีเหตุ พ่งเล็งถึงผู้ตายว่าได้มีส่วนร่วมอยู่ด้วย แล้วผู้ตายก็ถูกจับกุมในระยะเวลาใกล้เคียงนั้น และถูกแยกย้ายควบคุมไว้ตามสถานที่ต่างๆ กัน ซึ่งมีเจ้าพนักงานตำรวจควบคุมอยู่อย่างแข็งแรง ไม่มีเหตุที่จะต้องย้ายไปทำการควบคุมที่อื่นรวมกันไว้ทั้ง 4 คน

ข้ออ้างที่ว่า ย้ายที่ควบคุมเพราะเกรงจะถูกแย่งชิงผู้ต้องหาจากที่คุมขัง

นั้น ไม่มีเหตุผลตามข้ออ้างเลย เพราะการแยกย้ายคุมขังไว้ตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีเจ้าพนักงานตำรวจควบคุมอยู่ ย่อมเป็นการดีกว่าที่จะเอาไปคุมขังรวมกันไว้ การคุมขังรวมกันย่อมเป็นการสะดวกแก่การที่คนร้ายจะเข้าแย่งชิงเอาตัวผู้ถูกคุมขังทั้งหมดไปได้ง่าย สถานที่ตำรวจนครบาลบางเขนก็เป็นสถานที่ตำรวจ ซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป ไม่มีกำลังตำรวจเพียงพอ จะพาตัวผู้ตายไปควบคุมไว้ที่นั่น เพื่อความปลอดภัยในการคุมขังไม่น่าจะทำเช่นนั้น ถ้าจะให้การคุมขังปลอดภัยจริงแล้วน่าจะเอาไปควบคุมไว้ในสถานที่แห่งอื่นๆ เช่น ที่หน่วยกองกำลังเตรียมพร้อมที่สวนอัมพร หรือที่วังปารุสกวัน หรือที่สันติบาล ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ควบคุมอย่างเข้มแข็ง และการที่ขอรับตัวผู้ตายบางคนก็อ้างว่า เพื่อจะรับเอาตัวไปทำการสอบสวน แต่กลับพาเอาตัวไปยังที่เกิดเหตุ ซึ่งไม่มีเหตุผลจะทำเช่นนั้น รถยนต์ที่ไปในขบวนมีถึง 3 คัน นำตัวผู้ตายนั่งไปในรถคันที่ 2 ในเวลาติดดิน ทั้งรถก็ปิดไฟภายในรถและไฟหน้ารถก็ใช้ไฟหรี่ การควบคุมพาเอาตัวไปปกปิดเป็นความลับ ไม่มีทางที่คนภายนอกจะรู้ได้ว่าผู้ตายถูกพาตัวไปในรถยนต์คันใด วันเวลาใด กำลังตำรวจที่ควบคุมมีจำนวนมาก และมีอาวุธทันสมัยอยู่ครบครัน ถ้ามีผู้ร้ายมาดักแย่งชิง ย่อมจะมีการต่อสู้ขัดขวางบ้าง ตรงที่เกิดเหตุสองข้างถนนมีต้นไม้ปลูกไว้ห่างๆ พันออกไปเป็นที่โล่งไม่มีที่กำบังหรือสิ่งพรางตาที่คนร้ายจะเข้ามาซุ่มดักยิงได้ ปรากฏว่ารถที่ถูกกระสุนปืน คงมีแต่ผู้ตายรวม 4 คน เท่านั้น ผู้คนที่ไปด้วยไม่มีใครได้รับบาดเจ็บด้วยกระสุนปืนเลยแม้แต่คนเดียว ทั้งๆ ที่มีรอยกระสุนปืนยิงทะลุเข้ามาทางประตูด้านขวา ตรงที่คนขับรถคันที่ผู้ตายนั่งไปและถูกยิงนั้น ซึ่งนายพันตำรวจเอกจรัส พลเลิศ ผู้ชำนาญการพิเศษได้ตรวจรอยกระสุนปืนที่ยิงนั้นรับรองว่า คนขับไม่ได้นั่งอยู่ในรถขณะนั้นเลย และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ควบคุมไปในขบวนนั้นก็ไม่มีผู้ใดได้เห็นคนร้ายเลย

อนึ่ง เมื่อเกิดเหตุแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาลบางเขนได้ออกสืบสวนถามราษฎรในบริเวณที่เกิดเหตุ ก็ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดได้พบเห็นคนร้าย ตามคำนายพันตำรวจตรียุทธ ดำรงค์ชัย ผู้สอบสวนคดีในครั้งนั้นก็ว่าวิถีกระสุนที่ยิงผู้ตายแสดงว่าผู้ยิงยืนยิง ไม่ใช่หมอบหรือนั่งยิง ซึ่งถ้าผู้ยิงเป็นคนร้ายอื่นที่จะมายิงผู้ตาย จะมายิงในลักษณะเช่นนั้นไม่ได้ ทั้งร่องรอยในบริเวณที่เกิดเหตุก็ไม่แสดงว่ามีคนร้ายมาดักยิงแล้วหนีไป ตามรูปคดีน่าเชื่อว่าผู้ตายทั้ง 4 คนถูก

นำตัวไปกำจัดเสีย ตามความประสงค์ของผู้เม้าอำนาจขณะนั้น และผู้ตายถูกยิงถึงแก่ความตายด้วยน้ำมือของเจ้าพนักงานตำรวจที่ควบคุมตัวผู้ตายไปนั่นเอง

ปัญหาต่อไปมีว่า จำเลยได้สมคบกันกระทำความผิดดังโจทก์ฟ้องหรือไม่ ในข้อนี้ข้อเท็จจริงเป็นอันรับกันว่า จำเลยทุกคนได้รวมไปในขณะควบคุมผู้ตายด้วย จำเลยที่ 1 ที่ 2 เป็นผู้ร่วมทำการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาล ซึ่งมีผู้ตายร่วมเป็นรัฐมนตรีอยู่ แล้วต่อมาได้โอนมารับราชการอยู่ในกรมตำรวจในคราวเดียวกับนายพลตำรวจเอกเผ่า ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญมีอำนาจอยู่ในกรมตำรวจในสมัยรัฐบาลใหม่ ซึ่งมีจอมพลแปลก พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ครั้นต่อมาเมื่อได้มีผู้ก่อการกบฏเพื่อล้มล้างรัฐบาลที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และฝ่ายรัฐบาลได้ปราบกบฏเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีการจับกุมผู้ที่ถูกหาว่าก่อการกบฏ และทางราชการได้ตั้งกองอำนวยการสอบสวนขึ้น จำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้มีตำแหน่งหน้าที่อยู่ในกองนี้

ฝ่ายโจทก์นำสืบว่า ก่อนที่รถยนต์ขบวนควบคุมผู้ตายจะหยุด ได้มีเสียงปืนดังขึ้นทางรถจี๊ปคันหน้า 1 หรือ 2 นัด พยานบุคคลของโจทก์ที่สำคัญมีดังนี้ คือนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ เบิกความว่า เมื่อเสียงปืนดังขึ้นแล้ว นายร้อยตำรวจเอกพุดม ได้สั่งให้พยานหยุดรถคันที่พาผู้ตายไป โดยบอกว่ารถคันหน้าถูกยิง ครั้นหยุดรถแล้วเห็นนายร้อยตำรวจเอกพุดมกับนายร้อยตำรวจโทบุญสมลงจากรถ และบอกให้พยานและตำรวจทางท้ายรถลงจากรถ พยานจึงลงจากรถ เอาอาวุธไปด้วย ไฟหรืหน้ารถไม่ได้ดับเพราะลืมหงายรถไปขึ้นทางขวาของรถ ห่างจากรถประมาณ 3-4 เมตร แล้วหลวงพิชิตธุระการกับตำรวจเดินตามมา 4-5 คน มาทางรถด้านขวา หลวงพิชิตธุระการพูดว่าให้คนในรถลงมาข้างล่าง เพราะรถคันหน้าถูกยิง ตำรวจที่ตามมาจำได้เป็นนายร้อยตำรวจเอกผาด นายร้อยตำรวจเอกหม นายสิบตำรวจตรีแนบ อีก 2-3 คน จำไม่ได้ หลวงพิชิตธุระการพูดขาดคำ ได้ยินเสียงคนหนึ่งพูดว่า “อย่าทำผมเลยคุณหลวง นึกว่าส่งสารกับผมถูกนกถูกกาตาต่างๆ ลูกผมมาก” หลวงพิชิตธุระการว่า “ลงมาเถอะครับ ไม่มีอะไร อยู่บนรถไม่ปลอดภัย” นอกจากนี้ได้ยินนายร้อยตำรวจเอกผาดพูดว่า “อ้ายพวกนี้กบฏแบ่งแยกดินแดน เอาไว้ทำไม” นายร้อยตำรวจเอกหมพูดว่า “อ้ายพวกนี้กบฏ เอาไว้ทำไม” พอขาดคำได้ยินเสียงนายร้อยตำรวจเอกผาด

พูดว่า แนบๆ จากนั้นนายสิบตำรวจตรีแนบวิ่งเข้ามาทางหลัง หลวงพิชิตธุระการเดินไปทางซ้ายมือ ห่างรถประมาณ 3 เมตร ถือปืนกลทอมสัน แล้วหลวงพิชิตธุระการเดินกลับไปทางหน้ารถแล้วพูดตะโกนว่า “พุ่มหลบ” นายร้อยตำรวจเอกพุ่มไปทางหน้ารถ ทันใดนั้นหมู่แนบประทับปืนยิงไปที่รถ 1 ชุด คือรถที่ผู้ต้องหา นั่งมา หลังจากนั้นพยานได้พบบนหลังที่ขอบถนนด้านขวา และไม่ได้เงยหน้าขึ้นอยู่ตรงข้ามกับรถจอดในระยะติดๆ กันได้ยินเสียงปืนกลดัง 2 หรือ 3 ชุด ติดๆ กันดังที่เดียวกับหมู่แนบยิง พอสิ้นเสียงปืนแล้วได้ยินนายร้อยตำรวจเอกผาดพูดว่า คนรถอยู่ในไหนๆ หลวงพิชิตธุระการก็พูดว่าคนรถอยู่ในรถหรือเปล่า พยานจึงลุกขึ้นและตอบ อยู่นี้ครับๆ แล้วพยานจึงวิ่งไปทางที่หลวงพิชิตธุระการยืนอยู่ เห็นหมู่แนบยืนอยู่ที่ข้างรถกับตำรวจอีกสองคนถือปืนอยู่ข้างรถติดๆ กับหมู่แนบคนหนึ่งเป็นตำรวจที่นั่งมาทางท้ายรถพยาน อีกคนหนึ่งนั่งมากับรถคันหน้า (พยานชี้ตัวนายร้อยตำรวจโทจำรัสจำเลยที่ 3 ว่า เป็นคนที่นั่งมาบนรถหลวงพิชิตธุระการ และชี้ตัวนายร้อยตำรวจโทธนุ จำเลยที่ 5 ว่า เป็นคนที่ให้การมาแล้ว)

ต่อมานายร้อยตำรวจเอกพุ่ม ใช้ให้พยานลากศพลงจากรถ ครั้นลากศพที่สองลงมาไว้ติดกับศพที่หนึ่ง นายร้อยตำรวจเอกพุ่ม ก็ควักปืนออกมาจากเอวยิงไปยังศพ 2 นัด และมีนายพันตำรวจตรีสุรินทร์ วีระรัตน์ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานนั่งมาในรถยนต์ สดเชี่ยนแววก่อนคันสุดท้าย เมื่อได้ยินเสียงปืนและรถหยุดแล้ว พยานได้วิ่งลงมอบอยู่ริมคูด้านซ้ายของถนนห่างจากรถที่พยานนั่งมาประมาณ 1 เมตรเศษ มอบอยู่ประมาณ 5 นาที ได้ยินเสียงปืนดังเสียงเหมือนปืนกลดังเป็นชุดๆ ประมาณ 2 หรือ 3 ชุด ข้างหน้ารถพยานแถวรถคันที่ 2 ก่อนได้ยินเสียงปืนกลดัง ได้ยินเสียงคนพูดอะอะแต่ไม่ได้ยินว่าพูดอะไร เมื่อเสียงปืนกลดังหมดไปประมาณ 1 นาที ได้ยินเสียงปืนพกดังขึ้นอีก 1 นัดหรือ 2 นัด เมื่อสิ้นเสียงปืนแล้ว พยานได้เดินเข้าไปที่รถยนต์คันที่ผู้ตายนั่งไปนั้นเพื่อว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น เดินไปถึงท้ายรถด้านซ้ายเห็นมีคนยืนอยู่ทางด้านหน้า ด้านซ้ายรถคันนั้นหลายคน ประมาณร่วม 10 คน เท่าที่จำได้เห็นนายร้อยตำรวจเอกพุ่ม หลวงพิชิตธุระการ นายร้อยตำรวจโทบุญสม นายพลตำรวจจัตวาผาด นายพลตำรวจจัตวาทม จำเลยที่ 1 ที่ 2 นายร้อยตำรวจโทธนุ จำเลยที่ 4 นอกนั้นจำไม่ได้ เข้าใจว่าเป็นนายตำรวจเพราะเห็นแต่เครื่องแบบ

กับมีนายสิบตำรวจโทเสาร์ โทวิเศษ พยานโจทก์เบิกความว่า พยาน

นั่งมาในรถยนต์สแตชันแวกกอนคันสุดท้าย ซึ่งมีนายร้อยตำรวจตรีสุรินทร์ ยศ
 ขณะนั้น กับตำรวจอื่นอีกหลายคนร่วมไปด้วย ก่อนเกิดเหตุได้ยินเสียงปืนทาง
 ด้านหน้ารถคันที่นั่งไป 2-3 นัด แล้วรถทั้ง 3 คันก็หยุด แล้วพวกที่นั่งรถคันหลัง
 ได้ลงจากรถทุกคน พยานไปยืนทางรถด้านขวา จำได้ว่านายร้อยตำรวจตรีสุรินทร์
 ลงจากรถแล้วลงไปดูด้านซ้าย พยานลงจากรถแล้วได้ยินเสียงชายคนหนึ่งอยู่
 ทางหน้ารถพยาน ร้องขึ้นว่า “โอ้ยอย่าทำผมเลย ลูกผมหลายคน” พอสิ้นเสียง
 ร้องได้ยินเสียงปืนกลรัวติด ๆ กัน 2 หรือ 3 ชุด ทางรถคันที่พยานนั่งไป ได้ยิน
 เสียงปืนกลดังชุดแรกแล้ว ได้มองดูไปทางข้างหน้ารถของพยาน เห็นคนสองคน
 ยืนอยู่ในท่าเตรียมยิง ยืนห่างด้านขวาของรถคันที่ 2 ค่อนไปทางหน้า สองคน
 นั้นพยานจำได้คือนายร้อยตำรวจโทจรัส และนายร้อยตำรวจโทธนุ จำเลยนี้
 ขณะนั้นเป็นนายสิบตำรวจทั้งสองคนแล้วเสียงปืนกลรัวขึ้นอีก 1 ชุด ใครจะเป็น
 คนยิงจำไม่ได้ คนทั้งสองห่างจากรถคันที่ 2 ราว 1 เมตร ขณะนั้นเห็นนายร้อย
 ตำรวจโทจรัสและนายร้อยตำรวจโทธนุ พยานได้เห็นคนยืนทางหน้ารถคันที่สอง
 6-7 คน ที่จำได้มีนายร้อยตำรวจเอกพุด กับนายร้อยตำรวจโทบุญสม นอกนั้น
 จำไม่ได้ จากนั้นมีเสียงปืนกลดังขึ้นอีก 1 ชุด ทางด้านของรถคันที่สอง ไม่ได้
 สังเกตว่าใครเป็นคนยิง เสียงปืนกลชุดที่สองดังขึ้นนั้นทางด้านขวาของรถคันกลาง
 ด้านนั้นเห็นนายร้อยตำรวจโทจรัส นายร้อยตำรวจโทธนุ ยืนอยู่ เสียงปืนกล
 ทั้ง 3 ชุดสิ้นไปแล้ว อีก 2-3 นาที มีเสียงปืนเล็กดังขึ้นที่หน้ารถคันกลาง 2-3 นัด
 ใครเป็นผู้ยิงไม่ได้สังเกต ต่อจากนั้นราว 2-3 นาทีนายร้อยตำรวจตรีสุรินทร์
 มาบอกพยานกับตำรวจอีกหลายคนให้ไปกันรถ ตอนจะไปกันรถ ยังไม่ถึงที่นั่นได้
 ยืนเสียงปืนเล็กทางหน้ารถคันที่พยานนั่ง 2-3 นัด

ศาลฎีกาพิเคราะห์คำพยานโจทก์ เห็นว่าพยานโจทก์ดังกล่าวนี้ได้ไปใน
 ขบวนการที่ควบคุมผู้ตายไปมาจริงไม่มีข้อสงสัย ศาลฎีกาจะวินิจฉัยข้อกล่าวหา
 เฉพาะตัวจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ซึ่งศาลอาญาและศาลอุทธรณ์พิพากษาต้อง
 กันมาว่า กระทำความผิดเสียก่อนว่า พยานหลักฐานของโจทก์ฟังได้เพียงไร ว่า
 จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ร่วมมือรู้เห็นในการฆ่าผู้ตายครั้งนี้ พยานโจทก์เหล่านี้
 เบิกความเจือสมต้องกันว่า เมื่อก่อนที่รถยนต์ขบวนที่ควบคุมพาผู้ตายไปนั้นจะหยุด
 ได้มีเสียงปืนลั่นขึ้นที่รถจี๊ปคันหน้า แล้วขบวนรถก็หยุด ครั้นเมื่อนายสิบตำรวจเอก
 สุธีร์ คนขับรถที่ควบคุมผู้ตายไปหยุดรถตามคำสั่งของนายร้อยตำรวจเอกพุด แล้ว

นายสิบตำรวจเอกสุธีร์เบิกความว่าหลวงพิชิตฐะการกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 และตำรวจอื่นอีก 2-3 คน ได้เดินเข้ามาที่รถคันที่ผู้ตายนั่ง และหลวงพิชิตฐะการบอกให้ผู้ตายลงจากรถ ในขณะที่นั้นเองผู้ตายคนหนึ่งได้พูดอ้อนวอนหลวงพิชิตฐะการขอชีวิตตนไว้ แต่หลวงพิชิตฐะการก็คงขยับขอให้ผู้ตายลงจากรถ ต่อจากนั้นจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้พูดเป็นทำนองให้ฆ่าเสียเพราะเป็นพวกกบฏ แล้วจำเลยที่ 1 ได้เรียกจำเลยที่ 5 เข้าไปหา ต่อจากนั้น จำเลยที่ 5 ก็ใช้ปืนกลยิงเข้าไปในรถที่ผู้ตายนั่ง คำเบิกพยานของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 และตำรวจอื่นเดินเข้ามาที่รถคันที่ผู้ตายนั่งนั้น มีค่านายพันตำรวจตรีสุรินทร์เบิกความว่า หมอบอยู่นานพอประมาณ 10 นาที ได้เดินเข้าไปที่รถยนต์คันที่ผู้ตายนั่งไป ได้เห็นจำเลยที่ 1 ที่ 2 ยืนอยู่ร่วมกับหลวงพิชิตฐะการ นายร้อยตำรวจเอกพุด และตำรวจอื่นๆ ทางด้านหน้าและด้านซ้าย รถคันนั้นและคำเบิกความของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ที่ว่า ผู้ตายคนหนึ่งได้พูดอ้อนวอนหลวงพิชิตฐะการ ขอชีวิตตนไว้ก็มีค่านายสิบตำรวจโทเสาร์เบิกความว่า ได้ยินเสียงพูดเช่นนั้นเหมือนกัน ถึงแม้คำพูดของผู้ร้องขอชีวิตจะพูดว่าอย่างไร ซึ่งพยานทั้งสองเบิกความผิดเพี้ยนกันไปบ้าง ก็ไม่ใช่ข้อแตกต่างอันสำคัญ ถึงกับจะไม่รับฟังว่านายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ได้ยินผู้ตายพูดเช่นนั้นจริง เพราะเป็นการได้ยินคำพูดผิดเพี้ยนกันเพียงเล็กน้อย และเป็นเวลาที่เนิ่นนานมาแล้ว ทั้งพยานก็อยู่ในที่คนละแห่งย่อมเบิกความแตกต่างผิดเพี้ยนกันไปบ้างเป็นธรรมดา

นายสิบตำรวจเอกสุธีร์เบิกความยืนยันว่า ก่อนที่จำเลยที่ 5 จะใช้ปืนกลยิงไปที่รถคันที่ผู้ตายนั่ง จำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้พูดเป็นทำนองว่า ผู้ตายเป็นพวกกบฏเอาไว้ทำไม แล้วจำเลยที่ 1 ได้เรียกจำเลยที่ 5 เข้าไปหาและจำเลยที่ 5 ก็ได้วิ่งเข้าไปในทันทีทันใดแล้วก็เห็นจำเลยที่ 5 ประทับปืนยิงไปทางรถที่ผู้ตายนั่งที่จำเลยกล่าวคำเบิกความของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ตอนตอบทนายจำเลยถามค้านขัดกันกับตอนตอบคำถามของอัยการโจทก์ แสดงว่าพยานพหูพจน์ไม่ได้เห็นจำเลยที่ 5 เป็นผู้ยิงนั้น ความจริงนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ เบิกความตอบคำถามทั้งสองคราวตรงกันว่า เห็นจำเลยที่ 5 ยิงปืนไปแล้วพยานจึงได้พหูพจน์ลง คำเบิกความของพยานหาขัดกันดังจำเลยกล่าวไม่

ศาลฎีกาได้พิเคราะห์ถ้อยคำของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ พยานสำคัญของโจทก์ปากนี้ ประกอบด้วยเหตุผลแวดล้อมและพยานหลักฐานอื่นๆ โดยตระหนัก

เนื่องจากทางพิจารณาฟังได้แล้วว่า ผู้ตายเป็นนักการเมืองคนสำคัญในพรรคฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลในสมัยนั้น ผู้ตายถูกจับกุมต้องหาว่าเป็นกบฏต่อรัฐบาล แล้วถูกรับตัวจากที่คุมขังพาไปกำจัดเสีย ตามความประสงค์ของผู้เมืออำนาจขณะนั้น และถูกยิงถึงแก่ความตายด้วยน้ำมือของเจ้าพนักงานตำรวจที่ควบคุมตัวผู้ตายไป จำเลยที่ 1 และที่ 2 ในตอนที่ควบคุมผู้ตายไปนั้น ต่างมียศเป็นนายร้อยตำรวจเอกได้ร่วมกระทำการรัฐประหาร และมีตำแหน่งหน้าที่ในกองอำนวยการสอบสวนเพื่อจับกุมปราบปราม ผู้ที่ถูกหาว่าก่อการกบฏต่อรัฐบาล ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลสำคัญอยู่ในกรมตำรวจ เกี่ยวกับการปราบปรามกบฏในขณะนั้น จำเลยที่ 1-2 ได้นำรถจี๊ปคันหนึ่งร่วมกับนายพันตำรวจเอกหลวงพิชิตธุระการ ซึ่งเป็นหัวหน้าควบคุมเพชฌฆายัยที่คุมขังพาผู้ตายไปมาแต่เริ่มแรก และเมื่อผู้ตายถูกฆ่าแล้ว ได้มีการทำหลักฐานเท็จขึ้น แล้วหลวงพิชิตธุระการพร้อมด้วยจำเลยที่ 1 ได้ไปแจ้งความต่อสถานีตำรวจนครบาลบางเขน เพื่อให้หลงเชื่อว่ามีคนร้ายดักแย่งชิง เกิดยิงต่อสู้กันกระสุนปืนถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย ดังนี้เบื้องต้นน่าจะเห็นได้ว่าจำเลยที่ 1 ที่ 2 น่าจะรู้เห็นกับการกระทำของหลวงพิชิตธุระการที่จะพาผู้ตายไปกำจัดเสีย ตามคำเบิกความของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ก็ปรากฏว่าเมื่อรถหยุดแล้วจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 5 เดินตามหลวงพิชิตธุระการมาที่รถคันที่ผู้ตายนั่ง เมื่อผู้ตายคนหนึ่งร้องขอชีวิตแล้ว จำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้พูดสนับสนุนให้กำจัดผู้ตายเสียแล้วจำเลยที่ 1 เรียกหาจำเลยที่ 5 จำเลยที่ 5 ถือปืนกลทอมสันวิ่งเข้ามาทางหลังหลวงพิชิตธุระการ หลวงพิชิตธุระการเดินหลบไปทางหน้าต่าง และร้องบอกให้นายร้อยตำรวจเอกพุ่มหลบ แล้วจำเลยที่ 5 ก็ประทับปืนยิงไปทางรถที่ผู้ตายนั่ง 1 ชุด

ในชั้นสอบสวนจำเลยที่ 1 ที่ 2 ก็ให้การว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 เดินเข้าไปหาหลวงพิชิตธุระการก่อนจะมีการยิงเข้าไปที่รถคันที่ผู้ตายนั่ง และจำเลยที่ 2 เชื่อว่าตำรวจที่ควบคุมผู้ตายไปนั้นเป็นผู้ยิง แม้จำเลยจะกลับเบิกความขึ้นศาลว่าความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น ที่ให้การไปก็โดยถูกหลอกว่าจะกันไว้เป็นพยานก็หาไม่เหตุอันควรเชื่อไม่ เพราะพนักงานสอบสวนล้วนแต่เป็นผู้ชอบพอกับจำเลยทั้งสอง และที่เคยอยู่ได้บังคับบัญชาของจำเลยทั้งสองก็มี ส่วนนายพลตำรวจเอกไสว ไสวสนยากร อธิบดีกรมตำรวจ และนายพลโทประเสริฐ

รุจิรวงศ์ รองอธิบดีกรมตำรวจ ก็เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะรัฐประหารมากับจำเลยทั้งสอง ไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกัน ไม่มีเหตุผลอันใดที่พนักงานสอบสวนเรื่องนี้โดยกลั่นแกล้งจำเลย จำเลยให้การต่อสู้ขึ้นมาลอยๆ โดยไม่มีพยานหลักฐานมาสืบประกอบ ไม่มีทางที่จะรับฟังการสอบสวนเรื่องนี้จะไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม

คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 1 ที่ 2 ดังกล่าว จึงเป็นหลักฐานประกอบ ทำให้คำเบิกความของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ พยานโจทก์ที่ว่า ขณะที่มีการยิงกันนั้น จำเลยที่ 1 ที่ 2 ยืนอยู่ใกล้ๆ กับหลวงพิชิตสุระการ ผู้เป็นหัวหน้าควบคุมผู้ตายไปมาน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ที่จำเลยกล่าวว่านายสิบตำรวจเอกสุธีร์ พยานโจทก์ตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลยผู้สมรู้ร่วมคิดด้วย พยานจึงจำเป็นต้องให้การปรั้งปราชัดทอดผู้อื่นเพื่อเอาตัวรอดนั้น ตามพยานหลักฐานในสำนวนไม่ได้ ความว่าพยานผู้สมรู้ร่วมคิดในการฆ่าผู้ตายด้วย คงปรากฏจากคำของพยานปากนี้เพียงว่า หลังจากที่ผู้ตายถูกฆ่าแล้ว พยานได้ทำตามคำสั่งที่ให้ช่วยลากศพลงจากรถและอื่นๆ จนกระทั่งเอาถุงแฉะมือไปโยนทิ้งน้ำ จะถือว่านายสิบตำรวจเอกสุธีร์ พยานตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลยสมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิดในคดีนี้ด้วยยังไม่ได้ และทางพิจารณาก็ไม่ได้ความว่านายสิบตำรวจเอกสุธีร์ให้การไปโดยถูกบังคับขู่เข็ญหรือมีหวังจะได้รับความดีความชอบเป็นการตอบแทนอย่างหนึ่งอย่างใด ที่จำเลยกล่าวว่าเกิดเหตุมาเป็นเวลาถึง 10 ปี นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ไม่เคยรายงานให้ใครทราบและเมื่อเกิดเหตุใหม่ๆ นายร้อยตำรวจเอกยงยุทธ สารวัตรสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ได้สอบสวนพยาน นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ก็ให้การว่าไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย มาในขั้นนี้กลับให้การรู้เห็น อันเป็นการตรงข้ามกับคำให้การครั้งก่อน จะฟังเป็นหลักฐานไม่ได้แน่ เมื่อคำนึงถึงสถานการณ์ในขณะนั้นจะหวังอะไรให้นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ถ้าให้การไปตามความจริงที่ตนรู้เห็นมา โดยที่ปรากฏว่าเมื่อเกิดเหตุฆ่าคนทั้งสี่ตายแล้วทางฝ่ายเจ้าพนักงานตำรวจที่ควบคุมไปได้ทำหลักฐานเป็นเท็จขึ้น เพื่อจะให้หลงเชื่อว่ามีคนร้ายดักแย่งชิงเกิดยิงต่อสู้กัน แล้วกระสุนปืนถูกคนทั้งสี่ถึงแก่ความตาย คนร้ายหลบหนีไปได้ มีแถลงการณ์ของทางราชการตำรวจรับรองความเท็จที่ได้ก่อขึ้นนั้นอีก อันแสดงความจริงของทางราชการที่จะให้เชื่อว่าเป็นเช่นนั้นจริง พยานโจทก์บางคนซึ่งขณะนั้นมียศและตำแหน่ง

สูงกว่านายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ก็ไม่กล้าให้การตามความจริง เพราะเกรงกลัวจะเป็นภัยแก่ตน เช่น นายร้อยตำรวจเอกยงยุทธ ซึ่งในขณะนั้นเป็นสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลบางเขน และเป็นผู้ทำการสอบสวนก็ไม่เชื่อว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องคนร้ายมาแย่งชิง แต่ก็ไม่กล้าทำความเห็นลงในสำนวนการสอบสวนตามความเห็นอันแท้จริงของตนได้ ขณะนั้นนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ เป็นตำรวจชั้นผู้น้อยจะไม่เกรงกลัวอิทธิพลของผู้ร่วมคิดกัน นำเอาคนทั้งสี่ไปมาและกล้าให้การไปตามความจริงที่ตนรู้เห็นอย่างไรได้ จึงน่าเห็นใจที่นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ต้องปกปิดในข้อความจริงที่ตนรู้เห็น

ต่อมาเมื่อได้มีการรัฐประหารกำจัดผู้มีอิทธิพลซึ่งพัวพันกับการกระทำรายนี้พันอานาไป และเห็นว่าทางราชการตำรวจสมัยต่อมาได้พยายามสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาความจริง และไม่มีเหตุที่จะเกรงกลัวอิทธิพลของผู้กระทำ ความผิดต่อไปแล้ว นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ย่อมจะกล้าให้การไปตามความจริงที่ตนรู้เห็นมาได้ ที่จำเลยกล่าวว่านายสิบตำรวจเอกสุธีร์เบิกความถึงเหตุการณ์บางตอนและถ้อยคำที่ได้ยินพูดกันแตกต่างกับพยานปากอื่นๆ นั้น ก็มีใช่เป็นการแตกต่างในข้อสำคัญอันจะทำให้น้ำหนักถ้อยคำของพยานปากนี้เสียไป จนเชื่อว่าไม่ได้รู้เห็นในการกระทำของจำเลยดังพยานเบิกความนั้น โดยพยานได้อยู่ในที่เกิดเหตุ และรู้จักจำเลยมาก่อน ย่อมจำหน้าตาภิรยาอาการของจำเลยได้ ทั้งก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่พยานจะแกล้งใส่ความปรักปรำจำเลยในข้อหาอุกฉกรรจ์เช่นเรื่องนี้

สำหรับตัวจำเลยที่ 5 นั้น นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ ก็เบิกความว่าได้เห็นจำเลยที่ 5 ประทับป็นกลึงไปทางรถคันที่ผู้ตายนั่ง พยานเป็นตำรวจรู้จักจำเลยที่ 5 มาก่อน และได้อยู่ในที่เกิดเหตุใกล้ชิดกัน ย่อมจำจำเลยที่ 5 ได้แม่นยำ และไม่มีเหตุอย่างใดที่พยานจะแกล้งใส่ความปรักปรำจำเลยที่ 5 ทั้งพยานโจทก์หลายคนก็เบิกความรับรองว่า ได้เห็นจำเลยที่ 5 ยืนอยู่ทางด้านขวาของรถคันที่ผู้ตายนั่ง ที่จำเลยที่ 5 กล่าวว่า ตามคำเบิกความของนายสิบตำรวจเอกสุธีร์ แสดงว่า นายสิบตำรวจเอกสุธีร์ไม่เห็นจำเลยที่ 5 ยิ่งนั้น ความจริงนายสิบตำรวจเอกสุธีร์เบิกความยืนยันว่าจำเลยที่ 5 เป็นผู้ยิง และเมื่อจำเลยที่ 5 ยิ่งแล้ว นายสิบตำรวจเอกสุธีร์จึงได้พบบ้างลง หาได้พบบ้างลงก่อนที่จำเลยที่ 5

ลงมือยังไม่

ส่วนในข้อที่จำเลยยกเหตุผลอ้างว่า พยานโจทก์เบิกความไม่เป็นความจริง เพราะแม้แต่การที่เจ้าพนักงานตำรวจรับตัวจำเลยไปจากที่ใดบ้างก็ไม่น่าเชื่อเสียแล้ว พยานโจทก์จึงไม่น่ารับฟังนั้นเห็นว่า ฝ่ายจำเลยก็น่าสืบสมโจทก์ว่า เจ้าพนักงานตำรวจรับตัวนายทองเปลว จากกองตำรวจสันติบาล นายถวิล จากสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง นายทองอินทร์ จากสถานีตำรวจนครบาลสามเสน ดังนั้นการรับตัวผู้ตายทั้งสามนี้จากที่ใดจึงไม่มีปัญหา คงมีปัญหาแต่เฉพาะการรับตัวนายจำลอง ซึ่งฝ่ายโจทก์ก็น่าสืบว่าเจ้าพนักงานตำรวจขอรับตัวนายจำลองจากสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา แต่ฝ่ายจำเลยก็น่าสืบว่าเจ้าพนักงานตำรวจไปรับตัวนายจำลองจากกองสันติบาลพร้อมกับนายทองเปลว พยานโจทก์มีนายพันตำรวจตรีหิรัญ ซึ่งขณะนั้นมียศนายร้อยตำรวจโท ประจำอยู่สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา เบิกความยืนยันว่าในวันเกิดเหตุได้มีนายพันตำรวจเอกหลวงพิชิตธุระการไปขอรับตัวนายจำลอง และยังมิมีนายพันตำรวจตรีสุรินทร์ผู้นั่งรถยนต์ในขบวนสุดท้าย นายสืบตำรวจเอกเกียรติศักดิ์ ผู้ขับรถยนต์ที่นายพันตำรวจตรีสุรินทร์นั่งและนายสืบตำรวจเอกสุธีร์ผู้ขับรถยนต์คันที่บรรทุกผู้ตายทั้ง 4 คนไปเบิกความรับรองต้องกันว่า ได้ไปรับตัวนายจำลอง จากสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา พยานโจทก์เบิกความประกอบกันมาเชื่อว่าได้มีการไปรับตัวนายจำลอง จากสถานีตำรวจนครบาลยานนาวาจริง อย่างไรก็ตาม ในเรื่องเจ้าพนักงานตำรวจได้รับตัวผู้ตายไปจากที่ใดบ้างนั้น มิใช่เหตุจะยกขึ้นกล่าวอ้างเป็นข้อสำคัญว่าพยานโจทก์มิได้รู้เห็นเหตุการณ์จริงดังที่เบิกความมานั้น เพราะข้อเท็จจริงฟังได้แน่ชัดว่า พยานโจทก์ก็ดี ผู้ตายก็ดี จำเลยก็ดี ต่างอยู่ในที่เกิดเหตุทั้งสิ้น ตามพยานหลักฐานและเหตุผลดังได้วินิจฉัยกล่าวมาแล้ว ศาลฎีกาเห็นว่าคดีฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ได้ร่วมกันกระทำความผิดดังที่ศาลอาญาและศาลอุทธรณ์รับฟังมา พยานจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้

ต่อไปนี้จะได้นิิจฉัยข้อกล่าวหาสำหรับตัวจำเลยที่ 1 ที่ 4 ว่าควรยกฟ้องตามคำพิพากษาศาลอาญาและศาลอุทธรณ์หรือไม่

โจทก์มีพยานรู้เห็นเกี่ยวแก่จำเลยที่ 3 ที่ 4 คือนายพันตำรวจตรีสุรินทร์ เบิกความว่า เมื่อสิ้นเสียงปืนแล้วพยานเดินไปที่รถ เห็นจำเลยที่ 4 ยืนรวมอยู่ในหมู่คนประมาณ 10 คน ทางด้านหน้าและด้านซ้ายรถคันที่บรรทุกผู้ตายมา

จำเลยที่ 4 ถือปืนยาวแบบปืนกลห้อยอยู่ที่มือ นายสิบตำรวจโทเสาร์เบิกความว่า เมื่อได้ยินเสียงปืนกลดังชุดแรกแล้ว เห็นจำเลยที่ 3 ที่ 4 ยืนถือปืนกลในท่าเตรียมยิงอยู่ทางด้านขวาตอนไปทางหน้ารถคันที่บรรทุกผู้ตายไปรวมหมู่อยู่กับคน 6-7 คน จากนั้นมีเสียงปืนกลดังขึ้นอีก 1 ชุด ทางด้านเดียวกันนั้น ไม่ได้สังเกตว่าใครเป็นคนยิง

นายสิบตำรวจเอกสุธีร์เบิกความว่า เมื่อจำเลยที่ 1 เรียกจำเลยที่ 5 เข้าไป และจำเลยที่ 5 ยังไปทางผู้ตาย 1 ชุด ในระยะติดๆ กันนั้น ได้ยินเสียงปืนดังขึ้นอีก 2-3 ชุด ตรงที่เดียวกับที่จำเลยที่ 5 ยิง แต่ไม่รู้ว่ามีใครยิง ต่อมาเมื่อถูกเรียกหาคนขับรถ พยานจึงวิ่งไปที่หลวงพิชิตธุระการยืนอยู่ เห็นจำเลยที่ 1 ที่ 4 ถือปืนยืนอยู่ข้างรถติดๆ กับจำเลยที่ 5 พยานโจทก์ที่รู้เห็นเกี่ยวกับจำเลยที่ 3 ที่ 4 มีเพียงเท่านี้ ศาลฎีกาเห็นว่าคำพยานโจทก์ได้ความเพียงพอว่าจำเลยที่ 3 ที่ 4 อยู่ในกลุ่มคนซึ่งมีจำเลยที่ 5 กับหลวงพิชิตธุระการ เพียงแต่ไปยืนอยู่ในหมู่ด้วย จะถือว่าเป็นการเข้าร่วมมือยังไม่ได้ แม้พยานโจทก์คนหนึ่งจะเห็นจำเลยที่ 3 ที่ 4 ถือปืนอยู่ในท่าเตรียมยิง แต่ก็ไม่มีพยานอื่นใดรู้เห็นจำเลยที่ 3 ที่ 4 ได้ลงมือยิงผู้ตายขณะถือปืนอยู่ในท่าเตรียมยิงเช่นนั้นเลย นายสิบตำรวจโทเสาร์พยานโจทก์ที่เบิกความว่าได้เห็นจำเลยที่ 3 ที่ 4 ยืนถือปืนในท่าเตรียมยิงนั้นก็ว่า จำเลยที่ 3 ที่ 4 ยืนรวมหมู่อยู่กับคน 6-7 คน ในกาลเวลาและสภาพเช่นนั้น นายสิบตำรวจโทเสาร์อาจจะเห็นตัวบุคคลหรือลักษณะอาการของบุคคลผิดพลาดไปได้

อนึ่ง การตายของผู้ตายทั้งสี่คนนั้น เกิดจากการถูกยิงด้วยกระสุนปืนกลซึ่งฟังได้แล้วว่าจำเลยที่ 5 ได้ใช้ปืนกลยิงบาดแผลที่ผู้ตายทั้งสี่คนได้รับนั้น อาจเกิดจากกระสุนปืนกลที่จำเลยที่ 5 ยิงแต่ผู้เดียวไปก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการถูกยิงด้วยกระสุนปืนคนอื่นร่วมยิงด้วย ทางพิจารณาก็ได้ความว่า จำเลยที่ 3 ที่ 4 เป็นตำรวจชั้นผู้น้อยในขณะนั้น มิได้อยู่ในฐานะเช่นเดียวกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 อันจะเห็นได้ว่าน่าจะรู้เห็นร่วมมือกับจำเลยอื่นๆ ในการกระทำความผิดตามฟ้องของโจทก์ พยานหลักฐานโจทก์ยังมีเหตุสงสัยฟังไม่ได้ถนัดว่าจำเลยที่ 3 ที่ 4 ได้สมคบร่วมมือกับจำเลยอื่นๆ กระทำผิดร้ายนี้ ศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นผลดีแก่จำเลยที่ 3 ที่ 4 เป็นการชอบแล้ว

จำเลยโต้เถียงในปัญหากฎหมายว่า การกระทำของจำเลยตามฟ้องของโจทก์ได้รับนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ จึงมีข้อจะพิจารณาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยได้รับนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 หรือไม่ พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในโอกาสครบรอบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 มาตรา 4 มีความว่า "บรรดาการกระทำของบุคคลใดๆ ก่อนวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2499 อันเกี่ยวเนื่องจากการป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกบฏ การก่อการจลาจล หรือการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งเป็นความผิดทำนองเดียวกันกับความผิดดังกล่าว หรือการพยายาม หรือการเตรียมกระทำการดังกล่าว หากเป็นความผิดตามกฎหมายใดๆ ก็ให้การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป และให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้าผู้นั้นได้รับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นพ้นจากความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง"

ศาลฎีกาพิเคราะห์เห็นว่า ข้อความในมาตรา 4 นี้ บัญญัติถึงการกระทำอันอาจเป็นความผิดตามกฎหมายให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด คือ การกระทำอันเกี่ยวเนื่องจากการป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกบฏ การก่อการจลาจลหรือการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งเป็นความผิดทำนองเดียวกันหรือการพยายาม หรือการเตรียมกระทำการดังกล่าว แต่ในคดีนี้เป็นกรณีโจทก์ฟ้องจำเลยว่าสมคบกันเพทุบายไปขอรับตัวผู้ตายทั้งสี่ ซึ่งเป็นผู้ต้องหาจากที่คุมขังของเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วควบคุมไปหยุดรถสมคบกันเข้าอาวุธปืนยิงผู้ต้องหาในขณะที่ควบคุมนั้น จนถึงแก่ความตายโดยเจตนา จึงมิใช่เป็นการกระทำอันเกี่ยวเนื่องจากการป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามกบฏ การก่อการจลาจล ฯลฯ ดังที่พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 ระบุไว้ ผู้ต้องหาแม้จะถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏก็ได้ถูกจับกุมตัวอยู่แล้ว และไม่ได้ความว่าผู้ต้องหาได้กระทำการอะไรขึ้นอีกภายหลังเมื่อถูกควบคุมตัวแล้ว การที่ร่วมมือกันเพทุบายควบคุมตัวผู้ต้องหาพาไปฆ่าเสียมิใช่เป็นการกระทำอันเกี่ยวเนื่องจากการป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามอย่างใด

อันจะเข้าลักษณะที่พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมให้ถือว่าไม่เป็นความผิด

ปัญหาข้อกฎหมายอีกข้อหนึ่งที่จำเลยได้เถียง คือ การชันสูตรพลิกศพผู้ตายไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่มีผู้พิพากษาร่วมด้วย ในข้อนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรค 2 ซึ่งใช้บังคับในขณะที่เกิดเหตุ เมื่อ พ.ศ. 2492 บัญญัติว่า “ถ้าความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานในขณะที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ การชันสูตรนั้นต้องกระทำพร้อมด้วยผู้พิพากษานายหนึ่งของศาลชั้นต้น ซึ่งท้องที่ที่ทำการชันสูตรอยู่ในเขต” ศาลฎีกาพิเคราะห์เห็นว่าข้อความตามกฎหมายบทนี้ หมายความว่าถ้าความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานตำรวจในขณะที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่การชันสูตรพลิกศพจะต้องกระทำพร้อมด้วยผู้พิพากษา

คดีนี้ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยกับพวกเจ้าพนักงานตำรวจได้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยนำผู้ต้องหาทั้งสี่ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ไปฆ่า จึงไม่เข้าลักษณะเป็นการกระทำของเจ้าพนักงานในขณะที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ฉะนั้นการชันสูตรพลิกศพผู้ตายในคดีนี้จึงหาจำเป็นต้องมีผู้พิพากษาร่วมด้วยไม่

ส่วนเรื่องกำหนดโทษของจำเลย ตามข้อฎีกาของโจทก์นั้น โจทก์ยืนยันคัดค้านแต่เฉพาะว่า จำเลยได้กระทำความผิดฐานเป็นตัวการฆ่าคนทั้งสี่โดยไตร่ตรองไว้ก่อน และโดยพยายามด้วยความพยาบาทมาดหมาย ทั้งเป็นการกระทำโดยทรمانโดยกระทำทารุณโหดร้ายหรือแสดงความดุร้ายแก่ผู้ตายทั้งสิ้น ให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัส เข้าลักษณะตามกฎหมายอาญามาตรา 13,250 และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 82,289 ดังที่โจทก์ฟ้อง จึงขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายบทหนักตามฟ้องของโจทก์

ศาลฎีกาได้พิจารณา ตามข้อฎีกาของโจทก์นั้นเห็นว่า ในข้อว่าได้ฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนนั้น เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาโดยเฉพาะแต่คดีนี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา และตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาก็ไม่เป็นคุณแก่จำเลยผู้กระทำความผิดในทางใด จึงนำความในข้อว่า “ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน” ตามที่บัญญัติไว้ใน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289 (4) มาใช้ไม่ได้

ส่วนในข้อที่ว่า ได้ฆ่าผู้ตายโดยพยายามด้วยความพยายามมาดหมาย ทั้งเป็นการกระทำโดยทรมาน โดยกระทำทารุณโหดร้ายหรือแสดงความดูร้าย แก่ผู้ตายทั้งสี่ให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัส ซึ่งมีบัญญัติเป็นความผิดไว้ในกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 250 (3) และ (4) เว้นแต่การฆ่าโดยกระทำทารุณโหดร้ายนั้น ตามพยานหลักฐานในสำนวนไม่ได้ความชัดว่า จำเลยผู้กระทำความผิดคนใดได้ร่วมรู้ในแผนการที่จะกำจัดผู้ตายมาก่อน ผู้ตายกับจำเลยผู้กระทำความผิดทุกคนไม่มีสาเหตุโกรธเคืองอะไรกัน และจำเลยผู้กระทำความผิดบางคนก็ไม่เคยรู้จักผู้ตายมาก่อน ทั้งการกระทำของจำเลยผู้กระทำความผิดเหล่านี้พอเห็นได้ว่าเป็นเครื่องมือของผู้อื่นที่ใช้ให้กระทำให้ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำโดยพยายามด้วยความพยายามมาดหมาย

ส่วนในข้อที่ว่า เป็นการกระทำโดยทรมานหรือแสดงความดูร้ายแก่ผู้ตายให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัส นั้น ก็ปรากฏว่าผู้ตายทั้งสี่ถึงแก่ความตายในทันทีนั่นเอง ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำโดยทรมานหรือแสดงความดูร้ายแก่ผู้ตายทั้งสี่ให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัส

ศาลทั้งสองพิพากษามาชอบแล้ว ฎีกาโจทก์จำเลยไม่มีเหตุจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น อาศัยเหตุดังกล่าวแล้ว ศาลฎีกาจึงพิพากษายืนให้ยกฎีกาโจทก์จำเลยเสีย

ชวน สิงหลกะ

หลวงอนุสรณัติสาร

สำราญ ศิริพันธ์

คุณบุญทัน อุดล เพ่งมองหน้าศพสามีอย่างเหม่อลอย
น้ำตาไม่มีแม้แต่หยดเดียว เพราะมันตกลงในท้องจนไม่มีเหลือให้ใครเห็น

เดียง ศิริจันทร์ ขุนพลแห่งภูพาน อดีตรัฐมนตรี
และอดีต ส.ส.ตลอดกาล ผู้ทำหน้าที่เสนานิการของคณะ

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ถ่ายรูปร่วมกับ
นายเลียง ไชยกาล นายเนย สุจิมา ขณะ
ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร จังหวัด
อุบลฯ สมัยแรกที่สุด ที่เมืองไทย มีการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตย และได้รับ
เลือกตั้งตลอดมาทุกสมัย

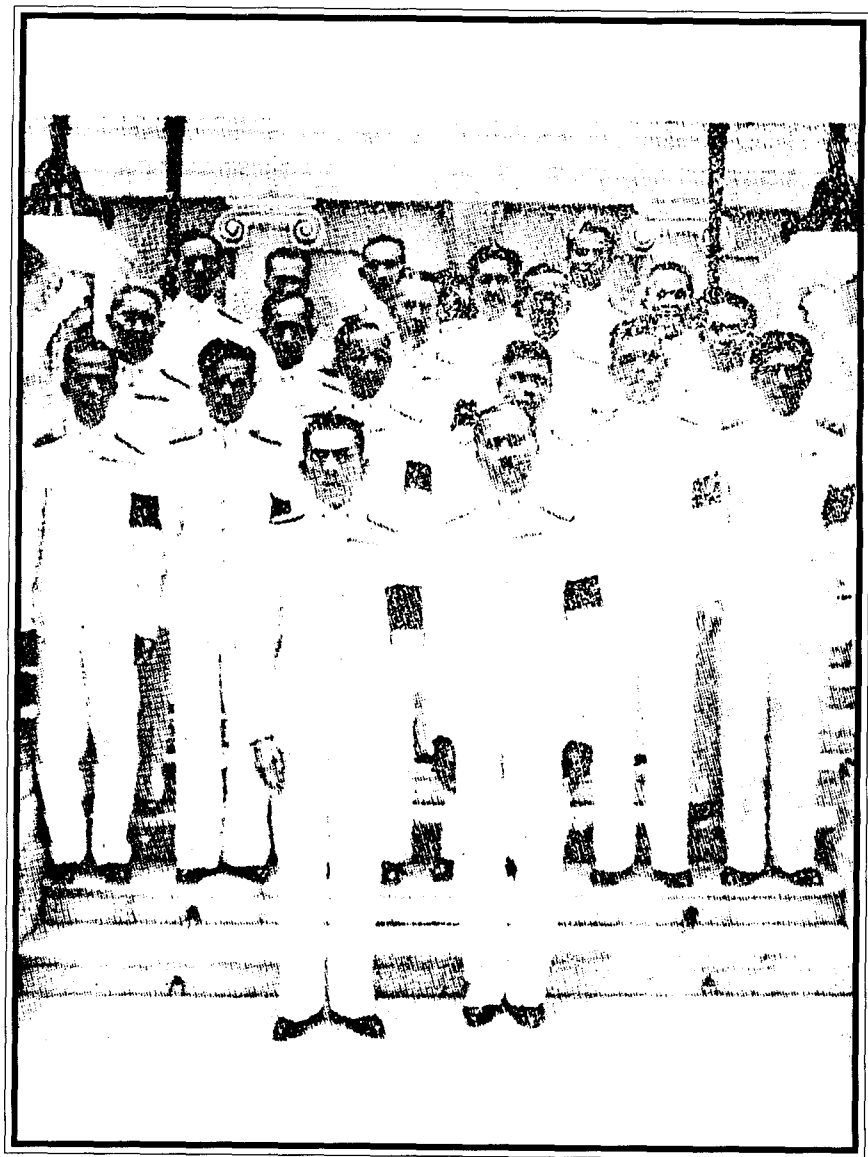
ผัวใครๆ ก็รัก
คุณบังอร ภูริพัฒน์
สะอื้นให้ต่อหน้าศพ
ของอดีตรัฐมนตรี
ทองอินทร์ ภูริพัฒน์
ผู้สามี

อดีตรัฐมนตรี ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ จบ
ชีวิตลงพร้อมกับเพื่อนร่วมงานของเขาที่
บางเขนด้วยโรคกระสุน 3 แห่ง คือ ที่หน้าอก
3 คาง 2 แก้ม 1 ศีรษะ 1

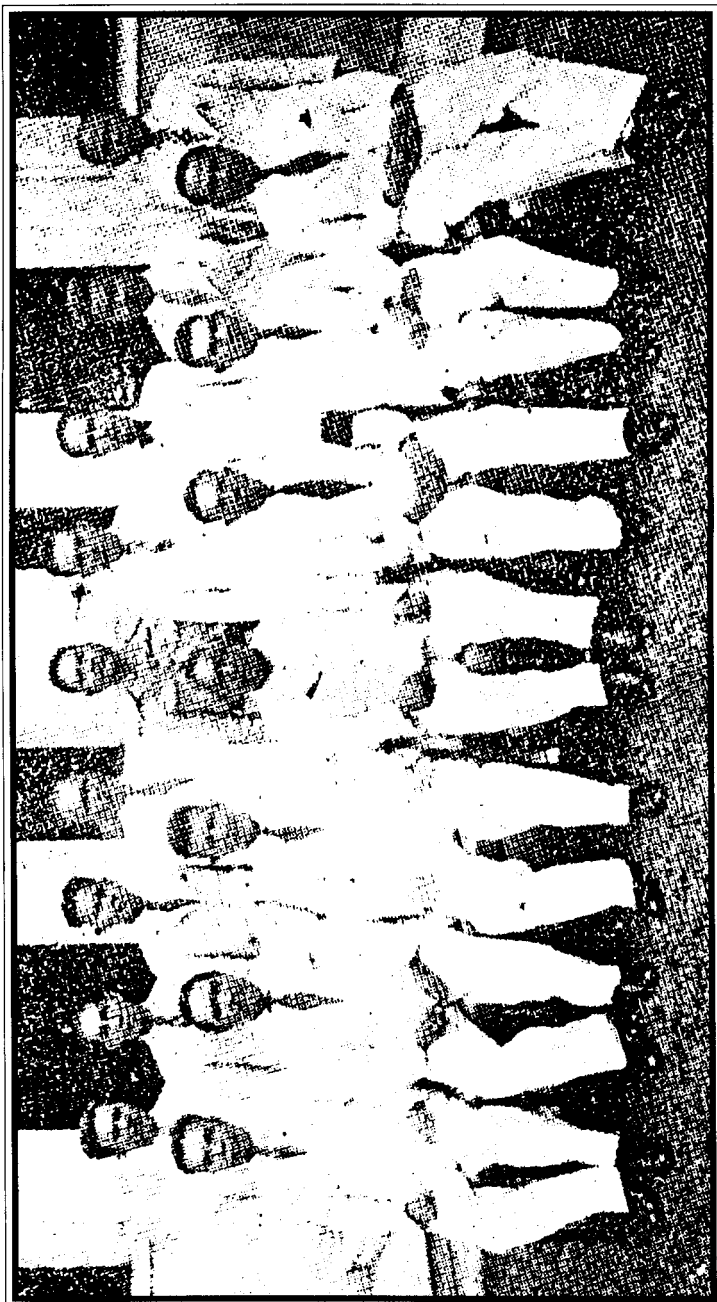

อดีตรัฐมนตรี ทองอินทร์
ภูริพัฒน์ ถ่ายรูปพร้อมกับ
เจ้าศิริบังอร ภูริพัฒน์
ภรรยาและลูกๆ ทั้ง 9 คน
ที่บ้านจังหวัดอุบลราชธานี

สื่อดิตรัฐมนตรี ทองอินทร์ ถวิล จำลอง เตียง

ถ่ายภาพร่วมกับคณะรัฐมนตรี ในวันเข้าถวายบังคมพระบรมศพของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 8 ในพระบรมมหาราชวัง

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (คนแรกแถวหลังนับจากซ้ายมือ) ร่วมคณะกับพระยาพลห
กรมพินนราธิปพงศ์ประพันธ์ เจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิเบศร์ หลวงประดิษฐมนูธรรม หลวงอรรถนาถสวัสดิ
และบุคคลสำคัญอื่นๆ ในคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

อดีตรัฐมนตรี เตียง คิริขันธ
ถ่ายร่วมกับ คุณนิवास คิริขันธ
ในยามว่าง

เขาละ เตียง คิริขันธ
ขุนพลแห่งภูพาน (คนกลาง
ในเครื่องบินแบบเสรีไทย)
ส่วนด้านซ้ายมือคือ
พ.ต.สไมล์เล่ ด้านขวาคือ
ส.อ.กันเนอร์

อดีตรัฐมนตรี เตียง ศิริจันทร์

ถ่ายในวันสมรสกับคุณนิวาศ ศิริจันทร์ ภรรยาคู่ทุกข์คู่ยาก

ที่เก็บศพของสื่อดีตรัฐมนตรีที่วัดมกุฏกษัตริยาราม ก่อนฉาปนกิจ

จากซ้ายไปขวา บังอร ภูริพัฒน์, นิมนวล ชลภูมิ, ทองดำ ดาวเรือง, บุญทัน
อดุล กรรยาของสื่อดีตรัฐมนตรี ในวันบำเพ็ญกุศลที่วัดมกุฏกษัตริยาราม

ภาพถ่าย
ในวันบำเพ็ญกุศลศพ
ของสื่อดิถีรัฐมนตรี
ที่วัดมกุฏกษัตริยาราม
พระนคร

พาหนะที่เสื่อมถอย จี๊ปสเตชันเวกอน ของตำรวจสันติบาล ที่นำอดีตรัฐมนตรี
ทั้ง 4 คือ ทองอินทร์ ภูมิพัฒน์ ถวิล อุดล จ๋าลอง ดาวเรือง
และทองเปลว ชลภูมิ ไปพบจุดจบที่ทุ่งบางเขน เมื่อเวลากลางดึกของ
วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2492 จี๊ปคันนี้มีหมายเลข ก.ท. 10371
ซึ่งปรากฏว่าถูกยิงพรุนไปทั้งคัน

อดีตรัฐมนตรี
เตียง ศิริขันธ์
ถ่ายวันตรวจราชการ
ในสมัยเป็นรัฐมนตรี

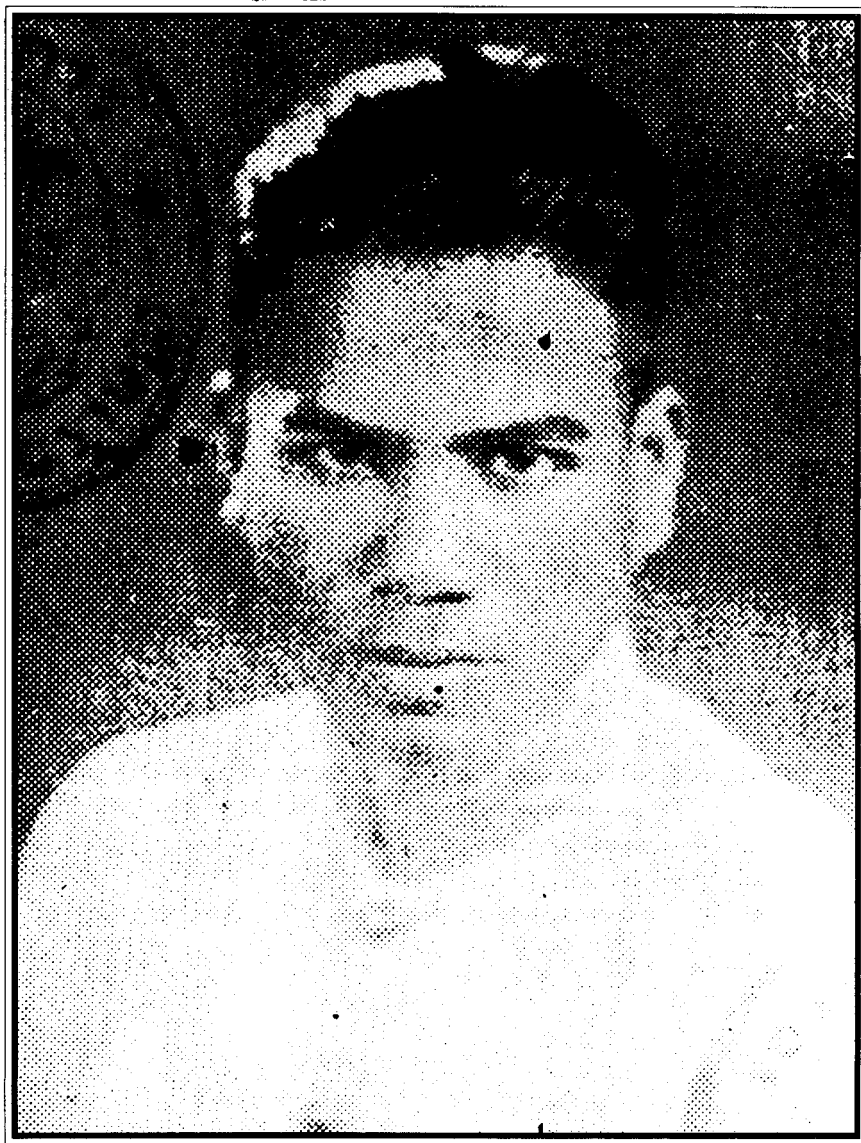
ร่างอันไร้วิญญาณของอดีตรัฐมนตรี จำลอง ดาวเรือง ซึ่งถูกยิงตายด้วยกระสุนปืนทอมลัน รวม 10 รู คือ ที่หน้าฉากซ้าย 1 คอ 2 ศีรษะ 1 ตรงสีกเบี่ยงขวา

ไหล่ขวา 1 คาง 1 เข่าซ้าย 1 ท้อง 3

ภาพที่ไร้วิญญาณของ
อดีตรัฐมนตรี ถวิล อุดล
นักการเมืองชั้นแนวหน้าคนหนึ่ง
ของอีสาน ซึ่งเป็นทั้งนักเขียน
นักกฎหมาย และนักการเมือง
เก่งเกินไปไม่ได้ เพราะตายเร็ว

นายจำลอง ดาวเรือง

ส.ส. มหาสารคาม

7 พ.ย. 80 - 11 ก.ย. 81, 12 พ.ย. 81 - 15 ต.ค. 88, 5 ส.ค. 89 - 9 พ.ย. 90

